

İslam düşüncesi alanında yapılan ingilizce yüksek lisans ve doktora tezleri

Harun ANAY

Önsöz

Kısaltmalar

Kaynaklar

Üniversite Listesi

İngilizce Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri

ÖNSÖZ

Bundan önce yayımladığımız ‘İslam Düşüncesi Hakkında Türkiye’de Yapılan Tezler’ başlıklı makalemizde akademik tezler esas alınarak ‘bizim bize’ bakışımız sergilenmeye çalışılmıştı. Daha sonra yayımladığımız ‘Batı Felsefesiyle İlgili Türkiye’de Yapılan Tezler’ başlığını taşıyan çalışmamızda ise Türk akademisyenlerinin Batı düşüncesini anlayış, kavrayış ve değerlendirmeleri ortaya konulmaya çalışılmış ve konuyla ilgili tezlerin bibliyografik künyeleri verilmişti.¹ Birbirini tamamlayan bu iki makaleden sonra Batılı araştırmacıların düşünce tarihimizi nasıl yorumladıklarının da ortaya konulması gerekiyordu. İşte elinizdeki bu makale, İslam düşüncesine dışardan bakan veya çoğunlukla İslam ülkelerinin dışındaki akademik kurumlarda yapılan İngilizce yüksek lisans ve doktora tezlerinin dökümünü ihtiva etmektedir. Diğer bir ifadeyle, başta Türkiye olmak üzere İslam ülkelerindeki üniversitelerde İngilizce yazılan ve bu yüzden bu çalışmaya giren tezler ile İslam dünyasından giden öğrencilerin Batı üniversitelerinde yaptıkları tezler istisna edilirse, bu makalede künyesi verilen tezler büyük çoğunluğu itibariyle İslam düşüncesi hakkında oryantalistler tarafından hazırlanan İngilizce tezlerden meydana gelmektedir.

Oryantalistlerin hazırladıkları İslam düşüncesiyle ilgili tezler ve öteki araştırmalar, sadece bu çalışmalarını yapan kişiler ya da İslam dünyasının di-

1 Anay, Harun, ‘İslam Düşüncesi Alanında Türkiye’de Yapılan Tezler’, *Dîvân İlmi Araştırmalar (Dergisi)*, S. 4, s.73-170; a.y.z., ‘Batı Felsefesiyle İlgili Türkiye’de Yapılan Tezler’, *a.eser*, S. 5, s.117-240, İstanbul-1998.

şındaki bölgelerde yaşayanlar arasında okunsa, benimsense, kabul görse veya tenkit edilseydi bizim açımızdan yine çalışılmaya değerdi şüphesiz. Başka ülkelerde dinimiz, ülkemiz ve tarihimizin muhtelif alanlarında ne türden çalışmalar yapıldığı, bu ülkelerdeki araştırmacıların nasıl bir İslam ve müslüman imajına sahip olduklarını öğrenmek, onların çalışmalarından ve yöntemlerinden istifade etmek bu durumda bile bizim için elzem olurdu, zira kendi medeniyet, kültür ve düşüncesini geliştirmeye çalışanların –başta bizi doğrudan ilgilendiren araştırmalar olmak üzere- geçmişte ve günümüzde yapılan bütün dünyadaki çalışmaları kuşatacak bir bakış açısına sahip olmaları gerekir.

Ancak oryantalistlerce yapılan çalışmaların bu sınırları çoktan aşarak adeta ülkemizde ve İslam dünyasının muhtelif ülkelerindeki araştırmalardan farkedilemeyecek kadar bizimle içli dışlı olduğu görülmektedir. Bu içli dışlı oluşun bir yandan dışardan zorlamalarla, öte yandan ise içerde bu çalışmaların ihtiva ettikleri konulara ve meselelere ilgi duyanların katkılarıyla olduğu söylenebilir. Bu etki hem oryantalist çalışmaların yazdıkları dillerden doğrudan istifadeyle, hem de bu eserlerin başta Türkçe, Arapça ve Farsça olmak üzere müslümanların konuştuğu büyük dillere yapılan çevirileri vasıtasıyla olmaktadır.

Dolayısıyla oryantalizmi ve oryantalist çalışmaları, İslam düşüncesi ve Türk düşüncesi araştırmalarının vazgeçilmez kaynaklarından ve inceleme alanlarından biri addetmek gerektiğine dair bir düşünce mübalağa sayılmamalıdır. Bu önemine rağmen başta Türk düşüncesi ve İslam düşüncesi çalışanlar olmak üzere muhtelif ilim dallarında uzmanlaşan pek çok ilim adamının, bu çalışmalarla büyük ölçüde içli dışlı olmalarına ve bunlardan etkilenmelerine rağmen konuya gerekli önemi verdiğini söylemek zordur. Oryantalizmi ve oryantalistlerin ortaya koydukları çalışmaları mutlak hakikatler ihtiva eden vazgeçilmez bir referans olarak kabul etme yerine, bu çalışmalardan istifade etmekle birlikte, onları ve onların tesiriyle gelişen çağdaş İslam düşüncesini bir araştırma objesi olarak kabul etmeyi icap ettiren böyle bir bakış açısına düşünce hayatımızın büyük ihtiyacı bulunmaktadır. Bu tespitlerden hareketle ‘İslam Düşüncesi Alanında Yapılan İngilizce Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri’ başlıklı bu çalışmamızı, daha önceki iki makalemizin olduğu gibi, doğrudan çağdaş İslam düşüncesi ve Türk düşüncesinin fikri kaynaklarıyla ilgili bir araştırma olarak kabul etmek de mümkündür.

Çağdaş İslam ve Türk düşüncesinin oryantalizmle ilişkisinin tarihine baktığımızda Türkiye ve İslam dünyasının modernleşme ve batılılaşmasının tarihiyle örtüştüğü görülür. Başka bir deyişle oryantalizmin ve oryantalist etkilerin bizdeki tarihi İslam dünyasının muhtelif bölgelerindeki modernleşme ve batılılaşma gayretlerinin tarihidir. Bu bakımdan, çağdaş İslam dünyasının hangi bölgesi ve son yüz-yüz elli yılın hangi zaman dilimi dikkate alınırsa alınır her ne zaman ve hangi şekilde olursa olsun modernleşme ve batılılaşmadan bahsedildiğinde mutlaka oryantalist etki göz önüne alınma-

li ve modernleşme ve batılılaşmayı savunan veya reddeden fikirlerin içindeki oryantalist etki inceleme konusu yapılmalıdır. Dolayısıyla, oryantalizm ve oryantalistler hakkında yapılacak çalışmalar bizim Batı sorunumuzun bir kez daha masaya yatırılıp teşrih edilmesi anlamına da gelmektedir.

Oryantalizm, Avrupa ve Batının dışında kalan ve ‘Doğu’ adıyla anılan bölgeleri ve bu bölgelerde yaşayan insanları, onların tarihlerini, medeniyetlerini, kültürlerini, dinlerini, ürettikleri ilimleri ve onların zihniyetlerini araştırma konusu olarak seçen disiplini anlatmak üzere Batıda icat edilen daha sonra ise başta ülkemizde olmak üzere pek çok ülkede ve dilde yaygın olarak kullanılan bir tabirdir. Bu araştırmayı yapan kişiye ise oryantalist denilmektedir.² Bu kavramların yanı sıra gerek Batıda gerekse Batının dışındaki bölgelerde büyük ölçüde aynı anlama gelmek üzere bu kavramlar yerine kullanılan ve bazıları Türkçe, Arapça ve Farsça’ya da yerleşen, ‘İslam araştırmaları, Doğu araştırmaları, Türkiye araştırmaları, türko-loji, araboloji, iranoloji, Orta Doğu araştırmaları ve Yakın Doğu araştırmaları’ gibi kavramlar da bulunmaktadır. Fakat bunlar arasında esasa müteallik bir fark görülmediğinden, bütün bu kavramların hepsini ifade etmek üzere oryantalizm ve oryantalist tabiri kullanılabilir. Bu makalede de böyle bir yol tercih edilecektir.

Bu kadar geniş bir alanda yapılan çalışmaların tarihini anlatmanın ve bunları kısaca da olsa değerlendirmenin zorluğunu da dikkate alarak, aşağıdaki satırlarda, oryantalizmin İslam, müslümanlar ve bunların tarihteki ve günümüzdeki durumunu söz konusu eden çalışmaları dikkate alınacak ve düşünce tarihimizle ilişkisi hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Batı dünyasının İslam dini ve müslümanlar hakkındaki ilgi ve bilgilerinin tarihi, bir disiplin olarak oryantalizmin tarihinden çok daha eski olup Avrupalıların/Batılıların çoğunlukla Hristiyan oluşları dikkate alındığında bu ilişkinin, ilgi ve bilginin İslam’ın doğuşundan itibaren başladığı ve bugüne kadar devam ettiği söylenebilir. Zira İslam dininin Arabistan yarımadasınının dışına doğru yayılması büyük ölçüde Hristiyan kavimlerin hakim olduğu bölgelere doğru olmuş ve önce müslüman Araplar daha sonra ise Türkler tarafından o dönemde Hristiyanlığın en önemli siyasi merkezi ve toprakları durumundaki Bizans ve bu devletin toprakları müslümanların fetihleriyle ele geçirilmiştir. XII. Yüzyılda başlayan ve uzun süre devam eden Haçlı seferleri, hem İslam dünyası hem de Hristiyanlar için büyük acılara bebep oldu ise de, bu seferlerden sonra Avrupa’da İslam ve müslümanlara olan ilgi artmıştır. Bu yüzden ‘misyonerliği gaye edinerek’ Batıda İslam hakkında araştırmalar yapmanın başlangıcı ile Haçlı seferlerinin başlangıç tarihi olarak XII. yüzyıl kabul edilmektedir.³ Bu tarihten itibaren müslümanların muhtelif dallarda yazdıkları

2 Bu kavramın farklı kullanımları için bkz. Said, W. Edward, *Şarkiyatçılık, Batı’nın Şark Anlayışları* içinde, İstanbul-1999, s.12 vd.

3 Martin, Richard C., ‘Islamic Studies’ md., John L. Esposito (ed.): *The Oxford Encyclopedia of the Modern Islamic World*, Oxford-1995, II, s.326.

eserlerin çevrilmesiyle ilgili faaliyet hız kazanmış ve bunun sonucunda daha sonraki yüzyıllarda başta felsefe ve fen bilimleri olmak üzere müslümanların ürettiği pek çok daldaki eser başta Latince olmak üzere muhtelif dillerine çevrilmiştir.

Osmanlıların Avrupa içlerine kadar yayılması ve hatta Katolik Hristiyanlığın en önemli merkezi olan Roma'yı bile tehdit eder hale gelmesi pek çok Batılı düşünür ve yazarın İslam dinine, tarihine, kültür ve medeniyetine daha çok ilgi duymasına sebep olmuştur. XV. ve XVI. yüzyıllarda ortaya çıkan refom hareketlerini etkileyen en önemli sebeplerden biri Osmanlı devletinin Avrupa'yı yakından tehdit etmesidir. Bu sebeple, 'İslamiyetin ve onun tarihinin Batı Avrupa'daki ilk sistematik incelenişini(n) geç 16. yüzyılda...' başlaması ve 1587'de Paris'de College de France'da düzenlenen Arapça dersleri verilmesi, daha sonra 1613'de Hollanda'da Leiden Üniversitesi'nde bir Arapça kürsüsü oluşturulması, yine bu defa Avrupa'nın bir başka önemli ülkesi olan İngiltere'de önce 1632'de Cambridge'de, sonra ise 1634'de Oxford'da Arapça'yla ilgili birer kürsünün tesisi⁴ ile Osmanlıların siyasi ve askeri güç itibarıyla zirveye ulaşmaları ve Avrupa'yı tehdit etmelerinin aynı yüzyıllarda olmasını bir tesadüf olarak açıklamak mümkün değildir. Başka bir deyişle denilebilir ki, bu yüzyıllarda oryantalizmin yavaş yavaş doğmaya ve kurumsallaşmaya başlamasında ticari ve dini sebeplerinin yanı sıra Osmanlı devletinin yükselişi ve Avrupa için ciddi bir tehdit oluşturmasının tesiri büyüktür. Bu yüzden oryantalizm bir bakıma, Osmanlı devletini ve onun şahsında müslümanları siyasi, askeri, iktisadi ve fikri alanlarda yenilgiye uğratmak için kurulmuştur.

Bununla birlikte XIX. yüzyıla kadar Fransa, İngiltere ve Hollanda gibi Batı ülkelerinde İslam ve müslümanlar hakkında uzmanlaşan oryantalistlerin faaliyetleri, tarihi açıdan oldukça önemli olmakla birlikte, oryantalizmin daha sonra katettiği gelişmelere kıyasla oldukça sınırlı kalmıştır. Bu yüzden XIX. yüzyıl öncesinde Doğu ve İslam dünyası hakkında oryantalistlerin yaptıkları çalışmaları 'esas kuruluş' için bir hazırlık safhası olarak değerlendirmek mümkündür.

Avrupa'da oryantalist faaliyetler için ilk müessese, 1795 yılında Paris'te (Fransa), Ecole des Langues Orientales Vivantes adıyla tesis edilmiş ve bu kurum daha sonra Avrupa'nın muhtelif şehirlerinde kurulan benzerlerine örnek olmuştur. Bu okuldan sonra 1887'de Berlin'de (Almanya) Seminär für Orientalische Sprachen ve 1917 yılında ise Londra'da (İngiltere) School of Oriental and African Studies adlı okulun tesisıyla oryantalizme kaynaklık eden bu üç ülkedeki konuyla ilgili araştırmalar kurumsallaşmış oldu. Aynı şekilde, yine anılan üç ülkede ve şehirde kurulan, Asiatic Society of Bengal (1876), Royal Asiatic Society (1823); Societe Asiatique (1822) ve Deutsche Morgenlandische Gesellschaft (1845) adlı bilimsel derneklerin kurulması ve bu derneklerin konuyla ilgili dergiler çıkarmaya

4 Hourani, Albert, *Batı Düşüncesinde İslam*, çev. Celal A. Kanat, İstanbul-1994, s.26.

başlamalarıyla oryantalist faaliyetler daha sistematik hale gelmiştir.⁵ Bu kurumlar ve dernekler daha sonra büyük bir gelişme katedecek olan oryantalist çalışmaların, bu çalışmaların yapıldığı kurumların ve bu kurumların yayımladıkları dergilerin, merkezlerin ve enstitülerin temelini oluşturmuşlardır. XX. Yüzyılda başta Avrupa ve Amerika olmak üzere İslam dünyasının dışında, dünyanın muhtelif bölgelerinde ve ülkelerinde çeşitli statülerde oryantalistlerin kurduğu, çalıştığı veya faaliyetlerini yürüttükleri kurumlar oldukça çoğalmıştır.⁶

5 *A.eser*, s.51; ‘Şarkiyat’ md., *Meydan-Larousse, Büyük Lugat ve Ansiklopedi*, İstanbul-1973, XI, s.724; Burke, III, Edmund, ‘Orientalism’, John L. Esposito (ed.): *The Oxford Encyclopedia of the Modern Islamic World*, New York, Oxford-1995, III, s.268.

6 Çoğu XX. yüzyılda kurulan ve oryantalistlerin faaliyette bulunduğu kurumlar bu makalede isimleri ve adresleri verilemeyecek kadar çoktur. Ancak bir fikir vermesi açısından bazılarının isimlerini zikretmekte fayda mülahaza ediyoruz: American Association of Teachers of Arabic; American Institute for Maghreb Studies; American Institute for Yemeni Studies; American Research Center in Egypt; Association for Environmental and Developmental Studies in the Arab World; Association for Islamic Studies in Japan; Association for Middle East Women’s Studies; Bar Ilan University, Begin-Sadat Institute for Strategic Studies; Ben-Gurion University, Department of Middle East Studies; Binghamton University, Institute of Global Cultural Studies; Binghamton University, Middle East and North Africa Program; British Society for Middle Eastern Studies (BRISMES); Canadian Committee on Middle East Studies; Center for Arabic Study Abroad (CASA); Center for Policy Analysis on Palestine; Center for the Study of Islam and Christian-Muslim Relations; Coalition for Christian Colleges and Universities, Middle East Studies Program; Council of American Overseas Research Centers (CAORC); European Association for Middle Eastern Studies (EURAMES); Harvard Law School, Islamic Legal Studies Program; Harvard University, Center of Middle Eastern Studies; Indiana University, Department of Near Eastern Languages and Cultures/Middle East Studies Program; Institute of Middle Eastern Studies at International University (Japan); Institute of Oriental Culture at University of Tokyo; Institute of Turkish Studies; International Journal of Middle East Studies (IJMES); Japanese Institute of Middle Eastern Economics (Japan); Kyoto University, Department of South-Western Asian Studies; Lebanese Studies Association; Middle East Librarians Association (MELA); Middle East Research Associates; Middle Eastern Culture Center (Japan); Moroccan-American Commission for Educational and Cultural Exchange (Fulbright); Moshe Dayan Center for Middle Eastern and African Studies, Tel Aviv University; National Association of Arab Americans; Near East-South Asia Center for Strategic Studies of the National Defense University; New York University, Kevorkian Center for Near Eastern Studies; Nordic Society for Middle Eastern Studies; Osaka University of Foreign Studies; Palestinian Expatriate Professional Program; Portland State University, Middle East Studies Center; University of London, School of Oriental and African Studies; Society for Iranian Studies; Society for Near Eastern Studies in Japan; Tetouan Asmir Association (Morocco); The American Oriental Society; The Center for Arabic Language and Eastern Studies; The Iranian Research and Document-

Bunun yanı sıra anılan kurumlar veya onlarla irtibatlı kişiler tarafından çıkarılan oryantalistlerin kaleme aldıkları, makale, kitap tanıtımı ve toplan-
tı bildirileri yayımlamak üzere çıkarılan dergiler de mutlaka zikredilmeli-
dir. Bu çerçevede 1823'de *Journal Asiatique*; 1834'de *The Journal of the
Royal Asiatic Society*; 1845'de *Zeitschrift für Deutsche Morgenlandische
Gesellschaft*; 1906'de *Revue de Monde Musulman* ve 1927'de meşhur or-
yantalist Massignon tarafından kurulan *Revue des Etudes Islamiques* ilk ol-
maları, etkileri ve daha sonra oryantalistlerin neşrettikleri periyodiklerin
temellerini oluşturmaları hasebiyle zikredilmeye değer. Bu ilk periyodik-
lerden sonra muhtelif dillerde oryantalistlerce çıkarılan veya oryantalistle-
rin çalışmalarına yer veren dergiler de tıpkı oryantalist kurumlar gibi ta-
kipte güçlük çekilecek kadar çoğalmıştır.⁷

Bütün bu kurumların bünyesinde faaliyet gösteren ve onların yayımla-
dıkları dergilerde makaleler yazan ve genel olarak Doğu ve özel olarak ise

tary Institute of Moaser Pajoohan; The Japanese Association for Middle Eastern
Studies; The Maghrebi Studies Group of Binghampton University; The Middle
East Institue of Japan (Japan); Tokyo University of Foreign Studies; Turkish
Studies Association; University of Arizona, Center for Middle Eastern Studies;
University of Arizona, Department of Near Eastern Studies; University of Ber-
gen, Middle Eastern Languages and Cultures; University of California, Los An-
geles, Grunebaum Center for Near Eastern Studies; University of Chicago, Cen-
ter for Middle Eastern Studies; University of Florida, Arabic Language Institue-
te; University of Michigan, Center for Middle Eastern and North African Studi-
es; University of Oxford, Near Eastern Studies Programme; University of
Pennsylvania, Middle East Center; University of Texas at Austin, Center for
Middle Eastern Studies; University of Tokyo, Department of Islamic Studies;
University of Utah, Middle East Center; University of Virginia, Middle East Stu-
dies Program; University of Washington, Middle East Center; Yale University,
Council on Middle East Studies; Yale University, Program in Islamic Studies.

7 Oryantalistlerce çıkarılan dergiler için bkz. Bloss, Ingeborg, Marianne Schmidt
Dumont, *Union List of Middle East Periodicals up to 1979*, Hamburg-1980. Or-
yantalistlerin çalışmalarına yer veren veya onlar tarafından çıkarılan dergiler hak-
kında fikir vermek için bazılarının isimlerini anmak faydalı olabilir: *Annals of Ja-
pan Association of Middle East Studies*; *al-'Arabiyya (The Journal of the Ameri-
can Association of Teachers of Arabic)*; *American Journal of Asiatic Societies*;
Arab Studies Journal; *Arabic Science and Philosophy*; *Arabica*; *International Ma-
gazine on Arab Affairs*; *Bulletin de Philosophie Medievale*; *Bulletin of Regional
Cooperation in the Middle East*; *Bulletin of the School of Oriental and African
Studies*; *Der Islam*; *Gulf States Newsletter*; *Hamdard Islamicus*; *International Jo-
urnal of Middle East Studies (IJMES)*; *Islamic Culture*; *Journal of Arabic and Is-
lamic Studies*; *Journal of the American Oriental Society*; *Journal of the Middle
East Institute*; *Le Monde Arabe la Recherche Scientifique (The Arab World in Sci-
entific Research: el-Alem el-Arabi fi el-Babs el-Ilmi)*; *Melanges de la Faculty Ori-
entale de Beyrouth*; *Middle East and South Asia Folklore Bulletin*; *Middle East
Economic Survey (MEES)*; *Middle East Insight*; *Middle East Librarians Associati-
on (MELA)*; *Middle East Report*; *Middle East Research Associates*; *Middle East-
ern Studies Association (MESA) Bulletin*; *Oriens*; *Studie Islamica*; *The Islamic
Quarterly*; *The Middle East Journal*; *The Muslim World*; *Washington Report on
Middle East Affairs*.

İslam dini, tarihi, medeniyeti ve düşüncesiyle ilgili muhtelif alanlarda uzmanlaşan oryantalistlerin sadece isimlerini sıralamak bile hacimli bir eser meydana getirilebilir. Büyük bir kısmı XIX. ve XX. yüzyılda yetişen oryantalistlerin isimleri⁸, hayatları ve eserleri hakkında hazırlanan biyografik ve bibliyografik eslere ilaveten ansiklopediler bu konuda ne kadar büyük bir araştırma alanıyla karşı karşıya bulunduğumuzu göstermektedir.⁹

Bu şekilde kısaca tarihi, kurumları ve faaliyetleri hakkında bilgi verilen oryantalizm, yukarıda da görüldüğü gibi önce Avrupa'da kıtasında, bu kıtanın da özellikle Fransa¹⁰, İngiltere¹¹, Almanya¹², Hollanda¹³ ve İtal-

8 Muhtelif alanlarda uzmanlaşan ve çoğu XIX. ve XX. yüzyılda faaliyet gösteren değişik ülke ve bölgelere mensup müsteşriklerin bazılarının isimlerini -oryantalizm konusunun ne kadar geniş ve hakim olunması güç bir alan haline geldiğini göstermesi bakımından- vermeyi faydalı buluyoruz: Armin Vamberi; Asin Palacios; A.J. Arberry; A.M. Goichon; A.S. Tritton; Albert Hourani; Baron Carra de Vaux; Bernard Lewis; Carl Brockelman; Claude Cahen; D.B. Macdonald; E. Rosenthal; E.W. Lane; Joseph Ernest Renan; Etienne Gilson; Franz Babinger; Franz Rosenthal; G. Anawati; G.L. Flügel; Giorgio Levi Della Vida; Gustave E. Von Grunebaum; Harry Austryn Wolfson; Hans Daiber; Helmut Ritter; Henry Corbin; Hiroyuki Yanagashi; Hisao Komatsu; Ira M. Lapidus; J.W. Redhouse; Joseph Schacht; Joseph Van Ess; Julius Wellhausen; Kayoko Hayashi; Kojiro Nakamura; L. Gardet; Leonard Binder; Leone Caetani; Masataka Takeshita; Niki Keddie; O. Rescher; Oliver Leaman; Oliver Roy; Philip K. Hitti; Reinhart Dozy; Richard Walzer; Roy Muttahide; Shigeru Kamada; Sir Thomas Arnold; Erward G. Browne; Sir William Muir; Tadashi Suzuki; Toshihiko Izutsu; Tsugitaka Sato; Uriel Heyd; Vasilij Viladimiroviç Barthold; W. Montgomery Watt; Wilfred Cantwell Smith; Yuzo Itagaki, Friedrich Dieterici.

9 Oryantalist dergilerinde yayımlanan makaleler için şimdiye kadar hazırlanan bibliyografyalar için şüphesiz en önemlisi *Index Islamicus*'tur. Bununun dışında oryantalizm, oryantalistlerin hayatları, eserleri, çıkardıkları dergiler, konuyla ilgili kütüphaneler ve ilgili kurumlar hakkında bkz. el-Akiki, Necib, *el-Müsteşrikun*, Kahire-1980, c.1-3; Bedevi, Abdurrahman, *Mevsu'atü'l-Müsteşrikun*, Beyrut-1984; Schab, Ebül-Kasım, *Ferbeng-i Haversınasan*, Tahrans-t.

10 Fransa'daki çalışmalar için bkz. 'Ma'hedü'l-Ebhas ve'd-Dirasat Havle'l-Alemi'l-Arabi ve'l-İslami bi Fransa', *The Arab World in Scientific Research*, S.1, s.25-34, Paris-1993; Beriel, M.M., 'Iranian Studies in France: Bibliography', *Iranian Studies*, XX, S.2-4, s.27-51, 1987; Hourcade, B., 'Iranian Studies in France', çev. N. Mellott, *a.eser*, XX, S.2-4, s.1-26, 1987; Marquet, Yves, 'İslam Felsefesi İle İlgili Fransızca Etudlere Umumi Bir Bakış', *Uluslar arası Birinci İslam Araştırmaları Sempozyumu (Tebliğ ve Müzakareler)*, İzmir-1986, s.275-284; el-Mikdad, Mahmud, *Tarihü'd-Dirasat el-Arabiyye fi Fransa*, el-Küveyt-1992.

11 İngiltere'deki çalışmalar için bkz. 'Merkezü's-Şarki'l-Evsat, Oxford', *The Arab World in Scientific Research*, S.2, s.23-31, Paris-1992; Arberry, A.J., *British Orientalists*, London-1943, W. Collins; Ashraf, Syed Ali, 'Islamic Studies in British Schools', *Muslim Education Quarterly*, III, S. 3, s.41-46, 1986; Braun, Eunice, *A Reader's Guide, The Development of Baha'i Literature in English*, Oxford-1986; Haywood, J.A., 'The Future of Islamic Studies in Britain', *Journal of the Pakistan Historical Society*, XIV, s.209-220, 1966; Lewis. Bernard, *British Contributions to Arabic Studies*, London-1941, Longmans, /

ya¹⁴ gibi ülkelerinde doğup gelişmiş daha sonra XX. yüzyılda siyasi, askeri, iktisadi ve ilmi olarak ilerlediği ve dünyasının en büyük, önemli ve etkili ülkesi haline geldiği için oryantalist faaliyetler, kurumlar ve eser yayımlarındaki ağırlık merkezi Amerika Birleşik Devletlerine kaymıştır.¹⁵ Bu

Green and Co.; Shepherd, V., 'Turkish Studies in British Universities', *Materia Turcica*, III, s.93-99, 1977; Tekcan, Münevver, 'İngiltere'de Türk Dili Çalışmaları ve Araştırmaları', *Türk Dünyası Araştırmaları*, S.128, s.185-194, İstanbul-2000.

- 12 Almanya'daki çalışmalar için bkz. Ehlers, Eckart, 'German Geography of the Middle East: Trends and Prospects', *Middle East Studies Association Bulletin*, XIX, S.2, s.183-195, Seattle, WA-1985; Elbeshausen, G.H. Kruse, 'Islamic Studies in Post-war Germany', *Islamic Culture*, XXVI, S.2, s.51-56, 1952; Fragner, B.G., 'Iranian Studies and Studies Concerning Iran in German-Speaking Countries: Federal Republic of Germany, German Democratic Republic, Austria, and Switzerland', çev. R. Matthee, *Iranian Studies*, XX, S.2-4, s.53-80, 1987; Haarmann, Ulrich, 'el-İstişrakü'l-Almani', *The Arab World in Scientific Research*, S.4, s.62-87, Paris-1994; Johansen, Baber, 'Politics, Paradigms and the Progress of Oriental Studies, The German Oriental Society (Deutsche Morgenlandische Gesellschaft) 1845-1989', *a.eser*, S.4, s.79-94, Paris-1994; Luft, P., 'Islamic Studies in Germany', *Journal of the Pakistan Historical Society*, XVIII, s.221-236, 1970.
- 13 Hollanda'daki çalışmalar için bkz. Brugman, J., F. Schröder, *Arabic Studies in the Netherlands*, Leiden-1979; Deahl, E.J., 'E.J.Brill's Role in Arabic and Islamic Studies', *New Books Quarterly*, I, S.4-5, s.11-13, 1981.
- 14 İtalya'daki çalışmalar için bkz. Rossi, Ettore, 'İtalyada Türkiyat Tetebbüleri Tarihine Umumi Bir Bakış', *Yeni Türk Mecmuası*, I, S.16-17, s.1274-1279, İstanbul-1934; Bausani, A., 'Islamic Studies in Italy in the XIX-XX cc.', *East and West*, VIII, s.145-155, 1957.
- 15 Amerika Birleşik Devletleri'ndeki çalışmalar için bkz. Humphreys, R. Stephen, *Tradition and Innovation in the Study of Islamic History: The Evolution of North American Scholarship Since 1960*, Tokyo-1998, Islamic Area Studies Working Paper Series; Paker, Saliha, 'Turkish Studies in America', *TASG News*, XXXVI, s.25-27, 1993; Partington, David, 'MESA and MELA', *Middle East Studies Association Bulletin*, XXIV, S.1, s.13-19, Tucson, AZ-1990; Reed, Howard A., 'Perspectives on the Evolution of Turkish Studies in North America Since 1946', *The Middle East Journal*, LI, S.1, s.14-31, Washington, DC-1997; Shaw, Stanford J., 'Ottoman and Turkish Studies in the United States. Comment by R. L. Chambers', Kemal H. Karpat (ed.): *The Ottoman State and Its Place in World History*, Leiden-1974, s.118-129; Hermansen, M.K., 'Trends in Islamic Studies in the United States and Canada since the 1970s', *American Journal of Islamic Social Sciences*, X, S.1, s.96-118, 1993; Şişman, Cengiz, 'A Survey on the Present State of Ottoman and Turkish Studies in North America', *Harvard Middle Eastern and Islamic Review*, V, s.103-124, Cambridge, MA-2000; Bujlefeld, Willem A., 'A Century of Arabic and Islamic Studies at Hartford Seminary', *The Muslim World*, LXXXIII, S.2, s.103-117, Harford, Connecticut-1993; Badran, Margot, 'The Institutionalization of Middle East Women's Studies in the United States', *Middle East Studies Association Bulletin*, XXII, S.1, s.9-18.

yüzden oryantalizmin XX. yüzyılın ikinci yarısından sonraki tarihi büyük ölçüde ABD'deki oryantalist çalışmalarla doğrudan ilişkilidir.

Ancak oryantalizmin doğup geliştiği Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yer almalarına, hatta bizzat kendileri oryantalizmin araştırma konusunu olmalarına rağmen, İslam ve müslümanlarla ilgili araştırmalarında oryantalizmden etkilenen ve oryantalistler gibi çalışan kişiler yetiştiren ve araştırmalar yaptıran Çin¹⁶, Rusya (Sovyetler Birliği)¹⁷, Japonya¹⁸, Güney Kore¹⁹, Güney Afrika²⁰, Sırbistan (Yugoslavya)²¹, Ka-

16 Çin'deki çalışmalar için bkz. Gladney, Dru C., 'The Study of Islam in China: Some Recent Research', *Middle East Studies Association Bulletin*, XXVII, S.2, s.23-30, Washington, DC-1993; Li, Zhu, 'A Brief Introduction to Middle Eastern Studies in China', *a.eser*, XIX, S.2, s.198-201, Seattle, Washington-1985; Ti, Ke, 'China's Studies of the Middle East', *a.eser*, XXI, S.1, s.9-14, Tucson, AZ-1987; Sato, T., M. Nakajima, 'Recent Developments in Chinese Islamic Studies (3): Survey of Research Institutions in Yunnan', *Asian Research Trends*, III, s.131-142, 1993; Shimin, Geng, 'Turkish Languages in China and Their Studies', *Central Asia File*, X, s.13-15, 1990.

17 Rusya ve eski Sovyetler Birliği'ndeki çalışmalar için bkz. Baitchura, Uzbek, 'On the problem of Comparative Studies in Soviet Turkology', *Orientalia Suecana*, XLI, s.43-81, 1992-1993; Batunsky, M., 'Russian Clerical Islamic Studies in the Late 19th and Early 20th Centuries', *Central Asian Survey*, XIII, S.2, s.213-235, 1994; Khan, Muhammad Saber, 'Soviet Publications on Ibn Sina', *The Muslim World Book Review*, III, S.3, s.57-68, Leicester-1983; Knysh, Alexander, 'Islamic Philosophy in Russia and the Soviet Union', ed. Seyyed Hossein Nasr, Oliver Leaman (ed.): *History of Islamic Philosophy* içinde, London, New York-1996, Routledge, II, s.1156-1161; Landau, Jacob M., 'Works on Islam in Russian', *Middle Eastern Studies*, XXIX, S.3, s.580-584, London-1993; Naumkin, Vitaly, 'The Latest Soviet Studies on the History and Problems of Social and Political Development in the Arab Countries Today', *Havliyyat Arabiyye*, No.0, s.66-73, Paris-1991; Semyonovkh, V.A., *a.eser*, aynı sayı, 'Soviet Islamic Studies in the 1980s', s.58-65; Semyonovkh, V.A., 'Soviet Islamic Studies in the 1980s', *Proceedings of the British Society for Middle Eastern Studies (in Association with AFEMAM)*, Oxford-1989, s.158-164; Stoklisky, Sergei, 'Socio-Economic Problems of Arab Countries in Soviet Studies', *Havliyyat Arabiyye*, S.O, s.74-80, Paris-1991; Wheeler, Geoffrey, 'Middle Eastern Studies in the USSR', *Middle Eastern Studies*, I, S.1, s.84-90, London-1964; Stepaniants, Miss, 'Study of Oriental Philosophy in the USSR', *Pakistan Philosophical Congress, Eight Session, Karachi, January 11-14 1961*, Lahore-1961, s.208-212.

18 Japonya'daki çalışmalar için bkz. *Books and Articles on Oriental Subjects Published in Japan During 1981*, Tokyo-1983, Institute of Eastern Culture; *Dialogue, Middle East and Japan, Symposium on Cultural Exchange*, Tokyo-1979, The Japan Foundation; *Directory of Asian Historical Studies in Japan*, 1992, Tokyo-1992; *Institute of Oriental Culture University of Tokyo*, Tokyo-1998; Izumisawa, Kumiko, *Index of Articles on Islam and Middle East, 1970-1985*, Tokyo-1986; Katakura, Kunio, Motoko Katakura, *Japan and the Middle East*, Tokyo-1994, The Middle East Institute of Japan; Kazuo, Miyaji, ✎

nada²², Polonya²³, Macaristan²⁴, İsrail²⁵, Avustralya²⁶, Tayvan²⁷ ve

Middle East Studies in Japan, Tokyo-1999, Islamic Area Studies Working Paper Series; Mikasa, Prince Takahito, 'Near Eastern Studies in Japan', *Orient, The Reports of the Society for Near Eastern Studies in Japan*, V, s.1-6, Tokyo-1969; Miura, Toru, 'ed-Dirasatü'l-İslamiyye ve's-Şark Evsatiyye fi'l-Yaban, İstihdam Bibliyografya ed-Dirasat el-İslamiyye ve's-Şark Evsatiyye fi'l-Yaban, 1868-1988 li Tahdid İtticahat el-Bahs', *The Arab World in Scientific Research*, S.5, s.48-56, Paris-1995 (Bu makalenin İngilizcesi için bkz. Aynı dergi, aynı sayı, s.63-72); Miura, Toru, Yukiko Hemmi, *Report on the Present Condition of the Original Sources of the Islamic Area Found in Japanese Institutions*, Tokyo-1998, Islamic Area Studies Project; Nakanashi, H., 'Iranian Studies in Japan: Bibliography', *Iranian Studies*, XX, S.2-4, s.148-159, 1987; a.yz., 'Iranian Studies in Japan', *a.eser*, XX, S.2-4, s.131-147, 1987; Nariaki, Hanada, 'Mutala'at-ı İslami der Japon der Salhay-ı 1973-1983', İngilizce'ye çev. Linda S. Arakaki, çev. Mandana Siddik Behzadi, (*Mecelle-i Tahkikat-ı İslami*, Yıl: 6, S.1-2, s.82-102, Tahran-1991-1992; Purcevani, Nasrullah, 'Hikmet der Yek Mecmua-i Japoni', (*Mecelle-i Nesr-i Daniş*, Yıl:9, S. 1, s.77-80, Tahran-1367 hş.; Sato, Tsugitaka, 'Islamic and Middle Eastern Studies in Japan: An Historical Review', yayımlanmamış makale, 13 s.; Takeshita, Masataka, 'Recent Islamic Studies in Japan', (*Mecelletü*)'t-Tawhid, VI, S.3, s.133-138, Tahran-1989; *The Islamic World and Japan, In Pursuit of Mutual Understanding*, Tokyo-1981; Yamauchi, Masayuki, 'Japonya'da Türklük Araştırmaları', *Dünyada Türklük Araştırmaları ve Türkiye* içinde, yay.: Nadir Devlet, İnci Enginün, Emine Gürsoy-Naskalı, İstanbul-1987, s.59-71; Kadaka, Yukio, *Japonya'da Türkoloji Üzerine Araştırmalar*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir-1997, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

19 Güney Kore'deki çalışmalar için bkz. Rew, Joung Yole, 'The Present Situation of Islamic and Middle Eastern Studies in Korea (South)', *Middle East Studies Association Bulletin*, XXV, S.2, s.181-183, Washington, DC-1991.

20 Güney Afrika'daki çalışmaları için bkz. Sonn, Tamara, 'Islamic Studies in South Africa', *American Journal of Islamic Social Sciences*, XI, S.2, s.274-281, 1994; a.yz., 'Middle East and Islamic Studies in South Africa', *Middle East Studies Association Bulletin*, XXVIII, S.1, s.14-17, 1994.

21 Sırbistan ve eski Yugoslavya'da yapılan çalışmalar için bkz. Cigar, Norman, 'Serbia's Orientalists and Islam: Making Genocide Intellectually Respectable', *The Islamic Quarterly*, XXXVIII, S.3, s.147-170, London-1415/1994; Becka, J., 'Islamic Studies in Bohemia and Slovakia', *Journal: Institute of Muslim Minority Affairs*, VI, S.2, s.354-358, 1985; Dobraca, Kasim, 'Islamic Studies and Libraries in Yugoslavia', *Peshawar University Review*, LI, s.44-50, 1973; Marek, J., 'Islamic Studies in Czechoslovakia', *Journal of the Pakistan Historical Society*, X, s.303-311, 1962.

22 Kanada'daki araştırmalar için bkz. Adams, C.J., 'The Development of Islamic Studies in Canada', E. H., R. B. (ed.): *The Muslim Community in North America*, Edmonton-1983, s.185-201; Eleazar, Birnbaum, *Books on Asia from the Near East to the Far East*, Toronto, Buffalo-1971, s.17-131; Gacek, A., 'The Islamic Studies Library at McGill University', *Middle Eastern Libraries Association Notes*, LXIV, s.17-18, 1988; Hermansen, M.K., 'Trends in Islamic

Nijerya²⁸ gibi ülkelerin de oryantalist araştırmalardaki katkılarını mutlaka dikkate almak gerekmektedir.

Oryantalistlerin ilgi alanları ve ortaya koydukları literatürün türü, yazıldıkları döneme, bu ürünlerin sahiplerinin mensup oldukları ülkeye, bu ülkenin ilim siyasetine ve o sırada özellikle müslüman halklarla olan siyasi, ticari, dini ve ilmi ilişkilerine ve ilgilerine göre değişir. Herhangi bir oryantalistin veya İslam ve İslam ülkeleri hakkında çalışan akademisyenin tamamen şahsi ilgilerini ve bütün dış tesirlerin dışında ve hatta onlara meydan okuyarak sırf kendi ilgisi ve isteği doğrultusunda bir konuyu çalışması veya hayatını bu konuya hasretmesini istisna edersek, büyük çoğunluğu itibariyle oryantalistlerin bulunduğu ülkenin veya medeniyetin, ya da iktisadi açıdan desteklendikleri kişi, kurum ve ülkelerin İslam ve müslümanlarla ilgili dini, siyasi, iktisadi ve ilmi gayelerine göre çalıştıkları rahatlıkla söylenebilir. İlgili ülkelerin konuyla ilgili politikalarını belirlerken pek çok unsurun yanı sıra İslam dünyasında etkili olan, tartışılan ve gündemde olan konuları dikkate almaları da tabiidir.

Yukarıda da belirtildiği gibi oryantalizmin esas kuruluş ve yükseliş dönemi XIX. ve XX. yüzyılda olmuştur. Bu yüzden XIX. yüzyıldan önce Avrupa'da faaliyet gösteren oryantalistlerin başta öğrenci-hoca ilişkisi olmak üzere muhtelif gayelerle birbirleriyle irtibat kurdukları bilinmekle birlikte XIX. yüzyılın sonlarından itibaren aynı ülkede veya muhtelif Avrupa ülkelerindeki oryantalistler biraraya gelerek ulusal ve uluslararası düzeyde toplantılar düzenlemeye başlamışlardır. Konuyla ilgili olarak uluslar arası düzeyde toplanan ilk oryantalistler kongresinin tarihi 1873 yılıdır.²⁹ Bu ilk toplantıdan sonra belirli aralıklarla oryantalist kongreleri düzenlenmeye devam etmiştir. Bu türden uluslararası toplantıların büyük bir kısmı

Studies in the United States and Canada since the 1970s', *American Journal of Islamic Social Sciences*, X, S.1, s.96-118, 1993.

23 Polonya'daki araştırmalar için bkz. Krasnowolska, A., 'Iranian Studies in Poland', *Iranian Studies*, XX, S.2-4, s.179-197, 1987.

24 Macaristan'daki araştırmalar için bkz. Hars, L., 'Oriental and Islamic Studies in Hungary', *Islamic Studies*, XV, s.53-58, 1976.

25 İsrail'de yapılan çalışmalar için bkz. Milson, M., 'The beginnings of Arabic and Islamic Studies at the Hebrew University of Jerusalem', *Judaism*, XLV, S.2/178, s.169-183, 1996.

26 de Crespigny, Rafe R.C., 'Asian Studies in Australia', *Middle East Studies Association Bulletin*, XIX, S.2, s.197-198, Seattle, WA-1985; Johns, A.H., 'Hopes and Frustrations: Islamic and Middle Eastern Studies in Australia', *a.eser*, XXV, S.2, s.173-180, Washington, DC-1991.

27 Hsu, C-H, 'Current Trends in Islamic and Middle Eastern Studies in Taiwan', *Asian Research Trends*, VI, s.141-146, 1996.

28 Oseni, Zakariyau I., 'Modern Arabic and Islamic Studies in Bendel State of Nigeria', *Journal of the Institute of Muslim Minority Affairs*, VIII, s.183-192, 1987.

29 Hourani, *Batı Düşüncesinde İslam*, s.54.

bizzat oryantalizmin kaynağı olan ülkelerde, bu ülkelerin üniversite ve araştırma kurumları nezaretinde yapılırken, bunlardan bazıları ise, XXII. Müsteşrikler Kongresi'nin 15-22 Eylül 1951 tarihinde İstanbul'da³⁰ ve XXVI. Şarkiyat Kongresi'nin Hindistan'ın Delhi şehrinde toplanmasında olduğu gibi³¹, oryantalizmin araştırma konusu olarak seçtiği 'Doğu' ve 'İslam ülkeleri'nde veya müslümanların yaşadıkları coğrafyalarda yapılmıştır. Bunu oryantalizmin Doğu ve İslam ülkelerindeki ilim adamlarıyla bir işbirliği arayışı olarak değerlendirmek mümkündür.

Öte yandan oryantalizm Batı, Doğu ve İslam dünyasında yoğun tenkitlere uğradığı için bir müddet sonra bu tenkitler 'oryantalizm' ve 'oryantalist' kelimelerini savunulması zor bir hale getirmiştir. O yüzden daha önce tesis edilen bazı müesseseler hariç, oryantalizmin araştırma konusu olarak seçtiği ülke, konu ve dinle ilgili araştırma yapan kurumlar, ilgili uzmanların ünvanları ve bu uzmanların düzenledikleri toplantılar da zamanla isim değiştirmiştir. Bu çerçevede oryantalistlerin ve onların çalıştıkları kurumların isimleri, çoğunlukla Türkiye Araştırmaları (Turkish Studies) ve İran Araştırmaları (Iranian Studies) gibi daha mahalli isimlerle, ya da biraz daha geniş olmak üzere belirli bir bölgeyi veya kıtayı ifade etmek üzere Orta Doğu Araştırmaları (Middle Eastern Studies, Middle East Studies) veya Yakın Doğu Araştırmaları (Near Eastern Studies) ya da Uzak Doğu Araştırmaları (Far Eastern Studies) gibi isimlerle anılır olmuştur. Bunların yanı sıra herhangi bir dini, ırkı, ülkeyi veya bölgeyi belirtmeden 'Bölge (Alan, Saha) Araştırmaları (Area Studies)' ya da bunun başına İslam gibi bir kelime getirerek 'İslamla İlgili Alan Araştırmaları (Islamic Area Studies)' terkipleri de kullanılmaktadır.

Bir kıtada, bölgede veya ülkede çalışan pek çok oryantalist veya faaliyet gösteren kurum bulunduğundan dolayı da bunlar arasındaki irtibatı sağlamak, fikir alışverişi yapmak, üretilen bilgilerin değerlendirilmesini yapmak üzere çeşitli isimlerle anılan birlikler de kurulmuştur. Bu birliklerden Amerika Birleşik Devletleri'nde kurulan ve faaliyetlerini orada yürüten Kuzey Amerika Orta Doğu Araştırmaları Derneği (Middle East Studies Association of North America / MESA), merkezi İngiltere'de olan ve başta İngiliz uzmanlar olmak üzere İngiltere'nin sömürgeci olarak bulunduğu ülkelerin uzmanlarına da hitap eden İngiliz Orta Doğu Araştırmaları Derneği (British Society for Middle Eastern Studies / BRISMES) ve Japonya Orta Doğu Araştırmaları Derneği (The Japanese Association for Middle Eastern Studies) ile Avrupa'daki diğer konuyla ilgili cemiyetleri ve bu cemiyetlere mensup kişileri biraraya getirmeyi ve onlar arasında işbirli-

30 Bu toplantı kararının alınışı, toplantının hazırlık safhası ve toplantı sırasında ve sonrasındaki gelişmeler hakkında bkz. Togan, Zeki Velidi, *1951 de İstanbul'da Toplanan Milletlerarası XXII. Müsteşrikler Kongresi, Mesaisi ve Akisleri*, İstanbul-1953.

31 Fındıkoğlu, Ziyaeddin Fahri, 'XXVI. Delhi Milletlerarası Şarkiyat Kongresi', ayrı basım, s.19-43.

ği sağlamayı gaye edinen Avrupa Orta Doğu Araştırmaları Derneği (European Association for Middle Eastern Studies / EURAMES) en meşhur olanlarıdır.

Gerek bir ülke içinde gerekse bir bölgede veya kıtadaki uzmanları bir araya getirmeyi gaye edinen birlik, dernek veya cemiyetlerin de tıpkı daha önceki yıllardaki oryantalistleri bir araya getiren toplantılar gibi belirli periyodlarda düzenledikleri toplantıları bulunmaktadır. Bu toplantılara katılan uzmanlar, bazen daha önce yaptıkları araştırmalarla ilgili bazen de o yıl tespit edilen konu çerçevesinde tebliğler sunmakta ve tartışmalara katılmaktadırlar. Bu toplantıların yanı sıra, İslam ve İslam ülkelerini araştırma konusu olarak seçen, belirli bir üniversiteye bağlı bölüm veya araştırma merkezi ve enstitülerin anılan toplantılar dışında günlük, haftalık, üç aylık veya yıllık toplantıları da bulunmakta ve bu toplantılarda pek çok ilim adamı bir yandan fikir alışverişinde bulunurlarken öte yandan ise kendilerinden sonra gelen yeni araştırmacı ve öğrencilerin yetişmelerine katkıda bulunmaktadırlar.

Oryantalistlerin muhtelif alanlarda ortaya koydukları literatür bugün devasa boyutlara ulaşmıştır. Bazı alanlarda ise elimizde modern dönemde yapılmış yegane araştırma olarak oryantalistlerin makale ve kitapları bulunmaktadır. Literatür çoğalıp büyük bir hacme ulaştıkça da bunların künyelerini biraraya getiren bibliyografyalara şiddetle ihtiyaç vardır. Bu yüzden yine oryantalistlerce hazırlanan *Index Islamicus* isimli makaleler bibliyografyası konuyla ilgili yayımların tamamını ihtiva etmekten mahrum ise de vazgeçilmezliğini hala korumaktadır. Bunun dışında gerek tek bir müellifin eserlerini ihtiva eden, gerekse genel veya belirli bir alandaki matbu eserlerin bibliyografik künyelerini biraraya getiren pek çok eser bulunmaktadır.³² Bütün bu çalışmalar içinde *İslam Ansiklopedisi*, büyük

32 Bu konudaki bazı eserlere bkz. Wismer, Don, *The Islamic Jesus, An Annotated Bibliography of Sources in English and French*, New York, London-1977; al-Zwaini, Laila, *A Bibliography of Islamic Law*, 1980-1993, Leiden-1994; Tajdin, Nagib, *A Bibliography of Ismailism*, Delmar, NY-1985, Caravan Books; Thomas, N., 'Anthropology and Orientalism', *Anthropology Today*, VII, S.2, s.4-7, 1991; Silverburg, Sanford R., *Middle East Bibliography*, London-1992; Shaw, Stanford J., 'Bibliography of Hamilton A. R. Gibb', George Makdisi (ed.): *Arabic and Islamic Studies in Honour of Hamilton A. R. Gibb* içinde, Leiden-1965, s.1-20; Schoeberlin-Engel, John S., *Guide to Scholars of the History and Culture of Central Asia*, Cambridge, MA-1995; Schwarz, Leo W., *Wolfson of Harvard, Portrait of A Scholar*, Philadelphia-1978; *Harry Austryn Wolfson, Jubilee Volume, On the Occasion of His Seventy-Fifth Birthday*, Jerusalem-1965, I (English Section); Owendale, Ritchie, *The Longman Companion to The Middle East since 1914*, London, New York-1992, Longman; Pearson, J.D., *Oriental and Asian Bibliography, An Introduction with Some Reference to Afrika*, London-1966; Nasr, Seyyid Hüseyin, *Aşina'î ba Molla Sadra der Magrib-zemin*, Tahran-1340 hş., Danışkede-i Ulum-i Ma'kul ve Menkul; Mango, Andrew, 'Elie Kedourie: An Appreciation', *British Society for Middle Eastern Studies Bulletin*, XIV, S.2, s.373-376, London-1988; Lawson, B. Todd, ✍

bir proje olması, pek çok oryantalistin konuyla ilgili görüşlerini ihtiva etmesi, İslam dünyasına ve Türkiye'ye etkisi bakımından başlı başına özel bir önemi haizdir.

Belirli bir alanda oryantalistlerin yaptıkları araştırmaları veya bir ya da birkaç oryantalistin tez, kitap, makale, tebliğ vb. ilmi yayımlarını veya yayımlanmamış araştırmalarını ihtiva eden bibliyografik çalışmaların yanı sıra, genel olarak oryantalizmi, oryantalizmin tarihini ve çeşitli sorunlarını konu edinen kitap veya makale türündeki çalışmalar da dikkat çekecek derecede çoktur.³³

'Introduction: Charles J. Adams', Wael B. Hallaq, Donald P. Little (ed.): *Islamic Studies Presented to Charles J. Adams* içinde, Leiden-1991, s.1-9; Khan, Kabir Ahmad, 'A Select Bibliography of Writings on al-Farabi in English', *The Muslim World Book Review*, XIII, S.2, s.56-61, Leichester-1993; Gresh, Alain, Dominique Vidal, *An A to Z of the Middle East*, çev. Bob Cumming, London, New Jersey-1990; Geddes, C.L., *Guide to Reference Books for Islamic Studies*, Denver, Colorado-1985; Dziekan, M.M., Z. Poniatowski, *A Bibliography of Arabic and Islamic Studies in Poland*, Warsaw-1993, Uniwersytet Warszawski; de David, Leonard Librande vdğr., *Guide to Islam*, Boston, MA-1983, G.K.Hall and Co.; Burrell, R.M., D.O. Morgan, 'Professor A.K.S. Lambton', *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, XLIX, S.1, s.1-7, London-1986; Besterman, Theodore, *A World Bibliography of Oriental Bibliographies*, Revised and Brought up to Date by J.D. Pearson, Totowa, New Jersey-1975; 'Hivar Ma'a Andre Raymond', Ecra'l-Hivar Hassan el-Orfavi, *The Arab World in Scientific Research*, S.3, s.7-18, Paris-1994; 'Hivar Ma'a Maksim Rodinson', Ecra'l-Hivar Hassan el-Orfavi, *a.eser*, S.4, s.23-34, Paris-1994; Butterworth, Charles E., 'The Study of Arabic Philosophy Today', Therese-Anne Druart (ed.): *Arabic Philosophy and the West, Continuity and Interaction* içinde, Washington-1988, s.55-140; M. Sharon (ed.): *Studies in Islamic History and Civilization in Honour of Professor David Ayalon*, Leiden-1986; Feldman, Seymour, 'Rescher on Arabic Logic', *The Journal of Philosophy*, LXI, S.22, s.724-734, 1964; Disuqi, Rasha, 'Orientalism in Moby Dick', *American Journal of Islamic Social Sciences*, IV, S.1, s.117-125, 1987; Lory, Pierre, 'Henry Corbin: His Works and Influence', Seyyed Hossein Nasr, Oliver Leaman (ed.): *History of Islamic Philosophy* içinde, London, New York-1996, Routledge, II, s.1149-1155.

- 33 Bu türden eser ve makaleler örnek olarak bkz. Hourani, Albert, 'How Should We Write the History of the Middle East?', *International Journal of the Middle East Studies*, XXIII, s.125-136, Medford, MA-1991; Escovits, J.H., 'Orientalists and Orientalism in the Writings of Muhammad Kurd 'Ali', *a.eser*, XV, s.95-109, 1983; Leaman, Oliver, 'Does the Interpretation of Islamic Philosophy Rest on A Mistake?', *a.eser*, XII, s.525-538, Medford, MA-1980; Martin, Richard C., Mohammed Arkoun, 'Islamic Studies', John L. Esposito (ed.): *The Oxford Encyclopedia of the Modern Islamic World*, Oxford-1995, II, s.325-340; Burke III, Edmund, 'Orientalism', *a.eser*, III, s.267-269; Esposito, John L., 'Preface', *a.eser* içinde, I, IX-XIII; Tietze, A., '“Orientalism” and Turkish Studies', *Boğaziçi Üniversitesi Dergisi*, VIII, S.9, s.293-296, 1980-1981; Choudhury, Masudul Alam, 'A Critique of Current Thinking in Islamic Political and Economic Issues and The Alternatives of Islamic Political Economy', ✍

Her türlü ilmi faaliyette olduğu gibi oryantalizm de bugünkü seviyesi-

The Islamic Quarterly, XLII, S.2, s., 125-143, London-1998; Denn, Walter B., 'Orientalism in European Art', *The Muslim World*, LXXIII, S.3-4, s.262-277, 1983; Marmura, Michael E., 'Leaman's Introduction to Medieval Islamic Philosophy: A Review Article', *The Muslim World*, LXXVI, S.1, s.43-45, 1986; Culi, Sisil, Hassan el-Orfavi, 'el-İtticahatü'l-Haliyye li'l-Bahsi'l-Avrubî Havle'l-Alemi'l-Arabi ve'l-İslami', *The Arab World in Scientific Research*, S.2, s.35-45, Paris-1993; Hassan, Qasim, 'Some Problems Relating to the Study of Islamic Civilization', *Bulletin of the Institute of Islamic Studies*, S.4, s.13-27, Calcutta-1960, The Institute of Islamic Studies; Karpat, Kemal H., 'Remarks on MESA and Nation and Nationality in the Middle East', *a.eser*, XX, S.1, s.1-12, Seattle, WA-1986; Keddie, Nikki R., 'Money and Ethics in Middle East Studies', *a.eser*, XVI, S.1, s.1-8, Tucson, AZ-1982; Albin, Michael W., 'Preservation of Middle Eastern Library Materials', *Middle East Studies Association Bulletin*, XXII, S.2, s.181-186, Seattle, Washington-1988; Awad, Louis, 'Freedom and Ideology: The Current State of Political Thought in the Middle East', *a.eser*, XVIII, S.1, s.11-21, Seattle, Washington-1984; Bonebakker, Seeger, John Hayes, 'The Onomasticon Arabicum', *a.eser*, XX, S.1, s.13-21, Seattle, WA-1986; Bookin-Weiner, Jerome B., 'Notes and Topics', *a.eser*, XXI, S.1, s.15-25, Tucson, AZ-1987; Eickelman, Dale F., 'The Re-Imagination of the Middle East: Political and Academic Frontiers (1991 Presidential Address)', *a.eser*, XXVI, S.1, s.3-12, Arizona-1992; Esposito, John L., 'Presidential Address 1989: The Study of Islam: Challenges and Prospects', *a.eser*, XXIV, S.1, s.1-11, Tucson, AZ-1990; Ferna, Elizabeth W., 'Presidential Address, 1986', *a.eser*, XXI, S.1, s.1-7, Tucson, AZ-1987; Frantz-Murphy, Gladys, 'Papyrology and Middle Eastern Studies', *a.eser*, XIX, S.1, s.34-48, Seattle, WA-1985; Graham, Michael B., 'Fulbright Influx: Issues in the Middle East', *a.eser*, XXII, S.1, s.19-27, Seattle, WA-1988; King, David A., 'The Exact Sciences in Medieval Islam: Some Remarks on the Present State of Research', *a.eser*, XIV, S.1, s.10-26, New York, NY-1980; Lapidus, Ira M., 'Presidential Address, 1984', *a.eser*, XIX, S.1, s.1-8, Seattle, WA-1985; Salem, Lori Anne, 'The DANTES Survey of Courses in Contemporary Middle East Studies', *a.eser*, XXVI, S.2, s.167-177, Washington, DC-1992; Suleiman, Michael W., 'Survey Research in the Arab World: Challenges and Rewards', *a.eser*, XIX, S.2, s.173-181, Seattle, WA-1985; Albert Hourani, "Islam and the Philosophers of History", *Journal of the Middle Eastern Studies*, III, s.206-268, 1967; Wilson, John A., 'Oriental History: Past and Present', *Journal of the American Oriental Society*, LXXII, s.49-55, New Haven, Connecticut-1952; Nagy, Nina, 'The Interpretation of Cultures and Knowledge The Case of Orientalism', *The Pakistan Philosophical Journal*, XXIV, S.1-2, s.71-75, Lahore-1987; Nasr, Seyyed Hossein, 'Islamic Philosophy-Re Orientation or Re-Understanding', *a.eser*, IX, S.1, s.52-78, Lahore-1964; a.yz., 'The Pertinence of Studying Muslim Philosophy To-Day', *a.eser*, VIII, S.2, s.79-87, Lahore-1963; Sahanab, Robert Elias, 'Misconceptions About Arabic Medieval Philosophy', *a.eser*, XII, S.1, s.1-16, Lahore-1973; Sheikh, M. Saeed, 'Reorientation of Muslim Philosophy', *a.eser*, IX, S.3, s.1-23, Lahore-1965; Soofi, Mahmood A., 'The Scope of Islamic Studies as an Academic Discipline in Pakistan', *Pakistan Philosophical Congress, Eight Session, Karachi, January 11-14*, 1961, Lahore-1961, s.338-342; Prakash, Gyan, 'Orientalism Now', *His-*

ne kendini kontrol ederek gelmiştir şüphesiz. Bu yüzden hemen her dö-

tory and Theory, XXXIV, S.3, s.199-212, Middletown, CT-1995; Ahsan, M.M., 'Orientalism and the Study of Islam in the West - A Select Bibliography', *Muslim World Book Review*, I, S.4, s.51-60, 1981; al-Azmeh, Aziz, *Ibn Khaldun in Modern Scholarship : A Study in Orientalism*, London-1981, Third World Centre for Research; a.yz., *Islams and Modernities*, New York-1993, Verso, s.122-145; a.yz., 'Islamic Studies and the European Imagination', *Islamic Culture*, LXI, S.1, s.1-27, 1987; Sardar, Ziauddin, 'The Future of Islamic Studies', *a.eser* içinde, LVII, s.193-205, 1983; a.yz., 'The Future of Islamic Studies', *Bulletin of Christian Institutes of Islamic Studies*, VII, S.1, s.38-57, 1984; Bayly Winder, "The Preservation of the Term Orientalism", *Middle East Journal*, XXXV, 1981, s.617; Binder, Leonard (ed.), *The Study of the Middle East, Research and Scholarship in the Humanities and the Social Sciences*, New York-1976; Bromley, Simon, *Rethinking Middle East Politics, State Formation and Development*, Cambridge-1994, s.6-45; Bulliet, R.W., 'Orientalism and Medieval Islamic Studies', J Van (ed.): *The Past and Future of Medieval Studies Notre Dame Conferences in Medieval Studies* içinde, Notre Dame-1994, s.94-104; Choueiri, Y.M., 'Neo-Orientalism and Islamic fundamentalism', *Review of Middle East Studies*, IV, s.52-68, 1988; Daniel, Norman, *Islam and the West, The Making of an Image*, Oxford-1997; Duchesne-Guillemin, Jacques, 'How Does Islam Stand?', Gustave E. Von Grunebaum (ed.): *Unity and Variety in Muslim Civilization* içinde, Chicago-1955, s.3-17; Brunschvig, Robert, 'Perspectives', *a.eser* içinde, s.47-62; von Grunebaum, G.E., 'The Problem: Unity in Diversity', *a.eser* içinde, s.17-37; Meier, Fritz, '(Part II. Islam as Religion and As Civilization:) Methods of Approach', *a.eser* içinde, s.38-46; Goitein, S.D., 'The Humanistic Aspects of Oriental Studies', *Jerusalem Studies in Arabic and Islam*, IX, s.1-12, Jerusalem-1987; Ismael, Tareq Y. (ed.), *Middle East Studies, International Perspectives on the State of Art*, New York-1990; İnalçık, Halil, 'The Rise of Ottoman Historiography', Bernard Lewis, P.M. Holt (ed.): *Historians of the Middle East*, London-1962, s.152-167; Juynboll, G.H.A., 'The 'Ulama' and Western Scholarship', *Israel Oriental Society*, X, s.173-181, Tel-Aviv-1980; Kerr, Malcolm H. (ed.), *Islamic Studies: A Tradition and Its Problems*, Malibu, CA-1980; Koren, J., Y.D. Nevo, 'Methodological Approaches to Islamic Studies', *Der Islam*, LXVIII, s.87-107, 1991; Laroui, Abdallah, 'For a Methodology of Islamic Studies, Islam Seen by G. Von Grunebaum', *Diogenes*, LXXXIII, s.12-39, 1973; Lawrence, Bruce B., 'Current Problematics in the Study of Islam', *Religious Studies Review*, XVI, S.4, s.293-300, Macon, Georgia-1990; Leaman, Oliver, 'Orientalism and Islamic Philosophy', Seyyed Hossein Nasr, Oliver Leaman (ed.): *History of Islamic Philosophy* içinde, London, New York-1996, Routledge, II, s.1143-1148; Lewis, Bernard, *The Middle East and the West*, London-1966; Long, David E., 'The Land and Peoples of the Middle East', David E. Long, Bernard Reich (ed.): *The Government and Politics of the Middle East and North Africa*, London-1986, s.7-21; Lowe, Lisa, *Critical Terrains: French and British Orientalisms*, Ithaca-1991; Madkour, Ibrahim Bayyumi, 'The Study of Islamic Philosophy', (*Mecelletü*)'r-Tawhid, I, S.1, s.83-95, Tahran-1404 hk.; Mahdi, Muhsin, 'Islamic Philosophy in Contemporary Islamic Thought', *Al-Abhath*, XX, S.4, s.1-16, 1967; a.yz., 'Orientalism and the Study of Islamic philosophy', *Journal of Islamic Studies*, I, s.73-98, 1990; Marmura, Michael E., 'The Islamic Philosophers' Concept of Is-

nemde oryantalist araştırmacıların, mensup oldukları ilim çevresindeki kişileri/meslektaşlarını ve hatta benimsedikleri paradigmayı daha iyi yöne doğru sevk etmek, hataları düzeltmek ve yanlış yapmamak gibi gayelerle zaman zaman tenkide tabi tuttıkları söylenebilir. Bu durumun özellikle XX. yüzyılda yetişen pek çok oryantalistte örneklerini görmek mümkündür. Bu tenkitler arasında her ikisi de Batıda çalışan iki Arap ilim adamı olan Enver Abdülmelik ve A.L. Tibawi'nin oryantalizme yönelttikleri tenkitler konumuz açısından son derece önemlidir.³⁴ Bu yazarların yanı

- lam', Richard G. Hovannisian, Speros Vryonis, Jr. (ed.): *Islam's Understanding of Itself*, Malibu, CA-1983, s.87-102; McDonough, Sheila, 'On Teaching Islam to Undergraduates', *Humaniora Islamica*, I (1973), s.261-277, Paris-1974; Moss, Joyce, George Wilson, *Peoples of the World, The Middle East and North Africa, The Culture, Geographical Setting, and Historical Background of 30 Peoples of the Middle East and North Africa*, Detroit, London-1992; Pruet, Gordon E., 'The Escape from the Seraglio: Anti-Orientalist Trends in Modern Religious Studies', *Arab Studies Quarterly*, II, S.4, s.292-317, Belmont, MA-1980; Rahimich, Nasrin, *Oriental Responses to the West, Comparative Essays in Select Writers from the Muslim World*, Leiden-1990; Rahman, Fazlur, 'Islamic Studies and the Future of Islam', Malcolm H. Kerr (ed.): *Islamic Studies: A Tradition and Its Problems* içinde, Malibu, CA-1980, s.125-133; Rosemann, Philipp W., 'Leaman, Oliver. Averroes and his Philosophy', *al-Masaq, Studia Arabo-Islamica Mediterranea*, IV, s.65-68, Leeds-1991, University of Leeds; Sadowski, Yahya, 'The New Orientalism and the Democracy Debate', *Middle East Report*, XXIII, S.4/183, s.14-21, 40, 1993; Salvatore, Armando, 'Beyond Orientalism? Max Weber and the Displacements of 'Essentialism' in the Study of Islam', *Arabica*, XLIII, S.3, s.457-485, Paris-1996; Sharabi, Hisham, *Arab Intellectuals and the West, The Formative Years, 1875-1914*, Baltimore, London-1969; Sharafuddin, Mohammed, *Islam and Romantic Orientalism, Literary Encounters with the Orient*, New York-1994; Smith, Jane I., 'Trends in the Study of the Religion of Islam: Recent Works in English', *JUSUR (The UCLA Journal of Middle Eastern Studies)*, VI, 41-67, Los Angeles, CA-1990; Southern, Richard W., *Western Views of Islam in the Middle Ages*, Cambridge, MA-1980; Torrey, Charles Cutler, *The Jewish Foundation of Islam*, New York-1967; Toy, Crawford H., 'Mohammed and the Islam of the Koran', *The Harvard Theological Review*, V, S.4, s.474-514, Cambridge, MA-1912; Waardenburg, Jacques, 'Changes of Perspectives in Islamic Studies Over the Last Decades', *Humaniora Islamica*, I (1973), s.247-260, Paris-1974; Wallerstein, Immanuel, 'Islam, The West, and the World', *Journal of Islamic Studies*, X, S.2, s.109-125, 1999; Watt, W. Montgomery, 'The Study of Islam By Orientalists', *Islamochristiana*, XIV, s.201-210, Roma-1988; Dirlik, Arif, 'Chinese History and the Question of Orientalism', *History and Theory*, XXXV, S.4, s.96-118, Middletown, CT, Wesleyan University; Turner, Bryan S., *Orientalism, Postmodernism and Globalism*, London-1994.
- 34 Tibawi, A.L., Enver Abdülmelik, Hamid Algar, *Krizdeki Oryantalizm -Eleştiriler-*, İstanbul-1998; Little, Donald P., 'Three Arab Critiques of Orientalism', *The Muslim World*, LXIX, s.110-131, 1979; Tibawi, A.L., "English-Speaking Oorientalists: A Critique of Their Approach to Islam and Arab Nationalism", *a.eser*, LIII, S.3, s.185-204; LIV, S.4, s. 298-313, 1963; a.yz., 'On the Orientalists Again', *a.eser*, LXX, s.56-61, 1980.

sıra Edward Said'in de Arap olduğunu dikkate aldığımızda İslam dünyası menşeli ilim adamlarının, özellikle de Arap ülkelerinden gelip Batıda çalışan akademisyenlerin, oryantalizme ciddi tenkitler yönelterek oryantalist paradigmanın sarsılmasına sebep oldukları söylenebilir. Bu tenkitleriyle şüphesiz, bu üç ilim adamı başka bir ülkeden gelmelerine rağmen hem çağdaş Arap düşüncesine hem de dışardan katıldıkları oryantalist ilim geleneğine katkıda bulunmuşlardır.

Batıda tahsilde bulunup daha sonra aynı yerde ders veren veya İslam dünyasının herhangi bir bölgesinde tahsilde bulduktan sonra Batıya gidip kısa veya uzun vadeli olarak orada akademik hayatını devam ettiren kişilerin oryantalizme yönettikleri tenkitlerin bizim açısından en dikkat çekici tarafı ise, aynı şekilde Batıda araştırmalar yapan Türk ilim adamlarının bütün bu tartışmalarda dikkate değer bir rol almamalarıdır. Esasen benzer bir tespit, Türkiye içindeki aşağıda anlatılacak oryantalizmle ilgili tartışmalarda modernleşme/batılılaşma taraftarı düşünür, ilim adamı ve akademisyenlerin oryantalizmi tenkit mahiyetinde ciddi sayılabilecek hiçbir gayret göstermedikleri şeklinde de yapılabilir. Türkiye içinde yapılan tartışmalarla ilgili olarak istisna tutulabilecek, ulaşabildiğimiz tek ciddi çalışma, Jale Parla'nın *Efendilik, Şarkiyatçılık, Kölelik* isimli alimane eseridir.³⁵

Batıda yöneltilen bu tenkitlerin yanı sıra, araştırma konusu olarak seçtiği Doğu ülkelerinde ve İslam dünyasının muhtelif bölgelerinde pek çok müellif ve düşünür tarafından oryantalizm tenkide tabi tutuldu, özellikle tek tek bazı oryantalistler ve onların eserleri hakkında müstakil eserler de kaleme alındı. Ancak, bunlardan hiç biri Edward Said ve 1978'de ilk baskısını yapan Oryantalizm (Şarkiyatçılık) başlıklı eseri kadar meşhur olmamıştır.³⁶

Edward Said, oryantalizm kavramından ne anladığı, benimsediği felsefe ve yöntem hakkında bilgi verdiği bir girişten sonra üç bölümlük eserinin daha sonraki sayfalarında kullandığı yöntemin tatbikatını yapar ve bunun

35 Parla, Jale, *Efendilik, Şarkiyatçılık, Kölelik*, İstanbul-1985. Son yıllarda Hilmi Yavuz'un bu konuyu önemle vurgulayan yazılarını da burada anmak gerekir. Bkz. Yavuz, Hilmi, *Modernleşme, Oryantalizm ve İslam*, İstanbul-1999.

36 Edward Said'in bazı eserleri için bkz. Said, Edward W., *Orientalism*, New York-1995, Penguin; a.yz., "Orientalism: An Exchange", *a.eser*, XXIX, S.13, s.44-46, 1982; a.yz., 'Ta' kib Ala'l-İstişrak', *The Arab World in Scientific Research*, S.4, s.42-61, Paris-1994; a.yz., *Covering Islam, How the Media and the Experts Determine How We See the Rest of the World*, New York-1981, Pantheon Books; a.yz., *Culture and Imperialism*, London-1993; Said, Edward W., *Oryantalizm Eleştirileri*, İstanbul-2000; a.yz., *The Politics of Dispossession, The Struggle for Palestinian Self-Determination 1969-1994*, London-1994; a.yz., 'Ta' kib Ala'l-İstişrak', *The Arab World in Scientific Research*, S.4, s.42-61, Paris-1994; 'Fi Hıvar Ma'a Edward Said: el-Müstakbel Rehnün bi-Nüshu'î Efkarî Havle Müctemcin Vahid', çev. Bekr Abbas, *el-Cedid fi Aleml-i-Kütüb ve'l-Mektebat*, S.4, s.16-24, Beyrut-1994.

için pek çok müsteşrike ve Batılı yazara müracaat ederek tezini isbata çalışır. Bu arada oryantalizmin iki büyük üstadı olan Silvestre de Sacy ve Ernest Renan'ı özel bir bölümde inceler.³⁷ Eserinin son bölümlerini ise günümüzde şarkiyatçılığın durumuna ayırmaktadır.

E. Said anılan eserin girişinde önce oryantalizm ile ne kastedtiğini açıklar. Ona göre bu terimin birbiriyle bağlantılı birkaç anlamı vardır. Önce antropolog, sosyoyog, tarihçi ve filolog gibi isimler taşıyan ve çeşitli alanlardaki kişilerin uzmanlık alanlarını ifade eden akademik bir geleneğin adıdır. Bu akademik geleneğin adı oryantalizm, bu işle meşgul olan kişinin adı da oryantalisttir. Bu kavramın ikinci anlamına göre ise oryantalizm, “ ‘Şark’ ile (çoğu zaman) ‘Garp’ arasındaki ontolojik ve epistemolojik ayrıma dayanan bir düşünme biçimidir”. Üçüncü anlamı ise, kabaca bir başlangıç tarihi belirlemek gerekirse oryantalizmin XVIII. yüzyılın sonundan itibaren başlayan tarihini, Batının Doğuya hakim olmak, onu yeneden kurmak ve onun üzerinde otorite tesis etmek için Batının kullandığı bir tarzdır.³⁸

Bu tespitlerden özellikle üçüncüsüyle Edward Said, oryantalizmin Batının hakimiyet sağlamak üzere kullandığı bir disiplin olduğunu, bu disiplinin dayandığı ‘Doğu’ ile ‘Batı’ arasındaki temel ontolojik ayrım olduğuna dair aksiyomun ise pek de geçerli olmadığını isbata çalışır. Eserinin bütünü ise bu gayretin örnekleriyle doludur.

Edward Said'in eseri, bir yandan bizzat Batıda ve tabiatıyla oryantalist çevrelerde, öte yandan ise oryantalizmin araştırma objesi olarak seçtiği, konu edindiği ülkelerde ve bu ülkelerin ilim ve düşünce adamları arasında büyük bir ilgi gördü, tartışıldı, reddedildi, tanıtıldı, cevaplar yazıldı. Ayrıca onun tesiriyle pek çok akademisyen muhtelif dallarda makele ve kitaplar kaleme aldı. Bütün bu tesirler ve tartışmalar sonucunda hem Batı hem de Doğu ve İslam dünyasındaki tarih yazıcılığı büyük ölçüde değişmiştir. Edward Said'in eseri hakkında gerek tenkit gerekse tanıtım ve inceleme tarzında oluşan literatür bile konunun ne kadar büyük bir mesele haline geldiğini göstermektedir.³⁹ Bu külliyat içinde Edward Said'in or-

37 Said, W. Edward, *Şarkiyatçılık, Batı'nın Şark Anlayışları* içinde, İstanbul-1999, s.134-159.

38 *A.eser*, s.12-17.

39 Clifford, James, “On Orientalism, by Edward Said”, *History and Theory*, XIX, S.2, s.204-223, Middletown, CT-1980 (Bu makalenin aynı yazara ait daha sonra basılan bir kitab içinde ‘Orientalism’ başlıklı baskısı için bkz. *The Predicament of Culture, Twentieth-Century Ethnography, Literature and Art* içinde, Cambridge, MA-1988, s.255-276); ‘Hıvar Ma’a Edward Said’, Ecra’l-Hıvar Hassan el-Orfavi, Subhi el-Hadidi, *The Arab World in Scientific Research*, S.4, s.7-21, Paris-1994; Kerr, Malcolm H., ‘Edward W. Said, Orientalism’, *International Journal of Middle East Studies*, XII, s.544-547, Medford, MA-1980; Lewis, Bernard, “The Question of Orientalism”, *New York Review of Books*, XXIX, S.11, s.47-48, 49-56, 1982; Sprinker, Michael, ‘Edward Said: Kıra’at Nakdiyye’, *el-Cedid fi Aleml-i-Kütüb ve’l-Mektebat*, S.4, s.25-26, ✎

yantalizme yönelttiği tenkitleri kabul edenler bulunduğu gibi⁴⁰ onun görüşlerini tamamen veya kısmen reddedenler de mevcuttur.⁴¹

E. Said'in eserinin İslam dünyasını etkilemesi ise oldukça farklıdır. Hep şeyden önce E. Said'in eserinde savunduklarına benzer görüşleri yıllardır savunan, oryantalizme her zaman şüpheyle bakan ve onu hiç olmazsa teorik düzeyde hiçbir zaman kabul etmeyen, hatta ve hatta zaman zaman ciddiye almayan, yahut düşmanca bir saldırı olarak gören çevreler kendi görüşlerinin teyidi olarak gördüler bu eserde savunulan fikirleri. İkinci olarak ise, Batının İslam dinine ve dünyasına bakan yüzünün yanlış, hak-sız ve kasıtlı olduğunu söyleyen Edward Said ve eseri, bizzat Batıdan Batıya karşı yöneltilen bir meydan okuma olarak değerlendirilmiş ve bu yüzden de büyük bir memnuniyetle karşılanmıştır. Belki de bu sebeptendir ki, E. Said'in eseri ilk baskısını yaptığı 1978 yılından sonra çok geçmeden 1982 yılında Türkçe'ye kazandırılmış, daha sonra ise iki defa daha farklı mütercimler tarafından tercüme edilmiştir.⁴²

Yukarıda da ifade edildiği gibi oryantalizm ve oryantalist çalışmalar, sadece bu çalışmaların yapıldığı ülkelerle sınırlı kalmamış bu çalışmalar ve bunlarda savunulan görüşler bizzat bu çalışmaların objesi durumunda olan ülkelerin, halkların ve devletlerin dünya görüşlerini, ilim anlayışlarını, tarihe bakışlarını, dış dünyayı ve daha önemlisi kendilerini anlama ve algılayışlarını etkiler hale gelmiştir. Başka bir deyişle, XIX. yüzyıldan önceki oryantalist çalışmaların İslam dünyasına, müslümanlara ve İslam düşüncesine önemli bir tesirinden bahsetmek pek mümkün görünmemektedir. XIX. Yüzyılın ortalarından itibaren başta Osmanlı devleti sınırları içinde olmak üzere muhtelif İslam ülkelerinde hızlanan batılılaşma ve modernleşme faaliyetlerinin içinde ve onun vazgeçilmez bir parçası olarak oryantalizm de İslam dünyasını etkilemeye başlamıştır. Bu bakımdan denilebilir ki, çağdaş İslam dünyasının ve çağdaş İslam düşüncesinin oryantalizmle ilişkisinin tarihiyle modernleşme/batılılaşma tarihimiz başa baş gider ve

Beyrut-1994; Şahin, Muhammed, 'Edward Said: Savtül-Arab fı'l-Menfa', *a.eser*, S.4, s.6-10, Beyrut-1994; Winder, Bayly, 'Orientalism, by Edward Said', *Middle East Journal*, XXXV, s.615-619, 1981.

40 Said'in eseri yayımlandıktan sonra oryantalizm hakkında yazarların büyük bir kısmı ona açıkça veya zımnen katıldığı için burada ayrıca kaynak göstermeye gerek görmüyoruz.

41 E.Said'in görüşlerini reddeden veya kısmen kabul etmeyen çalışmalara örnek olarak bkz. Said, W. Edward, '1995 Baskısına Önsöz', *Şarkiyatçılık, Batı'nın Şark Anlayışları* içinde, İstanbul-1999, s.344-368; Lewis, Bernard, "The Question of Orientalism", *New York Review of Books*, XXIX, S.11, s.47-48, 49-56, 1982; Hourani, *Batı Düşüncesinde İslam*, çev. Celal A. Kanat, İstanbul-1994, s.96-98.

42 Said, Edward, *Oryantalizm: Doğubilim, Sömürgeciliğin Keşif Kolu*, çev. Nezih Uzel, İstanbul-1982; a.yz., *Oryantalizm, Sömürgeciliğin Keşif Kolu*, çev. Selahaddin Ayaz, İstanbul-1991; a.yz., *Şarkiyatçılık, Batı'nın Şark Anlayışları*, çev. Berna Ülner, İstanbul-1999.

her ne zaman birinde yoğunlaşma başlarsa öteki onunla birlikte gelir, biri zayıfladığı zaman öteki de zayıflar.

Bu sebeple, oryantalizmin genel olarak çağdaş İslam düşüncesine tesirli olduğu kadar, belki de ondan çok daha fazla olmak üzere çağdaş Türk düşüncesini etkilediği söylenebilir. Bu konuyla ilgili tartışmalara hristiyanlığa karşı yazılan tenkitler ve polemikler ile misyonerliği anlatan veya misyonerlerin faaliyetlerini araştıran eserleri de dahil ettiğimizde konuyla ilgili literatür oldukça büyüür ve ne büyük bir tartışma yumağıyla karşı karşıya bulunduğumuz anlaşılır.

Türk düşüncesinde oryantalizmin bir sorun olmaya başlamasına başlangıç noktası olarak meşhur Fransız oryantalisti Ernest Renan (1823-1892)'in görüşleri etrafında cereyan eden tartışmalar verilebilir.⁴³ Renan'ın 1883 yılında Paris'te Sorbonne Üniversitesi'nde *İslamiyet (İslamizm) ve Bilim* başlığıyla verdiği konferansta İslam dininin terakkiye mani olduğunu savunması üzerine başta Cemaleddin Afgani olmak üzere, Atallah Beyazıdof, Reşid Rıza ve Mustafa Abdurrazık gibi İslam dünyasının muhtelif bölgelerinden, bizde ise Namık Kemal, Celal Nuri, Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi ve İbnü'r-Reşad Ali Ferruh gibi düşünürler, Renan'ın genel olarak dinler ve özelde ise İslam, müslüman, Doğru halkları ve İslam'ın terakkiye mani olduğuna dair görüşlerinin yanı sıra Sami ırkının ırki özelliklerinin gelişmeye mani olduğuna dair tezlerini tenkit ettiler. Türkiye'de Renan'a olan ilgi *İslam ve Bilim* başlığıyla verdiği konferansa duyulan aksülamel olarak kalmadığı, daha sonraki yıllarda bazı eserlerinin Osmanlı veya Cumhuriyet dönemi Türkçe'sine çevrilmesinden anlaşılmaktadır.⁴⁴ Hatta, tespit edebildiğimiz kadarıyla, 1960'lara kadar hiçbir müsteşrik Renan'ın beş eserinin Türkçe'ye tercüme edilmesi gibi bir şansa sahip olmamıştır. Böyle bir şansın Bernard Lewis ve M.M. Watt gibi birkaç istisna dışında bugüne kadar devam ettiği söylenebilir. Hakkında kaleme alınan reddiyeler, eserlerinin tercümeleri ve görüşlerine yapılan atıflar veya, doğrudan olmasa bile dolaylı olarak, 'İslam-bilim/ilim' ilişkisiyle ilgili şimdiye kadar yazılanlarda da şu veya bu şekilde Renan'ın tesirleri söz konusudur. Bütün bunlar Renan'ın çağdaş düşünce tarihimiz açısından ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

43 Renan ve onun görüşlerine yazılan reddiyeler için bkz. el-Akiki, Necib, el-*Müsteşrikum*, Kahire-1980, I, s.191; Ahmed Şu'ayb, 'Ernest Renan', *Aşşayan (Mecmuası)*, I, S.2, s.43-58, İstanbul-1324; Cündioğlu, Dücan, 'Ernest Renan ve 'Reddiyeler' Bağlamında İslam-Bilim Tartışmalarına Bibliyografik Bir Katkı', *Divân İlmî Araştırmalar (Dergisi)*, S.2, s.1-94, İstanbul-1996; Shapiro, Gary, 'Nietzsche Contra Renan', *History and Theory*, XXI, S.2, s.193-222, Middletown, Connecticut-1982; 'Joseph Ernest Renan, 1823-1892', (*Mecelletü'l-Usur*, III, S.15, s.384-390, el-Kahire-1928.

44 Renan, Ernest, *Hayat-ı Yesu*, çev. M. Nahid, İstanbul-1330; *Nutuklar ve Konferanslar*, çev. Ziya İshan, Ankara-1946; *Bilimin Geleceği*, çev. Ziya İshan, İstanbul-1951-1954, c.1-2; *Çocukluk Hayatı ve Gençlik Hatıraları*, çev. Ruhi Derveişoğlu, İstanbul-1956; *Havariler*, çev. Ziya İshan, Ankara-1964.

Düşünürlerimiz, asırlardır devam eden ve pek çok Osmanlı müellifinin görüş serdettiği niçin gittikçe kötüye gidildiğine dair tartışmalarda daha çok ahlak, zihniyet ve müesseseler üzerinde yoğunlaşmıştı. Hatta Tanzimat Fermanı'yla birlikte tatbikata konulan değişiklikler bile öncekilere göre daha köklü ve kapsamlı olsa da genel çerçevesi itibarıyla yine bu teşhisler etrafında cereyan ediyor, uygulamalar buna göre yapılıyordu. Bu bakımdan, Renan'ın İslam'ın ve Sami ırkın irki hususiyetlerinin terakkiye mani olduğuna dair görüşleri bu inhitat tartışmalarına tamamen yepyeni bir yön verecek nitelikteydi. Bu iki görüşün çoğunluğunu müslümanların oluşturduğu Osmanlı topraklarında yaşayan insanların ve yine, bu nazariyeye göre, hemen hemen hiç biri gelişme kabiliyetine sahip olmayan ırklardan meydana gelen müslüman topluluklarının büyük bir kısmı tarafından kabul edilmesinin imkanı yoktu. Kabul edilmesi halinde ise İslam dininden büyük ölçüde vazgeçmek ve sahip oldukları irki hususiyetleri değiştirmek veya değiştirmeye çalışmak gibi başarılması imkansız denilebilecek kadar zor ve azametli bir işle karşı karşıya kalacaklardı. Bu son durumda, seçkinlerinin ve geniş halk kitlelerinin büyük bir kısmı mevcut kötü durumdan kurtulmak için çabalayan, bunun için tedbirler alan, kısmi veya tam modernleşmeci/batılılaşmacı bir tavra sahip olan müslüman veya gayr-ı müslim Osmanlı vatandaşlarının, geleceğe 'iyimser' bir şekilde bakmaları da imkansız hale gelecekti. Böyle olunca, Renan'ın tavsiye ettiği yol, bütün alanlarda tesiri görülebilecek tahrîpkâr bir yol idi.

Bu yüzden Renan'ın görüşlerine İslam dünyasının muhtelif bölgelerinden şiddetli tepkiler gelmesini ve reddiyeler kaleme alınmasını anlamak zor değildir; bunu yaparken de bir yandan ilmi bir tartışmalarda bulunmaları öte yandan ise dini ve milli bir vazife ifa ettiklerini düşünmüş olmaları, bu sebeple de bu konuya özellikle önem vermeleri takdir edilecek bir husustur.

Ancak bir müsteşrikin bizimle ilgili Paris'te verdiği konferansın, başta ülkemiz olmak üzere İslam dünyasının muhtelif bölgelerindeki pek çok ilim adamı ve düşünürü meşgul etmesini ve ona reddiyeler yazılmasını başka bir bakış açısıyla değerlendirmek de mümkündür. İlk olarak, aşağıda bir kısmı hakkında bilgi verilecek olan, tartışmalar silsilesinin başlamasına sebep olmuştur. İkincisi, yine Renan tartışmalarıyla, dini, ahlaki, ilmi ve felsefi gündemimizi oryantalistlerin ileri sürdükleri görüşler işgal etmeye başlamıştır. Üçüncüsü, özellikle dini ve milli hassasiyetleri olan düşünürlerimiz ve geniş halk kitleleri arasındaki menfi oryantalist imajının oluşmasına katkıda bulunmuştur; nihayet dördüncü ve sonuncusu ise, oryantalizmin sadece dini alanı ilgilendirdiğine dair pek de doğru olmayan bir anlayışın yerleşmesine sebep olmuştur.

Türkiye'de oryantalizmle ilgili ikinci büyük tartışma, bir Hollandalı müsteşrik olan Reinhart Pieter Anne Dozy (1820-1883)'nin⁴⁵ *İslam Ta-*

45 Dozy ve eserleri hakkında bkz. Özdemir, Mehmet, 'Dozy, Reinhart Pieter Anne' md., *TDV. İslam Ansiklopedisi*, İstanbul-1994, IX, s.513-514; el-Akiki, Necib, *el-Müsteşrikun*, Kahire-1980, II, s.308-311.

rihi (*Tarih-i İslamiyyet: Essai sur L'Histoire de L'Islamisme*) isimli eserinin Türkiye'de batıcı ekolün en önde gelen temsilcilerinden biri olan Abdullah Cevdet tarafından '... büyük bir ihata-i nazar ve derin bir im'an göstermekle mümtaz ve kat'iyyen bi-taraf bir akl-ı selim mahsulü...' şeklinde takdim edilerek⁴⁶ Fransızca'dan tercüme edilip yayımlanmasıyla meydana geldi.⁴⁷

Bu tercüme de pek çok tepkiye sebep olmuştur. Esere yazılan reddiyeler arasında⁴⁸, Ebüzziya Tevfik⁴⁹ ve Beyazıt Dersiamlarından Nevşehirli Hayreddin'in yazdığı makale ile⁵⁰, Manastırlı İsmail Hakkı⁵¹ ve İsmail Fenni Ertuğrul'un yazdığı müstakil eser⁵² kayda değer. Bunun yanı sıra, gösterilen tepkiler neticesinde çeviri 17 Şubat 1910 tarihinde yasaklanmıştır.⁵³

Ayrıca Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi'nin iki ciltlik *Tarih-i İslam* isimli eseri⁵⁴ de hem Dozy'nin eserine reddiye hem de o ve onun gibi eserlere bir alternatif olmak üzere olarak kaleme alınmıştır. Ahmed Hilmi'nin anlattığına göre, Ma'arif Nezareti'nde Dozy'nin anılan eserini redd için bir komisyon kurulmuş ancak daha sonra devam edememiştir. Ahmed Hilmi bu komisyonda Dozy'nin kitabı gibi eserlere tek tek reddiye yazmanın uygun olmayıp bunun yerine bu eserlerin esasları reddedildikten sonra bu reddedilen usule dayanarak yapılan 'tahrif' ve 'tağyir' edilen olaylar hakiki durumlarına irca' edildiği takdirde Dozy'nin eseri de dahil olmak üzere bu türden eserler de reddedilmiş olacağına dair görüşlerini ilgililere aktarmış, bunun üzerine komisyonun adı 'Tarih-i İslam

46 Abdullah Cevdet, 'İfade-i Mütercim', *Tarih-i İslamiyyet* içinde, (Kahire)-1908, I, s.4-5.

47 Dozy, Reinhart, *Tarih-i İslamiyyet*, çev. Abdullah Cevdet, (Kahire)-1908-1909, c.1-2.

48 Dozy'nin eserine yazılan reddiyeler için bkz. Hatiboğlu, İbrahim, 'Osmanlı Aydınlarınca Dozy'nin Tarih-i İslamiyyet'ine Yöneltilen Tenkitler', *İslam Araştırmaları Dergisi*, S.3, s.197-213, 1999.

49 Ebüzziya Tevfik, *Muallim Doktor Dozy'nin Tarih-i İslamiyyet Ünvanlı Kitabı ve Mütercimi Hakkında Tenvir-i Efkâr*, İstanbul-1328, 24 s.

50 Hayreddin, 'Doktor Dozy'yi Redd', *Beyanü'l-Hakk*, VII, S.163, s.2874-2876; S.165, s.2909-2911; S.166, s.2928-2930; S.168, s.2957-2958; S.169, s.2979-2982; S.170, s.2992-2995; S.171, s.3003-3004; S.172, s.3021-3022, İstanbul-1330 hk.

51 Manastırlı İsmail Hakkı, 'Tarih-i İslamiyyet Nam-ı Müstearıyla Doktor Dozy'nin Türkçe'ye Mütercem Risalesine Karşı Reddiye', *Sırat-ı Müstakim (Mecmuası)*, III-V, S.72-77, 79-84, 86-92, 95, 97-103, 105, 108, 111, İstanbul-1328; a.yz., *Hakk ve Hakikat, Külliyyat-ı İsmail Hakkı Manastırlı* içinde, İstanbul-1329.

52 Ertuğrul, İsmail Fenni, *Kitab-ı İzale-i Şükuk (Dozy'nin Tarih-i İslamiyyeti Üzerine Reddiyyedir)*, İstanbul-1928.

53 Özdemir, Mehmet, 'Dozy, Reinhart Pieter Anne' md., *a.g.e.*, s.514.

54 Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi, *Tarih-i İslam*, Kostantiniyye-1326-1327, c.1-2.

Encümeni' şeklinde değiştirilmiştir.⁵⁵ Bu komisyon devam etmeyince Ahmed Hilmi söz konusu düşüncesini gerçekleştirmek gayesiyle *Tarih-i İslam* adlı eserini yazmıştır.

Dozy'nin *Tarih-i İslamiyyet* adlı eseri hakkında yapılan tartışmaların benzerine, İtalyan müsteşriki olan Leone Caetani (1869-1935)'nin⁵⁶ yine aynı isimli (*İslam Tarihi*) eserinin Hüseyin Cahid Yalçın tarafından İtalyanca'dan tercüme edilip bu tercümenin büyük bir kısmı on (10) cilt halinde 1924-1927 yılları arasında yayımlanmasıyla şahit olundu.⁵⁷ Mütercim eseri, Abdullah Cevdet'ten daha mütevazı bir üslupla, 'Bu eser Avrupa'da yazılmış en mükemmel, mümkün olduğu kadar bi- tarafane ve hayrhahane bir tarihtir' şeklinde takdim etmekle birlikte⁵⁸ türçüme ettiği eser aleyhinde ortaya çıkan tepkileri önleyememiştir.

Bu eserde savunulan görüşleri reddetmek veya cevap vermek maksadıyla, tıpkı daha önce Dozy'nin eseriyle ilgili olarak olduğu gibi ama bu defa Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı olarak Mustafa Asım Köksal'ın müracaatı üzerine bir komisyon kurulmuş ve bir iki toplantıdan sonra bu komisyon da herhangi bir faaliyette bulunmadan dağılmıştır.⁵⁹

Bu eser yayımlanmaya başladıktan sonra Yusuf Ziya Yörükân⁶⁰ ve Mustafa Asım Köksal gibi alimlerimiz, muhtelif yönlerini dikkate alarak tenkit etmişlerdir. Bunlardan M. Asım Köksal, yazdığı müstakil ve hacimli (s.528) reddiyede⁶¹, Caetani'nin eserinde işlenen pek çok konuyu tek tek

55 *A.g.e.*, I, s.8.

56 Caetani'nin hayatı, eserleri ve burada bahsedilecek olan eserinin çevirisi hakkında bkz. Şakiroğlu, Mahmut H., 'Caetani, Leone' md., *TDV. İslam Ansiklopedisi*, İstanbul-1994, VI, s.544-545; el-Akiki, Necib, *el-Müsteşrikun*, Kahire-1980, I, s.429-430.

57 Caetani, Leone, *İslam Tarihi*, çev. Hüseyin Cahid (Yalçın), İstanbul-1924-1927, c.1-10. Bu tercümenin yayımlanmayan kısmını Türk Tarih Kurumu yazma eserler bölümünde (Nu.134) olduğu hakkında bkz. Şakiroğlu, Mahmut H., 'Caetani, Leone' md., *TDV. İslam Ansiklopedisi*, İstanbul-1994, VI, s.544.

58 H.C. Yalçın'ın çeviriye yazdığı önsözdeki ibare şu şekildedir (Bkz. H.C. Yalçın, 'Mütercimin Sözleri', *İslam Tarihi* içinde, İstanbul-1924, I, s.5-6): 'Bu eser Avrupa'da yazılmış en mükemmel, mümkün olduğu kadar bi- tarafane ve hayrhahane bir tarihtir. Maamafih müellif vakayı'e bir Avrupalı ve bir alim göziyle bakmıştır. Bundan dolayı, hissiyatımızı ve kanaatlerimizi rencide edebilecek noktaları vardır. Fakat bu cihetlerden sarf-ı nazar edilirse, sırf tarihe aid olan kısımlardan ideceğimiz istifade pek büyüktür'.

59 Köksal, Mustafa Asım, *Müsteşrik Caetaninin Yazdığı İslam Tarihindeki İsnad ve İftiralar Reddiye*, Ankara-1986, s.7.

60 Yörükân, Yusuf Ziya, 'İslam Tarihi-Hüseyin Cahid Bey'in İtalyancadan Tercüme ve Neşrettiği Leone Kaytono'nun 'İslam Tarihi' Hakkında İntikad', *Mihrab (Mecmuası)*, S.25, s.1-13; S.26, s.49-57; S. 27, s.97-107, 1925.

61 Köksal, Mustafa Asım, *Müsteşrik Caetaninin Yazdığı İslam Tarihindeki İsnad ve İftiralar Reddiye*, Ankara-1986 (Bu eserin ilk baskısı Ankara'da 1961 tarihinde yapılmıştır). M.A. Köksal'ın bu eseri ve Caetani'nin kitabı hakkında

ele alarak tenkit etmiştir. Yazar Caetani'nin eseri tercüme edildikten sonra ortaya çıkan tepkileri ve kendi eserini kaleme almasının tarihi hakkında eserinin başında bilgiler verdikten sonra⁶², hadis, isnad, *Kur'an-ı Kerim* ve sahabe gibi Caetani'nin eserinde yanlış bir şekilde işlenen konuları müstakil başlıklara ayırarak tenkit etmektedir. M.A. Köksal, bu eserle de yetinmeyip, daha önce Şehbenderzade Filibeli Ahmed Hilmi'nin yaptığı gibi, yazdığı müstakil bir *İslam Tarihi* ile Caetani'nin bu eserine alternatif yazmış ve eserin muhtelif yerlerinde de Caetani'nin görüşlerini tenki- de tabi tutmuştur.⁶³

Bu üç büyük tartışma bile çağdaş Türk düşüncesinde oryantalizmin özellikle İslam tarihi, İslam dini, Hz. Muhammed, dini ilimler gibi konularda ne büyük bir sorun haline geldiğini ve ne kadar çok tartışıldığını göstermektedir. Bu tartışmalar şüphesiz Türkiye'de din ve geleneksel İslam kültürü alanında yürütülen tartışmaların da bir parçasıdır. Ancak her üçünde de esas tartışma konuları, gelenek, teknolojik geriliğin sosyal, siyasi, iktisadi vs. sebeplerini inceleme veya İslam dünyasının içinde bulunduğu durumun tahlihi olmaktan ziyade doğrudan doğruya İslam dininin kendisidir. Özellikle Dozy ve Caetani'nin eserlerinde savunulan görüşler ve bunlarla ilgili eleştiriler benzer bir çerçevede değerlendirilebilir. Her ikisi de büyük ölçüde İslam tarihinin ilk dönemine ait olması hasebiyle İslam dinin en temel kitabı ve vazgeçilmez esası olan *Kur'an-ı Kerim*'in otantikliği, vahiy, Hz. Muhammed'in İslam dinindeki konumu, şahsi, ailevi ve ahlaki hayatı, hadislerin otantikliği ve kaynak olup olmaması, sahabenin dindeki konumu gibi son derece hayati konularda en basit ifadesiyle 'alışılmıştan dışında' görüşler ihtiva ediyordu.

Anılan üç tartışmadan daha büyüğü, bütün olarak İslam dini, tarihi, kültürü, coğrafyası, medeniyeti ve düşüncesiyle ilgili alanlarda kapsamlı bir proje olan *İslam Ansiklopedisi'nin* 'telif, tadil, ikmal ve tercüme sureti ile' Türkiye'de devlet eliyle yayımlanmaya başlanması ile cereyan etti. Bu ansiklopedinin alternatifsiz bir şekilde çağdaş Türk düşüncesinin, din,

Diyanet İşleri Başkanlığı Müşavere ve Dini Eserler İnceleme Kurulu'nun 10.8.1960 tarihli kararını buraya almakta fayda mülazaha ediyoruz (Bkz. 'Müşavere Kurulu Kararı, a.g.e, s.3): 'İslamiyet'i, hadis gibi en mühim bir kaynaktan mahrum etmek ve sarsmak için hadise, ilmi hadise, muhaddislere; hatta eshabın büyüklerinden İbn-i Abbas ve Ebu Hüreyre gibi şahsiyetlere var kuvvetiyle saldıran, İslamiyet'in beş vakit namaz gibi ameli farızasının Kur'an-ı Kerim'e istinad etmeyip sonradan sonraya İslam kelamcılarını tarafından icad edildiğini, Rasul-i Ekrem'in Haşimi ve hatta Kureysi bile olmayıp mechul bir soydan geldiğini iddia eden İtalyan Müsteşriki Caetani'ye; ilme ve İslamiyet'e has ağır başlılık ve nezaketle layık olduğu cevabı veren bu Reddiye; aynı zamanda Caetani Tarihi'ne istinad eden neşriyata da bir cevap teşkil edeceği cihetle Başkanlık yayınları arasında yer alması uygun olacağına yüksek Başkanlığa arzına karar verildi.'

62 A.g.e., s.5-16.

63 Köksal, Mustafa Asım, *İslam Tarihi*, İstanbul-1987, c.1-18.

tarih, edebiyat, İslam felsefesi, kelimeler, İslam tarihi vb. dallarıyla ilgilinenlerin ve genel olarak halk kitlelerinin en büyük kaynağı haline gelmesi ve bugüne kadar önemini muhafaza etmesi oryantalist etkinin ne kadar büyük bir tesir icra ettiğini göstermektedir.

İslam, müslümanlar ve onların yaşadıkları ülkelerin tarihleri, coğrafyaları, dilleri, edebiyatları, kültürleri, medeniyetleri, siyasetleri hakkında derli bilgi ihtiva etmesi, oryantalizmin ulaştığı seviyeyi göstermesi, pratik olarak büyük bir başvuru kaynağı olması ve nihayet oryantalist yöntemi ve paradigmayı çok iyi bir şekilde sergilemesi açısından oldukça mühim olan *İslam Ansiklopedisi*, Leiden’de E.J. Brill tarafından 1908 yılından itibaren İngilizce, Almanca ve Fransızca olarak üç dilde neşre başlanıp otuz (30) yıl sonra 1938 yılında dört cilt olarak tamamlanmıştır.⁶⁴

Oryantalistlerin yayımladıkları bu ansiklopedi tamamlandıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Türkçe’ye çevrilmesine karar verilmiş ve bu iş için dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan-Ali Yücel tarafından 9 Mayıs 1939 tarihinde İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü’ne gönderilen bir yazıyla bu konuda ilgili çalışmalar yapmak üzere İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi görevlendirilmiştir. Bu görevlendirmeye Edebiyat Fakültesi’nde kurulan komisyonlar, yapılan çalışmalar ve tartışmalar neticesinde bu ansiklopedideki ‘... Türk Dünyasıyla ilgili maddelerdeki yanlışların tashihiyle iktifa edilmeyerek, daha geniş tashih ve ilavelere ve bazan da maddelerin yeniden yazılmasına karar verilmiştir’.⁶⁵ Ansiklopedi tamamlandıktan sonra yayımlanan ciltlerinin ve bu ciltlerle ilgili indeksin incelenmesi neticesinde de bu prensiplere -İslam dini ve düşüncesiyle ilgili maddeler hariç- riayet edildiği anlaşılmaktadır.

Böylece ansiklopedinin kapağında da belirtildiği gibi Türkçe’de yayımlanan bu *İslam Ansiklopedisi*, ‘Milli Eğitim Bakanlığı kararı üzerine İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde kurulan bir heyet tarafından Leyden tab’ı esas tutularak telif, tadil, ikmal ve tercüme, sureti ile neşredilmiştir.’ Ancak bu ibarede geçen ‘telif, tadil ve ikmal’, büyük ölçüde ‘Türk Dünyasını’ alakadar eden maddelerde yapılmış, bunun dışındaki maddelerde ise çok az müdahale edilerek sadece tercüme edilmekle yetinilmiştir. İlk fasikülü 1940 yılında yayımlanmaya başlanan ansiklopedinin Adnan Adıvar, Reşit Rahmeti Arat, Orhan F. Köprülü, Avni Başman, Ahmed Ateş, Cazit Baysun, Bekir Kütükoğlu, İbrahim Kafesoğlu ve Tahsin Yazıcı gibi ilim adamlarının nezaretinde elli yıla yakın bir çalışma döneminden sonra 1988 yılında, beşinci ve onikinci ciltler ikişer cilt olmak üzere XIII cilt halinde tamamlanmış ve toplam 15 cilt olarak neşredilmiştir.⁶⁶

64 ‘Mukaddime’, *İslam Ansiklopedisi*, İstanbul-1978, I, s.XVI-XVII. Bu ansiklopedi tamamlandıktan sonra yine Leiden’de aynı yayınevi tarafından 1954 yılından itibaren ansiklopedinin ikinci edisyonunun neşrine de başlanmış ve bu neşir halen devam etmektedir.

65 *A.g.m.*, s.XVIII-XIX.

66 Çabuk, Vahid, *İslam Ansiklopedisi İndeksi*, Ankara-1994, s.VII-XVI. Bu an-

İslam Ansiklopedisi Leiden baskısı esas alınarak telif ve tercüme yoluyla Türkçe’de yayımlanmaya karar verildikten sonra Türkiye dışında⁶⁷ ve içinde geniş bir şekilde tartışılan *İslam Ansiklopedisi* hakkındaki tenkitler arasında *Sırat-ı Müstakim* ve daha sonraki adıyla *Sebilürreşad* dergilerinin sahibi ve İslamcılık akımının önde gelen simalarından biri olan Eşref Edib Fergan ve onun çıkardığı dergideki yazarların makaleleri ve faaliyetleri ko-numuz açısından özel bir önemi haizdir.

İslam Ansiklopedisi 1940 yılında yayımlanmaya başlandıktan bir mü-det sonra 1941 yılında Eşref Edib’in sahibi ve neşriyat müdürü olduğu *İslam-Türk Ansiklopedisi –Muhitülmaarif- Mecmuası* ve *İslam-Türk An-siklopedisi (Muhitü’l-Ma’arif el-İslamiyye et-Türkiyye)*⁶⁸ isimli ansiklope-di neşredilmeye başlanmıştır. Açıkta ki *İslam-Türk Ansiklopedisi* Milli Eğitim Bakanlığı’nın Leiden tab’ını esas alarak neşrine başladığı ansiklo-pediye bir alternatif, *İslam-Türk Ansiklopedisi –Muhitülmaarif- Mecmu-ası* ise bu ansiklopedinin bir yayın organı olmak üzere gerek *İslam An-siklopedisi*’nde yer alan maddeleri tenkit, tashih ve tadil, gerekse *İslam-Türk Ansiklopedisi*’ni tanıtmak ve yazarları hakkında okuyucuyu bilgilendir-mek gayesini gütmekteydi. Her iki yayının ortak yönü ise *İslam An-siklopedisi*’ne bir alternatif oluşturmak ve ‘sahih’ din anlayışını anlatan bilgiler vermektir.

Öte yandan 1948 yılından sonra yine Eşref Edip tarafından yayımına başlanan *Sebilürreşad Mecmuası*’nda⁶⁹ ve *İslam Türk Ansiklopedi-*

siklopedi hakkında bkz. İzgüer, Zeki, ‘İslam Ansiklopedisine Dair’, *İslami Araştırmalar (Dergisi)*, II, S. 6, s.68-73, İstanbul-1988.

67 Bu ansiklopediye Türkiye dışında yazılan tanıtım ve tenkitlere örnek olmak üzere Türkçe’ye de çevrilen Bertold Spuler’in tenkidi ve bu tenkide Orhan Fu-ad Köprülü’nün yazdığı cevap yazısı hakkında bkz. Spuler, Bertold, ‘Tenkid’, *İslam Ansiklopedisi* içinde, İstanbul-ts., V/2, 7 s.; Köprülü, Orhan F., ‘Bir Tenkid Hakkında Bazı Mülahazalar’, *İslam Ansiklopedisi* içinde, İstanbul-ts., V/2, s.171-178.

68 *İslam-Türk Ansiklopedisi (Muhitü’l-Ma’arif el-İslamiyye et-Türkiyye)*, İstan-bul-1941-1948, c.1-2.

69 Bu mecmuada yayımlanan oryantalistler ve *İslam Ansiklopedisi* hakkındaki ma-kalelere örnek olarak bkz. ‘Yahudi Hokkabazlığı Misyonerliği Yapan Eski Bir Öğretmen’, *Sebilürreşad (Mecmuası)*, X, S.236, s.168, İstanbul-1957; ‘Ah-kam-ı Şer’iye Okunmayan Bir İlahiyat Fakültesi Ancak Moskovaya Yaraşır’, *a.eser*, I, S.4, s.62-64, İstanbul-1948; ‘Allahın İnyetiyle Sebilürreşad’a Başlı-yoruz’, *a.eser*, I, S.1, s.2-4, 6, İstanbul-1948; ‘Brockelmanın Hezayanları, Mütercim Doçent Çağatayın Bu Husustaki Hataları’, *a.eser*, X, S.229, s.53-57, İstanbul-1956; ‘İslam Ansiklopedisinde Hazreti Peygamber ve Zevcatı Ta-hirat Hakkında Garezkar Müsteşrik ve Misyonerlerin Münasebetsiz İsnadları’, *a.eser*, X, S.236, s.167, İstanbul-1957; Fergan, Eşref Edib, ‘İlmi İfşaat ve İti-rafat, İslam Ansiklopedisinin Sayısız Hatalarla Dolu Oluşu’, *a.eser*, XIV, S.329, s.56-58, İstanbul-1961; a.yz., ‘İslamın Karşılaştığı Tehlikeler: İlim Maskesi Al-tında Bozgunculuk’, *a.eser*, VII, S.192, s.260-262, İstanbul-1955; Atılhan, Cevat Rifat, ‘Gaflet mi, Cehalet mi?’, *a.eser*, X, S.229, s.58-59, İstanbul- /

si'nde⁷⁰ de benzer tavır görülmekle birlikte, özellikle *İslam-Türk Ansiklopedisi -Muhitülmaarif- Mecmuası* ilk sayısından son sayısına kadar oryantalizm, oryantalizm-İslam ilişkisi ve müslümanların tarihi, medeniyetleri ve düşünceleriyle ilgili oryantalistlerin görüşleri aleyhine pek çok makale yayımlanmış⁷¹ ve bu makalelerde özellikle *İslam Ansiklopedisi*'nde yer

1956; Erim, Recep, 'Peygamberimize İftiralar ve İsnatlar: Haydi O, Utanmadı Amma, Ey İlahiyat Hocası, Senin Kalbin Sızlamadı mı?', *a.eser*, X, S.234, S.242, İstanbul-1956; Kuşçu, Kemal, 'İntikad ve Mülhazalar', *a.eser*, X, S.236, s.164-166, İstanbul-1957.

70 *İslam-Türk Ansiklopedisi*'nde ve *Sebilürreşad Mecmuası*'nda yayımlanan oryantalizm ve oryantalistler hakkındaki makalele örnek olarak bkz. 'İslam-Türk Ansiklopedisi'ni Yazanlar', *İslam-Türk Ansiklopedisi*, İstanbul-1941, Asar-ı İslamiyye Kütüphanesi Neşriyatı, I, s.9-10; 'İslam-Türk Ansiklopedisi'nin Mahiyeti ve Hedefi', *a.eser*, I, s.11-16.

71 *İslam-Türk Ansiklopedisi Mecmuası*'nda oryantalizm ve oryantalistler hakkında yayımlanan makaleler için bkz. 'Ahiret Bahsine İslam Ansiklopedisinin Ayırdığı Yer', *İslam-Türk Ansiklopedisi-Muhitülmaarif- Mecmuası*, I, S.11, s.2-3, İstanbul-1941; 'Ansiklopedimizin Mesleğine Dair', I, S.18, s.2-3, I, S.19, s.3-4, 1941; 'İlmi Mes'uliyetten Kaçınmamak Gerekir', I, S.22, s.2-3, 1941; 'İslam Ansiklopedisi Hakkında Tenkitler, Hakikat Bozgunculuğu', I, S.45, s.4; 'İslam Ansiklopedisinde 'Allah' Bahsini Yazan Mister Makdonald'ın Hakiki Hüviyeti ve Redaksiyon Heyetinden Temennilerimiz', I, S.21, s.3-4, 1941; 'İslam Ansiklopedisinde 'Allah' Bahsini Yazan Misyoner Kimdir?', I, S.20, s.2-3, 1941; 'İslam-Ansiklopedisi Hakkında', I, S.7, s.3; 'Mahut İslam Ansiklopedisi'nin Ba-sındaki Hey'etin İşi Nedir?', I, S.24, s.2-3, 1941; 'Misyonerler Ne Diyorlar, Bizimkiler Ne Diyor?', I, S.22, s.3-4, 1941; 'Müsteşrikler ve Misyonerler Tarafından Yazılan 'İslam Ansiklopedisi'ni Mısırlılar Nasıl Terceme Ediyorlar?', I, S.15, s.2-3, 1941; Orkun, Hüseyin Namık, 'Misyoner ve Müsteşriklerin Yazdığı İslam Ansiklopedisindeki Hata ve Noksanlar', I, S.11, s.3-4, 1941; 'Müsteşriklerin İslam Ansiklopedisinde İslami Meselelerin Telif Hissesi', I, S.25, s.3-4, 1941; 'Türk Mimarisi Bizastan mı Örnek Almıştır?', İslam Ansiklopedisinin Ayasofya Maddesindeki Hataları ve Tahrifleri', I, S.47, s.2; Doğrul, Ömer Rıza, 'Haksız Bir Tenkide Cevap', I, S.15, s.3-4, 1941; Fergan, Eşref Edib, 'Bir Tecavüzün İyüzü', I, S.13, s.2-4, 1941; a.yz., 'İki Zihniyet: Müsteşrik ve Misyoner Zihniyeti-Hakiki İlim Zihniyeti, Muhterem Cumhuriyet Gazetesine', I, S.89, s.2-3, 1942; a.yz., 'İslam Ansiklopedisi, Misyoner ve Müsteşriklerin Yazdıkları İslam Ansiklopedisinin İlmî ve İslami Mahiyeti', I, S.7, s.3-4; a.yz., 'İsmail Habib'in Cephesi: Müsteşrik ve Misyoner Zihniyetinin Yayılışı', II, S.41, s.2-3; II, S.42, s.2-4, 1942; a.yz., 'Doktor Adnan Beye Göre Yaltkaya', II, S.76, s.8-12, 1947; a.yz., İsmail Hakkı İzmirli, 'İlmi Mesaiye Düşmanlık Zihniyeti, İlmi Muhit İçinde Bu Zavallı Zihniyet Nasıl Yaşayabilir?', I, S.17, s.3-4, 4-8, 1942; a.yz., 'Tenkid Değil, Tahrif: Muhterem 'Tasvir-i Efkâr' da İntişar Eden Müsteşrik Ritter'in Yardımcısı Ahmed Ateş tarafından Yazılan Hak ve İlimden Uzak, Tenkid Nikabı Altındaki Tahriflere Hata ve İstihzalara Cevap', I, S.14, s.1-4, 1941; Danişman, Muallim Nafiz, 'Hazreti Amine Hakkında, İslam Ansiklopedisinin İsnadı Tamamile Garazkaranedir, B. Şerefeddin Yaltkaya Bunu İzah ve Tashih İle Mükelleftir', I, S.27, s.4, 1942; 'İsmail Habib İsnad ve İftiralarından Vazgeçmiyor mu?', I, S.44, s.4, 1942; 'İsmail Habib'in Fahiş Bir Cür'et ve Bühtanı, Diyanet İşleri Riyasetinin Nazarı Dikkatine', I, S.33, /

alan maddeler esas alınarak bazen bu ansiklopedinin tamamı, bazen belirli bir oryantalistin görüşleri, bazen de bir oryantalistin görüşlerini savunan veya benimseyen yerli müelliflerin fikirleri tenkide tabi tutulmuştur. Böylece denilebilir ki, E. Renan, R. Dozy ve L. Ceatani ve görüşleri etrafında yapılan tartışmalardan sonra çağdaş Türk düşüncesinde ilk defa, bu ölçüde ve bu kadar kapsamlı bir şekilde oryantalizm ve oryantalistler tartışma konusu yapılmıştır.

İslam-Türk Ansiklopedisi Mecmuası yazarlarının oryantalizm, oryantalistler ve *İslam Ansiklopedisi* hakkında yaptıkları tartışmalar ve yayımladıkları yazılarda/makalelerde savundukları görüşleri şu şekilde özetlemek mümkündür: 1-Oryantalizmin ve oryantalist çalışmaların en önemli gayesi müslümanların zihinlerini teşviş etmek, dinleri ve inançları hakkında şüpheler uyandırmaktır; 2-*İslam Ansiklopedisi*'nde yayımlanan maddelerin yazarları müsteşrik oldukları için kasıtlı veya kasıtsız pek çok hata ve saptırma vardır, bu yüzden de bu eser ilim adına üretilen, türetilen böh-tanlarla doludur; 3- Oryantalizm ile Hristiyanlığı yaymayı gaye edinen misyonerlik faaliyetleri arasında sıkı bir ilişki vardır ve bu ilişki *İslam Ansiklopedisi*'nde çok açık bir şekilde görülmektedir; 4-Oryantalizmin saptırmaları, Türkiye ve başka bazı İslam ülkelerinde de etkili olmuş ve bu oryantalistlere benzer şekilde düşünme tarzını doğurmuştur, başka bir deyişle Türkiye'de ve İslam dünyasının muhtelif bölgelerinde bir oryantalist zihniyeti (müsteşrik zihniyeti) doğmuştur; 5-Bütün bu sebeplerle oryantalistlerin saptırmalar, yanlışlar ve iftiralarla dolu eserlerini tercüme edip, bu şekilde, müslüman halk kitlelerine ulaştırmak faydadan ziyade zarar getirir.

Temel tezleri böylece özetlenebilecek olan yazıların, çağdaş Türk düşüncesinde özellikle dini hassasiyeti daha fazla olan kesimler ile dini tahsilde bulunanlar, din alanında araştırma yapan akademisyenler ile geniş toplum kesimlerindeki oryantalizm hakkındaki kanaatlerin şekillenmesinde etkili olduğunda şüphe yoktur. Özellikle bu yayınlarda sık sık kullanılan 'müsteşrik' ve 'müsteşrik zihniyeti' gibi ifadelerin yaygınlaşması neticesinde -Edward Said'in oryantalizme yönelttiği tenkitler Türkiye'de etkili olmaya başlamadan yıllar önce- Türkiye'deki oryantalizm ve oryantalist imajınının kötü bir anlam kazanmasına büyük katkılarda bulunduğu söylenebilir.

s.2-4, 1942; 'İsmail Habîb'in Uçurduğu Bir Kelle', I, S.36, s.3-4, 1942; 'Müsteşrik ve Misyonerler, Hakikatleri Nasıl Tahrif Ediyorlar?', I, S.38, s.2-3, 1942; Mehmed Ali, 'Müslümanları İslamdan Uzaklaştırma Direktifleri', İslam-Türk Ansiklopedisi U. Neşriyat Müdürlüğüne', I, S.43, s.4, 1942; İzmirli, İsmail Hakkı, 'B.İsmail Habibe: Deliliniz Varsa Gösteriniz, Yoksa Hakkı Kabul Ediniz!', I, S.45, s.2; a.yz., 'Müslümanlıkta Beş Vakit Namaz... İsmail Habîbin Gahiş Hatası', I, S.34, s.2-4, 1942; 'İslam-Türk Ansiklopedisinin Birinci Cildinden İkinci Cildine', II, S.51-52, s.2-6, 1944; Çavlı, Emin Ali, 'İslam Ansiklopedisinin Hataları', II, S.91, s.14, 1948.

İslam-Türk Ansiklopedisi, *İslam-Türk Ansiklopedisi Mecmuası* ve *Sebilürreşad Mecmuası*'nda yayımlanan oryantalizm aleyhindeki bu yoğun makale yayımından sonra da çağdaş Türk düşüncesinde oryantalizm ve oryantalistler tartışılmaya, bu konularda zaman zaman tezler yapılmaya, eserler ve makaleler yayımlanmaya devam etmiştir.⁷² Ancak bu araştırmalar ve yazıların hiç biri Türk düşüncesinde Renan, Dozy, Caetani ve *İslam Ansiklopedisi* çerçevesinde yapılan tartışmalar kadar etkili olmamış, uzun sürmemiş, dikkat çekmemiştir.

Bu tartışmaların ve tenkitlerin yanı sıra Cumhuriyet döneminde yoğunluğu gittikçe artan bir şekilde oryantalistlerden pek çok eser Türkçe'ye çevrilmiştir.⁷³ Özellikle Türkiye'de büyük boşluk olan çağdaş İslam dü-

72 Keyman, Fuat, *Oryantalizm, Hegemonya ve Kültürel Fark*, İstanbul-1998; Cerrahoğlu, İsmail, 'Oryantalizm ve Batıda Kur'an ve Kur'an İlimleri Üzerine Araştırmalar', *a.eser*, XXXI, s.95-136, Ankara-1989; Akdemir, Salih, 'Müsteşriklerin Kur'an-ı Kerim ve Hz. Muhammed (SAV)'e Yaklaşımları', *A.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XXXI, s.179-210, Ankara-1989; Alıcı, Musafa, *W. Montgomery Watt'da Vahiy ve Nübüvvet Anlayışı*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1995, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Ateş, Süleyman, *İslama İtirazlar ve Kur'an-ı Kerim'den Cevaplar*, Ankara-1983, (İlk baskı: Ankara-1966).

73 Oryantalistlerin muhtelif dillerde yazdıkları eserlerin Türkçe çevirileri, bu makalenin hacmini aşacak büyük bir yekün tutmaktadır. Renan, Dozy ve Caetani'nin eserleriyle *Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi*'nin dışında konuyla ilgili müstakil tercüme eserlere örnek olarak bkz. Aksan, Virginia, *Savaşta ve Barışta Bir Osmanlı Devlet Adamı Ahmed Resmi Efendi 1700-1783*, çev. Özden Arıkan, İstanbul-1997; Alderson, Anthony Dolphin, *Osmanlı Hanedanının Yapısı*, çev. Şerafettin Severcan, İstanbul-1998; Baljon, J.M.S., *Kur'an Yorumunda Çağdaş Yönelimler*, çev. Şaban Ali Düzgün, Ankara-1994; Bosworth, C.E., *İslam Devletleri Tarihi*, çev. E. Merçil, M. İpşirli, İstanbul-1980; Butterworth, Charles E., *İslam Felsefesinde Siyasi Düşüncenin Gelişimi*, çev. Selahattin Ayaz, İstanbul-1999; Cleveland, Willian I., *Batı'ya Karşı İslam: Şekip Arslan'ın Mücadelesi*, çev. Selahattin Ayaz, İstanbul-1991; Commins, David Dean, *Osmanlı Suriyesi'nde İslahat Hareketleri*, çev. Selahaddin Ayaz, İstanbul-1990; Copeaux, Etienne, *Tarih Ders Kitaplarında (1931-1993) Türk Tarih Tézinden Türk-İslam Sentezine*, çev. Ali Berktaş, İstanbul-1998; Davenport, John, *Hazret-i Muhammed ve Kur'an-ı Kerim*, çev. Ömer Rıza, İstanbul-1928; Fanon, Frantz, *Cezayir Bağımsızlık Savaşının Anatomisi*, çev. Kamil Çileçöp, İstanbul-1983; Faroqi, Suraiya, *Hacılar ve Sultanlar: Osmanlı Döneminde Hac (1517-1638)*, çev. Gül Çağalı Güven, İstanbul-1995; a.yz., *Osmanlı Kentler ve Kentliler: Kent Mekanında Ticaret, Zanaat ve Gıda Üretimi 1550-1650*, İstanbul-1994; a.yz., *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam: Ortaçağdan Yirminci Yüzyıla*, çev. Elif Kılıç, İstanbul-1995; Findley, Carter Vaughn, *Abmed Midhat Efendi Avrupa'da*, çev. Ayşen Anadol, İstanbul-1999; Findley, Carter Vaughn, *Kalemiyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*, Yayıma Hazırlayan: Ayşen Anadol, Hamdi Can Tuncer, çev. Gül Çağalı Güven, İstanbul-1996; Fleischer, Cornell H., *Tarihçi Mustafa Ali: Bir Osmanlı Aydın ve Bürokrati*, çev. Ayla Ortaç, Yayıma Hazırlayanlar: Ayşen Anadol, Ekrem Çakıroğlu, İstanbul-1996; Gellner, Ernest, *Milliyetçiliğe Bakmak*, çev. Simten

şüncesi, çağdaş Türk düşüncesi ve çağdaş İslami hareketler ile siyasi İslam

Coşar, Saltuk Özertürk, Nalan Soyank, İstanbul-1998; a.yz., *Uluslar ve Ulusçuluk*, çev. Büşra Eranlı Behar, Günay Göksu Özdoğan, İstanbul-1992; Georçeon, François, *Türk Milliyetçiliğinin Kökenleri: Yusuf Akçura (1876-1935)*, çev. Alev Er, Ankara-1996; Gibb, Elios John Wilkonson, *Osmanlı Şiiri Tarihine Giriş*, çev. A. Cüneyd Köksal, İstanbul-1999; Gibb, H.A.R., *İslamda Dini Düşünce Yapısı*, çev. Ergun Göze, İstanbul-1997; a.yz., *Orta Asya'da Arap Fütübatı*, çev. M. Hakkı, İstanbul-1930; Gilson, Etienne, *Tanrı ve Felsefe*, çev. Mehmet S. Aydın, İstanbul-1999; Goofman, Daniel, *İzmir ve Levanten Dünya, 1550-1650*, çev. Ayşen Anadol, Neyyir Kalaycıoğlu, İstanbul-1995; Hadly, Lord, Leopold Weis, *Avrupalı Gözüyle İslam*, çev. Akif Nuri Karcioğlu, Hasan Şahin, İstanbul-1969; Hattox, Ralph S., *Kahve ve Kahvehaneler: Bir Toplumsal İçeceğin Yakındoğu'daki Kökenleri*, çev. Nurettin Elhüseyni, İstanbul-1998; Horváth, Béla, *Anadolu 1913*, çev. Tarık Demirkan, İstanbul-1996; Hovhannesyan, Sarkis Sorraf, *Payitaht İstanbul'un Tarihçesi*, çev. Elmon Hancı, İstanbul-1996; Huart, Clement, *Arab ve İslam Edebiyatı*, çev. Cemal Sezgin, Ankara-ts.; Hunke, Sigrid, *Allah'ın Güneşi Avrupa'nın Üzerinde*, çev. Hayrullah Örs, İstanbul-1969; Iacovella, Angel, *Gönye ve Hilal: İttihadd-Terakki ve Masonluk*, çev. Tülin Altınova, İstanbul-1998; Irwing, Washington, *Elham'a: Endülü's'ün Yaşayan Efsanesi*, çev. Veysel Uysal, İstanbul-1992; Itzkowitz, Norman, *Osmanlı İmparatorluğu ve Gelenek*, çev. İsmet Özel, İstanbul-1997; Kedouric, Eli, *Avrupa'da Milliyetçilik*, çev. M. Haluk Timurtaş, Ankara-1971; Kuhnel, Ernst, *Doğu İslam Memleketlerinde Minyatür*, çev. S.K. Yetkin, M. Özgü, Ankara-1952; Laqueur, Hans-Peter, *Hüve'l-baki: İstanbul'da Osmanlı Mezarlıkları ve Mezar Taşları*, çev. Selahattin Dilidüzgün, İstanbul-ts.; Leaman, Oliver, *Ortaçağ İslam Felsefesine Giriş*, çev. Turan Koç, Kayseri-1992; Lombard, Maurice, *İlk Zafer Yıllarında İslam*, çev. Nezhil Uzel, İstanbul-1983; Mülller-Wiener, Wolfgang, *Bizans'tan Osmanlı'ya İstanbul Limanı*, çev. Erol Özбек, İstanbul-1998; Nagata, Yuzo, *Muhsin-zade Mehmet Paşa ve Ayanlık Müessesesi*, Tokyo-1982; a.yz., *Tarihte Ayanlar: Karaosmanoğulları Üzerine Bir İnceleme*, Ankara-1997; Neumann, Christoph K., *Araç Tarih Amaç Tanzimat: Tarih-i Cevdet'in Siyasi Anlamı*, çev. Meltem Arun, İstanbul-2000; Panzac, Daniel, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Veba, 1700-1850*, çev. Serap Yılmaz, İstanbul-1997; Pierce, Leslie P., *Harem-i Hümayun: Osmanlı İmparatorlu'nda Hükümdarlık ve Kadınlar*, çev. Ayşe Berktaş, İstanbul-1996; Pirenne, Henri, *Hız Muhammed ve Charlemagne*, çev. Mehmet Ali Kılıçbay, Ankara-1984; a.yz., *Ortaçağ Avrupasının Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, çev. Uygur Kocabaşoğlu, İstanbul-1983; a.yz., *Ortaçağ Kentleri Kökenleri ve Ticaretin Canlanması*, çev. Şadan Karadeniz, Ankara-1982; Rodinson, Maxime, *Batı'ya Büyüleyen İslam*, çev. Cemil Meriç, İstanbul-1983; Rosenthal, Erwin I.J., *Ortaçağ'da İslam Siyaset Düşüncesi*, çev. Ali Çaksu, İstanbul-1997; Rosenthal, Franz, *Erken İslam'da Mizah*, çev. Ahmet Arslan, İstanbul-1997; a.yz., *İslam'da Özgürlük Kavramı: İslam Düşüncesinde Özgürlük Sorunu ve Boyutları Üzerine Bir İnceleme*, çev. Vecdi Akyüz, İstanbul-2000, Ayışığı Kitapları; Schuon, Frithjof, *İslam'ın Metafizik Boyutları*, çev. Mahmut Kanık, İstanbul-1996; a.yz., *İslam ve Ezeli Hikmet*, çev. Şahabeddin Yalçın, İstanbul-1999; a.yz., *İslam'ı Anlamak*, çev. Mahmut Kanık, İstanbul-1996; Singer, Amy, *Kadılar, Kullar, Kudüslü Köylüler*, çev. Sema Bulutsuz, İstanbul-1996; Toledano, Ehud R., *Osmanlı Köle Ticareti 1840-1890*, çev. 

gibi konularda Türk okuyucularının en önemli bilgi kaynağı oryantalistlerce yapılan çalışmalardır. Bu alanların yanı sıra Türkçe’de mevcut İslam düşüncesi veya İslam felsefesi tarihi mahiyetindeki eserlerin bir kaçı haric⁷⁴ hepsinin oryantalistlerce yazılmış olması;⁷⁵ hadis, tefsir, tasavvuf, kelam, İslam felsefesi, çağdaş İslam düşüncesi ve İslamcılık gibi alanlarda Ignaz Goldziher⁷⁶, Jacob M. Landau⁷⁷, Uriel Heyd⁷⁸, Toshihiko Izutsu⁷⁹, Louis Massignon⁸⁰, Reynold A. Nicholson⁸¹, Oliver Roy⁸², Jo-

Y. Hakan Erdem, İstanbul-1994; Tritton, A.S., *İslam Kelamı*, çev. Mehmet Dağ, Ankara-1983; Turner, Bryan S., *Marks ve Oryantalizmin Sonu*, çev. H. Çağatay Keskinkok, İstanbul-1984; a.y.z., *Max Weber ve İslam*, çev. Yasin Aktay, Ankara-1991; a.y.z., *Oryantalizm, Kapitalizm ve İslam*, çev. Ahmed Demirhan, İstanbul-1991; Voll, John Obert, *İslam Süreklilik ve Değişim*, çev. Cemil Aydın, Cengiz Şişman, Mehmet Demirhan, İstanbul-1991; de Nerval, Gerard, *Doğuya Seyahat: Voyage en Orient: Ramazan Geceleri*, çev. Muharrem Taşcıoğlu, Ankara-1984; Nöldeke, Theodor, Friedrich Schwally, *Kur’an Tarihi*, çev. Muammer Sencer, İstanbul-1970.

- 74 Bu eserler içinde en meşhuru ve en önemlisi H. Ziya Ülken’in *İslam Felsefesi Tarihi* isimli eseri olup bu eser üzerinde de büyük ölçüde doğrudan oryantalist etki söz konusudur. Bkz. Ülken, Hilmi Ziya, *İslam Felsefesi-Kaynaklar ve Tesirleri*, Ankara-ts., Selçuk Yayınları. Diğer iki önemli İslam düşüncesi tarihi ise yine çeviridir. Bkz. Şerif, M.M. (ed.), *İslam Düşüncesi Tarihi*, çeviri editörü: Mustafa Armağan, İstanbul-1990-1991; Fahri, Macit, *İslam Felsefesi Tarihi*, çev. Kasım Turhan, İstanbul-1987.
- 75 Olcary, De Lacy Evans, *İslam Düşüncesi ve Tarihteki Yeri*, çev. Hüseyin Yurdaydın, Yaşar Kutluay, Ankara-1959; Boer, Tjitze J. De, *İslamda Felsefe Tarihi*, çev. Yaşar Kutluay, Ankara-1960; Corbin, Henry, *İbn Rüşd’den Günümüze İslam Felsefe Tarihi*, çev. Abdullah Haksöz, İstanbul-1997; a.y.z., *İslam Felsefesi Tarihi Başlangıçtan İbn Rüşd’ün Ölümüne Kadar (1198)*, çev. Hüseyin Hatemi, İstanbul-1986.
- 76 Goldziher’in çevrilen eserleri için bkz. Goldziher, Ignaz, *Klasik Arap Literatürü*, çev. Azmi Yüksel, Rahmi Er, Ankara-1993; a.y.z., *Zahiriler, Sistem ve Tarihleri*, çev. Cihad Tunç, Ankara-1982. Goldziher hakkında bkz. Conrad, Lawrence I., ‘The Dervish’s Disciple: On the Personality and Intellectual Milieu of the Young Ignaz Goldziher’, *Journal of the Royal Asiatic Society*, 1990, S.2, s.225-266, London-1990; a.y.z., ‘The Near East Study Tour Diary of Ignaz Goldziher’, *a.eser*, S.1, s.105-126, London-1990.
- 77 Landau’nun çevrilen eserleri için bkz. Landau, Jacob M., *Pantürkizm*, çev. Mesut Akin, İstanbul-1999; a.y.z., *Modern Arap Edebiyatı: 20. Yüzyıl*, çev. Bedrettin Aytaç, Ankara-1994; a.y.z., *Tekinalp: Bir Türk Yurtseveri*, İstanbul-1996; a.y.z., *Türkiye’de Sağ ve Sol Akımlar*, Ankara-1979.
- 78 Heyd’den çevrilen eserler için bkz. Heyd, Uriel, *Türk Ulusçuluğunun Temelleri*, çev. Kadir Günay, Ankara-1979; a.y.z., *Ziya Gökalp: Türk Milliyetçiliğinin Temelleri*, çev. Cemil Meriç, İstanbul-1980.
- 79 Izutsu’nun çevrilen eserleri için bkz. Izutsu, Toshihiko, *İbn Arabi’nin Fusus’undaki Anahtar Kavramlar*, çev. Ahmed Yüksel Özemre, İstanbul-1998; a.y.z., *İslam Düşüncesinde İman Kavramı*, çev. Selahaddin Ayaz, İstanbul-1984; a.y.z., *Kur’an’da Allah ve İnsan*, çev. Süleyman Ateş, Ankara-ts., Kevser Yayınevi; a.y.z., *Kur’an’da Dini ve Ahlaki Kavramlar*, çev. Selahattin Ayaz, ✍

seph Schacht⁸³, Annemarie Schimmel⁸⁴, W. Montgomery Watt⁸⁵, John

- İstanbul-1984. İzutsu hakkında bkz. Muhakkik, Mehdi, 'İzutsu Hem Refit', (*Mecelle-i Tabkikat-ı İslami*, Yıl: 7, S.1, s.155-164, Tahran-1992.
- 80 Massignon'un çevrilen eserleri için bkz. Massignon, Louis, *Hallac-ı Mansur: Anadolu Aleviliğinin Felsefi Kökenleri*, Derleyen: Niyazi Öktem, İstanbul-1994. Massignon hakkında bkz. Root, Elizabeth De W., 'Louis Massignon 1883-1962', *The Muslim World*, LIV, S.4, s.300-309, 1964; el-Yesu'i, Kümeyl Huşeyme, 'Fi'z-Zikra es-Selasine li Vefati Luis Massignon (1962-1992), Ba'du Resa'ili Luis Şeyho İleyhi', (*Mecelletü'l-Meşrik*, Yıl: 67, S.1, s.169-176, Beyrut-1993.
- 81 Nicholson'un çevrilen eserleri için bkz. Nicholson, Reynold Alleyne, *Mevlana Celaleddin Rumi*, çev. Ayten Lermioğlu, İstanbul-1975; a.yz., *İslam Sufileri*, çev. Mehmed Dağ, Kemal Işık, Ruhi Fırlalı vdğr., İstanbul-1978. Nicholson hakkında bkz. Afifi, Ebu'l-Ala, 'Takrir an Mü'temeri'l-Müsteşrikin es-Salis ve'l-'İşrin', *Mecelletü Külliyyeti'l-Adab*, VIII, s.178-182, İskenderiyye-1954; a.yz., 'el-Üstaz Reynold Nicholson', *Mecelletü's-Sekafê*, Yıl: 8, S. 381, s.4-5, Kahire-1946.
- 82 Roy'un çevrilen eserleri için bkz. Roy, Oliver, *Afganistan'da Direniş ve İslam*, çev. Mustafa Kadri Orağlı, İstanbul-1990; a.yz., *Siyasal İslamın İflası*, çev. Cüneyt Akalın, İstanbul-1994.
- 83 Joseph Schacht'tan çevrilen eser için bkz. Schacht, Joseph, *İslam Hukukuna Giriş*, çev. Mehmet Dağ, Abdülkadir Şener, Ankara-1977. Ayrıca Schacht hakkında bkz. Hourani, George F., 'Joseph Schacht, 1902-1969', *Journal of the American Oriental Society*, XC, S.2, s.163-167, Baltimore, Maryland-1970; Wakin, Jeanette, 'Additum: Joseph Schacht, 1902-69', *a.eser*, XC, S.2, s.168, Baltimore, Maryland-1970; Ansari, Zafar Ishaq, 'The Authenticity of Traditions: A Critique of Joseph Schacht's Argument E Silentio', *Hamdard Islamicus*, VII, S.2, s.51-61.
- 84 Schimmel'in çevrilen eserleri için bkz. Schimmel, Annemarie, *Ben Rüzgarım Sen Ateş: Mevlana Celaleddin Rumi: Büyük Mutasavvıfın Hayatı ve Eserleri*, çev. Senail Özkan, İstanbul-1999; a.yz., *Dinler Tarihine Giriş*, Ankara-1955, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi; a.yz., *Hind Halk Şiirinde Hallac-ı Mansur*, çev. Sofi Huri, İstanbul-1969; a.yz., *Mevlana Celalettin Rumi'nin Şark ve Garpta Tesirleri*, Ankara-1963; a.yz., *Rubum Bir Kadındır: İslam'da Müennes*, çev. Ömer Enis Akbulut, İstanbul-1999; a.yz., *Sayıların Esrarı*, çev. Mehmet Temelli, Bursa-1997; *a.eser (Sayıların Gizemi)*, çev. Mustafa Küpüşoğlu, İstanbul-1998; a.yz., *Tasavvufun Boyutları*, çev. Ender Gürol, İstanbul-1982.
- 85 Watt'ın çevrilen eserleri için bkz. Watt, W. Montgomery, *Hazreti Muhammed Peygamber ve Devlet Kurucu*, çev. Hayrullah Örs, İstanbul-1963; a.yz., *İslam Avrupa'da*, çev. Hulusi Yavuz, İstanbul-1989; a.yz., *Modern Dünyada İslam Vahyi*, çev. Mehmet S. Aydın, Ankara-1982; a.yz., *Hz. Muhammed Mekke'de*, çev. Rami Ayas, Azmi Yüksel, Ankara-1986; a.yz., *İslam Düşüncesinin Teşekkül Devri*, çev. Ethem Ruhi Fırlalı, Ankara-1981; a.yz., *İslami Hareketler ve Modernlik*, çev. Turan Koç, İstanbul-1997; a.yz., *İslami Tetkikler, İslam Felsefesi ve Kelamı*, çev. Süleyman Ateş, Ankara-1968; a.yz., *Kur'an'a Giriş*, çev. Süleyman Kalkan, Ankara-1998; a.yz., *Günümüzde İslam ve Hristiyanlık*, çev. Turan Koç, İstanbul-1991. Watt hakkında bkz. McDonald, Michael V.,

Esposito.⁸⁶ İslam ve Türk tarihinin muhtelif cepheleri hakkında Vasiliy V. Barthold⁸⁷, Armin Vamberi⁸⁸, Claude Cahen⁸⁹, Carl Brockelman⁹⁰, Joseph F. von Hammer-Purgstall⁹¹, Philip Khuri Hitti⁹², Albert Hourani⁹³ ve nihayet Türkiye'deki etkisi özel olarak incelenmesi gereken Ber-

'Bibliography: The Published Works of William Montgomery Watt', Alford T. Welch, Pierre Cachia (ed.): *Islam: Past Influence and Present Challenge, in Honour of W. M. Watt* içinde, Edinburgh 1979, s.331-347; Alıcı, Musafa, *W. Montgomery Watt'da Vahiy ve Nübüvvet Anlayışı*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1995, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

86 Esposito'nun çevrilen eserleri için bkz. Esposito, John L., John O. Voll, *İslamiyet ve Demokrasi*, çev. Ahmet Fethi, İstanbul-1998; Esposito, John, John Donohue, *Değişim Sürecinde İslam*, çev. Ali Yaşar Aydoğan, Aydın Ünlü, İstanbul-1991.

87 Barthold'un çevrilen eserleri için bkz. Barthold, V. V., *İslam Medeniyeti Tarihi*, çev. Mehmed Fuad Köprülü, Ankara-1973; a.yz., *Moğol İstilasına Kadar Türkistan*, Hazırlayan: Hakkı Dursun Yıldız, İstanbul-1981; a.yz., *Orta Asya Türk Tarihi Hakkında Dersler*, Yayına Hazırlayanlar: Kazım Yaşar Koprıman, Afşar İsmail Aka, Ankara-1975; a.yz., *Uluğ Bey ve Zamanı*, çev. Akdes Nimet Tahiroğlu, İstanbul-1930; a.yz., *a.eser*, çev. İsmail Aka, Ankara-1990; a.yz., *Asyanın Keskfi Rusyada ve Avrupada Şarkiyatçılığın Tarihi*, çev. Kaya Bayraktar, Ayşe Meral, İstanbul-2000.

88 Vamberi hakkında bkz. Togan, Zeki Velidi (Ahmed Zeki Velidi), T.Y., 'Vamberi'nin Eserleri ve Eserlerinde Türklere Nazarı', *Türk Yurdu (Mecmuası)*, V, S.7, s.1060-1065; V, S.8, s.1153-1157, İstanbul-1329; 'Müsteşrik Vamberi', *Türk Yurdu (Mecmuası)*, IV, s.962-968; Masaruş, Jol, 'Vamberi Armin, 1831-1913', *Türk Yurdu (Mecmuası)*, V, S.4, s.968-975, İstanbul-1329.

89 Cahen'in çevrilen eserleri için bkz. Cahen, Claude, *Doğuşdan Osmanlı Devletinin Kuruluşuna Kadar İslamiyet*, çev. Esat Erendor, Ankara-1990; a.yz., *Osmanlılardan Önce Anadolu'da Türkler*, çev. Yıldız Moran, İstanbul-1979; a.yz., *Türklerin Anadolu'ya İlk Girişi: (XI. Yüzyılın İkinci Yarısı)*, çev. Yaşar Yücel, Bahaeddin Yediylidiz, Ankara-1988.

90 Brockelman'in çevrilen eserleri için bkz. Brockelmann, Carl, *İslam Milletleri ve Devletleri Tarihi*, I, çev. Neşet Çağatay, Ankara-1964. Bu çeviri hakkında 'Brockelmannın Hezayanları, Mütercim Doçent Çağatayın Bu Husustaki Hataları', *İslam-Türk Ansiklopedisi-Muhitülmaarif- Mecmuası*, X, S.229, s.53-57, İstanbul-1956.

91 Hammer'in çevrilen eserleri için bkz. Hammer-Purgstall, Joseph Freiherr von, *Devlet-i Aliyye-i Osmaniyeye Tarihi*, çev. Mehmet Ata, İstanbul-1329-1337, c.1-10; Ankara-1947, c.1-11.

92 Hitti'den çevrilen eser için bkz. Hitti, Philip Khuri, *Siyasi ve Kültürel İslam Tarihi*, çev. Salih Tuğ, İstanbul-1980, c.1-4; İstanbul-1989, c.1-2 (c.1-4). Hitti hakkında bkz. Kritzcek, James, R. Bayly Winder, 'Philip K. Hitti', James Kritzcek, R. Bayly Winder (ed.): *The World of Islam, Studies in Honour of Philip K. Hitti* içinde, London-1960, s.1-9, 10-37 (A Bibliography of Works by Philip K. Hitti).

93 Hourani'nin çevrilen eserleri için bkz. Hourani, Albert, *Arap Halkları Tarihi*, çev. Yavuz Alagın, Yayına Hazırlayan: Tanıl Bora, İstanbul-1997; a.yz., *Batı Düşüncesinde İslam*, çev. Celal A. Kanat, İstanbul-1994; a.yz., *Çağdaş Arap* ✍

nard Lewis'in⁹⁴ Türkçe'ye çevrilen eserleri bize bu müsteşrikler dikkate alınmadan çağdaş Türk düşüncesi tarihi yazmanın oldukça zor olduğunu göstermektedir. Bütün bunlara bir de muhtelif alanlardaki uzmanlarımızın ulaştığı, çalışmalarında referans olarak kullandığı, atıfta bulunduğu ve çoğu zaman da görüşlerini kabul ederek savunduğu oryantalistlerin Türkçe'ye çevrilmeyen akademik tez, kitap ve makale gibi araştırma ve yazılarını da ilave ettiğimizde ne büyük bir araştırma alanıyla karşı karşıya bulunduğumuz kolaylıkla anlaşılır.

Dolayısıyla çağdaş Türk düşüncesi tarihi araştırmacılarının, yazarlarının ve okuyucularının hemen her alanda düşünce dünyamızı kuşatan ve Batı sorunumuzun bir parçası olan büyük bir 'oryantalizm sorunu' vardır. Bu bakımdan denilebilir ki Türk akademisyenlerinin oryantalizme ve oryantalistleri tanıtım veya tenkit mahiyetinde kaleme aldıkları, tez, kitap ve makale türündeki çalışmalar da oldukça sınırlı ve mevcut ihtiyaca cevap vermekten yoksundurlar.⁹⁵ Oryantalizmin tarihi, kurumları, eserleri, İs-

Düşüncesi, çev. L. Boyacı, H. Yılmaz, İstanbul-1994. Hourani hakkında bkz. Abu-Rabi', İbrahim M., 'Islam in European Thought, by Albert Hourani', *The Muslim World*, LXXXIII, S.3-4, s.318-323, Hartford, CT-1993; Dirik, Hopod, 'Albert Hourani', *The Arab World in Scientific Research*, S.1, s.7-21, Paris-1993; Khalidi, Rashid, 'Albert Hourani, 1915-1993', *Middle East Studies Association Bulletin*, XXVII, S.2, s.1-5, Washington, DC-1993; Azimi, Fahrudin, 'Yadı ez Albert Hourani', (*Mahname-i Kilk*, S.54, s.299-304, Tahran-1994.

94 Lewis'in çevrilen eserleri için bkz. Lewis, Bernard, *Çatışan Kültürler: Keşifler Çağında Hristiyanlar, Müslümanlar, Yahudiler*, çev. Nurettin Elhüseyni, İstanbul-1997; a.y.z., *İslam Dünyasında Yahudiler*, çev. Bahadır Sina Şener, Ankara-1996; a.y.z., *İslam'ın Siyasal Söylemi*, çev. Ünsal Oskay, İstanbul-1993; a.y.z., *İstanbul ve Osmanlı Uygarlığı*, çev. Nihal Önal, İstanbul-1975; a.y.z., *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, çev. Metin Kırath, Ankara-1984; a.y.z., *Müslümanların Avrupa'ya Keşfi*, çev. İhsan Durdu, İstanbul-2000; a.y.z., *Ortadoğu: (Hristiyanlığın Doğuşundan Günümüze Ortadoğu'nun 2000 Yıllık Tarihi)*, çev. Mehmet Harmancı, İstanbul-1996, Başkan Ofset; a.y.z., *Tarihte Araplar*, çev. Hakkı Dursun Yıldız, İstanbul-1979. Lewis hakkında bkz. Mutabbakani, Mazin bin Salah, el-İstişrak ve'l-İtticahatü'l-Fikriyye fi't-Tarihü'l-İslami, *Dirasetün Tatbikiyyetün ala Kitabati Bernard Lewis*, er-Riyad-1995, Mektebetü Melik Fehd el-Vataniyye; Said, W. Edward, '1995 Baskısına Önsöz', *Şarkiyatçılık, Batı'nın Şark Anlayışları* içinde, İstanbul-1999, s.344-368.

95 Türkiye'de Oryantalizmi veya oryantalistleri tanıtım ve tenkit mahiyetindeki çalışmalardan bazıları için bkz. Togan, Zeki Velidi, *1951 de İstanbul'da Toplanan Milletlerarası XXII. Müsteşrikler Kongresi, Mesaisi ve Akisleri*, İstanbul-1953; T.Y., 'Türkölog W. Radloff ve Welhelm Thomson Hazeratının Jübileleri', *Türk Yurdu (Mecmuası)*, I, S.6, s.171-177, 1327-1328; Tuğ, Salih, 'İslam Araştırmalarında Gelişmeler', *İslam Düşüncesi (Mecmuası)*, Yıl: I, S.2, s.72-77, İstanbul-1967; 'Mukaddime', *İslam Ansiklopedisi*, İstanbul-1978, I, s.I-XXI; Kasım, Küfrevi, *Hz. Peygambere Dil Uzatılanlar*, İstanbul-1969; Orkun, Hüseyin Namık, 'Amerikalıların Asya Araştırmaları', *Ülkü (Dergisi)*, XI, S.121, s.7, Ankara-1946; Özkaya, Tüten, 'Sovyetler Birliği'nde Nasiruddin-i Tusi'nin Ahlak-ı Nasiri Eseri Üzerine Çalışmalar', *Erdem (Dergisi)*, IV, S.10, s.273-290, Ankara-1998; Saner, Turgut, *19. Yüzyıl İstanbul Mimarlığında 'Oryantalizm'*, İstanbul-1998, Pera Turizm ve Ticaret A.Ş.; Sönmezsoy, Selattin, *Kur'an ve Oryantalistler*, Ankara-1998; Şahin (Ertürk), Zübeyde, *✎*

lam düşüncesi ve medeniyetiyle ilişkisi hakkındaki bilgi ihtiyacını karşılamak için yine bizzat oryantalistlere veya oryantalist paradigma içinde yetişen ilim adamlarının eserlerine⁹⁶ ya da pek çok bakımdan faydalı ve önemli olduklarını kabul etmemize rağmen, Türkiye dışındaki çağdaş müslüman müelliflerin yazdıkları eserlere başvurulması⁹⁷ ise düşünce hayatımızın nasıl bir fasit daire içinde bulunduğunu göstermektedir.

Aynı medeniyet ve kültür dairesine mensup olduğumuz ve düşünce hayatımızın gelişmesine şimdiye kadar büyük katkıda bulunan ve gelecekte de bulunması muhtemel olan Arap dünyasında ise oryantalizm sorunu Türkiye’de olduğundan çok daha ciddi bir şekilde incelenmektedir. Özellikle çağdaş Arap düşüncesinin oryantalizmiyle ilişkisi hakkında şimdiye kadar Arapça’da oldukça önemli çalışmalar yapılmıştır.⁹⁸ Tek başına bu

XIX. yüzyılda Batı Düşünürlerinin Hz. Muhammed (sav) Hakkında Görüşlerinin Değerlendirilmesi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya-1995, Yayınlanmamış Doktora Tezi; Keyman, Fuat, *Oryantalizm, Hegemonya ve Kültürel Fark*, İstanbul-1998; Akdemir, Salih, ‘Müsteşriklerin Kur’an-ı Kerim ve Hz. Muhammed (SAV)’e Yaklaşımları’, *A. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XXXI, s.179-210, Ankara-1989; Cerrahoğlu, İsmail, ‘Oryantalizm ve Batıda Kur’an ve Kur’an İlimleri Üzerine Araştırmalar’, *a.eser*, XXXI, s.95-136, Ankara-1989; Alici, Musafa, *W. Montgomery Watt’da Vahiy ve Nübüvvet Anlayışı*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1995, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Ateş, Süleyman, *İslama İtirazlar ve Kur’an-ı Kerim’den Cevaplar*, Ankara-1966; Görmez, Mehmet, ‘Klasik Oryantalizmi Hadis Araştırmalarına Sevk Eden Temel Faktörler Üzerine’, *İslamiyat (Dergisi)*, III, S.1, s.11-31, Ankara-2000; Uslu, Kamil, *Noel J. Coulson’un İslam Hukuku Hakkındaki İddiaları*, Noel J. Coulson’un İslam Hukuku Hakkındaki İddiaları, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya-1997, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi; Bekiroğlu, Nazan, ‘Unutulmuş Bir Müsteşrik: Olga dö Lebedeva, Madam Gülnar’, *Dergâh (Dergisi)*, IV, S.46, s.8-10, İstanbul-1993; Hatip, Abdülaziz, *Kur’an ve Hz. Peygamber Aleyhindeki İddialara Cevaplar*, İstanbul-1997.

96 Edward Said’in eseri ve daha sonraki konuyla ilgili yazıları da bu çerçevede değerlendirilebilir. Türk akademisyenlerinin Said’in eserine ve görüşlerine dört elle sarılmalarının bir sebebi de muhtemelen budur. Bu konuda başka bir örnek için bkz. Tibawi, A.L., Enver Abdülmelik, Hamid Algar, *Krizdeki Oryantalizm -Eleştiriler-*, İstanbul-1998.

97 Oryantalizmle ilgili başka ülkelerdeki müslüman müelliflerce yazılıp Türkçe’ye çevrilen eserler için bkz. Ebu Şehbe, Muhammed, *Sünnet Müdafası (Müsteşrik ve Çağdaş Yazarların Şüphelerine Reddiyeler)*, çev. Mehmed Görmez, M. Emin Özafşar, Ankara-1990; Derveze, M. İzzet, *Kur’an Cevap Veriyor*, çev. Abdullah Baykal, İstanbul-1988; al-Azami, M. Mustafa, *İslam Fikhi ve Sünnet: Oryantalist J. Schacht’a Eleştiri*, çev. Mustafa Ertürk, İstanbul-1996; Cemile, Meryem, *İslam ve Oryantalizm*, çev. Faruk Yılmaz, Ahmed Deniz, İstanbul-1989; ed-Dıraz, Muhammed A., *Kur’an’ın Anlaşılmasına Doğru*, çev. Salih Akdemir, Ankara-1984; Sibai, Mustafa, *Oryantalizm ve Oryentalistler, Yararları-Zararları*, çev. Mücteba Uğur, İstanbul-1993; ez-Zakzuk, Mahmud Hamdi, *Oryantalizm veya Medeniyet Hesaplaşmasının Arka Planı*, çev. Abdülaziz Hatib, İzmir-1993; Nasr, Seyyid Hüseyin, *Modern Dünyada Geleneksel İslam*, çev. Savaş Şafak Bakçın, Hüsamettin Arslan, İstanbul-1989, s.269-318; el-Behiy, Muhammed, *İslami Düşüncede Oryantalist Etki: Modern İslami Düşüncenin Batı Sömürüsüyle Alakası-II*, çev. İbrahim Sarımsı, İstanbul-1996.

98 Afifi, Ebu’l-Ala, ‘Takrir an Mü’temeri’l-Müsteşrikin es-Salis ve’l-‘İşrin’, *Me-*

durum bile Türkiye'deki 'dini ve sosyal bilimlerin' şimdiye kadarki durumunu, benimsedikleri temel prensiplerini, yöntemlerini, mevcut durumlarını ve gelecekte nasıl bir yol almaları gerektiğini bir kez daha düşünmemiz açık bir ikaz sayılmalıdır.

Bütün bunlardan sonra rahatlıkla denilebilir ki, Tanzimat sonrasında başlayarak gittikçe hızlanan ve Cumhuriyet döneminde ise tamamlanan 'ülemanın tasfiyesi' projesinin açık bir sonucu olarak, oryantalizm Türki-

celletü Külliyyeti'l-Adab, VIII, s.178-182, İskenderiyye-1954; Senno, Ehif, 'Hadıru'd-Dirasat el-İslamiyye: Menahicüha ve Meyadinüha', (*Mecelletü'l-Meşrik*, Yıl: 65, S.1-2, s.283-301, Beyrut-1991; Simayilovıtc, Ahmed, *Felsefetü'l-İstişrak ve Eserüha fi'l-Edebi'l-Arabi el-Mu'asır*, Kahire-ts., Daru'l-Maarif; el-Alim, Ömer Lutfi *el-Müsteşrikun ve'l-Kur'an*, Malta-1991, Menşurat Merkez Dirasati'l-'Aleml-'İslami; Bedevi, Abdurrahman, *Mevsu'atü'l-Müsteşrikin*, Beyrut-1984; Bindak, Muhammed Salih el-, *el-Müsteşrikun ve Tercemetü'l-Kur'ani'l-Kerim*, Beyrut-1980, Menşuratu'l-Afaki'l-Cedide; Cabiri, Muhammed Abid, 'er-Rü'yetü'l-İştirakiyye fi'l-Felsefeti'l-İslamiyye: Tabi'atüha ve Mükevvenatüha el-Eydiyolojiyya ve'l-Menheciiyye', *Menahicü'l-Müsteşrikin fi'd-Dirasat el-Arabiyyeti'l-İslamiyye* içinde, er-Riyad-1985, I, s.305-338; Süveyşi, Muhammed es-, 'Ara'ü Ba'di'l-Müsteşrikin Havle't-Türasi'l-İlmi el-Arabi ve'r-Reddü Aleyha', *a.eser* içinde, er-Riyad-1985, II, s.19-68; Ebu Zeyd, Ahmed, 'el-İstişrak ve'l-Müsteşrikun', (*Mecelletü'Alemi'l-Fikr*, X, S.2, s.255-276, el-Küveyt-1979; el-Akiki, Necib, *el-Müsteşrikun*, Kahire-1980, c.1-3; Halefullah, Muhammed, 'Takrir ani'l-Mü'temeri'd-Düveli es-Salis ve'l-İşrin li'l-Müsteşrikin (el-Mün'akad fi Cambridge bi İnciltere min 21 ila 28 August 1954)', *Mecelletü Külliyyeti'l-Adab*, VIII, s.157-159, İskenderiyye-1954; Hamdan, Nezir, *er-Rasül Sallallahü Aleyhi ve Sellem fi Kitabati'l-Müsteşrikin*, Cidde-1401 hk.; Mahmud, İbrahim Muhammed, 'Keyfe Yenzuru el-Müsekkafu'l-Arabi ile'l-İstişrak?', (*Mecelletü'l-Müstakbel el-Arabi*, Yıl: 13, S.137, s.49-64, Beyrut-1990; Maliki, Muhammed Alevi, *el-Müsteşrikun beyne'l-İnsaf ve'l-Asabiyye*, Cidde-1982, Matabi' Seher; Marta'i, Abdulazim İbrahim Muhammed el-, *İftira'atü'l-Müsteşrikin 'ale'l-İslam*, Kahire-1992, Mektebetu'l-Vehbe; *Menahicü'l-Müsteşrikin fi'd-Dirasat el-Arabiyyeti'l-İslamiyye*, er-Riyad-1985, I-2; Musevi, Muhsin Casim el-, *el-İstişrak fi'l-Fikri'l-Arabi*, Beyrut-1993; Mutabbakani, Mazin bin Salah, *el-İstişrak ve'l-İtticahatü'l-Fikriyye fi't-Taribi'l-İslami*, *Dirasetün Tatbikiyyetün ala Kitabati Bernard Lewis*, er-Riyad-1995, Mektebetü Melik Fehd el-Vataniyye; Samrani, Kasım es-, *el-İstişrak beyne'l-Mevdu'ıyye ve'l-İfti'aliyye*, Riyad-1985; Se'afin, İbrahim el-, 'el-İstişrak' el-Mevkif ve Rüdudu'l-Fi'l', *el-Cedid fi Aleml-'Kütüb ve'l-Mektebat*, S.4, s.10-15, Beyrut-1994; Sibai, Mustafa, *Oryantalizm ve Oryantalistler, Yarıları-Zararları*, çev. Mücteba Uğur, İstanbul-1993; Şarkavi, Muhammed Abdullah eş-, *Fi'l-Fikri'l-İslamiyyi'l-Mu'asır ve'l-İstişrak*, Kahire-ts., Mektebetu'z-Zehra; eş-Şebbal, Cemaeddin, 'Takrir an Mü'temeri'd-Dirasat el-Arabiyye ve'l-İslamiyye (el-Mün'akad fi Cami'ati Beşaver bi Bakistan fi 28-30 Abril 1954)', *Mecelletü Külliyyeti'l-Adab*, VIII, s.160-172, İskenderiyye-1954; ez-Zakzuk, Mahmud Hamdi, *el-İslam ve'l-İstişrak*, Kahire-1984; a.yz., *el-İstişrak ve'l-Halfiyyeti'l-Fikriyyeti li's-Sıra el-Hadariyye*, Katar-1404 hk.; es-Sabah, Reşa Hammud, 'et-Tasavvurat el-Avrubbiyye li'l-İslam fi'l-Usuri'l-Vusta, 'Ve Te'siruha fi'l-Komedy el-İlahiyye', (*Mecelletü'Alemi'l-Fikr*, XI, S.3, s.85-100, el-Küveyt-1980; es-Siddik, Muhammed es-Salih, 'Muhammed (Sallallahü Aleyhi Vesellem) fi Nazari'l-Müfekkirin el-Garbiyyin', (*Mecelletü'l-Asale*, Yıl: 9, S. 87-88, s.37-60, 1980.

ye ve çağdaş Türk düşüncesinin muhtelif dallarını büyük bir açık pazar haline gelmiştir. Ancak bu açık pazara dışardan giren fikirlerin ne ölçüde tesirli olduğunu bütün ayrıntılarıyla bilmemekteyiz. Bu bilgi eksikliği ancak bir yandan düşünce ve ilim hayatımızın bizzat kendisi öte yandan ise oryantizm hakkında yapılacak araştırmalarla giderilebilir.

Oryantalizm, yukarıda belirtilen sebeplerle bizim açımızdan son derece önemli olunca, oryantalistlerin yüksek lisans ve doktora tezleri üzerinde önemle durmak ve onların önce künyelerini tespit etmek sonra da çeşitli açılardan incelemek gerekir. Oryantalistlerin hazırladıkları akademik tezler içinde İngilizce olanların, bu dilin diğer Batı dillerine göre daha çok yaygın olması ve oryantalist araştırmalarda İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nin ağırlığından dolayı temsil güçleri yüksektir. Bu açıdan bibliyografyamızda yer alan tezlerin Türkiye'de İslam düşüncesi ve oryantizm hakkında araştırma yapacak olanlara yardımcı olacağını ümit ediyoruz.

Bibliyografyamızda toplam 1263 yüksek lisans ve doktora tezi bulunmaktadır. Böylece daha önce yayımlanan iki makaledeki 3249 teze birlikte şimdiye kadar toplam 4512 tez künyesini neşretmiş oluyoruz. Tezler, bibliyografyada verilen kaynakların yanı sıra Türkiye içinde ve dışındaki muhtelif kütüphanelerde bu gayeyle yaptığımız araştırmalar neticesinde tespit edilmiştir. Ancak şu ana kadar tam künyesine ulaşamadığımız tezler hakkında hangi bilgilere ulaşılmışsa onlara yer verilerek bunların tam künyelerinin tespiti daha sonraya bırakılmıştır.

Tezler bibliyografyada şu sıra ile verilmiştir: Yazar soyadı, adı, tez adı, danışman adı, üniversite ve Türkiyedeki tezler için sosyal bilimler enstitülerinin isimleri, ihtiyaç olduğu takdirde tezin yapıldığı yer, tarih, cilt, sayfa, tez türü. Tez künyeleri verilirken hangi üniversitenin hangi ülke, şehir veya eyalette bulunduğunu ise bu makalede verilen 'Üniversite Listesi'nde bulmak mümkündür.

Son olarak şunu da belirtmeliyiz ki, aşağıdaki tez bibliyografyası İslam düşüncesi ve Batı felsefesiyle ilgili muhtelif dillerdeki tez künyelerini bir araya getirmeyi ve bunları değerlendirmeyi gaye edinen devam etmekte olan bir projenin parçasıdır. Bu yüzden muhtemel eksik ve yanlışların giderilmesine katkıda bulunacak konuyla ilgili ilim adamı ve okuyuculara şimdiden teşekkür etmek bu satırların yazarı için bir vazifedir.

Çalışmamızın Türkiye'de düşünce hayatının gelişmesine katkıda bulunması en büyük dileğimizdir.

KISALTMALAR

a.e.: Aynı eser.

a.g.e.: Adı geçen eser.

a.g.yz.: Adı geçen yazar.

a.yz.: Aynı yazar.

ABD.: Amerika Birleşik Devletleri (USA: United States of America).

bkz. Bakınız.

c.: Cilt.

çev.: Çeviren (Tercüme eden).

Dan.: Danışman, Tez Danışmanı (Supervisor, Advisor).

dn.: Dipnot.

Dr.T.: Doktora Tezi (Ph.D.: Philosophy of Doctorate; D.Phil.: Doctor of Philosophy).

ed.: Editör.

haz: Hazırlayan.

s.: Sayfa.

S.: Sayı.

thk.: Tahkik.

ts.: Tarihsiz.

Y.L.T.: Yüksek Lisans Tezi (M.A.: Master of Arts; Msc.: Master of Science).

yay.: Yayımlayan.

KAYNAKLAR

Abstracts of Graduate Theses, 1988, Ankara-1990, Middle East Technical University.

Abstracts of Graduate Theses, 1990, Ankara-1989, Middle East Technical University.

Abstracts of Graduate Theses, 1991, Ankara-1992, Middle East Technical University.

Abstracts of Graduate Theses, 1992, Ankara-1993, Middle East Technical University.

Alam, Muhammad K., Syeda Sakina Moosvi, *Doctoral Dissertations in Dr.Mahmud Husain Library University of Karachi*, Karachi-1987, Research and Publication Section Dr. Mahmud Husain Library University of Karachi.

Bayyigit, Mehmet, “S.Ü. İlahiyat Fakültesi Öğretim Elemanlarının İlmî Çalışmaları (II)”, *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S.4, s.273-316, Konya-1991.

Bibliographical Guide to Doctoral Dissertations Available in the Central Library King Abdulaziz University Mecca Mukarramah, Macca Mukarramah-1400/1980, King Abdulaziz University.

Calderini, Simonetta, *A Decade of Middle East Research at SOAS 1980-1990*, London-1991, Center of Near and Middle Eastern Studies.

Çotuksöken, Betül, “Türkiye’de Felsefede Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri Kaynakçası”, *Türkiye Felsefe Kurumu Bülteni*, S. 7, s.15-16, Ankara-1996; S. 9, s.12, Ankara-1998.

Falay, Nihat, “Amerika Birleşik Devletleri’nde Türkiye Üzerine Sosyal Bilimler Alanında Yapılmış Tez Çalışmaları: 1934-1983, II”, *ODTÜ Gelişme Dergisi*, X, S. 4, s.479-501, Ankara-1983, Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.

İcimsoy, A.Öğuz, *Theses on Turkey (Türkiye Üzerine Tezler) Accepted in the UK and Ireland Universities*, İstanbul-1995, Librairie de Péra.

Karakuşla, Yavuz Selim, ‘Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Hakkında Amerika’da Yazılmış Doktora ve Master Tezleri (1861-1990), *Müteferrika (Dergisi)*, S.11/2, s.81-176.

List of Theses, Approved for the D.Sc., Ph.D., M.Sc., and M.A. Degrees in the Aligarh Muslim University, 1920-1969, Aligarh-1969, Aligarh Muslim University Press.

List of Theses, Approved for the Ph.D. Degree in the Aligarh Muslim University, Aligarh, First Supplement 1969-1970, Aligarh-1973, Aligarh Muslim University Press.

Nihat, Falay, “Amerika Birleşik Devletleri’nde Türkiye Üzerine Sosyal Bilimler Alanında Yapılmış Tez Çalışmaları: 1934-1983, Part One”, *ODTÜ Gelişme Dergisi*, X, S. 3, s.333-361, Ankara-1983, Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.

Saliba, Maurice, *Arabic and Islamic Studies: Doctoral Dissertation and Graduate Theses in English, French and German (1881-1981)*, Lebanon-1983.

Selim, George Dimitri, *American Doctoral Dissertation on the Arab World, 1883-1974*, Second Edition, Washington-1976, Library of Congress.

- Selim, George Dimitri**, *American Doctoral Dissertation on the Arab World, Supplement 1975-1981*, Washington-1983, Library of Congress.
- Selim, George Dimitri**, *American Doctoral Dissertation on the Arab World, Supplement August 1981-December 1987*, Washington-1989, Library of Congress.
- Sluglett, Peter**, *Theses on Islam the Middle East and North-West Africa 1880-1978, Accepted by Universities in the United Kingdom and Ireland*, London-1983, Mansell Publishing Limited.
- Türkiye, Türkler ve Türk Dili Bibliyografyası*, Ankara-1986, Başbakanlık Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü.
- Usmani, Muhammad Adil**, Akhtar H. Siddiqui, *A Bibliography of Doctoral Dissertations on Islam*, Karachi-1985, Islamic Documentation and Information Centre, Karachi University.

ÜNİVERSİTE LİSTESİ

Aligarh Muslim University, Aligarh, Hindistan.
American University of Cairo, Cairo, Mısır.
American University, Washington, DC, ABD.
American University of Cairo, Cairo, Mısır.
Ball State University, Muncie, IN, ABD.
Baylor University, Waco, TX, ABD.
Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
Boston College, Chesnut Hill, MA, ABD.
Boston University, Boston, MA, ABD.
Bowling Green State University, Bowling Green, OH, ABD.
Brandeis University, Waltham, MA, ABD.
Browne University, Providence, RI, ABD.
California Institute of Asian Studies, San Francisco, CA, ABD.
California State University, Fresno, CA, ABD.
California State University, Fullerton, CA, ABD.
Cambridge University, Cambridge, İngiltere.
Carleton University, Ottawa, ONT., Kanada.
City University of New York, New York, NY, ABD.
Claremont Graduate School, Claremont, CA, ABD.
Columbia University, New York, NY, ABD.
Concordia College, St. Louis, MO., Kanada.
Concordia University, St. Louis, MO., Kanada.
Cornell University, Ithaca, NY, ABD.
Drake University, Des Moines, IA, ABD.
Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning, Philadelphia, PA., ABD.
Duke University, Durham, NC, ABD.
Edinburgh University, Edinburgh, İngiltere.
Emory University, Atlanta, GA, ABD.
Fordham University, New York, NY, ABD.
Fuller Theological Seminary, School of World Mission Pasadena, CA, ABD.
Georgetown University, Washington, DC, ABD.
Graduate Theological Union, Berkeley, CA, ABD.
Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
Hartford University, Hatrford, CONN., ABD.
Harvard University, Cambridge, MA, ABD.
Howard University, Washington, DC, ABD.

Indiana University, Bloomington, IN, ABD.
Iowa State University of Science and Technology, Ames, IA, ABD.
ISDAC, Kuala Lumpur, Malezya.
Kansas State University, Manhattan, KS, ABD.
Kent State University, Kent, Ohio, ABD.
Lancaster University, Lancaster, İngiltere.
London School of Oriental and African Studies, University of London, London, İngiltere.
London University College of West Indies, London, İngiltere.
London University College, London, İngiltere.
London University, King's College, London, İngiltere.
Marquette University, Milwaukee, WI, ABD.
Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, MA, ABD.
McGill University, Montreal, QUE, Kanada.
Michigan State University, East Lansing, MI, ABD.
New York State University, New York, NY, ABD.
New York University, New York, NY, ABD.
North Texas State University, Denton, TX, ABD.
Northeastern University, Boston, MA, ABD.
Northwestern University, Evanston, IL, ABD.
Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
Oxford University, Oxford, İngiltere.
Pacific Lutheran University, Tacoma, WASHINGTON, ABD.
Princeton Theological Seminary, Princeton, NJ, ABD.
Princeton University, Princeton, NJ, ABD.
Queen's University, Kingston, Kanada,
Regent University, Virginia Beach, VA, ABD.
Rice University, Houston, TX, ABD.
Rutgers-The State University, New Brunswick, N.J., ABD.
Saint Louis University, St. Louis, MO, Kanada.
Saybrook Institute, San Francisco, CA, ABD.
School of Theology at Claremont, Claremont, CA, ABD.
Simon Fraser University, Burnaby, British Columbia, Kanada,
Southern Illinois University, Carbondale, IL, ABD.
Southwestern Baptist Theological Seminary, Fort Worth, TX, ABD.
Stanford University, Stanford, CA, ABD.
State University of New York, Albany, N.Y., ABD.
State University of New York, Binghamton, NY, ABD.
State University of New York, Buffalo, NY, ABD.
Strathclyde University, Glasgow, İngiltere.
Syracuse University, Syracuse, NY, ABD.

- Temple University, Philadelphia, Pa., ABD.
Texas Tech University, Lubbock, TX, ABD.
The American University, Washington, DC, ABD.
The Catholic University of America, Washington, DC, ABD.
The Dropsie University, Philadelphia, PA, ABD.
The Florida State University, Tallahassee, FL, ABD.
The George Washington University, Washington, DC, ABD.
The Hartford Seminary Foundation, Hartford University, Hartford, CONN., ABD.
The Johns Hopkins University, Baltimore, MD, ABD.
The Louisiana State University, Baton Rouge, LA, ABD.
The Ohio State University, Columbus, OH, ABD.
The Ohio University, Athens, Ohio, ABD.
The Pennsylvania State University, University Park, PA., ABD.
The Southern Baptist Theological Seminary, Louisville, KY., ABD.
The University of Arizona, Tucson, AZ, ABD.
The University of Chicago, Chicago, IL, ABD.
The University of Connecticut, Storrs, CT, ABD.
The University of Michigan, Ann Arbor, MI, ABD.
The University of Mississippi, University, MS, ABD.
The University of Nebraska, Lincoln, Nebr., ABD.
The University of New Brunswick, New Brunswick, Kanada,
The University of Oklahoma, Norman, OK, ABD.
The University of Rochester, Rochester, NY, ABD.
The University of Tennessee, Knoxville, TENN., ABD.
The University of Texas, Arlington, TX, ABD.
The University of Texas, Austin, TX, ABD.
The University of Utah, Salt Lake City, UTAH, ABD.
The University of Wisconsin, Madison, WI, ABD.
Tufts University, Medford, MA, ABD.
United States International University, San Diego, CA, ABD.
Universität Erlangen-Nurnberg (Institut für Politische Wissenschaft), Erlangen, Al-
manya.
University of Aberdeen, Aberdeen, Scotland.
University of Agra, Delhi, Hindistan.
University of Alberta, Edmonton, Alta., Kanada.
University of Allahabad, Kucurat, Hindistan.
University of Birmingham, Birmingham, İngiltere.
University of Bombay, Bombay, Hindistan.
University of Bradford, Haverhill, MA, ABD.
University of Bristol, Bristol, İngiltere.
University of Calgary, Calgary, Kanada.

University of California, Berkeley, CA, ABD.
University of California, Davis, CA, ABD.
University of California, Irvine, CA, ABD.
University of California, Los Angeles, CA, ABD.
University of California, Riverside, CA, ABD.
University of California, San Diego, ABD.
University of California, Santa Barbara, ABD.
University of California, Santa Cruz, ABD.
University of Cardiff, Cardiff, İngiltere.
University of Cincinnati, Cincinnati, OH, ABD.
University of Colorado, Boulder, CO, ABD.
University of Denver, Denver, CO, ABD.
University of Durham, Durham, İngiltere.
University of Exeter, Exeter, İngiltere.
University of Florida, Gainesville, FL, ABD.
University of Glasgow, Glasgow, Scotland.
University of Hawaii, Honolulu, Hawaii, ABD.
University of Helsinki, Helsinki, Finlandiya.
University of Houston, Houston, TX, ABD.
University of Idaho, Moscow, ID, ABD.
University of Illinois, Chicago, IL, ABD.
University of Illinois, Urbana-Champaign, IL, ABD.
University of Iowa, Iowa City, IA, ABD.
University of Karachi, Karachi, Pakistan.
University of Kent, Canterbury, ABD.
University of Kent, Kent, OH, ABD.
University of Kentucky, Lexington, KS, ABD.
University of Lanchester, Lanchester, İngiltere.
University of Leeds, Leeds, İngiltere.
University of Leicester, Leicester, İngiltere.
University of Liverpool, Liverpool, İngiltere.
University of London, London, İngiltere.
University of Louisville, KY, ABD:
University of Manchester, Manchester, İngiltere.
University of Maryland, College Park, MD, ABD.
University of Massachusetts, Amherst, MA, ABD.
University of Melbourne, Melbourne, Avustralya.
University of Minnesota, Minneapolis, MN, ABD.
University of Missouri, Columbia, MO, ABD.
University of North Carolina, Chapel Hill, NC, ABD.

University of Northern Colorado, Greeley, CO, ABD.
University of Notre Dame, Notre Dame, IN, ABD.
University of Nottigham, Nottigham, İngiltere.
University of Oregon, Eugene, Oreg., ABD.
University of Pennsylvania, Philadelphia, PA, ABD.
University of Pittsburgh, Pittsburgh, PA., ABD.
University of Reading, Reading, İngiltere.
University of Rochester, Rochester, NY, ABD.
University of Salford, Salford, Greater Manchester, İngiltere.
University of South Africa, Unisa, Güney Afrika.
University of South Carolina, Columbia, SC, ABD.
University of Southern California, Los Angeles, CA, ABD.
University of St. Andrews, Berrien Springs, MI, ABD.
University of St. Michael's College, Toronto, Kanada.
University of Tennessee, Knoxville, Tenn., ABD.
University of Toronto, Toronto, Ont., Kanada.
University of Utah, Salt Lake City, UTAH, ABD.
University of Virginia, Charlottesville, VA., ABD.
University of York, York, Nebraska, İngiltere.
Uppsala University, Uppsala, İsveç.
Vanderbilt University, Nashville, TENN., ABD.
Walden University, Minneapolis, MN, ABD.
Washington State University, Pullman, WA, ABD.
Washington University, St. Louis, MO, Kanada.
Wayne State University, Detroit, MI, ABD.
Western Michigan University, Kalamazoo, MI, ABD.
Yale University, New Haven, CT, ABD.
Yeshiva University, New York, N.Y., ABD.

İNGİLİZCE YÜKSEK LİSANS VE DOKTORA TEZLERİ

- Aasm, Abdul Amir**, *Ibn ar-Riwandi's Kitab Fadibat al-Mutazilah: Analytical Study of Ibn ar-Riwandi's Method in his Criticism of the Rational Foundation of Polemics in Islam*, Cambridge University, 1971, Dr.T.
- Abadir, Akef Ramzy**, *Najib Mahfuz: Allegory and Symbolism As A Means of Social, Political and Cultural Criticism, 1936-1985*, Dan. Mona N. Mikhail, New York University, 1989, 238 s., Dr.T.
- Abbas, Shemeem B.**, *Speech Play and Verbal Art in the Indo-Pakistan Oral Sufi Tradition*, The University of Texas, Austin-1992, Dr.T.
- Abbott, Kenrick**, *Contemporary Shi'ism As Political Ideology: The Views of Shari'atmadari, Talaqani, and Khumayni*, McGill University, 1990, Y.L.T.
- Abd al-Hay, Abdalkhalek A. al-**, *Contemporary Women's Participation in Public Activities: Differences Between Ideal Islam and Muslim Interpretation With Emphasis on Saudi Arabia*, University of Denver, 1983, 362 s., Dr.T.
- Abd al-Rahman, Awang**, *The Status of the Dhimmi in Islamic Law*, Edinburgh University, 1988, 437 s., Dr.T.
- Abd el Hamid, Abd el-Aal K.**, *God, the Universe and Man in Islamic Thought: The Contribution of Shah Waliullah of Dehli (1702-1762)*, London School of Oriental and African Studies, 1972, Dr.T.
- Abd el-Latif, H. M.**, *Nasir al-Din Tusi (d.1274) and His "Tajrid al-İtikad": An Edition and Study*, London School of Oriental and African Studies, 1977, c.1-2, Dr.T.
- Abdalla, Ismail Hussein**, *Islamic Medicine and Its Influence on Traditional Hausa Practitioners in Northern Nigeria*, University of Wisconsin, 1981, 250 s., Dr.T.
- Abdel Salam, Sharafeldin E.**, *A Study of Contemporary Sudanese Muslim Saints' Legends in Sociocultural Context*, Indiana University, 1983, 344 s., Dr.T.
- Abdel, A. D. M. al-**, *Comparative Study of the Unedited Work of Abu'l-Hasan al-Suri and Yusuf Ibn Salamah*, University of Leeds, 1958, Dr.T.
- Abdelkader, Ali A.**, *Concepts of Nationalism: Their Applicability in the Arab World*, Indiana University, 1962, 256 s., Dr.T.
- Abdel-Malek, Kamal**, *The Sira of the Prophet Mohammed in the Repertoire of the Contemporary Egyptian Maddahin (Singers of Eulogies)*, McGill University, 1992, Dr.T.
- Abdin, T. Z. el-**, *The Role of Islam in the State, Yemen Arab Republic, (1940-1972)*, Cambridge University, 1975, Dr.T.
- Abdo Khoury, Nabil**, *Islam and Modernization in Middle East: Mohammed Abdub on Ideology of Development*, State University of New York, Albany-1976, 238 s., Dr.T.
- Abdul Bari, Muhammad**, *A Comparative Study of the Early Wabhabi Doctrines and Contemporary Reform Movements in Indian Islam*, Oxford, 1953, Y.L.T.
- Abdul Haqq, Akbar A.**, *Christiologies in Early Christian Thought and in the Quran (Being A Critical Analysis and Comparison of Selected Christiological Views in*

- Christian Writings to 785 A. D. and Those of the Quran*), Northwestern University, 1953, 446 s., Dr.T.
- Abdul Latif, Yusuf**, *An Overview of Western and Islamic Education*, University of Massachusetts, 1975, 244 s., Dr.T.
- Abdul Qassem, M.**, *el-Ghazali's Ethics*, Edinburgh University, 1973, Dr.T.
- Abdul Raouf, M. M.**, *Studies in the Quranic Concept of Sin*, London School of Oriental and African Studies, 1963, Dr.T.
- Abdulla, Muhammad A. G.**, *Identity Crisis Within the Islamic Movement: The Dilemma of 'Tajdidization'*, State University of New York, Binghamton-1991, 400 s., Dr.T.
- Abdullah, Hamed H. Kh. H. al-**, *Some Aspects of Arabic/Islamic Political Thought in Iraq (4 th -8 th Centuries A.H./10 th-14 th Centuries A.D.)*, University of Manchester, 1988, 292 s., Dr.T.
- Abdullah, M. Amin**, *The Idea of Universality of Ethical Norms in Ghazali and Immanuel Kant*, Dan. Alparslan Açıkgenç, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1990, 166 s., Y.L.T.
- Abdur Rabb, Muhammad**, *Abu Yazid el-Bistami: His Life and Doctrines*, McGill University, 1970, Dr.T.
- Abed, Shoukri B.**, *Logic and Language in al-Farabi*, Harvard University, 1984, 281 s., Dr.T.
- Abedi, Mehdi**, *Shi'ism in Transition*, Dan. Michael M. J. Fischer, Rice University, 1988, 635 s., Dr.T.
- Abidi, Syed Masoom**, *Social Change and the Politics of Religion in Pakistan*, University of Hawaii, 1988, Dr.T.
- Abootalebi, Ali R.**, *The Prospects of Democratization in Developing Countries: The Importance of State-Society Relationships, 1970-1988*, Dan. Edward N. Muller, University of Arizona, 1993, Dr.T.
- Abouzeid, Ola A.**, *A Comparative Study Between the Political Theories of el-Farabi and the Brethren of Purity*, University of Toronto, 1987, Dr.T.
- Abraham, Midhat D.**, *Mahmud Shaltut (1893-1963), A Muslim Reformist, His Life, Works and Religious Thought*, The Hartford Seminary Foundation, Hartford University 1976, 216 s., Dr.T.
- Abu Layla, M. M.**, *The Muslim View of Christianity With Special Reference to the Work of Ibn Hazm (384-465 A.H.) (994-1064 A.D.)*, Exeter University, 1983, 557 s., Dr.T.
- Abu Manneh, B.**, *Some Aspects of Ottoman Rule in Syria in the Second Half of the Nineteenth Century: Reforms, Islam and Caliphate*, Oxford University, 1972, Dr.T.
- Abu Rabi', Ibrahim M.**, *Islam and the Search for A Social Order in Modern Egypt: An Intellectual Biography of Shaykh 'Abd al Halim Mahmud*, Dan. Seyyed Hossein Nasr, Temple University, 1987, 265 s., Dr.T.
- Abu Sulaiman, Abdul-Hamid A.**, *The Islamic Theory of International Relations: Its Relevance, Past and Present*, University of Pennsylvania, 1973, 280 s., Dr.T.
- Abu Sway, Mustafa M.**, *The Genetic Development in al-Ghazzali's Epistemology*, Boston College, 1993, 267 s., Dr.T.
- Abusaq, M. O.**, *Politics of the "Mihna" under el-Mamun and His Successors*, Edinburgh University, 1971, Dr.T.

- Açar, Halilurrahman**, *A Semantical Analysis of the Concepts of Spirit and Soil in Islamic Philosophy*, Dan. Alparslan Açıkgenç, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1989, 73 s., Y.L.T.
- Açıklalın, Neriman**, *The Spontaneous Ideology of the Scientists a Case Study Sociologist in Turkey*, Dan. H. Ünal Nalbantoğlu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1996. S.61, Y.L.T.
- Açıklalın, Oya**, *Modernism/Westernism vs Fundamentalism/Islamism: An Analysis of Two Islamic Periodicals of Turkey*, Dan. Bahattin Akşit, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1987, 118 s., Y.L.T.
- Adams, Charles C.**, *The Modern Reform Movement in Egypt and the Caliphate*, The University of Chicago, 1929, Dr.T.
- Adkisson, Laura Madge**, *Great Britain and the Kemalist Movement for Turkish Independence, 1919-1923*, The University of Texas, Austin-1958, 579 s., Dr.T.
- Afary, Janet**, *Grassroots Democracy and Social Democracy in the Iranian Constitutional Revolution, 1906-1911*, Dan. Ronald G. Suny, University of Michigan, 1991, c.1-2, 610 s., Dr.T.
- Afary, Janet**, *Grassroots Democracy and Social Democracy in the Iranian Constitutional Revolution, 1906-1911*, University of Michigan, 1991, Dr.T.
- Afifi, A. E.**, *The Mystical Philosophy of Muhyid-Din Ibnul-Arabi*, Cambridge University, 1930, Dr.T.
- Afifi, Muhammed A.**, *Ibn Taymiya's Criticism Monism*, American University of Cairo, 1969, 223 s., Y.L.T.
- Afnan, S. M.**, *Greek Philosophical Terms and Their Arabic and Persian Equivalents*, Cambridge University, 1956, Dr.T.
- Afrasiabi, Lotfolah K.**, *State and Populism in Iran*, Boston University, 1988, 212 s., Dr.T.
- Afsaruddin, Asma**, *A Shii Polemic Against el-Jabiz: The "Bina' el-Maqala el-Fatimiyya" of Ahmad Ibn Tawus*, The Johns Hopkins University, 1993, Dr.T.
- Afzaluddin, A.**, *"Fatwa-i Jahangiri" of Ziauddin Barni; A Translation, With Introduction and Notes*, London School of Oriental and African Studies, 1956, Dr.T.
- Aghazadeh, Rebecca J.**, *Science, Rationalism and Positivism As the Basis of Secularism and the Disestablishment of Islam: A Comparative Study of Turkey and Iran*, Dan. Şerif Mardin, The American University, 1993, Y.L.T.
- Ahghari, Zohreh**, *The Origin and Evolution of Islamic Economic Thought*, The Florida State University, 1991, 240 s., Dr.T.
- Ahmad Khalifah, Muhammad K. H.**, *Medieval Jewish-Muslim Contribution to the Academic Study of Religion: A Study in the Methodology of Saadia al-Fayyumi and Muhammad al-Shahrastani*, Temple University, 1976, 402 s., Dr.T.
- Ahmad, Anis**, *Two Approaches to Islamic History: A Critique of (Muhammad) Shibli Nu'mani's and Syed Ameer Ali's Interpretations of History*, Temple University, 1980, 242 s., Dr.T.
- Ahmad, M. U. D.**, *An Introduction and Analysis of the Leiden Manuscript of "Jamhard-al-Islam" by Muslim b. Mohammud al-Shayzari and A Critical Edition of Hitherto Unpublished Passages from Writers and Poets Down to the Fourth Century A. H. With Annotations*, Oxford University, 1956, Dr.T.

- Ahmad, Muneer Iftikhar**, *Radicalism in Orthodoxy's Clothing: A Legal and Historical Analysis of Apostasy in Islam and the Salman Rushdie Affair*, Harvard University, 1993, Y.L.T.
- Ahmad, Mushtaq**, *Business Ethics in the Quran: A Synthetic Exposition of the Quranic Teachings Pertaining to Business*, Temple University, 1984, 330 s., Dr.T.
- Ahmad, Riaz**, *The Concept of the Islamic State As Found in the Writings of Abul A'ala Maududi*, University of Durham, 1969, 296 s., Dr.T.
- Ahmed, Ishtiaq**, *The Concept of an Islamic State: An Analysis of the Ideological Controversy in Pakistan*, University of Stockholm, 1985, Dr.T.
- Ahmed, R.**, *Tafsir in Sufi Literature With Particular Reference to Abu al-Ghasim al-Quashairi*, Cambridge University, 1969, Dr.T.
- Ahmed, Yassin A. R.**, *Islam and Modernization: Convergence, Divergence and Compatibility*, Dan. Joseph V. Alessand, The Pennsylvania State University, 1987, 149 s., Dr.T.
- Ahmedali, S. A.**, *Ibn al-Sikkir's "Islah al-Mantik" According to the Recensions of al-Qali and at-Tabrizi*, Oxford University, 1936, Dr.T.
- Ahsan, Syed Aziz al-**, *Islamization of the State in A Dualistic Culture: The Case of Bangladesh*, McGill University, 1990, 332 s., Dr.T.
- Akal, Emel**, *Woman and Socialism in Turkey Progressive Women's Organizations*, Dan. Yıldız Ecevit, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1996. 201 s., Y.L.T.
- Akhtar, Safir**, *Pakistan Since Independence: The Political Role of the 'Ulama'*, University of York, 1989, c.1-2, 804 s., Dr.T.
- Akıncı, Aslihan Uğur**, *The Political Response of Turkish Peasantry to Agrarian Modernization Between 1950-1973, The Political Response of Turkish Peasantry to Agrarian Modernization Between 1950-1973*, Browne University, 1982, 322, Dr.T.
- Aksan, Virginia Harris**, *Ahmed Resmi Efendi, 1700-1783, The Making of An Early Ottoman Reformer*, University of Toronto, 1991, XXV+391 s., Dr.T.
- Aktay, Yasin**, *Political and Intellectual Disputes on the Academisation of Religious Knowledge*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1993, 153 s., Y.L.T.
- Alaie, M. E.**, *Conceptual Structure of Islamic Morality under the Impact of Western Civilization*, Edinburgh University, 1954, Dr.T.
- Alakayleh, Abdallah A.**, *Public Administrative Theory in the Context of An Islamic State*, University of Southern California, Los Angeles-1982, Dr.T.
- Alamri, Abdullah S.**, *The Doctrine of Jihad in Islam and Its Application in the Context of the Islamic Jihad Movement in Afghanistan, 1979-1988*, University of Idaho, 1990, 381 s., Dr.T.
- Alavi, Alireza**, *The Revolutionary Process in Iran: January 1978-April 1979*, Kent State University, 1984, 260 s., Dr.T.
- Alderman, Nancy M.**, *Secularization in the First Turkish Republic, 1924-1960*, Columbia University, 1975, 216 s., Dr.T.
- Alexander, Scott C.**, *Hidden in the Books: Biobibliography and Religious Authority in the Work of An Eleventh-Century Shi'ite Jurist and Theologian (Abu Cafer Muhammed ibn el-Hasen el-Tusi (d.460/1067))*, Dan. Peter J. Awn, Columbia University, 1993, 378 s., Dr.T.

- Alfi, Ezzat S. el-**, *Production, Distribution and Exchange in Ibn Khaldun's Writings*, University of Minnesota, 1968, Dr.T.
- Alfian**, *Islamic Modernism in Indonesian Politics: The Muhammadiyah Movement During the Dutch Colonial Period (1912-1942)*, University of Wisconsin, 1969, 636 s. , Dr.T.
- Algar, R. F.**, *Political and Social Role of the "Ulama" in Qajar*, Cambridge University, 1965, Dr.T.
- Anıl, Ali**, *A Profile of Liberal Intellectual Emergent in 1980's Turkey*, Dan. Nilüfer Göle, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1996. S.92, Y.L.T.
- Ali, Ausaf**, *Political Economy of the Islamic State: A Comparative Study*, University of Southern California, 1970, 280 s., Dr.T.
- Ali, Mohamed H.**, *Philosophical Concepts in Five Plays by the Egyptian Dramatist Tawfik al-Hakim*, University of Denver, 1968, 195 s., Dr.T.
- Alianak, Sonia L.**, *Hierarchical Dissonance in Values and the Iranian Revolution*, The University of Texas, Austin-1987, 318 s., Dr.T.
- Alibhai, Mohamed A.**, *Abu Ya'qub al-Sijistani and "Kitab Sullami al-Najat": A Study in Islamic Neoplatonism (Portion of Text in Arabic)*, Harvard University, 1983, 300 s., Dr.T.
- Alidoost-Khaybari, Yadoollah**, *Religious Revolutionaries: An Analysis of the Religious Groups' Victory in the Iranian Revolution of 1979*, University of Michigan, 1981, c.1-2, 675 s., Dr.T.
- Aliyu, N. A. D.**, *Ibn Taymiyya's Attitude Towards Sufism and His Critique of Ibn al-Arabi's Mystical Philosophy*, Edinburgh University, 1981, 230 s., Dr.T.
- Alkana, Linda A. K.**, *Suzanne Voilquin: Feminist and Saint-Simonian (in 1830's Egypt)*, University of California, 1985, 259 s., Dr.T.
- Almagor, Ella A.**, *Kitab Dhamm al-Dunya by Ibn Abi al-Dunya, Edited and Annotated, With An Introduction*, University of California, Los Angeles-1973, 385 s., Dr.T.
- Alptekin, Cem**, *Eighteenth-Century French Influences in the Development of Liberal and Secular Thought in the Ottoman State (1718-1876)*, New York University, 1980, 337 s., Dr.T.
- Altman, Israel**, *The Political Thought of Rifa'ah Rafi' al-Tahtawi, A Nineteenth Century Egyptian Reformer*, University of California, 1976, 324 s., Dr.T.
- Altwajiri, Ahmed O.**, *Academic Freedom in Islam and the West: A Study of the Philosophical Foundations of Academic Freedom in Islam and the Western Liberal Philosophy*, University of Oregon, 1983, 143 s., Dr.T.
- Alusi, Husam Muhyi al-Din**, *The Problem of Creation in Islamic Thought, Qur'an, Hadith, Commentaries, and Kalam*, Cambridge University, Dr.T.
- Alvani, Seyed M.**, *Islamic Organization Theory*, University of Southern California, 1981, Dr.T.
- Amini, Reza H.**, *State-Religion: Attitude of Iranian Students Toward Unifications of State and the Religion*, California State University, Fullerton-1983, 54 s., Dr.T.
- Aminrazavi, Mehdi**, *Subravaridi's Theory of Knowledge*, Dan. Seyyed Hossein Nasr, Temple University, 1989, 354 s., Dr.T.

- Amjad, Mohammad**, *Social Origins of the Iranian Revolution: The Role of the State and Social Classes*, University of California, 1986, 343 s., Dr.T.
- Amri, H. A.**, *Yemeni Scholar Muhammad b. Ali al-Shawkani, (1173-1250/1760-1834): His Life, Works and Times, Together With A Critical Edition of "Darr al-Shihabab fi Manaqib al-Qarabab Wa'l-Sahabab"*, University of Durham, 1983, 161 s., Dr.T.
- Anar, Suat**, *Social and Philosophical Foundations of Modern Turkish Education: The Impact of Ziya Gokalp's Teaching on Philosophy of Education*, University of Maryland, 1976, 303 s., Dr.T.
- Aneer, Ernst E. G.**, *Akbar, the Great Mogul and His Religious Thought*, Uppsala University, 1973, 488 s., Dr.T.
- Angeles, Vivienne S. M.**, *Islam and Politics: Philippine Government Policies and Muslim Responses, 1946-1976*, Temple University, 1987, 444 s., Dr.T.
- Ani, S. M. al-**, *Early Representations of the Prophet Muhammad With Special Reference to the Mi'raj Scenes*, Edinburgh University, 1979, 470 s., Dr.T.
- Ansari, Mohd Abdul Haq**, *Ethical Philosophy of Miskawaih; An Exposition and Critical Examination*, Aligarh Muslim University, 1961, 312 s., Dr.T.
- Antic, Radisa**, *Humanistic Reconceptualization of the Dogmatic Marxist Concept of Religion by Esad Cemic*, Andrews University, 1991, 397 s., Dr.T.
- Anushiravani, Alereza**, *The Image of Satan in Rumi's "Mathnawi", Dante's "Divine Comedy" and Milton's "Paradise Lost"*, University of Illinois, Urbana-1992, Dr.T.
- Anvar, Iraj**, *A Study of Peripheral Ta'ziyeh in Iran*, New York University, 1990, 339 s., Dr.T.
- Anwarul Haq, M.**, *Faith Movement of Maulana Muhammad Ilyas*, University of Chicago, 1968, 235 s., Dr.T.
- Anzarul Haque, Muhammad**, *A Critical Study of Jalal al-Din al-Dawwani's Contribution to Social Philosophy*, Aligarh Muslim University, 443 s., Dr.T.
- Apple, Max Isaac**, *Arabism, Hermetism, and the Form of the Anatomy of Melancholy (of Robert Burton)*, The University of Michigan, 1970, 149 s., Dr.T.
- Arce, Wilfred F.**, *Leadership in A Muslim-Christian Community in the Philippines*, Cornell University, 1968, Dr.T.
- Archer, John Clark**, *The Mystical Element in the Life of Mohammed*, Yale University, 1922, 86 s., Dr.T.
- Archer, Raymond L.**, *Muhammadan Mysticism in Sumatra*, The Hartford Seminary Foundation, Hartford University 1935, Dr.T.
- Arikan, Ekin B.**, *Second Republic Debates in Turkey*, Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1993, 80 s., Y.L.T.
- Arnett, Mary F.**, *Qasim Amin and the Beginning of the Feminist Movement in Egypt*, Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning, 1966, Dr.T.
- Art, Gökçen Havva**, *Through the Fetvas of Çatalcalı Ali Efendi the Relations Between Women, Children and Men in the Seventeenth Century*, Dan. Edhem Eldem, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1995. 179 s., Y.L.T.
- Art, Gökçen Havva**, *Through the Fetvas of Çatalcalı Ali Efendi the Relations Between Women, Children and Men in the Seventeenth Century*, Dan. Edhem Eldem, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1995, 179 s., Y.L.T.

- Asam, A. A. A. M. al-, *Ibn Riwandi's "Kitab Fadihat al-Mutazila"*, Cambridge University, 1972, Dr.T.
- Aslan, Adnan, *Ultimate Reality and Its Manifestations in the Writings of John Hick and Seyyed Hossein Nasr*, Dan. John Clayton, Oliver Leaman, University of Lancaster, 1995, VII+332 s., Dr.T.
- Aslıtürk, Zeliha, *The Development of An Islamic Intellectual Career in Turkey: The Case of Ali Bulaç*, Dan. Bahattin Akşit , Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1990, 88 s., Y.L.T.
- Assal, A. M. al-, *Ascetism in Early Islam, With An Edition of Part of the "Kitab al-Zuhd Wa'l-Raqaiq" of Ibn al-Mubarak*, Cambridge University, 1968, Dr.T.
- Ata, Ferudun, *The House of Mevlevis of Çankırı*, Dan. Yusuf Küçükdağ, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya-1995, 222 s., Y.L.T.
- Atal, Gül, *Turkish and French Symbolism: Ahmet Hashim*, Indiana University, 1962, Dr.T.
- Atiyah, N. W., *Attitudes of the Lebanese Sunnis Towards the State of Lebanon*, London School of Oriental and African Studies, 1975, Dr.T.
- Atiyeh, George N., *Avicenna's Conception of Miracles*, The University of Chicago, 1954, Dr.T.
- Attas, S. M. N. al-, *Mysticism of Hamsah Fansuri*, London School of Oriental and African Studies, 1966, Dr.T.
- Attrache, Mohammed el-, *The Political Philosophy of Michel Aflaq and the Baa'th Party in Syria*, The University of Oklahoma, 1973, 408 s., Dr.T.
- Audeh, Nabel, *The Ideological Uses of History and the Young Turks As A Problem for Historical Interpretation: Considerations of Class, Race, and Empire in British Foreign Office Attitudes Towards the Young Turks, 1908-1918*, Georgetown University, 1990, c.1-2, 730 s., Dr.T.
- Austin, R. W. J., *Studies on the "Mabiyat al-Qalb": A Mystical Treatise of Ibn Arabi Accompanied by A Critical Edition of the Text*, London School of Oriental and African Studies, 1965, Dr.T.
- Avi-Yonah, Reuven S., *The Aristotelian Revolution: A Study of the Transformation of Medieval Cosmology 1150-1250*, Harvard University, 1986, 264 s., Dr.T.
- Awa, M. A. S. el-, *Theory of Punishment in Islamic Law: A Comparative Study*, London School of Oriental and African Studies, 1972, Dr.T.
- Awad, Mohammad H., *The Intercultural Transfer of Planning Technology: The Case of Islam and the West*, Dan. Lowdon Wingo, University of Southern California, 1990, Dr.T.
- Awaisi, A. F. M. el-, *The Muslim Brothers and the Palestine Question, 1936-1947*, University of Exeter, 1993, Dr.T.
- Awajan, W. H. A. A., *Early Literary Trends for Qur'anic Exegesis During the First Three Centuries of Islam*, London School of Oriental and African Studies, 1989, Dr.T.
- Awn, Peter J., *Iblis in Sufi psychology: A Thesis*, Harvard University, 1978, Dr.T.
- Axelroth, Dorothy G., *An Analysis of the Arabic Translation of Book Ten of Aristotle's Nicomachean Ethics*, Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning, 1968, Dr.T.

- Aydın, Ertan**, *The Rise of Turkish National Identity*, Dan. Ayşe Kadioğlu, Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1995, 83 s., Y.L.T.
- Aydın, Mehmet**, *The Term Sa'ada in the Selected Works of al-Farabi and al-Gazzali*, Edinburgh University, 1972, Dr.T.
- Aykan, Mahmut Bali**, *Ideology and National Interest in Turkish Foreign Policy Toward the Muslim World: 1960-1987*, University of Virginia, 1988, 412 s., Dr.T.
- Ayoub, Mahmoud**, *Redemptive Suffering in Islam: A Study of the Revotional Aspects of Ashura in Twelver Shiism in the Middle Ages*, Harvard University, 1975, Dr.T.
- Ayyad, Abdelaziz A.**, *The Politics of Reformist Islam: Muhammad 'Abdub and Hasan al-Banna*, Georgetown University, 1987, 237 s., Dr.T.
- Azadarmaki, Taghi**, *An Analysis of the Roots of Ibn Khaldun's Social Theory: A Case Study in Sociological Metatheorizing*, Dan. George Ritzer, University of Maryland, 1992, 307 s., Dr.T.
- Aziz, F.**, *Righteousness in the Epistle to the Romans and the Quran: A Comparative Study*, Edinburgh University, 1972, Dr.T.
- Aziz, K. K.**, *Britain and Muslim India: A Study of British Public Opinion Vis-a-vis the Development of Muslim Nationalism in India, 1895-1947*, University of Manchester, 1960, Dr.T.
- Aziz, Talib M.**, *The Islamic Political Theory of Muhammad Baqir al-Sadr of Iraq*, The University of Utah, 1991, 390 s., Dr.T.
- Azodanloo, Heidar Ghajar**, *Discourses of Mobilization in Post-Revolutionary Iran*, Dan. Bruce K. Lincoln, University of Minnesota, 1993, Dr.T.
- Azra, Azyumardi**, *The Transmission of Islamic Reformism to Indonesia: Networks of Middle Eastern and Malay-Indonesian 'Ulama' in the Seventeenth and Eighteenth Centuries*, Columbia University, 1992, 643 s., Dr.T.
- Azzam, Maha**, *Islamic Oriented Protest Groups in Egypt, 1971-1981: Theory, Politics, and Dogma*, Oxford University, 1989, 485 s., Dr.T.
- Babayan, Kathryn**, *The Waning of the Qizilbash: The Spiritual and the Temporal in Seventeenth Century Iran*, Princeton University, 1993, Dr.T.
- Badiee, Julie A.**, *An Islamic Cosmography: The Illustrations of the Sarre Qazwini*, University of Michigan, 1978, 484 s., Dr.T.
- Baeshen, Lamia M. S.**, *Robinson Crusoe and Hayy ibn Yaqzan: A Comparative Study*, University of Arizona, 1986, 241 s., Dr.T.
- Baghdadi, A. M. al-**, *Political Thought of Abu al-Hasan al-Mawardi*, Edinburgh University, 1981, 260 s., Dr.T.
- Bagir, el-K. el-S. M.**, *Al Ghazali's Philosophy of Education With Special Reference to "al-Ihya Book I"*, Edinburgh University, 1954, Dr.T.
- Bahrampour, Firouz**, *The Political and Social Transformation of Modern Turkey, (1923-1963)*, The American University, 1964, 320 s., Dr.T.
- Baig, Mirza Q.**, *The Role of Shaikh Ahmad of Sirhindi in Islam in India*, London School of Oriental and African Studies, 1964, Dr.T.
- Bailey, Frank E.**, *British Policy and the Turkish Reform Movement: A Study in Anglo-Turkish Relations, 1826-1853*, Harvard University, 1937, Dr.T.
- Baines, J. R.**, *Egyptian Religious Personifications: A Study of Representational Evidence*, Oxford University, 1975, Dr.T.

- Baker, Ulus**, *Peace Discourse in Political Language, Peace Discourse and Opinion in Islam*, Dan. Hasan Ünal Nalbantoğlu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1993, 320 s., Y.L.T.
- Bakhtiari, Bahman**, *Religion and Politics: The Middle East and Latin America*, University of Virginia, 1984, 245 s., Dr.T.
- Bakry, Zeinab al-**, *Mahdiyya Movement in the Sudan with a Comparison of Wabhabis and Sanusiyya*, Amerikan University of Cairo, 1977, Y.L.T.
- Balogun, I. A. B.**, *A Critical Edition of the Uthman b. Fudi Popularly Known As Usumanu dan Fodro*, London School of Oriental and African Studies, 1908, Dr.T.
- Bamyeh, Mohammad A.**, *The Origins of Islam: A Study in Historical Sociology*, Dan. Joseph Elder, The University of Wisconsin, 1990, 776 s., Dr.T.
- Banzon, Kenneth E.**, *Islamic Nationalism in the Philippines: Reflections in Socio-Political Influence Analysis*, Duke University, 1981, 409 s., Dr.T.
- Barakchian, Seyed T.**, *An Annotated Translation of Nazim al-Islam Kirmani's "Tarikh-i Bidari-i Iranian" (History of Iranian Awakening)*, State University of New York, Binghamton-1984, 342 s., Dr.T.
- Barber, G. C.**, *The Concept of Sin in the Great Religions of the East*, University of London, 1938, Dr.T.
- Bargeron, Carol L.**, *The Concept of Causality in Abu Hamid Muhammad al-Ghazzali's Tabafut al-Falasifah*, University of Wisconsin, 1978, 385 s., Dr.T.
- Bari, M. A.**, *Comparative Study of the Early Wabhabi Doctrines and Contemporary Reform Movements in India Islam*, Oxford University, 1954, 273 s., Dr.T.
- Bariun, Fawzia M.**, *Malik Bennabi's Life and Theory of Civilization*, Dan. Trevor Legassick, The University of Michigan, 1988, 281 s., Dr.T.
- Barranda, Natividad G.**, *The Concept of Personhood in the Thought of Manrtin Buba, Disetz Suzubi and Muhammad Iqbal*, Claremon Graduate School, 1968, 273 s., Dr.T.
- Barzin, Saed**, *Islam in Defense of Constitutionalism and Democracy: A Political Biography of Iranian Ideologue Mehdi Bazargan*, University of Exeter, 1993, Dr.T.
- Barzinji, Suhaib Jamal al-**, *Working principles for an Islamic Model in Massmedia Communication*, University of Maryland, Dr.T.
- Basha, Adnan K.**, *Malek Bennabi and His Modern Islamic Thought*, University of Salford, 1992, 412 s., Dr.T.
- Bashier, Zakaria I.**, *Temporalized Model Syllogisms in Arabic Logic With A Special Reference to Avicenna and al-Raqqaq*, University of Pittsburgh, 1973, 230 s., Dr.T.
- Bashir, A.**, *Religious Policy of Akbar, 1556-1605*, London School of Oriental and African Studies, 1953, Dr.T.
- Basu, S.**, *Mystical Doctrine of Farid-ud-Din Attar Based on His "Mantiqut-Tair"*, University of Durham, 1967, Dr.T.
- Batayneh, Nasir S.**, *Arab Political Thought Between 1945-1962*, New York State University, 1963, 266 s., Dr.T.
- Batran, A. A. A.**, *Sidi al-Mukhtar al-Kunti and the Recrudescence of Islam in the Western Sahara and the Middle Niger, c.1750-1811*, University of Birmingham, 1972, Dr.T.

- Bauman, Lynn C.**, *The Hermeneutics of Mystical Discourse (Rumi Jelaluddin)*, The University of Texas, Arlington, 1990, 350 s., Dr.T.
- Baykan, Ayşegül C.**, *The Transition from Ottoman Empire to Turkish Republic: A Search for Social Identity*, Dan. Roland Robertson, University of Pittsburgh, 1988, 174 s., Dr.T.
- Bayyumi, Muhammad A. M.**, *The Islamic Ethics of Social Justice and the Spirit of Modernization: An Application of Weber's Thesis to the Relationship Between Religious Values and Social Change in Modern Egypt*, Temple University, 1976, 642 s., Dr.T.
- Bazaei, Mohammad B.**, *Shi'ism and Politics in Iran: The Role of Ulama and Shi'i Political Ideology in Contemporary Iran With A Particular Reference to the 1979 Islamic Revolution*, Dan. Peter Merki, University of California, Santa Barbara-1993, 339 s., Dr.T.
- Bazlur Rahman, M.**, *Jahuz, His Life and Works*, Cambridge University, 1923, Dr.T.
- Beauvais, Phyllis M.**, *Claudio Naranjo and Sat: A Modern Manifestation of Sufism*, The Hartford Seminary Foundation, Hartford University 1973, 264 s., Dr.T.
- Beavers, Tedd D.**, *Arabic Contribution to Educational Thought*, Florida State University, 1972, 197 s., Dr.T.
- Bedar, Abid R.**, *Development of Nationalism in Egypt (1870-1914)*, Aligarh Muslim University, ts., 263 s., Dr.T.
- Behrman, Lucy C.**, *Political Influence of Muslim Brotherhood in Senegal*, Boston University, 1967, 494 s., Dr.T.
- Behrooz, Maziar**, *The Iranian Communist Movement: 1953-1983: Why Did the Left Fail ?*, Dan. Nikki R. Keddie, University of California, Los Angeles-1993, Dr.T.
- Belarbi, Abdelhafid**, *Towards An Islamic Economic System*, University of Cincinnati, 1992, Dr.T.
- Bell, Joseph N.**, *The Hanbalite Teaching on Love*, Princeton University, 1971, 439 s., Dr.T.
- Bellamy, James A.**, *Social Contrast in Islam As Seen in Muslim Literature*, University of Pennsylvania, 1956, 233 s., Dr.T.
- Bello, Iysa A.**, *Ijma' and Ta'wil in the Conflict Between al-Ghazali and Ibn Rushd*, University of Toronto, 1985, Dr.T.µ
- Bello, O.**, *The Political Thought of Muhammad Bello (1780-1837) As Revealed in His Arabic Writings, More Especially in al-Ghayth al-Wabl fi Sirat al-Imam al-'Adl*, London School of Oriental and African Studies, 1984, Dr.T.
- Bengi, Işın**, *A Re-evaluation of the Concept of Equivalence in the Literary Translations of Ahmed Midhat Efendi: A Linguistic Perspective*, Dan. Ahmed Kocaman, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1990, 290 s., Dr.T.
- Benomran, Mohamed M.**, *al-Ghazzali's Epistemology and Cognitive Educational Objectives*, Indiana University, 1983, 143 s., Dr.T.
- Benruwin, Mohamed A.**, *The Political Leadership Crisis and Violation of Human Rights in the Arab World: A Study of the Rulership of the Arab Countries, 1970-1990*, Dan. John Booth, University of North Texas, 1993, 283 s., Dr.T.
- Bernstein, Marc S.**, *"The Story of Our Master Joseph": Intertextuality in Judaism and Islam*, University of California, Berkeley-1992, Dr.T.

- Berruïn, M.**, *The Concept of Substance in the Philosophy of Ya'qub al-Kindi and Avicenna (Ibn Sina)*, University of Durham, 1972; Dr.T.
- Berry, Lee D.**, *The Thought of Fazlur Rahman As An Islamic Response to Modernity*, Dan. John N. Johnson, The Southern Baptist Theological Seminary, 1990, 278 s., Dr.T.
- Biddle, David W.**, *Development of the Bureaucracy of the Islamic Empire During the Late Umayyad and Early Abbasid Period*, The University of Texas, 1972, 218 s., Dr.T.
- Bilgin, Elif**, *Destructuring Woman in Islam Within the Context of Bektashi and Mawlawi Thought*, Dan. İsenbike Togan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1996. 271 s., Y.L.T.
- Binder, Leonard**, *Islamic Constitutional Theory and Politics in Pakistan*, Harvard University, 1956, Dr.T.
- Birnbaum, Philip**, *The Arabic Commentary of Yefet ben 'Ali on the Book of Hosea*, Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning, 1939, Dr.T.
- Birtek, Faruk**, *The State and the Transition to Capitalism in England and Turkey: A Social Structural Model*, University of California, Berkeley-1978, 688 s., Dr.T.
- Bisar, M. A. R.**, *al-Juwayni and al-Ghazali As Theologians With Special Reference to al-Irşad and al-Iqtisad*, Edinburgh University, 1953, Dr.T.
- Blake, Corinne L.**, *Training Arab-Ottoman Bureaucrats: Syrian Graduates of the Mulkiye Mektebi, 1890-1920*, Princeton University, 1991, Dr.T.
- Blanchard, Kelly**, *Islamic reform in Context: Understanding the Maitatsine Rebellion in Northern Nigeria*, Harvard University, 1992, Y.L.T.
- Bland, Kalman P.**, *The 'Epistle' on the Possibility of Confirmation by Ibn Rushd With the 'Commentary' of Moses Narbonne (A Critical Edition and Annotated Translation)*, Brandies University, 1972, 347 s., Dr.T.
- Bland, Richard M.**, *The Arabic Commentary of Yefet Ben 'Ali on the Book of Ecclesiastes, Chapter 1-6*, University of California, Berkeley-1966, 374 s., Dr.T.
- Blanding, Audrea, H.**, *Contact With the Nation of Islam As It Relates to Internal-External Control and Subjective Expected Utility of Membership in the Nation*, University of Michigan, 1977, 202 s., Dr.T.
- Bloomberg, John I.**, *Arabic Legal Terms in Maimonides*, Yale University, 1980, 188 s., Dr.T.
- Blumberg, Harry**, *Averroes' Epitome of Aristotle's "Parva Naturalia", Book I and Book II, Chapter I*, Harvard University, 1929, Dr.T.
- Bobboyi, Hamidu**, *The 'Ulama of Borno: A Study of the Relations Between Scholars and State under the Sayfawa, 1470-1808*, Northwestern University, 1992, 197 s., Dr.T.
- Boroujerdi, Mehrzad**, *Orientalism in Reverse: Iranian Intellectuals and the West, 1960-1990*, The American University, 1990, 364 s., Dr.T.
- Borovali, Ali F.**, *Kemalist Tradition, Political Change and the Turkish Military*, Queen's University at Kingston, Canada, 1985, Dr.T.
- Bostan, Fatma**, *Political Perspectives of Sebülürreşad*, Dan. Binnaz Toprak, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1996b 68 s., Y.L.T.
- Botman, Selma**, *Oppositional Politics in Egypt: the Communist Movement: 1936-1954*, Harvard University, 1984, 594 s., Dr.T.

- Bouhmama, D.**, *A Study of the Relationship Between Moral Judgment and Religious Attitude of Muslim Students in the United Kingdom*, Exeter University, 1984, 378 s., Dr.T.
- Böwering, Gerhard**, *A Textual and Analytic Study of the Tafsir of Sabh at-Tustari (d. 283/896)*, McGill University, 1975, Dr.T.
- Boyd, Alan W.**, *To Praise the Prophet: A Processual Symbolic Analysis of "Mauludi": A Muslim Ritual in Lamu, Kenya*, Indiana University, 1981, 192 s., Dr.T.
- Boyle, J. A.**, *Studies On the "Tarikh-i Jahan-Gusha of Juvayni"*, London School of Oriental and African Studies, 1947, Dr.T.
- Brafman, David A.**, *The Arabic De Mundo: An Edition With Translation and Commentary*, Duke University, 1985, 462 s., Dr.T.
- Braik, Nasser A. M. al-**, *Islam and World: Foundations and Values*, The American University, 1986, 302 s., Dr.T.
- Breebaart, Deodaa A.**, *The Development and Structure of the Turkish Futuwah Guilds*, Princeton University, 1962, 244 s., Dr.T.
- Brewster, David Pearson**, *Philosophical Discussions of Prophecy in Medieval Islam*, Oxford University, 1975, XII+354 s., Dr.T.
- Brockett, Mary A.**, *A Burkean Analysis of the Use of Islamic Symbols in the Rhetoric of Ruhollah Musavi Khomeini: 1963 to 1982*, Dan. D. Ray Heisey, Kent State University, 1990, 336 s., Dr.T.
- Brodeur, Patrice C.**, *Contemporary Muslim Approaches to the Study of Religion: A Comparative Analysis of Three Egyptian Authors*, McGill University, 1989, 205 s., Y.L.T.
- Bronson, Larry L.**, *An Edition of Averroes' Commentaria Media on Arsitotle's Poetics, Translated by Hermannus Alemannus (Latin Text With English Introduction)*, Rutgers-The State University, 1970, 178 s., Dr.T.
- Browder, Michael H.**, *al-Biruni As A Source for Mani and Manichaeism*, Duke University, 1982, 305 s., Dr.T.
- Brown, Stuart E.**, *The Young Tunisians*, McGill University, 1976, Dr.T.
- Bryer, D. R. W.**, *The Origin of the Druz Religion: An Edition of Hamza's Writings and Analysis of His Doctrine*, Oxford University, 1972, Dr.T.
- Buchanan, J. R.**, *Muhammad's Idea of the Last Judgement and Its Sources*, Edinburgh University, 1927, Dr.T.
- Buck, Christopher**, *Symbolic Quranic Exegesis in Baba'ullah's Book of Certitude: The Exegetical Creation of the Baha'i Faith*, University of Calgary, Canada, 1991, 330 s., Y.L.T.
- Buckley, R. J.**, *Secularism in Modern Turkey*, University of Durham, 1986, Y.L.T.
- Buckley, Robert J.**, *The Halveti-Jerrahi Order: A Sufi Order in Modern Turkey*, University of Durham, 1993, Dr.T.
- Budak, Özgür**, *The Linkage Between New Turkish Nationalism and Neo Racism*, Dan. Orhan Tekelioğlu, Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1996, 80 s., Y.L.T.
- Buehler, Arthur F.**, *Charisma and Exemplar: Naqshbandi Spiritual Authority in the Panjab, 1857-1947*, Harvard University, 1993, Dr.T.
- Bukhari, Shafqat**, *A Study of Ilm-al-Kalam With A Special Reference to Sir Syed Ahmed Khan*, University of Karachi, 1979, 278 s., Dr.T.

- Bunger, Robert L., Jr.**, *Islamization Among the Upper Pokomo of Kenya*, Northwestern University, 1972, Dr.T.
- Buraey, Muhammad A. al-**, *Administrative Development: An Islamic Perspective, the Possible Role of the Islamists in Development of the Muslim World*, University of North Carolina, 1981, 546 s., Dr.T.
- Burbach, Maur R.**, *The Theory of Beatitude in Latin-Arabian Philosophy and Its Initial Impact on Christian Thought*, University of Toronto, 1944, Dr.T.
- Burke, Brenda A.**, *Islam in the Sudan: the Impact of Religion and Religious Elites on Development*, Carleton University, Canada, 1988, Y.L.T.
- Burke, Jeffrey C.**, *The Role of the 'Ulama' During the French Rule of Egypt: 1798-1801*, McGill University, 1992, Y.L.T.
- Burman, Thomas E.**, *Spain's Arab Christians and Islam, c. 1050-1200: The Text of the Liber Denudationis (Alias Contrarietas Alfolica) and Its Intellectual Milieu*, University of Toronto, 1991, Dr.T.
- Burr, A. M.**, *Buddhism, Islam and Spirit, Beliefs and Practices and Their Social Correlates in Two Southern Thai Coastal Fishing Villages*, London School of Oriental and African Studies, 1975, Dr.T.
- Butterworth, Charles E.**, *Rhetoric and Reason: A Study of Averroes' Commentary on Aristotle's Rhetoric*, The University of Chicago, 1967, Dr.T.
- Bybee, Dorothy A.**, *Muslim Peasant Women of the Middle East: Their Sources and Uses of Power*, Indiana University, 1978, 254 s., Dr.T.
- Bylebyl, Michael E.**, *The Wisdom of Illumination: A Study of the Prose Stories of Sub-rawardi*, University of Chicago, 1976, Dr.T.
- Cairns, I. J.**, *The Role of Theophany in the Formation of Scripture in Early Israel and in the Quran*, Edinburgh University, 1971, Dr.T.
- Calder, Norman**, *The Structure of Authority in Imami Shi'i Jurisprudence*, London School of Oriental and African Studies, 1980, 260 s., Dr.T.
- Calverely, Edwin Elliot**, *Worship in Islam: Being A Translation With Commentary and Introduction of al-Ghazzali's Book of the 'Ihya' on the Worship*, The Hartford Seminary Foundation, Hartford University, 1923, VIII+242 s., Dr.T.
- Cameron, A. J.**, *Abu Dharr al-Ghafari: An Examination of His Image in the Hagiography of Islam*, University of Leicester, 1972, Dr.T.
- Can, Halil**, *The Effects of Culture and Personality on Modernization: Turkey As A Case Study*, New York University, 1973, 176 s., Dr.T.
- Cantori, Louis J.**, *Political Implications of Islam in the Middle Belt Northern Nigeria*, University of Chicago, 1963, Dr.T.
- Carleton, Alford**, *The Millet System-For the Government of Minorities in the Ottoman Empire*, The Hartford Seminary Foundation, Hartford University, 1937, Dr.T.
- Carter, B. L.**, *Communalism in Egyptian Politics: The Experience of the Copts: 1918-1952*, London School of Oriental and African Studies, 1983, Dr.T.
- Case, Margat H.**, *Aligarh Era: Muslim Politics in North India: 1860-1910*, University of Chicago, 1971, 276 s., Dr.T.
- Cate, Patrick O.**, *Each Other's Scripture: The Muslims' Views of the Bible and the Christians' Views of the Qur'an*, The Hartford Seminary Foundation, Hartford University, 1974, 322 s., Dr.T.

- Caton, Hiram, *The Place of the Holy Intellect in Avicenna's Theory of Prophecy*, The University of Chicago, 1963, Dr.T.
- Çavuşoğlu, Semiramis, *The Kadızadeli Movement: An Attempt of Seri'at-Minded Reform in the Ottoman Empire*, Princeton University, 1990, 346 s., Dr.T.
- Ceyhun, Umut, *The Intellectuals Hearth and the Turkish-Islamic Synthesis*, Dan. Bin-naz Toprak, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1993, 76 s., Y.L.T.
- Ceylan, Yasin, *Theology and Tafsir in the Major Works of Fakhr al-Din al-Razi*, Edinburgh University, 1980, 273 s., Dr.T.
- Challenger, Anna T., *An Introduction to Gurdjieff's "Beelzebub": A Modern Sufi Teaching Tale*, Dan. Hilton Landry, Kent State University, 1990, 177 s., Y.L.T.
- Chamberlain, Michael M., *Knowledge and Its Uses in Medieval Damascus*, University of California, Berkeley-1992, Dr.T.
- Chamers, Richard L., *Ahmet Cevdet Paşa: The Formative Years of An Ottoman Transitional Period*, Princeton University, 1968, 207 s., Dr.T.
- Chancellor, James D., *A Comparative Approach to Religious Fundamentalism: Egyptian Sunni Islam and American Protestant Christianity*, Dan. Bruce Lawrence, Duke University, 1988, 273 s., Dr.T.
- Chand, T., *The Influence of Islam on Indian Culture*, Oxford University, 1922, Dr.T.
- Chang, Hajji Yusuf, *A Bibliographical Study of the history of Islam in China*, McGill University, Y.L.T.
- Chase, Edward S., Jr., *The 'Mir'at al-Zaman' of Sibte Ibn al-Jauzi*, Yale University, 1954, Dr.T.
- Chawky, Hussein, *The Origin and Evolution of the Mohammedan Teachings and Practices With Special Reference to the Modernization of Turkey*, Georgetown University, 1935, Dr.T.
- Chayes, Sarah, *From Baghdad to Samarqand: Learning Science in Medieval Islam*, Harvard University, 1984, Y.L.T.
- Chehabi, Houchang E., *Modernist Shi'ism and Politics: The Liberation Movement of Iran*, Yale University, 1986, c.1-2, 598 s., Dr.T.
- Chertoff, Gershon B., *Logical Part of al-Ghazali's "Maqasid al-Falasifa" in An Anonymous Hebrew Translation With the Hebrew Commentary of Moses of Norbonne: Edited and Translated With Notes and An Introduction and Translation into English*, Columbia University, 1952, 408 s., Dr.T.
- Chittum, William M., *The Pursuit of Justice As A Contemporary Islamic Response in the Middle East With Reference to al-Ikwan al-Muslimun*, Dan. John Norman Jonsson, The Southern Baptist Theological Seminary, 1992, 255 s., Dr.T.
- Chowdhury, A. B. M. H. R., *Three Treatises on the Theme of al-Isra' Wa'l-Miraj: Being An Edition of Ibn 'Arabi's Kitab al-Isra ila'l-Maqam al-Asra, Ibn Sawdakin's Kitab al-Nabaj and al-Ghaiti's Kitab al-Ibtihaj*, London School of Oriental and African Studies, 1975, Dr.T.
- Çiftçi, Cengiz, *The Historical Development of Welfare Party; Redefinition of Tradition*, Dan. Feride Acar, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1996, 105 s., Y.L.T.

- Cleveland, William L.**, *The Making of An Arab Nationalist: Ottomanism and Arabism in the Life and Thought of Satu' al-Husri*, Princeton University, 1968, 247 s., Dr.T.
- Cohen, Meyer S.**, *Saadia's Arabic Version of the Book of Proverbs*, Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning, 1935, Dr.T.
- Cole, Juan R. I.**, *Imami Shi'ism from Iran to North India, 1722-1856: State, Society and Clerical Ideology in Awadh*, University of California, Los Angeles-1984, 495 s., Dr.T.
- Commins, David D.**, *The Salafi Islamic Reform Movement in Damascus, 1885-1914: Religious Intellectuals, Politics, and Social Change in Late Ottoman Syria*, The University of Michigan, 1985, 432 s., Dr.T.
- Cooke, Francis T.**, *Ibn al-Qaiyim's "Kitab al-Ruh" Translation With Introduction and Annotation*, Hartford University, 1934, Dr.T.
- Cooper, Richard S.**, *Ibn Mammati's Rules for the Ministries: Translation With Commentary of the Qavanin al-Dawawin*, University of California, Berkeley-1973, 398 s., Dr.T.
- Corne, P.**, *"Mawali" in the Umayyad Period*, London School of Oriental and African Studies, 1975, Dr.T.
- Cornell, Vincent J.**, *Mirrors of Propethood: The Evolving Image of the Spiritual Master in the Western Maghrib from the Origins of Sufism to the End of the Sixteenth Century*, University of California, Los Angeles-1989, 758 s., Dr.T.
- Coşar, Simten**, *State and Intellectual in Turkey: Between Liberal Ethos and the Myth of Democracy*, Dan. Metin Heper, Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1997, 375 s., Dr.T.
- Coury, Ralph M.**, *Abd al-Azzam and the Development of Egyptian Arab Nationalism*, Princeton University, 1984, 706 s., Dr.T.
- Cowen, Jill S.**, *The Istanbul University Library Kalila Wa Dimna: An Ilkhanid Masterpiece*, New York University, 1980, 813 s., Dr.T.
- Coyle, James J.**, *Nationalism in Iranian Kurdistan*, The George Washington University, 1993, Dr.T.
- Cragg, A. K.**, *Islam in the Twentieth Century: The Relevance of Christian Theology and the Relation of the Christian Mission to Its Problems*, Oxford University, 1950, Dr.T.
- Creceius, Daniel N.**, *The Ulema and the State in Modern Egypt*, Princeton University, 1967, 523 s., Dr.T.
- Currie, P. M.**, *Shrine and Cult of Muhi al-Din Chisti of Ajmer*, Oxford University, 1978, Dr.T.
- Dabashi, Hamid**, *Prophetic Authority and Its Aftermath: Variations in the Process of Institutionalization of Muhammad's Charismatic Authority*, University of Pennsylvania, 1984, 308 s., Dr.T.
- Daffa, Ali A.**, *A Brief History of Arabian Contribution to Mathematics*, Harvard University, 1973, 185 s., Dr.T.
- Dag, M.**, *The Philosophy of Abu'l Barakat With Special Reference to His Concept of Time*, University of Durham, 1971, Dr.T.

- Dahiyat, Islmail M.**, *Avicenna's Commentary on the Poetics of Aristotle: A Critical Study With An Annotated Translation of the Text*, State University of New York, Binghamton-1972, 205 s., Dr.T.
- Dajani, A. M.**, *Polemics of the Quran Against Jews and Christians*, Edinburgh University, 1953, Dr.T.
- Dakrouri, Mohamed I.**, *Political and Economic Development in the Emerging Nations: Nationalism and Socialism in the Arab Case Study*, University of North Carolina, 1965, 632 s., Dr.T.
- Dalak, M. Ugur**, *Kadro and Kemalizm: A Search for Ideology in the Early 1930s*, Dan. Nevin Coşar, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1993, 95 s., Y.L.T.
- Dallal, Ahmad S. el-**, *The Astronomical Work of Sadr al-Shari'ah: An Islamic Response to Greek Astronomy (Sadr al-Shari'ah 'Ubayd Allah G. Mas'ud)*, Columbia University, 1990, 594 s., Dr.T.
- Damrel, David W.**, *Forgotten Grace: Khwaja Khawand Mahmud Naqshbandi in Central Asia and Mughal India*, Duke University, 1991, Dr.T.
- Danforth, Sandra Clair**, *Reform Woman in the Turkish Republic: Processes of Social Change*, The University of Chicago, 1977, Dr.T.
- Daniel, N. A.**, *The Concept of Islam in Latin Writers of the Middle Ages from the Beginning of the Twelfth Century to the Middle of the Fourteenth*, Edinburgh University, 1957, Dr.T.
- Danner, Victor**, *Ibn 'Ata Allah: A Sufi of Mamluk Egypt*, Harvard University, 1970, Dr.T.
- Dargahi, Gholam H.**, *Development of Islam As the Ideology of Arab Unity, A.D. 622-632*, University of Utah, 1970, 248 s., Dr.T.
- Darnel, Robert C., Jr.**, *The Idea of Divine Convenient in the Quran*, Michigan State University, 1970, 372 s., Dr.T.,
- Davison, Roderic H.**, *Reform in the Ottoman Empire, 1856-1876*, Harvard University, 1942, 312 s., Dr.T.
- Davudoğlu, Ahmet**, *Alternative Paradigmas, the Impact of Islamic and Western Westanschauungs on Political Theory*, Dan. Şerif Mardin, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1990, XII+261 s., Dr.T.
- Dawood, A. H. H. O. M.**, *A Comparative Study of Arabic and Persian 'Mirrors for Princess' from the Second to the Sixth Century A.H.*, London School of Oriental and African Studies, 1965, Dr.T.
- Dawood, Ibrahim A. S.**, *The "Panchatantra", "Kalilah Wa Dimnab" and the Moral Philosophy of Doni: A Comparative Study*, Indiana University, 1983, 165 s., Dr.T.
- De Angelis, Michele A. M.**, *The Collected Fragments of Hisham ibn al-Hakam, Imami Mutakallim of the Second Century of the Hegira, Together With A Discussion of the Sources for An Introduction to His Teaching*, New York University, 1974, 344 s., Dr.T.
- De Valve, Robert H.**, *The Apologetic Writings of Yahya b. 'Adi (Tenth Century): Their Significance in the History of the Muslim-Christian Encounter and Their Impact on the Historical Development of Muslim and Christian Theology*, The Hartford Seminary Foundation, Hartford University , 1973, 217 s., Dr.T.

- De Waard, Hendrick**, *Spiritual Experience of al-Ghazzali: A Christian Response*, Fuller Theological Seminary, School of World Mission, 1981, 243 s., Dr.T.
- De Young, Gregg R.**, *The Arithmetic Books of Euclid's Elements in the Arabic Tradition: An Edition, Translation, and Commentary*, Harvard University, 1981, Dr.T.
- Debs, Rabeeh Y.**, *Secularism in the Writings of Antun Sa'adeh (Origin and Development)*, University of Melbourne, 1987, 234 s., Dr.T.
- Deiranieh, Akram R.**, *Classical Concept of State in Islam*, Howard University, 1975, 303 s., Dr.T.
- Demirkol, Zeynep**, *Nationalism in the Middle East: The Case of the Syrian Ba'th Party*, Dan. Ersin Kalaycıoğlu, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1995. 117 s., Y.L.T.
- Dennis, Alfred Lewis Pinneo**, *Eastern problems at the Close of the Eighteenth Century*, Columbia University, Dr.T.
- Desmond, Cora A.**, *A Study in Comparative Mysticism: Spiritual Darkness in John of the Cross and Sufism*, Rice University, 1980, 101 s., Dr.T.
- Dessouki, Ali E. H.**, *The Origins of Socialist Thought in Egypt, 1882-1922*, McGill University, 1972, Dr.T.
- Devenny, Joseph A.**, *al-Maturidi's "Sharh al-Fık al-Akbar" and His Quranic Argument for Qadr*, Harvard University, 1954, Dr.T.
- Devereux, Robert E.**, *The First Ottoman Constitutional Period: A Study of the Midhat Constitution and Parliament*, The Johns Hopkins University, 1961, Dr.T.
- Deweese, Devin A.**, *The "Kashf al-Huda" of Kamal ad-Din Husayn Khorezmi: A Fifteenth-Century Sufi Commentary on the "Qasidat al-Burdah" in Khorezmian Turkic (Text, Edition, Translation, and Historical Introduction)*, Indiana University, 1985, 607 s., Dr.T.
- Dhanani, Alnoor**, *Kalam and Hellenistic Cosmology: Minimal Parts in Basrian Mu'tazili Atomism*, Harvard University, 1991, 371 s., Dr.T.
- Diallo, Geraldine P.**, *The Philosophy of Ahmed Sekou Toure and Its Impact on the Development of the Republic of Guinea: 1958-1971*, City University of New York, 1990, 278 s., Dr.T.
- Dijaili, Yehya S. al-**, *An Inquiry into the True Relationship Between Sufism and Islam*, California Institute of Asian Studies, San Francisco-1974, 224 s., Dr.T.
- Dika, Rifaat A.**, *Islamic Traditions in Modern Politics: The Case of al-Azhar in Egypt: A Historical Study of Culture and Social Structure*, Dan. Mary C. Sengstock, Wayne State University, 1990, 231 s., Dr.T.
- Dikici, Ali**, *Early Republican Reforms from the Perspective of Elite vs. the People, with Particular Reference to the Alphabet and Language Reforms*, Dan. Lütfullah Karaman, Boğaziçi Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul-1996, 106 s., Y.L.T.
- Dirlik, Andre**, *'Abd al-Hamid Ibn Badis (1889-1940): Ideologist of Islamic Reformism and Leader of Algerian Nationalism*, McGill University, 1971, Dr.T.
- Doghramji, Peter B.**, *Christian Ethics in the Muslim Context: A Study of the Theological Presuppositions and the Ethical Implications of the Theological Summa of Abu Ishaq Ibn- al-Assal*, Princeton Theological Seminary, 1970, 396 s., Dr.T.

- Dohaish, A. A.**, *A Critical and Comparative Study of the History of Education in the Hijaz During the Period of Ottoman and Sharifian Rule Between, 1869-1925*, University of Leeds, 1974, Dr.T.
- Doi, A. R.**, *Muhibb Allah Ilahabadi: A Study of the Life and Personality of Shaikh Muhibb Allah b. Mubariz b. Pir, Together With A Survey of His Mystical Theology and Philosophy*, Cambridge University, 1965, Dr.T.
- Donaldson, Dwight M.**, *Shi'ite Religion: A History of Islam in Persia and Irak*, Hartford University, 1928, 393 s., Dr.T.
- Doost-Mohammadi, Ahmad**, *The Line of the Imam (Khomeini) Islamic Revolution: Iran*, Claremont Graduate School, 1984, 213 s., Dr.T.
- Dore, Mohamed K. M.**, *Wittgenstein's Conception of Philosophy and Its Implications for the Teaching of Philosophy in Secondary Schools (in Egypt)*, University of Pittsburgh, 1984, 290 s., Dr.T.
- Dorman, Harry G., Jr.**, *Toward Understanding Islam: Contemporary Apologetic of Islam and Missionary Policy*, Columbia University, 1949, Dr.T.
- Dorraj, Manochehr**, *Islamic Populism and Dissent: A Theoretical Study of Shi'i Militancy in Iran from Early Islam to the Revolution of 1979*, The University of Texas, Austin-1984, 376 s., Dr.T.
- Douglas, Elmer H.**, *The Book of the Pearl of "Mysterics and the Treasure of Righteous": Being A Partial Translation With Introduction and Notes Ibn al-Sabbagh's "Durrat al-Asrar Wa Tuhaf al-Abrar" on the 13 th Century Muslim Mystic al-Shadhili*, Hartford University, 1945, 431 s., Dr.T.
- Douglas, I. H.**, *The Life and Religious Thought of Abdul Kalam Azad*, Oxford University, 1972, Dr.T.
- Druart, T. A.**, *The Metaphysics of al-Farabi's al-Siyasa al-Madaniyya*, Oxford University, 1975, Y.L.T.
- Dufner, Ulrike**, *Ideologies of the Muslim Brotherhood (Egypt) and the Refah Partisi (Turkey) and the Perception by Their Followers. A Comparative Study*, Universität Erlangen-Nürnberg, Institut für Politische Wissenschaft, 1993, Dr.T.
- Dunietz, Alexandra W.**, *Qadibusayn Maybudi of Yazd: Representative of the Iranian Provincial Elite in the Late Fifteenth Century*, The University of Chicago, 1990, Dr.T.
- Dyson, Michael E. Jr.**, *Uses of Heroes: Celebration and Criticism in the Interpretation of Malcolm X and Martin Luther King*, Princeton University, 1993, 260 s., Dr.T.
- Eaton, Richard M.**, *The Sufis of Bijapur, 1300-1700*, Dan. John Folsom Richards, The University of Wisconsin, 1972, 383 s., Dr.T.
- Ebrahim, Abdul Fadl M.**, *Islamic Ethics and the Implications of Modern Biomedical Technology; An Analysis of Some Issues Pertaining to Reproductive Control, Biotechnical Paranting and Abortion*, Temple University, 1986, 216 s., Dr.T.
- Ede, David A.**, *Mulla Sadra and the Problem of Freedom and Determinism: A Critical Study of the Risalah fi'l-Qada Wa'l-Qadar*, McGill University, 1978, Dr.T.
- Egger, Vernon O.**, *A Fabian in Egypt: Salamah Musa's Ideology for the New Class, 1909-1939*, University of Michigan, 1983, 390 s., Dr.T.

- Eisenman, Robert H., *Islamic Law in Mandate Palestine and Modern Israel: A Study of the Survival and Repeal of Ottoman Legislative Reform*, Columbia University, 1971, 495 s., Dr.T.
- Elbanna, Aida A. E., *Islamic Religion As A Basis for A Health Education Program*, Indiana University, 1979, Dr.T.
- Elias, Jamel J., *Sufi Thought and Practice in the Teaching of 'Ala' ad-Dawla as-Simnani*, Yale University, 1991, 360 s., Dr.T.
- Eliash, J., *Ali b. Abu Talib in Ithna-Asbari Shi'ite Belief*, University of London, 1966, Dr.T.
- Elwan, Shwikar I., *Constitutional Democracy and Islam: A Comparative Study*, Emory University, 1971, 367 s., Dr.T.
- Emrich, Duncan B. M., *The Avicenna Legend*, Harvard University, 1937, Dr.T.
- Engroff, John W., *The Arabic Tradition of Euclid's Elements: Book V*, Harvard University, 1980, Dr.T.
- Ennami, A. K., *Studies on Ibadism (al-Ibadiya) Accompanied by A Critical Edition of: 1. Section II, Part I of "Kitab Qawaid al-Islam of Ismail B. Musa al-Jirab", 2. "Kitab Usul al-Din of Tabghurin B. Dawud B. Isa al-Malsbuti; 3. "Ajwibat Ibn Khalfun" by Abdu Yaquub Dawud b. Khalfun"*, Cambridge University, 1971, Dr.T.
- Ephrat, Daphna, *The Sunni 'Ulama' of 11 th Century Baghdad and the Transmission of Knowledge: A Social History*, Harvard University, 1993, Dr.T.
- Epstein, Mark A., *The Ottoman Jewish Communities and Their Role in the Fifteenth and Sixteenth Centuries*, University of Washington, 1979, Dr.T.
- Ergün, Ergül, *The Concept of Anti-establishment in the Leftist and Islamic Ideologies*, Dan. Yakın Ertürk, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1995, 88 s., Y.L.T.
- Ersahin, Seyfettin, *The Ottoman 'Ulema and the Reforms of Mahmud II*, Dan. Colin Imber, University of Manchester, 1990, II+67 s., Y.L.T.
- Esmail, A. A., *Satpanth Ismailism and Modern Changes Within It, With Special Reference to East Africa*, Edinburgh University, 1972, Dr.T.
- Eter, K. M. A., *The Reaction of Reformation Scholars in the Islamic-Arab Culture to the Effects of European Thought*, University of Glasgow, 1991.
- Etzwiler, Lyle J., *John Baonthorpe's Relation to Averroism*, University of Toronto, 1969, Dr.T.
- Evans, Walter B., *Genesis of the Pakistan Idea: A Study in Hindu-Muslim Relations*, University of Southern California, 1955, Dr.T.
- Evin, Ahmet Ö., *Nedim: Poet of the Tulip Age-The Beginning of Western Influences and Westernization in Turkey, 1718-1730*, Columbia University, 1973, 283 s., Dr.T.
- Fackenheim, Emil L., *"Substance" and "Perseity" in Medieval Arabic Philosophy With Introductory Chapters on Aristotle, Plotinus and Proclus*, University of Toronto, 1945, Dr.T.
- Faghfoory, Mohammad H., *The Role of the "Ulama" in Twentieth Century Iran With Particular Reference to Ayatollah Haji Sayyid Abul-Qasim Kashani*, University of Wisconsin, 1978, 328 s., Dr.T.

- Fahndrich, Hartmut E.**, *Man and Men in Ibn Khallikan: A Literary Approach to the "Wafayat al-Ayan"*, University of California, Los Angeles-1972, 238 s., Dr.T.
- Fakhry, M.**, *Causality in al-Ghazali, Averroes and Aquinas*, Edinburgh University, 1949, Dr.T.
- Faqih, S. S. A. al-**, *Islamic Orders in Architectural Space: Religion's Cultural Influence on Space Morphology: Part I. Spiritual Order in Architecture, Part. II, Islamic Space Morphology*, Strathclyde University, 1982, 520 s., Dr.T.
- Farghal, Mahmoud Ha.**, *Theory of Modernization in the Quran and Some Implications or the Arab World*, State University of New York, 1978, 349 s., Dr.T.
- Farhangi, Ali A.**, *An Investigation of the Ideological Foundation and Administrative Structure of Higher Education in Iran from Islamic Madrassas to Western-style Universities*, The Ohio State University, 1980, 259 s., Dr.T.
- Farqo, Mumtaz Ayoub**, *Arab-Turkish Relations from the Emergence of Arab Nationalism to the Arab Revolt, 1848-1916*, The University of Utah, 1969, 301 s., Dr.T.
- Faruqi, Lois I. al-**, *The Nature of the Musical Art of Islamic Culture: A Theoretical and Empirical Study of Arabian Music*, Syracuse University, 1974, 483 s., Dr.T.
- Fayez, Ghulam M.**, *Mystic Ideas and Images in Jalal al-Din Rumi and Walt Whitman*, University of Arizona, 1978, 179 s., Dr.T.
- Fayyad, S.**, *Sayyid Qutb: His Thought and Literature*, University of Manchester, 1977, Dr.T.
- Feneley, J. E.**, *The One and the Many: A Study of Some Mystical Movements in Europe in the Twelfth Centuries, With Some Reference to Islamic and Hindu Mysticism*, Oxford University, 1974, Dr.T.
- Ferdows, Adele K.**, *Religion in Iranian Nationalism: The Study of the Fadayan-ı Islam*, Indiana University, 1967, 235 s., Dr.T.
- Ferguson, P.**, *Islamization in Dagbon: A Study of the Alfanema of Yendi*, Cambridge University, 1973, Dr.T.
- Fernandes, Leonor E.**, *Evolution for the 'Khanqab' Institutions in Mamluk Egypt*, Princeton University, 1980, 360 s., Dr.T.
- Ferrard, C. G.**, *Ottoman Contributions to Islamic Rhetoric*, Edinburgh University, 1979, Dr.T.
- Fiegenbaum, J. W.**, *Prophethood from the Perspective of the Qur'an*, McGill University, 1973, Dr.T.
- Finefrock, Michael M.**, *From Sultanate to Republic: Mustafa Kamal Atatürk and the Structure of Turkish Politics, 1922-1924*, Princeton University, 1976, 408 s., Dr.T.
- Firestone, Reuven**, *The Evolution of Islamic Narrative Exegesis in the Abraham-Ismael Legends*, Dan. F. E. Peters, New York University, 1988, 363 s., Dr.T.
- Firouzbakch, Homa**, *Population Dynamics in the Revolutionary Process: A Historical Interpretive Approach to the Tension Between Social Structure and Ideology, the Iranian Revolution*, 1979, University of Utah, 1994, Dr.T.
- Firozuddin, Sayyid**, *Shah Waliullah's Philosophy of Education*, University of Bombay, 1952, Dr.T.

- Firzly, George S.**, *Ibn Khaldun: A Socio-Economic Study*, University of Utah, 1973, 376 s., Dr.T.
- Fischer, Jan B.**, *The Arabic Transmission of the Poetics of Aristotle*, Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning, 1961, Dr.T.
- Fischer-Galati, Stephen A.**, *The Turkish Impact on the German Reformation, 1520-1555*, Harvard University, 1949, Dr.T.
- Fitzgibbon, John F.**, *The Origin of Ideas According to the Latin Avicennian Tradition*, University of Notre Dame, 1956, 168 s., Dr.T.
- Fleischer, Cornell H.**, *Gelibolulu Mustafa Ali Efendi, 1541-1600: A Study in Ottoman Historical Consciousness*, Princeton University, 1982, 601 s., Dr.T.
- Foran, John F.**, *Social Structure and Social Change in Iran from 1500 to 1979*, University of California, Berkeley-1988, 859 s., Dr.T.
- Frank, Daniel**, *The Religious Philosophy of the Karaite Aaron Ben Elijah: The Problem of Divine Justice*, Harvard University, 1991, 360 s., Dr.T.
- Frank, Tamar Z.**, *al-Kindi's "Book of Definitions": Its Place in Arabic Definition Literature*, Yale University, 1975, 180 s., Dr.T.
- Freih, Mohamed A. al-**, *The Historical Background of the Emergence of Muhammad Ibn 'Abd al-Wahhab and His Movement*, Dan. Afaf L. S. Marsot, University of California, Los Angeles-1990, 471 s., Dr.T.
- Friedmann, Yohanan R.**, *Shaykh Ahmad Sirbindi of Outline of His Thought and Study of His Image in the Eyes of Posterity*, McGill University, 1966, VI+250 s., Dr.T.
- Fry, Mark W.**, *Islamic Resurgence in the Arab Middle East: The Relationship of Nationalism, Islam and Modernization*, Pacific Lutheran University, 1986, 149 s., Dr.T.
- Fusfeld, Warren E.**, *The Shaping of Sufi Leadership in Delhi: The Naqshbandiyya Mujaddidiyya, 1750 to 1920*, University of Pennsylvania, 1981, 308 s., Dr.T.
- Gaafar, M. K. I.**, *The Sufi Doctrine of Sahl al-Tustari: With A Critical Edition of His "Risalat al-Huruf"*, Cambridge University, 1966, Dr.T.
- Gaber, Mohammed H. M.**, *Early Islamic State With Special Reference to the Evolution of the Principles of Islamic International Law, 632-750 A.D.*, American University of Cairo, 1962, 237 s., Dr.T.
- Gaffney, Patrick D.**, *Shaykh, Khutba and Masjid the Role of the Local Islamic Preacher in Upper Egypt*, University of Chicagi, 1982, Dr.T.
- Galin, Muge N.**, *The Path of Love: Sufism in the Novels of Doris Lessing*, The Ohio State University, 1992, 236 s., Dr.T.
- Gall, Dina le**, *The Ottoman Naqshbandiyya in the Pre Mujaddidi Phase: A Study in Islamic Religious Culture and Its Transmission*, Michigan University, 1992, 254 s., Dr.T.
- Galli, A. M. A. el-**, *The Place of Reason in the Theology of al-Maturidi and al-Ash'ari*, Edinburgh University, 1976, Dr.T.
- Galston, Miriam S.**, *Opinion and Knowledge in Farabi's Understanding of Aristotle's Philosophy*, University of Chicago, 1973, 320 s., Dr.T.
- Garoussian (Riazi-Davoudi), Vida**, *The Ulema and Secularization in Contemporary Iran*, Southern Illinois University, 1974, 212 s., Dr.T.

- Gavahi, Abdolrahim, *The Islamic Revolution of Iran: Conceptual Aspects and Religious Dimensions*, Uppsala University, 1987, Dr.T.
- Gedeon, G. S., *Asbrua Ceremonies in Lebanon*, University of London, 1964, Dr.T.
- Gellens, Sam I., *Scholars and Travelers: The Social History of Early Muslim Egypt, 218-487/833-1094*, Columbia University, 1986, 226 s., Dr.T.
- Gelseman, M. D. C., *Sufi Brotherhood of Egypt, With Special Reference to the Hamediyya Shadhiliya*, Oxford University, 1978, Dr.T.
- Gençoğlu, Funda, *National identity, Citizenship and Pluralism in Turkey: The Turban Question*, Dan. Banu Helvacioğlu, Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1997, 85 s., Y.L.T.
- Genequand, C. F., *Ibn Rüşd's Commentary and Aristotle's Metaphysics, Book Lam*, Oxford University, 1977, Dr.T.
- Georgescu, Constantin I., *A Forgotten Pioneer of the Lebanese Nahdah Salim al-Bustani (1848-1884)*, New York University, 1978, 285 s., Dr.T.
- Geyoushi, M. I. el-, *al-Tirmidhi, His Work and His Opinions on Sufism*, London School of Oriental and African Studies, 1970, Dr.T.
- Ghalambor, Farkhondeh, *Omar Khayyam's Science and Art Reflected This Inner and Outer Vision*, Claremont Graduate School, 1981, 165 s., Dr.T.
- Ghavamshahidi, Zohreh, *Disidence and Conformity in Iranian Politics: Political Culture and Islamic Revolution*, The University of Oklahoma, 1986, 409 s., Dr.T.
- Ghayasuddin, *Critical Analysis of the Writings of Abu al Rayhan al-Biruni Pertaining to India*, Aligarh Muslim University, 1969, 380 s., Dr.T.
- Ghods, Mahmood R., *A Comparative Historical Study of the Causes, Development, and Effects of the Revolutionary Movements in Northern Iran in 1920-1921 and 1945-1946: The Political History of Iran from the Constitutional Revolution to the Islamic Revolution*, University of Denver, 1989, 811 s., Dr.T.
- Ghorab, A. A. H., *Second Section of al-Amiri's "al-Sa'ada Wa'l-Is'ad", Text, Translation and Commentary*, Oxford University, 1966, Dr.T.
- Ghoraba, H., *"Kitab al-Luma" of al-Ash'ari, Edited and Translated With Introduction*, Cambridge University, 1953, Dr.T.
- Ghunaimi, M. T. al-, *Muslim Conception of International Law and the Western Approach*, London School of Oriental and African Studies, 1966, Dr.T.
- Gilbert, Joan E., *"Ulama" of Medieval Damascus and the International World of Islamic Scholarship*, University of California, Berkeley-1977, 245 s., Dr.T.
- Gilliland, Dean S., *African Traditional Religion in Transition: The Influence of Islam on African Traditional Religion in North Nigeria*, Hartford University, 1971, 306 s., Dr.T.
- Givony, J., *The Murji'a and the Theological School of Abu Hanifa: A Historical and Ideological Study*, Edinburgh University, 1977, 268 s., Dr.T.
- Göcek, Fatma M., *Toward A Theory of Westernization and Social Change: Eighteenth and Nineteenth Century Ottoman Society*, Princeton University, 1988, 443 s., Dr.T.
- Gochenour, David T., III, *The Penetration of Zaydi Islam into Early Medieval Yemen*, Harvard University, 1984, 366 s., Dr.T.

- Gogary, Osamah Mohammed Noor al-, *Mosque Design in Light of Psycho-Religious Experience*, University of Pennsylvania, 1984, Dr.T.
- Gohlman, William E., *The Life of Ibn Sina: A Critical Edition and Annotated Translation*, Dan. George F. Hourani, Andrew S. Ehrenkreutz, The University of Michigan, 1971, 177 p., Dr.T.
- Gökalp, Emre, *The Constitution of Turkish National Identity and Republican Institutions*, Dan. Mehmet Ecevit, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1997, 165 s., Y.L.T.
- Goldfeld, I., *The Tribal Policy of the Prophet Muhammad*, Cambridge University, 1970, Dr.T.
- Goldman, Shalom L., *The Joseph Story in Jewish and Islamic Lore*, New York University, 1986, 189 s., Dr.T.
- Goldrup, Lawrence P., *Saudi Arabica, 1902-1932: The Development of Wahhabi Society*, University of California, 1971, 487 s., Dr.T.
- Goldstein, Bernard R., *The Commentary of Ibn al-Muthanna to the Astronomical Tables of al-Khwarizmi*, Browne University, 1963, 559 s., Dr.T.
- Gomaa, Amina S., *The Mishnah, Tractate Qiddushin, A Translation from Hebrew into Arabic, With Introduction and Commentary*, New York University, 1982, 245 s., Dr.T.
- Goodman, L. I., *The Philosophical Achievements al-Ghazali*, Oxford University, 1969, Dr.T.
- Goodrich, David R., *Sufi Revolt in Portugal: Ibn Qasi and His Kitab "Khal al-Nalayn" (Arabic Text)*, Columbia University, 1978, 337 s., Dr.T.
- Goriawala, M., *A Study of Bukhari's (Ibrahim Ibn Ismail) "Talkhis Aladilla": Being A Treatise on Hanafi Scholastic Theology*, London School of Oriental and African Studies, 1955, Dr.T.
- Göze, Haluk N., *Modernism and Traditionalism in the Ottoman Empire, 1790-1922*, The American University, 1964, 274 s., Dr.T.
- Graham, Gail M., *The Khilafat Movement: A Study of Indian Muslim Leadership, 1919-1924*, University of Pennsylvania, 1972, 588 s., Dr.T.
- Graham, William A., *Divine Word and Prophetic: The Early Muslim Understanding of Revelation, With Special Reference to the Divine Saying, or So-called Hadith Qudsi*, Harvard University, 1973, Dr.T.
- Granara, William E., *Political Legitimacy and Jihad in Muslim Siliy, 217/827-445/1053*, University of Pennsylvania, 1986, 254 s., Dr.T.
- Graziani, Joseph S., *Ibn Jazlab's Eleventh-Century Tabulated Medical Compendium: "Taqwim al-Abdan"*, Dan. A. Marsot, University of California, Los Angeles-1973, 336 s., Dr.T.
- Green, Arnold H., *Tunisian "Ulama", 1873-1915: Social Structure and Response to Ideological Currents*, Dan. Nikki R. Keddie, University of California, Los Angeles-1973, 336 s., Dr.T.
- Greenberg, Joseph H., *Religion of A Sudanese Culture As Influenced by Islam, A Study in Non-European Acculturation*, Northwestern University, 1941, 119 s., Dr.T.
- Griffith, Sidney H., *The Controversial Theology of Theodore Abu Qurrah (c.750-c.820*

- A.D.): *A Methodological, Comparative Study in Christian Arabic Literature*, The Catholic University of America, 1978, 420 s., Dr.T.
- Grose, George B.**, *Foundations for Dialogue Between Judaism, Christianity and Islam*, School of Theology, Claremont-1976, 125 s., Dr.T.
- Gross, Jo-ann**, *Khojar Ahrar: A Study of the Perceptions of Religious Power and Prestige in the Late Timurid Period (Central Asia)*, New York University, 1982, 209 s., Dr.T.
- Guillaume, A.**, *Scholasticism of Christianity and of Islam So Far As They Are Represented by the "Summa Contra Gentiles" of St. Thomas Aquinas and the "Nihayat al-Iqdam fi Ibn al-Kalam" of Shahrastani*, Oxford University, 1934, Dr.T.
- Gulalp, Haldun N.**, *Nation-State Formation: A Study of the Turkish Revolution (Ottoman Empire)*, Dan. James Petras, State University of New York, Binghamton-253 s., Dr.T.
- Gündüz, Sinasi**, *The Origins and Early History of the Sabians of the Qur'an and to the Harranians*, University of Manchester, 1993, Y.L.T.
- Güneş, Tacettin**, *The Concept of Islamism Within Ziya Gökalp's Sociology*, Dan. Mutlu Kayhan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1993, 81 s., Y.L.T.
- Gutas, Dimitri**, *Greek Wisdom Literature in Arabic Translation: A Study in the Literary Transmission of Popular Ethics*, Yale University, 1974, 493 s., Dr.T.
- Gwynne, Rosainia W.**, *"Tafsir" of Abu Ali al-Jubba'i: First Steps Toward A Reconstruction With Texts, Translation, Biographical Introduction and Analytical Essay*, University of Washington, 1982, 311 s., Dr.T.
- Gyekye, Kwame**, *Ibn al-Tayyib's Commentary on Porphyry's Eisagoge*, Harvard University, 1969, Dr.T.
- Haas, Samuel S.**, *The Contribution of Slaves and Their Influence Upon the Culture of Early Islam*, Princeton University, 1942, 134 s., Dr.T.
- Habal, Saleh Z.**, *A Study on Arabic Patriotism, Supplemented by A Translation of the Kitab al-Hanin ila-l-Awtan by al-Jahiz*, University of Pennsylvania, 1950, 173 s., Dr.T.
- Habas, Ralph A.**, *Rabbinic Sources of the Legends Relating to the Pentateuchal Characters of the Koran*, Princeton University, 1935, Dr.T.
- Habashi, H.**, *Historical Studies on the "Ibn al-Ghunnr"*, School of Oriental and African Studies, 1955, Dr.T.
- Habib, John S.**, *Ikhwan Movement of Najd: Its Rise, Development, and Decline*, University of Michigan, 1970, 351 s., Dr.T.
- Habib, Madelane F.**, *Islamic Marital Code: Prolegomenon to and Translation of al-Ghazali's Book on the Etiquette of Marriage in "Ihya Ulum al-Din"*, University of Utah, 1976, 285 s., Dr.T.
- Hadaithy, Mesaid I. al-**, *Modernization and Islam in Saudi Arabia: A Sociological Study of "Public Morality Committees"*, University of Durham, 1989, 450 s., Dr.T.
- Haddad, Wadi Z.**, *al-Qadi Abu Ya'la Ibn al-Farra: His Life, Works and Religious Thought*, Harvard University, 1970, Dr.T.
- Hadian-Jazy, Nasser**, *Skocpol's Theory and the Islamic Revolution of Iran*, Dan. Joseph Dodd, University of Tennessee, 1990, 263 s., Dr.T.

- Hadidy, M. A. A. S. el-, *Mustafa al-Nabhas: A Case Study of Egyptian Political Leadership*, London School of Oriental and African Studies, 1985, Dr.T.
- Hafiz, S. M., *Qausi Mahmud Babri: A Mystic Poet of the 12 th Century A. H., His Times, Life and Work*, University of London, 1932, Dr.T.
- Hairi, Abdul-Hadi, *Shi'ism and Constitutionalism: A Study of the Life and Views of Mirza Muhammad Husayn Na'ini (1860-1936), A Shi'i Mujtabid of Iran*, McGill University, 1973, Dr.T.
- Haji Bakar, Ismail Bin, *The Role of the 'Ulama During the 'Abbasid Caliphate, With Special Reference to the Period of Harun al-Rashid and al-Ma'mun*, University of Aberdeen, 1987, 438 s., Dr.T.
- Haji-Ahmad, Haji-Mohamad B., *The Ideas of Wahdat al-Wujud in the Poetry of 'Abd al-Qadir Bidil (Persian), Ibrahim Hakki Erzurumlu (Ottoman Turkish), and Hamzah Fansuri (Malay)*, Dan. Hamid Algar, University of California, Berkeley-1989, 414 s., Dr.T.
- Hakamy, Abdulwahab Ali, *The Struggle Between Traditionalism and Modernism: A Study in the Novels of George Eliot and Najib Mahfuz*, University of Michigan, 1979, 231 s., Dr.T.
- Halepota, A. J., *The Practial Theology and Ethics of Shah Waliullah of Dehli*, Oxford University, 1949, Dr.T.
- Halkin, Abraham S., *Moslem Schisms and Sects (al-Fark bain al-Firak): Being the History of the Various Philosophic Systems Developed in Islam, by Abu -Mansur Abd al-Kabir Ibn Tahir al-Baghdadi (d.1037). Part 2 Translated from the Arabic With Introduction and Notes*, Columbia University, 1935, XVIII+259 s., Dr.T.
- Hallaq, Said S., *Individual, Society, and Social Choice in Islamic Thought*, Dan. Lawrence Nabers, University of Utah, 1990, 232 s., Dr.T.
- Hallaq, Wael B., *The Gate of Ijtihad: A Study in Islamic Legal History*, University of Washington, 1983, 112 s. , Dr.T.
- Hamad, Turki H. T. al-, *Political Order in Changing Societies, Saudi Arabia: Modernization in A Traditional Context*, University of Southern California, 1985, Dr.T.
- Hamdani, A. H. F. el-, *Doctrines and History for the Ismaili Dawat in Yemen*, London School of Oriental and African Studies, 1931, Dr.T.
- Hamdun, Muhammaad A., *Islamic Identity and the West in Contemporary Arabic Literature*, Temple University, 1976, Dr.T.
- Hamid, E. A., *Intellectual Relationship Between Mu'tazilism and Shiism*, Cambridge University, 1965, Dr.T.
- Hamid, E. A., *Islam, Sectarianism and the Muslim Brotherhood in Modern Sudan, 1956-1986*, London School of Oriental and African Studies, 1990, Dr.T.
- Hamilton, John A., *Epics of the Lone Will: A Study of Travels in Arabia Deserta and Seven Pillars of Wisdom*, Harvard University, 1979, Dr.T.
- Hammad, Ahmad Z., *Abu Hamid al-Ghazali's Juristic Doctrine in "al-Mustasfa min 'Ilm al-Usul" With A Translation of Volume One of "al-Mustasfa min 'Ilm al-Usul"*, University of Chicago, 1987, 784 s., Dr.T.
- Handal, Najoua K., *Islam and Political Development: The Tunisian Experience*, the Louisiana State University and Agricultural and Mechanical Col., 1989, 243 s., Dr.T.

- Hanifi, Mohammad J.**, *Islam and the Transformation of Culture*, University of Southern Illinois, 1965, 185 s., Dr.T.
- Haq, Farhat**, *Islamic Reformism and the State: The Case of the Jamaat-ı Islami of Pakistan*, Cornell University, 1988, 369 s., Dr.T.
- Haq, Mahmudul**, *Muhammad ‘Abdub; His Life and Works*, Aligarh Muslim University, 1962, 234 s., Dr.T.
- Haque, S.**, *Ibn Taimiya and His Projects of Reform*, London School of Oriental and African Studies, 1937, Dr.T.
- Har, Ahmad M. el-**, *Ibn Rushd’s (Averroes’) Doctrine of the Agent Intellect*, Saint Louis University, 1982, 219 s., Dr.T.
- Hardallo, I. A.el-**, *Ibn Hazm’s Attitude to, and Criticism of the Hebrew Bible, Based Upon A Critical Edition of the Section on the Pentateuch of His Kitab al-Fisal*, Cambridge University, 1969, Dr.T.
- Hardman, Willard M.**, *Kemalism: Evolution or Revolution*, The Catholic University of America, 1990, 413 s., Dr.T.
- Hardy, P.**, *The Treatment of History by Medieval Indian Muslim Historians, With Special Reference to Barni, Afif, Amir Khusrau, Isami, and Yahya bin Ahmad Sirhindi*, London School of Oriental and African Studies, 1953, Dr.T.
- Harvery, Barbara S.**, *Tradition, Islam and Rebellion: South Sulawesi, 1950-1965*, Cornell University, 1974, 521 s., Dr.T.
- Hasan, Ashrafal**, *Islamic Political Culture and Authoritarian-Military Rule: An Analysis of the Nature of Rule in Pakistan*, University of Alberta, 1989, Dr.T.
- Hasan, M. S.**, *Ibn Bajja’s Paraphrase of Aristotle’s De Anima*, Oxford University, 1953, Dr.T.
- Hasanz, S. N.**, *The Chisti and Suharwardi Movements in India to the Middle of the Sixteenth Century*, Oxford University, 1948, Dr.T.
- Hashimi, M. al-**, *“Tabir al-Ruya” (Interpretation of Dreams) Sources, Philosophy, Influence etc.*, University of London, 1927, Dr.T.
- Hassan, H. I.**, *Some Aspects of Shi’ite Propaganda Under the Fatimids in Egypt*, University of London, 1927, Dr.T.
- Hassan, Indris S. el-**, on *Ideology: The Case of Religion in Northern Sudan*, University of Connecticut, 1980, 254 s., Dr.T.
- Hassan, Mohamed A. M.**, *Contemporary Muslim Religio-Political Thought in Indonesia: The Response to ‘New Order Modernization’*, Columbia University, 1973, 360 s., Dr.T.
- Hassan, R. B. M. R.**, *Educational Movement of Sir Syed Ahmed Khan, 1858-1898*, London School of Oriental and African Studies, 1960, Dr.T.
- Hassan, R.**, *The Main Philosophical Ideas in the Writings of Muhammad Iqbal (1877-1938)*, University of Durham, 1968, Dr.T.
- Hassan, S. M. W.**, *Critical Study of ‘Nahj al-Balagha’*, Edinburgh University, 1979, 266 s., Dr.T.
- Hassanein, Ahmed T.**, *Linguistic Criteria in Medieval Arabic Practical Criticism (From 3 rd/9 th to 5 th/11 th Centuries)*, Princeton University, 1977, 160 s., Dr.T.
- Hassani, B. B. al-**, *Biography of al-Zamakshari, With A Critical Edition of Part of “Rabi al-Abrar”*, Cambridge University, 1965, Dr.T.

- Hassani, H. T. S. al-, *The Question of Imama, Political and Religious Authority in Twelver Shi'ite Thought*, University of Manchester, 1975, Dr.T.
- Hasso, A. A. al-, *Shams al-Din al-Sakhani As An Historian of the 9 th/15 th Century With An Edition of That Section of His Chronicle "Wajis al-Kalam", Covering the Period 800-849/1397-1445*, University of St. Andrews, 1973, Dr.T.
- Hatoor al-Khalidi, Muhyee al-Din, *A Century of American Contribution to Arab Nationalism, 1820-1920*, Vanderbilt University, 1958, 399 s., Dr.T.
- Hatoum, Afaf A. B., *An Eleventh Century Karrami Text: Abu Hafis an-Nisaburi's "Raunaq al-Majalis"*, Columbia University, 1991, 281 s., Dr.T.
- Havazelet, Meir, *Midrash Hahefetz Composed By Jah'ya ibn Soleiman (Zacharya b. Saimon) With An Introduction, Comments and Notes*, Yeshiva University, 1968, 612 s., Dr.T.
- Hawi, Sami S., *Naturalism and Mysticism in Ibn Tufayl*, State University of New York, Buffalo-1972, Dr.T.
- Hawting, G. R., *Aspects of Muslim Political and Religious History in the 1 st/7 th Century With Special Reference to the Development of Muslim Sanctuary*, London School of Oriental and African Studies, 1978, Dr.T.
- Hecker, Judith K., *Reason and Responsibility: An Explanatory Translation of Kitab al-Tawhid from al-Mughni fi Abwab Wa al-Adl by Qadi Abd al-Jabbar al-Hamadani, With Introduction and Notes*, University of California, Berkeley-1975, 602 s., Dr.T.
- Hedaithy, Mesaid I al-, *Modernization and Islam in Saudi Arabia: A Sociological Study of "Public Morality Committees"*, University of Durham, 1989, 450 s., Dr.T.
- Hedaithy, Mesaid I., *New Muslims in America: A Study of Religious Conversion from Christianity to Islam*, Pacific Lutheran University, 1985, 44 s., Y.L.T.
- Heer, Nicholas La., *"Bayan al-Fark Bayn al-Sadr w-al Qalb Wa-Fu'ad w-al-Lubb" of al-Hakim al-Tirmidhi (Edited and Translated)*, Princeton University, 1956, 166 s., Dr.T.
- Hegland, Mary E., *Imam Khomainsi's Village: Recruitment to Revolution*, State University of New York, Binghamton-1986, c.1-2, 909 s., Dr.T.
- Helling, George C., *A Study of Turkish Values By Means of Nationality Stereotypes*, University of Minnesota, 1959, 534 s., Dr.T.
- Hendi, Yahya M., *The Descent of Jesus, Son of Mary, At the End of Time: A Translation of al Suyuti's Nuzul 'Isa Ibn Maryam Akbir al Zaman With Explanatory Notes*, Hartford Seminary, 1993, Y.L.T.
- Heper, M. Metin, *Bureaucracy in the Ottoman-Turkish State: An Analysis of the Emergence and Development of A Bureaucratic Ruling Tradition*, Syracuse University, 1971, 353 s., Dr.T.
- Hermansen, Marcia K., *Shah Wali Allah's Theory of Religion in Hujjat Allah al-Baligha, With A Translation of Volume 1 of Hujjat Allah al-Baligha*, University of Chicago, 1982, Dr.T.
- Hicks, Steven J., *Behind the Veil: Islamic Activism and Social Change in Modern Egypt*, Simon Fraser University, Canada, 1989, 144 s., Y.L.T.
- Hinds, G. M., *The Early History of Islamic Schism in Iraq*, London School of Oriental and African Studies, 1970, Dr.T.

- Hitti, Philip K.**, *Origins of the Islamic State: Being A Translation from the Arabic Accompanied With Annotations, Geographic and Historic Notes of "Kitab Futuh al-Buldan" of al-Imam Abu-al-Abbas Ahmad Ibn Jabir al-Baladhuri (Vol. I)*, Columbia University, 1915, XI+519 s., Dr.T.
- Hobber, Jean D.**, *Medieval Creation Commentary As Literacy Interpretation: St. Augustine's "De Genesi and Litteram" and At-Tabari's "Tafsir" of Sura 2: 29: 38*, University of Wisconsin, 1979, 356 s., Dr.T.
- Holbrook, Victoria R.**, *Galib's "Beauty and Love": The Ultimate Romance*, Princeton University, 1985, 649 s., Dr.T.
- Hollister, John N.**, *The Shi'a of India*, Hartford University, 1946, Dr.T.
- Holmyard, E.J.**, *1. Works on the History of Chemistry: Medieval Islam, 2. Works on the Teaching of Chemistry in This Country*, University of Bristol, 1928, Dr.T.
- Holst, Arthur C.**, *Toward A Defination of A Transcultural State: A Study of Eastern and Western Ideas, Especially in the Writings of Muhammad Iqbal and Walt Whitman*, United States International University, 1979, 255 s., Dr.T.
- Homayonpour, Mohammad**, *The Process of Modernization in Iran and Turkey: The Era of State-Building*, New School for Social Research, 1978, 341 s., Dr.T.
- Homerin, Thomas E.**, *Filled With Burning Desire: Ibn al-Farid-Poet, Mystic, and Saint*, The University of Chicago, 1987, Dr.T.
- Horeir, Abdulmola S. el-**, *Social and Economic Tranformations in the Libyan Hinterland During the Second Half of the Nineteenth Century the Role of Sayyid Ahmad al-Shareif al-Sanusi*, University of California, Los Angeles-1981, Dr.T.
- Horikoshi, Hiroko**, *Traditional Leader in A Time of change: The "Kijaji" and "Ulama" in West Java*, University of Illinois, Urbana-1976, 407 s., Dr.T.
- Hosseinbor, Mohammad H.**, *Iran and Its Nationalities: The Case of Baluch Nationalism*, The American University, 1984, 289 s., Dr.T.
- Hostler, Charles Warren**, *The Turks of the Sosiet and Western Orbits and Their Unifying Ideals. A Study in Nationalism and Pan-Turkism*, Georgetown University, 1956, Dr.T.
- Houben, J. J. A. M.**, *Supra-Naturalistic Tendencies of Islamic Thought*, University of London, 1952, Dr.T.
- Howard, I. K. A.**, *Imami-Shi'i Ritual in the Context of Early Islamic Jurisprudence*, Cambridge University, 1975, Dr.T.
- Huffard, Evertt W.**, *Thematic Dissonance in the Muslim-Christian Encounter: A Contextualized Theology of Honor*, Fuller Theological Seminary, School of World Mission, 1985, 371 s., Dr.T.
- Hughes, Lyttle P.**, *Atatürk, Atatürkcülük and Political Development in Turkey*, The University of Mississippi, 1992, Dr.T.
- Hulmes, E. D. A.**, *Christian Attitudes to Islam: A Comperative Study of the Work of S. A. Crowther, E. W. Blyden and W. R. S. Miller in West Africa*, Oxford University, 1980, 448 s., Dr.T.
- Hume, Wilson M.**, *Translation With Introduction and Notes of the "Risalah of al-Qushairi" Concerning the Science of Sufism*, Hartford University, 1935, Dr.T.
- Hunsberger, Alice C.**, *Nasir-i Khusraw's Doctrine of the Soul: from the Universal Intellectual to the Physical World in Isma'ili Philosophy*, Columbia University, 1992, 245 s., Dr.T.

- Hunzai, Faqir, *The Concept of Tawhid in the Thought of Hamid al-Din al-Kirmani (d. After 411/1021)*, McGill University, 1986, 309 s., Dr.T.
- Hurwitz, Joseph H., *Jewish Influence on the Koranic Narratives*, Boston University, 1953, Dr.T.
- Husain, Mir Z., *The Politics of Islamic Revivalism: A Case Study of Pakistan under Z. A. Bhutto (1972-1977)*, University of Pennsylvania, 1985, 607 s., Dr.T.
- Husain, S. M., *An Edition of "Kitab al-Ikhtiyarain"*, Oxford University, 1929, Dr.T.
- Husayn al-Amiri, Abdallah M. al-, *at-Tufi's Refutation of Traditional Muslim Juris-
tic Sources of Law and His View on the Priority of Regard for Human Welfare As
the Highest Legal Source or Principle*, University of California, Santa Barbara-
1982, 217 s., Dr.T.
- Hussaian, F. I. A., *The Qaramita*, Exeter University, 1984, 289 s., Dr.T.
- Hussain, J. M., *Historical Background of the Occultation of the Twelfth Shi'ite Imam*,
Edinburgh University, 1979, Dr.T.
- Hussaini, A. S., *Influence of Spiritiual Forces on Society and Politics in Timurid Iran,
1335-1502*, Cambridge University, 1977, Dr.T.
- Hussein, Abdi A., *Criticism and Society: The Role of the Intellectual in the Work of Ed-
ward Said*, The University of Tennessee, 1992, 210 s., Dr.T.
- Hussein, Hassan S., *Koran and Courtly Love: A Study of the Koran and Its Influen-
ce on the Development of Divine and Courtly Love*, University of Southern Cali-
fornia, Los Angeles-1971, 193 s., Dr.T.
- Hussein, S. Ahmad, *Islam and Politics in Malaysia, 1969-1982: The Dynamics of
Competing Traditions*, Yale University, 1988, 725 s., Dr.T.
- Husseini, I. M., *The Life and Works of Ibn Qutayba*, University of London, 1934,
Dr.T.
- Hutchins, William M., *Fakhr al-Din al-Razi on Knowledge*, The University of Chi-
cago, 1971, Dr.T.
- Hyland, Michael Pearson, *The Party of Ataturk: Tradition and Change in Turkey*,
Harvard University, 1969, Dr.T.
- Hyman, Arthur, *Averroes' "Serma De Substantia Orbis" (Ma'amar be-'Ezem ha-Ga-
lagal; Maqalah fi al-Jirm al-Samawiy)*, Harvard University, 1953, Dr.T.
- Ibish, Yusuf Kamal H., *An Essay on al-Baqullani's Doctrine of Imamate*, Harvard
University, 1961, Dr.T.
- Ibrahim, L., *The Theological Questions at Issue Between Az-Zamakhshari and al-Bay-
dawi With Special Reference to al-Kashshaf and Anwar At-Tanzil*, Edinburgh
University, 1977, 234 s., Dr.T.
- Ibrahim, M. A., *The Isma'iliyya Tariqa in the Sudan: 1792-1914*, London School of
Oriental and African Studies, 1980, Dr.T.
- Ibrahim, Mahmood, *Social and Economic Background of the Umayyad Caliphate: The
Role of Mu'awiya Ibn Abi Sufyan*, University of California, Los Angeles-1981,
410 s., Dr.T.
- Idriss, Samah S., *Intellectuals and Nasserite Authority in the Egyptian Novel*, Colum-
bia University, 1991, Dr.T.
- Ilgaz, Deniz, *The Village Institutes and the Kemalist Ideology in the Turkish Republic*,
Dan. Yeşim Arat, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-
1995, 378 s., Dr.T.

- Imady, Omar**, *Journals, Association and Political Parties: The Institutions of Islamic Reform, (1871-1949)*, Dan. Thomas Naff, University of Pennsylvania, 1993, 238 s., Dr.T.
- Inati, Shams C.**, *An Examination of Ibn Sina's Solution for the Problem of Evil*, State University of New York, Buffalo-1979, 289 s., Dr.T.
- Iqbal, S. J.**, *The Development of Muslim Political Philosophy in the Indo-Pakistan Sub-continent*, Cambridge University, 1955, Dr.T.
- Iqbal, Zohra**, *Ghazali: His Life and Works*, Aligarh Muslim University, 1957, 160 s., Dr.T.
- Irving, Thomas B.**, *A Textual Comparison of Section of the Arabic Kalilah Wa-Dimnah and the Corresponding Section of the Old Spanish Calila e Digna*, Princeton University, 1940, 90 s., Dr.T.
- Isaacs, Henry D.**, *An Edition and Translation of Folios 1-25 of Bodleian MS. No. CCCIV, Entitled al-Tibr al-Masbuk fi Nasihat al-Muluk by Ghazali*, University of Manchester, 1958, Y.L.T.
- Iskandar, A. Z.**, *A Study of al-Razi's Medical Writings With Selected Texts and English Translations*, Oxford University, 1960, Dr.T.
- Ismail, Mahmoud I. M.**, *Nationalism in Egypt Before Nasser's Revolution*, University of Pittsburgh, 1966, 322 s., Dr.T.
- Isteero, Albert**, *'Abdullah Muslim ibn Qutayba's Biblical Quotations and Their Source: An Inquiry into the Earliest Existing Arabic Bible Translations*, The Johns Hopkins University, 1991, Dr.T.
- Istrabadi, Zaineb S.**, *"The Principles of Sufism" (Qava'id al-Tasawwuf): An Annotated Translation With Introduction*, Dan. Victor Danner, Indiana University, 1988, 286 s., Dr.T.
- Itzkowitz, Norman**, *Mehmed Raghib Pasha: The Making of an Ottoman Grand Vizir*, Princeton University, 1959, 198 s., Dr.T.
- Ivry, A. L.**, *al-Kindi's First Philosophy and Cognate Texts; Translation and Commentary*, Oxford University, 1971, Dr.T.
- Jabbur, Jibra'il S.**, *A Book on the Merits of Jarusalem by Shaykh the Imam Jamal al-Din Abu-al-Faraj 'Abd al-Rahman Ibn 'Ali Ibn Muhammad Ibn-al-Jawzi, May God Have Mercy Upon Him*, Princeton University, 1947, 95 s., Dr.T.
- Jackson, D. E. P.**, *Arabic Version of the Mathematical Collection of Pappus Alexandrinus Book VIII*, University of Cambridge, 1970, Dr.T.
- Jackson, Sherman A.**, *In Defense of Two-Tiered Orthodoxy: A Study of Shihab al-Din al-Qarafi's "Kitab al-Ihkam fi Tamyiz al-Fatawa 'an al-Abkam Wa Tasarrufat al-Qadi Wa al-Imam*, University of Pennsylvania, 1991, 250 s., Dr.T.
- Jadon, Samira Y.**, *The Arab Physician Ibn Butlam's (d. 1066) Medical Manual for the Use of Monks and Country People*, University of California, Los Angeles-1968, 1033 s., Dr.T.
- Jaeckel, Ralph**, *Dukakinzade Taslıcalı Yahya Bey's King and Beggar, A Sixteenth-Century Ottoman Allegorical-Mystical Love Poem (Mesnevi): Introduction, Text in Transcription, and Translation*, University of California, Los Angeles-1980, c.1-2, 807 s., Dr.T.
- Jaffery, A.**, *Materials for the History of the Text of the Quran*, Edinburgh University, 1938, Dr.T.

- Jafri, S. A. H., *An Index of the Traditions Quoted in Kitab al-Kaharj of Abu Yusuf, Together With A Biography of the Author*, London School of Oriental and African Studies, 1932, Dr.T.
- Jafri, S. H. M., *The Early Development of Legitimist Shiism With Special Reference to the Role of the Imam Jafar al-Sadik*, London School of Oriental and African Studies, 1967, Dr.T.
- Jah, Omar, *Sufism and Nineteenth-Century Jihad Movements in West Africa: A Case Study of al-Hacc 'Umar al-Futi's Philosophy of Jihad and Its Sufi Bases*, McGill University, 1974, Dr.T.
- Jamalpur, Bahram, *God and Man: A Historical and Critical Comparison of Ibn Sina and Molavi Within the Esoteric Iranian Tradition of Islamic Philosophy*, University of Notre Dame, 1970, 333 s., Dr.T.
- Jandora, John W., *Butrus al-Bustani: Ideas, Endeavors, and Influence*, University of Chicago, 1981, Dr.T.
- Jarbawi, Ali B., *Modernism and Secularism in the Arab Middle East*, University of Cincinnati, 1981, 317 s., Dr.T.
- Jarbou, Ayoub M. A. al-, *Hisbah in Islam and Its Practice in Saudi Arabia*, Harvard University, 1992, Y.L.T.
- Jarrar, Walid S. S., *The Grammatical Concept of Causality in Arabic: A Study and An Annotated Translation of al-Zajjaji's Book "al-Idah 'Ilal al-Nahw (On Explaining Grammatical Causes)*, Indiana University, 1992, 349 s., Dr.T.
- Jastaniah, Abdulaziz S., *The Islamic State in Light of the Qur'an and Sunnah*, Claremont Graduate School, 1982, 143 s., Dr.T.
- Javhari, Jamila, *The Physics of Avicenna (A Translation and Commentary Upon the Physics Proper of the "Tabiy'at" of Avicenna's "Danish Nama-i Alai"*, Fordham University, 1988, 388 s., Dr.T.
- Jawed, Nasim A., *Islam and Political Attitudes in Pakistan and Bangla Desh: A Thematic and Quantitative Approach*, Dan. Georges Sabagh, University of California, Los Angeles-1974, 368 s., Dr.T.
- Jeffrey, A., *Foreign Vocabulary of the Quran*, Edinburgh University, 1929, Dr.T.
- Jensen, David A., *Religion and Politics in South and Southeast Asia*, University of Illinois, 1967, 223 s., Dr.T.
- Jindan, Khaled I., *The Islamic Theory of Government According to Ibn- Taymiyah*, Georgetown University, 1979, 225 s., Dr.T.
- Jitmoud, Linda K. K., *An Intellectual Historical Study of Islamic Jihad During the Life of Muhammad and in The Twentieth Century*, Ball State University, 1985, 279 s., Dr.T.
- Johns, A. H., *Malay Sufism As Illustrated in An Anonymous Collection of 17 th Century Tracts*, London School of Oriental and African Studies, 1934, Dr.T.
- Johnson, Kathryn V., *The Unerring Balance: A Study of the Theory of Sancitivity (Wilyah) of 'Abd al-Wahhab al-Sha'arani*, Harvard University, 1985, 476 s., Dr.T.
- Johnson, Pamela R., *A Sufi Shrine in Modern Tunisia*, University of California, Berkeley-1979, 232 s., Dr.T.
- Johnson, Steve A., *A Critical Analysis of the Epistemological Basis of Ibn Khaldun's Classification of the Sciences*, Indiana University, 1989, 303 s., Dr.T.

- Johnstone, P. C.**, *Arabic Botany and Pharmacology, With Particular Reference to the Work of al-Zahrawi and Ibn Juljul in Muslim Spain*, Oxford University, 1973, Dr.T.
- Joma, Hesam A. A. S.**, *The Earth As A Mosque: Integration of the Traditional Islamic Environmental Planning Ethic With Agricultural and Water Development Policies in Saudi Arabia*, Dan. John Keene, University of Pennsylvania, 1991, 537 s., Dr.T.
- Jomaih, Ibrahim A. al-**, *The Use of the Qur'an in Political Argument: A Study of Early Islamic Parties (35-86 A.H./656-705 A.D.)*, Dan. Michael Morony, University of California, Los Angeles-1988, 462 s., Dr.T.
- Jones, Allen Keith**, *Muslim Politics and the Growth of the Muslim League in Sind 1935-1941*, Duke University, 1977, Dr.T.
- Jones, Oliver, Jr.**, *Constitutional Politics of the Black Muslims' Movement in America*, University of Illinois, 1978, Dr.T.
- Juhany, Uwaidah M. al-**, *The History of Najd Prior to the Wahhabis; A Study of Social, Political and Religious Conditions in Najd During Three Centuries Preceding the Wahhabi Reform Movement*, University of Washington, 1983, 320 s., Dr.T.
- Juriji, Edward J.**, *Illumination in Sufism: A Translation With Introduction and Notes Based Upon A Critical Edition of Abu al-Mawahib al-Shadhili's Maxims of Illumination*, Princeton University, 1936, Dr.T.
- Kaba, Lansine**, *Evolution of Islam in West Africa: The Wahhabi Movement and Its Contribution to Political Development, 1945-1958*, Northwestern University, 1972, 390 s., Dr.T.
- Kafafi, M. A. S.**, *"Bayan al-Adyan" by Abu'l Mail Muhammad Ibn Ubayd Allah: Translation, Introduction and Notes*, London School of Oriental and African Studies, 1949, Dr.T.
- Kalin, İbrahim**, *Mulla Sadra's Theory of Substantial Movement: An Analytical Survey of the Relevant Sections of His al-Asfar*, Dan. Alparslan Açıkgenç, ISDAC, Kuala Lumpur-1995, 109 s., Y.L.T.
- Kaloti, Sami A.**, *The Reformation of Islam and the Impact of Jamal al-Din Afghani and Muhammad Abdub on Islam*, Marquette University, 1974, 166 s., Dr.T.
- Kamal, Fawaz**, *A Study of the Political Aspects of the Druze Law (Hebrew Text)*, The Dropsie University, 1981, 158 s., Dr.T.
- Kamali, S. A.**, *The Concept of Human Nature in "Hujjat Allah al-Balagah" and Its Relation to Shah Waliullah's Doctrine of Figh*, McGill University, 1959, 478 s., Dr.T.
- Kamel, Hisham Safwat**, *Christ in Contemporary Arabic Literature (Qur'an)*, Dan. Dudley Woodberry, Fuller Theological Seminary, School of World Mission, 1991, 221 s., Dr.T.
- Kanazi, George Jarjura**, *The Kitab as-Sina'atayn of Abu Hilal al-'Askari: A Critical Study*, University of California, Los Angeles-1971, 413 s., Dr.T.
- Kanlidere, Ahmet**, *Reform Within Islam: The Tajdid (Renewal) Movement Among the Kazan Tatars (1850-1917): Conciliation or Conflict?*, Columbia University, 1995, VI+219 s., Dr.T.
- Karaki, K. A. A.**, *from Islamism to Arabism: A Study of the Political Ideas of Syrian Writings, 1918-1952*, Cambridge University, 1980, Dr.T.

- Karbal, Mohamed M., *Delegitimation and the Right to Revolt: A Study in Sunni Muslim Political Thought*, University of Missouri, 1989, 168 s., Dr.T.
- Karim, Mustafa A. M., *Philosophy of Punishment in Islamic Law*, Claremont Graduate School, 1977, 281 s., Dr.T.
- Karmi, G., *The Arabic Medical Kunnash in the Tenth Century: Its Status, Significance and Tradition*, London University College, 1978, Dr.T.
- Karmi, Ilan, *The Tanzimat and the Non-Muslims: 1839-1878. The Implications of the Reforms in Nineteenth-Century Ottoman Empire on the Legal, Political, Economic and Social Status of Non-Muslims*, The University of Wisconsin, Madison-1986, 191 s., Y.L.T.
- Karp, Lisa A., *Sabl b. Harun: The Man and His Contribution to "Adab"*, Harvard University, 1992, Dr.T.
- Kassem, Abdul S. T., *Platonic Roots in al-Ghazali's Theory of Virtue and Its Implications for Politics*, University of Missouri, 1977, 239 s., Dr.T.
- Katz, David J., *Kafir to Afghani: Religious Conversion, Political Incorporation and Ethnicity in the Vaygal Valley, Nuristan*, University of California, Los Angeles-1982, 364 s., Dr.T.
- Katz, Jonathan G., *The Vision of the Prophet in Fifteenth Century North Africa: Muhammad al-Zawawi's "Tuhfat al-Nazir"*, Princeton University, 1990, 404 s., Dr.T.
- Katzman, Kenneth B., *Iran's Islamic Revolutionary Guard Corps: Radical Ideology Despite Institutionalization in the Islamic Republic*, Dan. Farhad Kazemi, New York University, 1991, 414 s., Dr.T.
- Kawash, Sabri K., *Ibn Hajar al-Asqalani (1372-1449 A.D.): A Study of the Background, Education and Career of An "Alim" in Egypt*, Princeton University, 1969, 282 s., Dr.T.
- Kaya, Yahya Kemal, *Education, Development and Politics in Turkey*, New York University, 1972, 555 s., Dr.T.
- Kaygusuz, Özlem, *Understanding the Algerian Islamic Revival: A study on the External and Internal Dynamics*, Dan. İhsan D. Dağı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1995. 132 s., Y.L.T.
- Kaylani, Majid I. al-, *Ibn Taymiya on Education: An Analytical Study of Ibn Taymiya's Views on Education*, University of Pittsburgh, 1981, 217 s., Dr.T.
- Kazi, A. K., *A Critical Edition of the "Kitab al-Muntakhab fi'l-Fiqh" of the Zaidi Imam, Yahya b. al-Husain, from the British Museum and Vatican MSS*, London School of Oriental and African Studies, 1958, Dr.T.
- Kedourie, S. G., *Ideas of A Precursor, Abd al-Rahman al-Kawaluki (1849-1902) in Relation to the Trend of Muslim-Arab Political Thought*, Edinburgh University, 1954, Dr.T.
- Kelsay, John E., *Religion and Morality in Islam: A Proposal Concerning Ethics in the Formative Period*, University of Virginia, 1985, 388 s., Dr.T.
- Kennedy, H. N., *Politics and the Political Elite in the Early Abbasid Caliphate*, Cambridge University, 1978, Dr.T.
- Kenney, Jeffrey, *Heterodoxy and Culture: The Legacy of the Khawarij in Islamic History*, University of California, Santa Barbara-1991, Dr.T.

- Kenny, J. P.**, *Muslim Theology As Presented by M. B. Yusuf as-Sanusie Specially in His "al-Aqida al-Wusta"*, Edinburgh University, 1971, Dr.T.
- Kerr, Malcolm**, *Muhammad 'Abdub and Rashid Rida: Contributions to the Reinterpretation of Islamic Constitutional and Legal Theory*, The Johns Hopkins University, 1958, Dr.T.
- Keshavjee, Rafique Habib**, *The Quest for Gnosis and the Call of History: Modernization Among the Ismailis of Iran*, Harvard University, 1981, Dr.T.
- Kessler, C. S.**, *Islam and Politics in Malay Society: Kelantan, 1886-1969*, University of London, 1975, Dr.T.
- Kestenberg-Amighi, Janet T.**, *The Zoroastrians: Persistence of A Small Minority Group in Muslem Iran*, University of Missouri, Columbia-1984, 468 s., Dr.T.
- Key, Kerim K.**, *The Ottoman Intellectuals and the Young Turk Reformation of 1908*, The American University, 1951, Dr.T.
- Khadduri, Majid K.**, *Law of War and Peace in Islam*, University of Chicago, 1939, Dr.T.
- Khadra, Bashir M.**, *The Prophetic-Caliph Model: A Study of Arab Leadership*, State University of New York, Albany-1972, 354 s., Dr.T.
- Khalid, Adeeb**, *The Politics of Muslim Cultural Reform: Jadidism in Tsarist Central Asia*, Dan. Kemal H. Karpat, The University of Wisconsin, 1993, 504 s., Dr.T.
- Khalifa, Ibrahim M.**, *An Analytical Study of "Asabiyah": Ibn Khaldun's Theory of Social Conflict*, The Catholic University of America, 1972, 238 s., Dr.T.
- Khan, A. R.**, *The Doctrine of Creation in al-Ghazali and Ibn-Rushd With Special Reference to the Two "Tabafuts" and "al-Maqasid"*, Edinburgh University, 1970, Dr.T.
- Khan, Anwar A.**, *Religious Ideas of Jamal al-Din al-Afghani*, Aligarh Muslim University, 1963, 231 s., Dr.T.
- Khan, Frances S. B.**, *Sufi Motifs and Themes in the Imagery Patterns of Ghalib's Urdu Ghazal*, University of Wisconsin, 1982, 831 s., Dr.T.
- Khan, Hafiz A. G.**, *Shah Wali Allab: An Analysis of His Metaphysical Thought*, Dan. Seyyed Hossein Nasr, Temple University, 1987, 399 s., Dr.T.
- Khan, K. A.**, *Fibi Ma'fibi, or the Table of Jalal al-Din Rumi*, Cambridge University, 1942, Dr.T.
- Khatana, Manzoor H.**, *Foundation of Pakistani Nationalism: The Life and Times of Allama Iqbal*, Dan. Carl Max Kortepeter, New York University, 1988, 258 s., Dr.T.
- Khatoon, Jamila**, *The Place of God, Man and Universe in the Philosophic System of Iqbal*, Aligarh Muslim University, 1960, 210 s., Dr.T.
- Khatoon, Saeeda**, *The Development of Islamic Rationalism in the Sub Continent With Special Reference to Waliullah, Syed Ahmed Khan and Muhammad Iqbal*, University of Karachi, 1980, 366 s., Dr.T.
- Khawaja, Ahmed A.**, *Islamic Revivalism in the Middle East*, Dan. Russel Mardon, California State University, Fresno-1993, Y.L.T..
- Kheirandish, Elaheh**, *The Medieval Arabic Tradition of Euclid's "Optika" (With Arabic Text)*, Dan. A. I. Sabra, Harvard University, 1991, 831 s., Dr.T.

- Kheraigi, Abdulrahman S.**, *Press Freedom in A Muslim State: A Critique With Reference to Freedom of Expression in Islam*, Dan. James L. Baughman, The University of Wisconsin, 1990, 197 s., Dr.T.
- Kholief, F. A. N.**, *A Study on Fakhr-al-Din al-Razi*, Cambridge University, 1964, Dr.T.
- Khouj, Abdullah M.**, *Humanistic Psychology and Islamic Religion: A Critical Analysis*, Boston University, 1980, 158 s., Y.L.T.
- Khoury, George H.**, *Theodor Abu Qurrah (c.750-820): Translation and Critical Analysis of His "Treatise on the Existence of the Creator and on the True Religion"*, Graduate Theological Union, 1990, 330 s. Dr.T.
- Khulousy, S. A. D. A. A.**, *Shiism and Its Influence of Arabic Literature*, University of London, 1947, Dr.T.
- Kia, Mehrdad**, *Toward A Theo of Intellectual Formation: The Case of Iranian Intellectuals, 1850-1900*, The University of Wisconsin, 1986, 201 s., Dr.T.
- Kidwai, Mohd H.**, *The Origin and Development of the Islamic State in the First Century A.H.*, Aligarh Muslim University, Aligarh-1960, 306 s., Dr.T.
- Kiener, Ronald C.**, *The Hebrew Paraphrase of Saadia Gaon's Kitab al-Amanat Wa'l-Ptiqadat*, University of Pennsylvania, 1984, 391 s., Dr.T.
- Kimball, Charles A.**, *Striving Together in the Way of God: Muslim Participation in Chirstian-Muslim Dialogue*, Harvard University, 1987, 475 s., Dr.T.
- Kimmel, Ernest Walter**, *Sufism; Its Function in Early Islam*, Harvard University, 1959, Y.L.T.
- Kinberg, Leah**, *The Book of Dreams by Ibn Abi al-Dunya (Introduction and Texts)*, University of Michigan, 1979, 356 s., Dr.T.
- Kırımlı, Sırrı H.**, *National Movements and National Identity Among the Crimean Tatars, (1905-1916)*, The University of Wisconsin, 1990, 326 s., Dr.T.
- Kirmani, Sanaullah**, *A Section from the Logic of Avicenna's Danish Nameh-e "Ala'i, Text With Translation, Analysis, and Notes: A Contribution to the History of Logic*, Michigan State University, 1974, 242 s., Dr.T.
- Klein, Walter C.**, *Abu'l-Hasan 'Ali Ismail al-Asari's "al-Ibanah An Usul ad-Diyannah" (Elucidation of Islam's Foundation); A Translation With Introduction and Notes*, Columbia University, 1941, Dr.T.
- Kogan, Barry S.**, *Averroes' Doctrine of Causal Efficacy*, University of Toronto, 1977, Dr.T.
- Kohlberg, E.**, *The Attitude of the Imami Shi'ites to the Companions of the Prophet (PBUH)*, Oxford University, 1972, Dr.T.
- Kökçü, Tacettin**, *A Controversial Issue in Turkish Politics: Village Institutes*, Dan. Aykut Kansu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1995, 106 s., Y.L.T.
- Koriem, Mohamed A.**, *A Comparison of Philosophical Orientation Between Prospective Teachers in the United States and Egypt*, Iowa State University of Science and Technology, 1978, 101 s., Dr.T.
- Koyuncu, Berrin**, *Fethullah Gülen's Views on Islam and Democracy*, Dan. Orhan Tekelioğlu, Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1997, 96 s., Y.L.T.

- Kraemer, Joe L.**, *Abu Sulayman As-Sijistani: A Muslim Philosopher of the Tenth Century*, Yale University, 1967, 494 s., Dr.T.
- Krahenbuhl, Ronald E.**, *International Migration As A Contemporary Westernizing Influence in Turkey*, University of California, Los Angeles-1969, 357 s., Dr.T.
- Kramer, Martin S.**, *The Congress in Modern Islam: on the Origins of An Innovation*, Princeton University, 1982, 372 s., Dr.T.
- Kreisel, Howard T.**, *Theories of Prophecy in Medieval Jewish Philosophy*, Brandeis University, 1981, 545 s., Dr.T.
- Krishna, L. Rama**, *Panjabi Sufi Poets*, London School of Oriental and African Studies, 1934, Dr.T.
- Kudsi-Zadeh, A. Albert**, *The Legacy of Sayyid Jamal al-Din Afghani in Egypt*, Indiana University, 1968, 242 s., Dr.T.
- Kurdi, Abdulrahman A.**, *The Islamic State: A Perspective of the Islamic Holy Revelation*, The Univeristy of Arizona, 1983, 276 s., Dr.T.
- Kurland, Samuel**, *Averroes's Intermediate Commentary on Aristotle's "De Generatione et Corruptione", Book I, Parts I-IV*, Harvard University, 1959, Dr.T.
- Kushner, David**, *Expressions of Turkish National Sentiment During the Time of Sultan Abdulhamid II, 1876-1908*, University of California, Los Angeles-1968, 211 s., Dr.T.
- Kuşpınar, Bilal**, *Ibn Sina's Theory of Logic*, Dan. Alparslan Açıkgenç, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1987, 91 s., Y.L.T.
- Kyriazis, Arthur John**, *Islam and Modernization: Iran's Challenge to Theories of Political Development*, Harvard University, 1981, Y.L.T.
- Ladak, H. A.**, *The Fatimid Caliphate and the Isma'ili Dawa from the Appointment of Musta'li to the Suppression of the Dynasty*, London School of Oriental and African Studies, 1971, Dr.T.
- Lafraie, Najjibullah**, *Ideology of Revolution: A Normative Study of the Islamic Revolution in Iran*, Howard University, 1986, 451 s., Dr.T.
- Lambton, A. K. S.**, *A Contribution to the Study of Saljuq Institutions*, London 1939, London School of Oriental and African Studies, Dr.T.
- Lampe, Gerald E., Jr.**, *Ibn al-Muqaffa: Political and Legal Theorist and Reformer*, The Johns Hopkins University, 1987, 141 s., Dr.T.
- Lavi, Abraham**, *A Comparative Study of Hariri's Maqamat and Their Hebrew Translation by Harizi*, University of Michigan, 1979, 137 s., Dr.T.
- Lawrence, Bruce B.**, *Shahrastani on the Indian Religions*, Yale University, 1972, 392 s. Dr.T.
- Lawrence, Donald**, *Conflict of Principle and Policy: A Case Study of the Arab Baath Socialist Party in Power in Syria, 8 March 1963-23 February 1966*, University of Denver, 1973, 449 s., Dr.T.
- Lawson, B. Todd**, *The Qur'an Commentary of Sayyid 'Ali Muhammad, the Bab*, McGill University, 1987, Dr.T.
- Lazzarini, Edward J.**, *Ismail Bey Gasprinskii and Muslim Modernism in Russia, 1878-1914*, Dan. Donald W. Treadgold, University of Washington, 1973, 335 s., Dr.T.

- Leary, Frances Anne, *Islam, Politics and Colonialism: A Political History of Islam in the Casamance Region of Senegal (1850-1914)*, Northwestern University, Y.L.T.
- Leavitt, Isolde B. B. N., *Ecstatic Religious Expression Within Islam*, The University of Arizona, 1993, Y.L.T.
- Leiser, Gary La Viere, *The Restoration of Sunnism in Egypt: Madrasas and Mudarrisun, 495-647/1101-1249*, Dan. George Makdisi, University of Pennsylvania, 1976, 634 s., Dr.T.
- Lelyveld, David S., *Aligarh's First Generation: Muslim Solidarity and English Education in Northern India, 1875-1900*, The University of Chicago, Dr.T.
- Lemay, Richard J., *The Introductoirum in Astronomiam of Albnasar and Reception of Aristotle's Natural Philosophy in the Twelfth Century*, Columbia University, 1958, 486 s., Dr.T.
- Lenker, Michael K., *The Importanca of the Ribla for the Islamization of Spain*, University of Pennsylvania, 1982, 388 s., Dr.T.
- Lery, Frances A., *Islam, Politics and Colonialism: A Political History of Islam in the Casamance Region of Senegal*, Nothwestern University, 1970, 292 s., Dr.T.
- Levey, Irving M., *The Middle Commentary of Averroes on Aristotle's Meterologica*, Harvard University, 1947, Dr.T.
- Levine, Carla J., *The Sejuk Vezirate: A Study of Civil Administration, 1055-1194*, Harvard University, 1963, Dr.T.
- Levine, David, *The Bustan al-Ukul by Nathanel ibn al-Fayyumi Edited and Translated from A Unique Manuscript in the Library of Columbia University*, Columbia University, 1902, Dr.T.
- Lewinstein, Keith, *Studies in Islamic Heresiography: the Khawarij in Two Firaq Traditions*, Princeton University, 1989, 298 s., Dr.T.
- Lewis, B., *Studies on the History of the Qarmati and Ismaili Movements from the Eight to the Eleventh Centuries*, University of London, 1939, Dr.T.
- Lichtenstadter, I., *An Introduction to the "Kitab al-Muhabbar" of Muhammad ibn Habib Together With An Edition of Its First Twenty Folios, With Indices and Explanatory Notes*, Oxford University, 1937, Dr.T.
- Lichtenstein, Walter, *The Turkish Peril and the German Reformation*, Harvard University, 1907, Dr.T.
- Lings, M., *The Spiritual Heritage and Legacy of Shaikh Ahmad al-Alawi: A Twentieth Century Muslim Mystic*, University of London, 1959, Dr.T.
- Litvak, Meir, *The Shi'i Ulama of Najaf and Karbala, 1791-1904: A Sociopolitical Analysis*, Harvard University, 1991, 494 s., Dr.T.
- Lokhandwalla, D. E., *Origins of Ismali Law*, Oxford University, 1951, Dr.T.
- Lorch, R. P., *Jabir Ibn Aflah and His Influence in the West*, University of Manchester, 1971, Dr.T.
- Lorentz, John H., *Modernization and Political Change in Nineteenth-Century Iran: The Role of Amir Kabir*, Princeton University, 1974, 384 s., Dr.T.
- Lotfzadeh, Bonnie D. I., *"The Book of Sindibad" and "The Seven Sages of Rome": Perspectives on the Frame and Its Relationship to the Interpolated Tales in the Persian, Arabic, Latin, and Spanish Versions*, University of California, Berkeley-1991, Dr.T.

- Lutful Haq, A. L. S. M.**, *A Critical Edition of Nihayat al-Usul wal-Umniyah fi Ta'lim A'mal al-Furusiyyah of Muhammad b. 'Isa b. Isma'il al-Hanafî*, London School of Oriental and African Studies, 1956, Dr.T.
- Maalouf, E.**, *A Critical Edition of "Kitab al-Lamahat" by Shihab al-Din Yaha al-Subrawardi*, Cambridge University, 1967, Dr.T.
- Macedin, Denis M.**, from *Shaykhism to Babism: A Study in Chrismatic Renewal in Shi'i Islam*, Cambridge University, 1979, 251 s., Dr.T.
- Macierowski, Edward M.**, *The Thomistic Critique of Avicennian Emanationism from the Viewpoint of the Divine Simplicity, With Special Reference to the Summa Contra Gentiles*, University of Toronto, 1979, Dr.T.
- Mackay, Floyd W.**, *Ibn Qutayba's Understanding of Quranic Brevity*, McGill University, 1991, 142 s., Y.L.T.
- Mackeen, A. M.**, *Studies in the Origins and Development of al-Shadhiliyah*, University of London, 1961, Dr.T.
- Madigan, Patricia**, *The Getting of Wisdom, A Christian-Muslim Contribution to the Search for a Universal Global Ethic in Postmodernity*, University of Dublin, 1996, V+71+8 s., Y.L.T.
- Madina, Maan Zilfo**, *Classical Doctrine of Consensus in Islam*, The University of Chicago, 1958, Dr.T.
- Madjid, Nurcholis**, *Ibn Taymiyya on Kalam and Falsafa: A Problem of Reason and Revelation in Islam*, The University of Chicago, 1984, Dr.T.
- Maghraoui, Abdeslam E.**, *The Dilemma of Liberalism in the Middle East: A Reading of the Liberal Experiment in Egypt, 1920's-1930's*, Princeton University, 1991, Dr.T.
- Mahdi, Muhsin**, *Ibn Khaldun's Philosophy of History*, The University of Chicago, 1954, Dr.T.
- Mahfodz, B. M.**, *Critical Edition of "Masa'il al-Jinayat fi al-Khilaf Bayn al-Imama-ya Ali' Abd Allah Muhammad Ibn Idris al-Shafi'i Wa-Abi Hanifa al-Numan Von Thabit"*, by Kamal al-Din al-Simanani (d.444 A.H./1052 A.D.), University of Glasgow, 1977, 467 s., Dr.T.
- Mahmoud, F. H.**, *al-Juwayni and His Doctrine of the Origination of the World*, Edinburgh University, 1961, Dr.T.
- Makari, Victor E.**, *The Social Factor in Ibn Taymiyyah's Ethics*, Temple University, 1976, 337 s., Dr.T.
- Makhlouf, A. M.**, *The Doctrine of the Trinity in Certain Early Arabic Christian Writers, With Special Reference to the Influence of the Islamic Environment*, Edinburgh University, 1966, Dr.T.
- Maksoud, Hala S.**, *The Islamic Content of Arab Nationalist Thought, 1908-1944*, Georgetown University, 1989, 342 s., Dr.T.
- Malamud, Margaret I.**, *The Development of Organized Sufism in Nisapur and Baghdad from the Eleventh to the Thirteenth Century*, Dan. Ira M. Lapidus, University of California, Berkeley-1990, 160 s., Dr.T.
- Malik, Habeeb A.**, *The Educational Theory of al-Khatib al-Baghdadi*, Dan. George Makdisi, University of Pennsylvania, 1993, 187 s., Dr.T.
- Malik, Rab N.**, *The Development of Muslim Educational Thought (700-1900)*, University of Kansas, 1968, 129 s., Dr.T.

- Mallah, H. Y. al-**, *The Governmental System of Prophet Muhammad (PBUH): A Comparative Study in Constitutional Law*, University of St. Andrews, 1972, Dr.T.
- Mallat, C. W.**, *The Renaissance of Islamic Law: Constitution, Economics and Banking in the Works of Muhammad Bager al-Sadr*, London School of Oriental and African Studies, 1989, Dr.T.
- Manoochchri, Hossein**, *Toward An Explanation of the Islamic Ideal of Human Perfection (With Emphasis on the Doctrine of Inner Jihad)*, University of Kansas, 1988, 602 s., Dr.T.
- Mansur, Salim S.**, *Modernization and Islam: The Experience and Lesson of Pakistan*, University of Toronto, 1986, Dr.T.
- Mardin, Şerif A.**, *The Young Ottoman Movement: A Study in the Evolution of Turkish Political Thought in the Nineteenth Century*, Stanford University, 1958, 323 s., Dr.T.
- Mardini, S.**, *Fundamental Religio-Political Concepts in the Sources of Islam*, Edinburgh University, 1984, 389 s., Dr.T.
- Marlow, Louise**, *Theories of Social Stratification in Islamic Literature Until the End of the Mongol Period*, Princeton University, 1987, 253 s., Dr.T.
- Marmon, Shaun E.**, *The Eunuchs of the Prophet: Space, Time and Gender in Islamic Society*, Princeton University, 1990, 267 s., Dr.T.
- Marmura, Michael E.**, *The Conflict Over World's Preternity in the "Tabafuts" of al-Ghazali and Ibn Rusd*, University of Michigan, 1959, 201 s., Dr.T.
- Marshall, Tamila E.**, *Delivering 'East' Sincerely 'West': Orientalism and the Problem of Misrepresentation*, University of Louisville, 1985, 156 s., Y.L.T.
- Martin, David L.**, *al-Fana' (Mystical Annihilation of the Soul) and al-Baqa (Subsistence of the Soul) in the Work of Abu al-Qasim al-Junayd al-Baghdadi*, University of California, Los Angeles-1984, 312 s., Dr.T.
- Martin, Richard C.**, *A Mu'tazilite Treatise on Propethood and Miracles: Being Probably the Bab 'Ala'l-Nubuwwah from the Ziyadat al-Sarh by Abu Rashid al-Nis-haburi (Died First Half of the Fifth Century A.H.); Edited in Arabic With An English Introduction, Historical and Theological Commentaries*, New York University, 1975, 285 s., Dr.T.
- Marwat, Muhammad Z.**, *al-Shura: An Analysis of Its Significance and the Need for Its Implementation and Institutionalization in the Contemporary Muslim World*, Dan. Seyyed Hossein Nasr, Temple University, 1990, 358 s., Y.L.T.
- Marzouqi, Abrahceem A. M. al-**, *Human Rights in Islamic Law*, University of Exeter, 1990, 636 s., Dr.T.
- Mashbaum, Jesse S.**, *Chapters 9-12 of Gersonides' Supercommentary on Averroes' Epitome of the De Anima: the Internal Senses*, Brandeis University, 1981, 603 s., Dr.T.
- Mason, Herbert**, *Two Statesmen of Mediaeval Islam: Vizir Ibn Hubayra, 499-560AH/1105-1165 AD and Caliph an-Nasir li Din Allah, 553-622 AH/1158-1225*, Harvard University, 1969, Dr.T.
- Masud, Muhammad K.**, *Shatibi's Philosophy of Islamic Law: An Analytical Study of Shatibi's Concept of Maslaha in Relation to His Doctrine of Maqasid al-Sharia With Particular Reference to the Problem of the Adaptability of Islamic Legal Theory to Social Change*, McGill University, 1973, Dr.T.

- Matar, Zeina**, *The Faraj al-Mahmum of Ibn Tawus: A Thirteenth Century Work on Astrology and Astrologers*, New York University, 1987, 726 s., Dr.T.
- Matejka, Jacquelin C.**, *The Political Participation in the Arab World: The Majlis Mechanism*, The University of Texas, Austin-1983, 269 s., Dr.T.
- Matouq, Ahmad M. al-**, *al-Sharif al-Murtada's Contribution to Theory of Plagiarism in Arabic Poetry*, University of Pennsylvania, 1987, 254 s., Dr.T.
- Mattar, Philip**, *The Mufti of Jarusalem: Muhammad Amin al-Husayni, A Founder of Palesinian Nationalism*, Columbia University, New York-1981, 219 s., Dr.T.
- Matthews, Charles D.**, *Kitab Ba'itu-n-Nufus of Ibnu'l-Firkah*, Yale University, 1932, Dr.T.
- May, Darlene**, *al-Mawardi's Ahkam as-Sultaniyah: A Partial Translation With Introduction and Annotations*, Indiana University, 1978, 467 s., Dr.T.
- May, Lina Saiah**, *Muslim Thought and Politics in India After 1857*, Columbia University, 1963, 921 s., Dr.T.
- Mazzaoui, Michel M.**, *Shi'ism and the Rise of the Safavids*, Princeton University, 1966, 257 s., Dr.T.
- McAmis, Robert Day**, *Characteristics of Southeast Asian Islam As Factors in A Theology of the Christian Mission to Philippine Muslims*, Concordia College, 1967, Dr.T.
- McAuliffe, Jane D.**, *Perceptions of the Christians in Qur'anic Tafsir*, University of Toronto, 1984, Dr.T.
- McCall, William Alexander**, "Book of Knowledge": *Being A Translation With Introduction and Notes of al-Ghazzali's Book of the "Ihya Kitab al-Ilm"*, Hartford University, 1940, 276 s., Dr.T.
- McCarthy, R. J.**, *al-Baqillani: Muslim Polemist and Theologian*, Oxford University, 1951, Dr.T.
- McCloud, Beverly**, *A Method for the Study of Islam in America Through the Narratives of African American Muslim Women*, Temple University, 1993, Dr.T.
- McDonough, Sheila D.**, *An Ideology for Pakistani: A Study of the Works of Ghulam Ahmad Parvez*, McGill University, 1964, Dr.T.
- McFadden-Preston, Claudette**, *The Rhetoric of Minister Louis Farrakhan: A Pluralistic Approach (Nation of Islam)*, The Ohio State University, 1986, 242 s., Dr.T.
- Melnik, Rivanne**, *Religion and Politics under the Two Tughlugs As Reviewed in Contemporary National Sources, With Special Reference to Barni*, University of Toronto, 1971, Dr.T.
- Memon, Muhammad U.**, *The Struggles of Ibn Taimiya Against Popular Religion, With An Annotated Translation of His Kitab Iqtida' as-Sirat al-Mustaqim Mukhalafat Ashab al-Jahim*, University of California, Los Angeles-1971, 509 s., Dr.T.
- Merchant, Alnoor J.**, *Types and Uses of Argument in Anti-Isma'ili Polemics*, McGill University, 1991, Y.L.T.
- Mermer, A.**, *Aspects of Religious Identity: The Nurcu Movement in Turkey Today*, University of Durham, 1985, Dr.T.

- Mernissi, Fatima**, *Effects of Modernization of the Male-Female Dynamics in Muslim Society: Morocco*, Brandies University, 1974, Dr.T.
- Mersin (Alici), Didem**, *The Impact of Turkey's Nationalistic Culture on Turkish Foreign Policy Making as Observed in Turkey's Relations with the Central Asian Turkish Republics*, Dan. Gareth M. Winrow, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1995, 120 s., Y.L.T.
- Mert, Nuray**, *Early Republican Secularism in Turkey: A Theoretical Approach*, Dan. Binnaz Toprak, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1992, 152 s., Dr.T.
- Meservey, Sabra F.**, *Feyzullah Efendi: An Ottoman Seyhulislam*, Princeton University, 1966, 179 s., Dr.T.
- Meshaka, Aida**, *Soviet Marxism, Arab Socialism and Arab Nationalism: The Case of Egypt*, University of Alberta, 1974, Dr.T.
- Meubart, Leo**, *Abd ar-Rahman al-Kawakibi, His Life and Thought*, Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning, 1955, Dr.T.
- Meyers, Alfreda E.**, *Theodore Beck and Sayyid Ahmad Khan: The Myth of Provocateur and Puppet in Muslim Separatism, 1875-1909*, The American University, 1973, 292 s., Dr.T.
- Mikawy, Noha M. el-**, *Transition to Liberal Democracy in Egypt: The Predicament of Consensus-Building*, University of California, Los Angeles, 1991, Dr.T.
- Mikhail, John Hanna**, *al-Mawardi: A Study in Islamic Political Thought*, Harvard University, 1968, Dr.T.
- Mikhail, Mona N.**, *Major Existentialist Themes and Methods in the Short Fiction of Idris, Mahfouz, Hemingway and Camus*, The University of Michigan, 1972, 192 s., Dr.T.
- Miller, Lerry B.**, *Islamic Disputation Theory: A Study of the Development of Dialectic in Islam from the Tenth Through Fourteenth Centuries*, Princeton University, 1984, 265 s., Dr.T.
- Millgram, Abraham E.**, *Sixteenth Century Jewish Community Life in Turkey: A Study Based on the Responsa of Rabbi Solomon Hakoben (Maharshak)*, Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning, 1945, Dr.T.
- Millward, William G.**, *A Study of al-Yaqubi, With Special Reference to His Alleged Shia Bias*, Princeton University, 1962, 325 s., Dr.T.
- Milson, Menahem**, *Kitab Adab al-Muridin of Abu al-Najib al-Subrawardi*, Harvard University, 1964, Dr.T.
- Mir, Mustansir**, *Thematic and Structural Coherence in the Quran: A Study of Islabi's Concept of 'Nazm'*, University of Michigan, 1983, 209 s., Dr.T.
- Mire, Lawrence J.**, *The Social Origins of Liberal Political Thought in Egypt, 1879-1914*, Princeton University, 1980, 237 s., Dr.T.
- Mirza, A.**, *Sketches of Ayur Vedic, or Hindu System of Medicine, and Unani, or Moha-medan System of Medicine*, Edinburgh University, 1900, Dr.T.
- Mirza, N. A.**, *Isma'ilis in Syria at the Time of the Crusades*, University of Durham, 1964, Dr.T.
- Mitchell, Robert E.**, *Genesis, Sources, Composition and Reception of Voltaire's Mahomet (PBUH)*, The Ohio State University, 1961, 234 s., Dr.T.
- Miyamoto, Y.**, *Luther and the Turks*, University of Manchester, 1984, Y.L.T.

- Modarresi, H.**, *Kharaj in Shi'i Law: from the Beginning to the Tenth/Sixteenth Century*, Oxford University, 1982, 438 s., Dr.T.
- Moghissi, Haideh**, *Populism and Feminism in Iran: Women's Struggle in A Male-Defined Revolutionary Movement*, Queen's University, 1991, Dr.T.
- Mohamed, A. Y.**, *Sufi Poetry in Somali, Its Theme and Its Imagery*, London School of Oriental and African Studies, 1977, Dr.T.
- Mohamed, Mohini**, *The Lives and Contributions of Selected Non-western Mathematicians During the Islamic Medieval Civilization*, Dan. Stephen Krulik, Temple University, 1990, 285 s., Dr.T.
- Mohammad, Ghazi Rajab**, *The Minaret and Its Relationship to the Mosque in Early Islam*, University of Edinburgh, 1964, Dr.T.
- Mohammad, Shaw**, *Political Ideas of Sir Syed Khan*, University of Allahabad, 1963, Dr.T.
- Mohammed, Abdalla I.**, *The Notion of Good and Evil in the Ethics of "Abd al-Jabbar: A Philosophical Study, With Translation of "The Determination of Justice and Injustice" (al-Ta'dil Wa al-Tajwir)*, Temple University, 1984, 245 s., Dr.T.
- Mohammed, Abdalla**, *The Notion of Good and Ein the Ethics of Abd al-Jabbar: A Philosophical Study with a Translation of The Determination of Justice and Injustice (al-Tadil wa-al-tajwir) Sections 1-12*, Temple University, 1984, Dr.T.
- Mohammed, Ovey N.**, *The Western Interpretations of Averroes' Doctrine of the Immortality of the Soul and Their Place in the History of Christian Thought*, University of St. Michael's College, 1975, 345 s., Dr.T.
- Monoochehri, Abbas**, *Ali Shari'ati and the Islamic Renaissance*, Dan. Arthur L. Kal-leberg, University of Missouri, 1988, 223 s., Dr.T.
- Moreau, Talaat**, *Elemental Imagery in the Poetry of Eliot and Iqbal: A Bachelardian Approach*, The Catholic University of America, 1991, Dr.T.
- Morewedge, Parviz**, *A Study in Ibn Sina and Sufism*, University of California, Los Angeles-1969, 694 s., Dr.T.
- Moriah, D.G.**, *The Social Structure of the Sufi Asociations in Egypt in the Eighteenth Century*, London School of Oriental and African Studies, 1963, Dr.T.
- Morris, Eric E.**, *Islam and Politics in Aceh: A Study of Center Periphery Relations in Indonesia*, Cornell Univresity, 1983, 337 s., Dr.T.
- Mouloud, Meslem**, *Islamic View on Human Rights*, University of United States of America, 1986, Y.L.T.
- Moussalli, A. Salah al-Din**, *Contemporary Islamic Political Thought: Sayyid Quthb*, Dan. Charles E. Butterworth, University of Maryland, 1985, 192 s., Dr.T.
- Moussavi, Ahmad K.**, *The Struggle for Authority in the Nineteenth Century Shi'ite Community: The Emergence of the Institution of Marja'-ı Taqlid*, McGill University, 1991, Dr.T.
- Mu'aygil, Abdullah H.**, *The Political and Social Views of Mahmud Bayram al-Tunisi*, University of Michigan, 1986, 281 s., Dr.T.
- Mudamgha, Anwar A. al-**, *Ibn Khaldun's Socio-Historical Theory: A Study in the History of Ideas*, Syracuse University, 1971, 428 s., Dr.T.
- Mufti, Malik**, *Pan-Arabism and State Formation in Syria and Iraq: 1920-1992*, Harvard University, 1993, Dr.T.

- Muhammad, A. H.**, *A Critical Edition of Ru'us al-Masa'il by al-Zamakhshari (d. 538 H./1144 A.D.)*, St. Andrews University, 1977, Dr.T.
- Muhammad, Waffie**, *The Quran and the Bible: A Comparative Study*, University of Karachi, 1982, 332 s., Dr.T.
- Mukarram, A.**, *Some Aspects of Contemporary Islamic Thought: Guidance and Governance in the Work of Mawlana Abul Hasan Ali Nadwi and Mawlana Abul Aala Maududi*, Oxford University, 1992, Dr.T.
- Munifi, Abdullah A. A.**, *Islamic Constitutional Theory*, University of Virginia, 1973, 622 s., Dr.T.
- Murad, Hasan Q.**, *Ethico-Religious Ideas of 'Umar*, McGill University, 1981, Dr.T.
- Murgotten, Francics C.**, *Origins of the Islamic State: Being A Translation from the Arabic, Accompanied With Annotations, Geographic and Historic Notes of the Kitab "Futuh al-Buldan" of al-Imam Abu-l-Abbas Ahmad Ibn Jabir al-Baladhuri, Part. II*, Columbia University, 1924, XXI+299 s., Dr.T.
- Murshid, Tazeen M.**, *The Bengal Muslim Intelligensia, 1937-1977: The Tension Between the Religious and the Secular*, Oxford University, 1985, 426 s., Dr.T.
- Murtazavi, Seyed-Ali**, *Islam Reaffirmed: The Denial of A Dream in Iran*, Temple University, 1987, 258 s., Dr.T.
- Musallam, Adnan A.**, *Formative Stages of Sayyid Qutb's Intellectual Career and His Emergence As An Islamic Da'iyah, 1906-1952*, University of Michigan, 1983, 305 s., Dr.T.
- Musallam, Basim**, *Sex and society in Islam;The Sanction and Medieval Techniques of Birth Control*, Harvard University, 1973, Dr.T
- Musawi, M. J. H. H. al-**, *The Philosophical Problem of the Relation Between Reason and Revelation in the Thought of Qadi Abd al-Jabbar*, Edinburgh University, 1976, Dr.T.
- Mushir-ul-Haqq**, *Religion and Politics in Muslim India (1857-1947): A Study of Political Ideas of the Indian Nationalist "Ulama", With Special Reference to Maulana Abul Kalam Azad, the Famous Nationalist Muslim*, McGill University, 1967, Dr.T.
- Mushtak, H. T.**, *al-Farabi's Treatise on the One and the Many: Edition, Translation and Commentary*, Oxford University, 1961, Y.L.T.
- Muslih, Muhammad Y.**, *Urban Notables, Ottomanism, Arabism, and the Rise of Palestinian Nationalism, 1856-1920*, Columbia University, 1985, 393 s., Dr.T.
- Mussad, Hani W.**, *Theology of the Muslim Fundamentalist Sayyid Qutb*, Dan. J. Dudley Woodberry, Fuller Theological Seminary, School of World Mission, 1989, 184 s., Y.L.T.
- Mutawa, Abdullah M.**, *The Ulama of Najd from the Sixteenth Century to the Mid-Eighteenth Century*, University of California, Los Angeles-1989, 365 s., Dr.T.
- Mutman, Mahmut**, *Under the Sign of Orientalism*, University of California, Santa Cruz-1992, 256 s., Dr.T.
- Nabi, Noor**, *Development of Muslim Religious Thought in India from 1200 A.D. to 1450 A.D.*, Aligarh Muslim University, 1958, 307 s., Dr.T.
- Nadvi, Syed S.**, *'Abd Allah ibn Zubayr and the Caliphate*, University of Chicago, 1972, Dr.T.

- Nafees, A. F. al-**, *The Role of the Shi'ah in the Political Development of Modern Iraq*, Cambridge University, 1972, Dr.T.
- Naib, Raja M.**, *Islamic Political Thought: The Case of Pakistan*, Kansas State University, 1963, 212 s., Dr.T.
- Naify, James F.**, *Arabic and European Occasionalism: A Comparison of al-Ghazali's Occasionalism and Its Critique by Averroes With Malebranche's Occasionalism and Its Criticisms in the Cartesian Tradition*, University of California, San Diego-1975, 212 s., Dr.T.
- Naim, Syed R.**, *The Radical Tradition in Islam and the Islamic Tendency in Contemporary Egypt*, Dan. Marvin Weinbaum, University of Illinois, Urbana-1990, 513 s., Dr.T.
- Naim, Syed Rashid**, *The Radical Tradition in Islam and the Islamist Tendency in Contemporary Egypt*, University of Illinois, Urbana-1990, Dr.T.
- Najim, W. T.**, *Studies on the Writings of al-Jabiz*, London School of Oriental and African Studies, 1958, Dr.T.
- Najjar, Fauzi**, *The Political Philosophy of al-Farabi As A Rationalistic Interpretation of Islam*, The University of Chicago, 1954, Dr.T.
- Nakamura, Kojiro**, *al-Ghazali's Ideas of Prayer, With An English Translation and Annotation of "Kitab al-Adhkar Wa'l-Da'awat" of His Ihya Ulum al-Din*, Harvard University, 1970, Dr.T.
- Namlah, Saleh M. al-**, *Political Legitimacy in Libya Since 1969: A Weberian Perspective*, Syracuse University, 1992, Dr.T.
- Nanji, Azim A.**, *The Nizari Isma'ili Tradition in Hind and Sind*, Mc Gill University, 1972, Dr.T.
- Naqib, Murtada H. al-**, *Nizam al-Mulk: An Analytical Study of His Career and Contribution to the Development of Political and Religious Institutions under the Great Saljuqs*, McGill University, 1978, Dr.T.
- Naqshbandi, A. M.**, *The Doctrine of Consensus (Ijma) in Islamic Law*, London School of Oriental and African Studies, 1959, Dr.T.
- Naser, Abdallah O.**, *The Education Philosophy of Certain Prospective American and Arab Woman Teachers*, University of Florida, 1966, 174 s., Dr.T.
- Nashif, Taisir N.**, *A Quantitative Comparative Study of Jewish and Palestine Arab Political Elites, (1920-1948)*, State University of New York, Binghamton-1974, Dr.T.
- Nashshabah, Hisham A.**, *Islam and Nationalism in the Arab World; a Selected and Annotated Bibliography*, McGill University, Y.L.T.
- Nasim, K. B.**, *The Life and Works of Hakim Awbad-ud-Din Anwari*, University of Manchester, 1963, Dr.T.
- Nasr, Seyyed H.**, *The Conception of Nature in Islamic Thought During the 4 th Century (A.H.)*, Harvard University, 1958, Dr.T.
- Nasr, Seyyed Vali R.**, *The Politics of An Islamic Movement: The Jama'at-i Islami in Pakistan*, Dan. Myron Weiner, Massachusetts Institute of Technology, 1991, Dr.T.
- Nasralla, Abderrahim Ali**, *Enemy Perceived: Christian and Muslim Views on Each Other During Crusades*, New York University, 1980, 279 s., Dr.T.
- Nasri, Hani Y.**, *Ibn Abd al-Wahhab's Philosophy of Society: An Alternative to the Tribal Mentality*, Fordham University, 1979, 202 s., Dr.T.

- Nasser, Rachid A. el-, *Morocco, from Kharijism to Wabbabism: The Quest for Religious Purism*, The University of Michigan, 1983, c.1-2, 686 s., Dr.T.
- Navabi, Abbas, *Reform and Revolution in Shi'i Islam: The Thought of Ali Shariati*, Dan. Iliya Hank, Indiana University, 1988, 209 s., Dr.T.
- Navidi, Daryoush, *Socioeconomic and Political Changes in Safavid Iran, 16 th and 17 th Centuries*, Vanderbilt University, 1977, 252 s., Dr.T.
- Nawid, Senzil, *Aman-Allah and the Afghan 'Ulama: Reaction to Reforms, 1919-1929*, The University of Arizona, 1987, 311 s., Dr.T.
- Nazari-Kangorloo, Behnaz, *Ideology of Shi'ism in the Islamic Republic of Iran: Its Impact on One Foreign Issue (Shi'ites of Babrain) and on One Domestic Issue (Iranian Professional Women)*, The George Washington University, 1992, Dr.T.
- Nazir-Ali, M. J., *The Influence of Maulana Jalaluddin Rumi on the Theology of Allama Mubammad Iqbal*, Oxford University, 1977, Y.L.T.
- Neubart, Leo, *'Abd ar-Rahman al-Kawakibi, His Life and Thought*, Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning, 1955, Dr.T.
- Newman, Andrew J., I., *The Development and Political Significance of the Rationalist (Usuli) and Traditionalist (Akbbari) Schools in Imami Shi'i History from the Third/Ninth to the Tenth/Sixteenth Century A. D.*, University of California, Los Angeles-1986, c.1-2, XIX+934 s., Dr.T.
- Nezam Mafi, Khadijeh, *Socio-functional Analysis of Shi'ah Ideology, Leadership and Communication Infrastructure in Iran*, American University of Cairo, 1980, 170 s., Dr.T.
- Nezam Mafi, Rezagholi, *Islam and Modern International Relations: The Contribution and Influence of Shia*, Dan. Hamid Mowlana, The American University, 1988, 363 s., Dr.T.
- Nimitz, August H., Jr., *The Role of the Muslim Sufi Order in Political Change: An Overwiev and Micro-Analysis from Tanzania*, Indiana University, 1973, 613 s., Dr.T.
- Nirenstein, Samuel, *The Problem of the Existence of God in Maimonides, Alanus and Averroes, A Study in the Religious Philosophy of the Twelfth Century*, Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning, 1922, Dr.T.
- Noer, Deliar, *The Rise and Development of the Modernist Muslim Movement in Indonesia During the Dutch Colonial Period (1900-1942)*, Cornell University, 1963, 593 s., Dr.T.
- Norman, Barbara A., *The Black Muslims: A Rhetorical Analysis (Malcom X, Nation of Islam, Elijah Muhammad)*, The University of Oklahoma, 1985, 298 s., Dr.T.
- Noroozi, L. Elaine (Moghimi), *Influence of Perceptions of Shia in the United States: 1979-1984*, University of Lousville, 1989, 90 s., Y.L.T.
- Norton, Augustus R., *Harakat Amal and the Political Mobilization of Shi'a of Lebanon*, University of Chicago, 1984, 178 s., Dr.T.
- Nouera, Fouad A., *The Relationship Between Islamic Ideology and Basic Social Work Concepts*, The Ohio University, 1950, Dr.T.
- Nour, Mohammed A. M., *Analytical Study of the Sociological Thought of Ibn Khal-dun*, University of Kentucky, 1954, Dr.T.
- Nouri, M. M., *Scholars of Nishapur, 700-1250*, Edinburgh University, 1957, Dr.T.

- Nucho, Fuad N., *al-Kindi's Treatise on Philosophy*, Dropsie College for Hebrew and Cognate Learning, 1969, Dr.T.
- Nur El-Daym, E. Y., *The Charge of Shi'ism Against at-Tabari With Special Reference to His "Tafsir"*, Edinburgh University, 1970, Dr.T.
- Nuseibeh, Hazem Z., *The Ideas of Arab Nationalism*, Princeton University, 1954, 386 s., Dr.T.
- Obeidat, Marwan M., *The Muslim East in American Literature: The Formation of An Image*, Indiana University, 1985, 194 s., Dr.T.
- Ökten, Ertuğrul, *Ottoman Society and State in the Light of the Fatwas Ibn Kemal*, Dan. Halil İnalçık, Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1996, 159 s., Y.L.T.
- Omar, Abdullah O. A. al-, *The Reception of Darwinism in the Arab World*, Harvard University, 1982, 380 s., Dr.T.
- Omar, Azmi Bin, *In Quest of An Islamic Ideal of Education: A Study of the Role of the Traditional Pondok Institution in Malaysia*, Temple University, 1993, Dr.T.
- Omar, F. C. A. A. al-, *The Doctrine of the Maturidite School, With Special Reference to As-Sawad-al-A'zam of al-Hakim as-Samarkandi*, Edinburgh University, 1975, Dr.T.
- Omar, Mohd. Nasir Bin, *A Study on How to Attain Happiness As Reflected in the Works on Tahdhib al-Akhlaq by Yahya Ibn 'Adi (d.794) and Miskawayh (d.1030)*, University of Nottigham, 1992, 378 s., Dr.T.
- Omar, Saleh B., *Ibn al-Haytham and Greek Optics: A Comparative Study in Scientific Methodology*, University of Chicago, 1975, Dr.T.
- Ormsby, Eric Linn, *An Islamic Version of Theodicy: The Dispute Over al-Ghazali's "Best of All Possible Worlds"*, Princeton University, 1981, 386 s., Dr.T.
- Osman, Abdelwahab A. M., *The Political and Ideological Development of the Muslim Brotherhood in Sudan, 1945-1986*, University of Reading, 1989, 513 s., Dr.T.
- Osman, Ibrahim el-B., *Islamic Perspectives on the Question of Nationalism and National Integration: The Case of the Sudan*, University of California, Riverside-1984, 348 s., Dr.T.
- Osman, Khalid H. A., *The 'Effendia' and Concepts of Nationalism in the Sudan*, University of Reading, 1987, 255 s., Dr.T.
- Osman, Muhammad F. M., *The Juristic Rules of Conquered Land and Land Taxation: Fay' and Kharaj. Their Origins and Development in Medieval Islam*, Princeton University, 1976, 634 s., Dr.T.
- Othman, A. H. B. H., *Shafi'i and the Interpretation of the Role of the Quran and Hadith*, University of St. Andrews, 1976, Dr.T.
- Owen, Jonathan P., *Akram al-Hourani: A Study of Syrian Politics, 1943-1954*, The Johns Hopkins University, 1992, Dr.T.
- Özdemir, İbrahim, *Some Aspects of Miskawayh's Moral Philosophy*, Dan. Alparslan Açıkgöç, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1988, 48 s., Y.L.T.
- Özdemir, İbrahim, *The Ethical Dimension of Human Attitude Towards Nature*, Dan. Yasin Ceylan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1996, IX+219 s., Dr.T.

- Özdemir, İlker**, *Political Role of the Popular Culture: The Debate in Turkey as Illustrated Ahmet Oktay's and Ünsal Oskay's Approaches*, Dan. Raşit Kaya, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1996, 225 s., Y.L.T.
- Özdoğan, Günay G.** *The Case of Racism-Turanism: Turkism During Single-Party Period, 1931-1944: A Radical Variant of Turkish Nationalism*, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1990, 463 s., Dr.T.
- Öztimur, Neşe**, *Islamic Revivalism and the Islamic Intellectuals in The 1980s: The Case of Ali Bulac*, Dan. Jeremy Salt, Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1992, 89 s., Y.L.T.
- Öztopcu, Kurtulus**, *A 14 th Century Mamluk-Kipchak Military Treatise: Munyatu'l-Qhuzat*, University of California, Los Angeles-1986, 503 s., Dr.T.
- Öztürk, İbrahim**, *Fukuzawa Yukichi and Ahmet Mithat Efendi: A Comparative Study of the Two Leading Figures of Modernization in Japon and the Ottoman Empire in the 19 th Century*, Dan. Selçuk Esenbel, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1995. 118 s., Y.L.T.
- Öztürk, N.**, *Islamic Orthodoxy Among the Ottomans in the Seventeenth Century With Special Reference to the Qadi-Zade Movement*, Edinburgh University, 1981, 485 s., Dr.T.
- Pachachi, Adnan M.**, *A Study of Nationalism in the Middle East*, Georgetown University, 1950, Dr.T.
- Pallot, E. C.**, *Ideas of Incarnation in Non-Christian Religions and the Christian Doctrine of Incarnation*, University of London, 1938, Dr.T.
- Palmer, Monte**, *Arab Unity: Problems and Prospects*, University of Wisconsin, 1964, 263 s., Dr.T.
- Palmer, Parker**, *Religion, Political Modernization and Secularization: Case Studies in America, Turkey and Japan*, University of California, Berkeley-1978, 378 s., Dr.T.
- Park, George T.**, *The Life and Writings of Mehmed Fuad Köprülü: The Intellectual and Turkish Cultural Modernization*, The Johns Hopkins University, 1975, 451 s., Dr.T.
- Parks, Randall D.**, *Abraham the 'First Christian' and the 'First Muslim': Hermeneutics of A Religious Symbol in Western Christianity and Sunni Islam*, Southwestern Baptist Theological Seminary, 1987, 334 s., Dr.T.
- Parla, Taha**, *The Social and Political Thought of Ziya Gökalp, 1876-1924*, Columbia University, 1980, 269 s., Dr.T.
- Parnia, Ezzatollah**, *An Inquiry into Political Development in Iran 1950-1980 With Special Reference to the Concept of System Theory*, Claremont Graduate School, 1983, 107 s., Dr.T.
- Partington, David H.**, *"Nisab al-Ihtisab"; An Arabic Religio-legal Text (Edited, Translated and Annotated by the Author With Introduction, Translation and the Arabic Text)*, Princeton University, 1961, 624 s., Dr.T.
- Pasha, Zahida H.**, *Ibn Khaldun, Sociologist: A Fourteenth Century Pioneer*, American University of Cairo, 1951, Dr.T.
- Patton, Douglas L.**, *A History of the Atabegs of Mosul and Their Relations With Ulama A.H. 521-660/A.D. 1127-1262*, New York University, 1982, 548 s., Dr.T.

- Paydar, Manouchehr**, *Aspects of the Islamic State: Religious Norms and Political Realities*, University of Utah, 1972, 162 s., Dr.T.
- Pearson, Harlan O.**, *Islamic Reform and Revival in Nineteenth Century India: the "Tariqah-i Muhammadiyah"*, Duke University, 1979, 340 s., Dr.T.
- Perez, Raoul M.**, *Vocabulario Clasificado de Kalila et Digna*, The University of Chicago, 1942, Dr.T.
- Perho, Irmeli**, *Prophet's Medicine-A Creation of Muslim Traditional Scholars*, University of Helsinki, 1993, Dr.T.
- Periman, M.**, *Moslem Polemic Against Jews and Judaism*, London School of Oriental and African Studies, 1941, Dr.T.
- Pessango, Jerome M.**, *The Kitab al-Iman of Abu 'Ubayd al-Qasim b. Sallam: A Study of the Muslim Struggle for A Definition of Faith*, Yale University, 1973, 203 s., Dr.T.
- Peters, Francis E.**, *Aristoteles Arabus: The Oriental Translations and Commentaries on the Aristotelian Corpus*, Princeton University, 1961, 196 s., Dr.T.
- Peterson, Samuel R.**, *Shi'ism and Late Iranian Arts*, New York University, 1981, 245 s., Dr.T.
- Petratis, C.**, *Arabic Version of Aristotle's Meteorology, First Edition and Commentary*, University of Oxford, 1964, Dr.T.
- Petry, Carl F.**, *Geographic Origins and Residence Patterns of the 'Ulama' of Cairo in the Fifteenth Century*, Dan. Andrew S. Ehrenkreutz, The University of Michigan, 1974, c.1-2, 835 s., Dr.T.
- Philipp, Thomas**, *The Role of Jurji Zaidan in the Intellectual Development of the Arab Nahda from the Beginning of the British Occupation of Egypt to the Outbreak of World War I*, University of California, Los Angeles-1971, 393 s., Dr.T.
- Pierson, Mary F.**, *The Jami' al-Funun Wa-Sulwat al-Mahzun of Ibn Shabib (1206-1295 A.D.): Text, Translation, and Commentary*, Brandeis University, 1976, 351 s., Dr.T.
- Pirnazar, Jaleh**, *Political Movements and Organizations in Iran: 1890-1953*, University of California, Berkeley-1980, Dr.T.
- Poartaei, Ali**, *Toward A Synthesis of Theories of Revolution: The Cases of Iran and Egypt*, The University of Oklahoma, 1982, 406 s., Dr.T.
- Poonawala, Ismail K. H.**, *al-Qadi an-Numan (d.363/974) and His "Urjuza" on the Imamete*, University of California, Los Angeles-1970, 534 s., Dr.T.
- Poon-Chiang, Tony**, *A Case Study of the Missionary Stance of the Ahmadiyya Movement in North America*, Northwestern University, 1973, 213 s., Dr.T.
- Poston, Larry Allan**, *Islamic 'Da'wah' in North America and the Dynamics of Conversion to Islam in Western Societies*, Northwestern University, 1988, c.1-2, 507 s., Dr.T.
- Potter, Lawrence G.**, *The Kart Dynasty of Herat: Religion and Politics in Medieval Iran*, Columbia University, 1992, Dr.T.
- Pourghourian-Najafabadi, Mohamad S.**, *The Islamic Concept of Socio-Political Leadership in Iran*, United States International University, 1981, 338 s., Dr.T.
- Pritchett, Diana T.**, *The Language of Arab Nationalism and Arab Foreign Policy: The Relations of Egypt, Libya and Syria, 1969-1981*, Boston University, 1992, Dr.T.

- Qamar, Abdullah Q. A. al-**, *The Reception of Darwinism in the Arab World*, Harvard University, 1982, 380 s., Dr.T.
- Qariballah, H. M. A. F.**, *The Influence of al-Ghazali Upon Islamic Jurisprudence and Philosophy, With Special Reference to the Period A.D. 1100-1400*, Edinburgh University, 1970, Dr.T.
- Qatam, Abdulla A. al-**, *Shi'ite Political Poetry During the Umayyad Period*, The University of Utah, 1992, Dr.T.
- Qaysi, Abdul Wahhab A. al-**, *The Impact of Modernization on Iraqi Society During the Ottoman Era: A Study of Intellectual Development in Iraq (1869-1917)*, University of Michigan, 1958, 238 s., Dr.T.
- Qeisi, M. I. al-**, *Some Religious and Political Aspects of the Thought of Shah Wali Allah of Dehli, 1703-1762*, University of Manchester, 1977, Dr.T.
- Quimby, Lucy Gardner**, *Transformations of Belief: Islam Among the Dyula of Kongbougou from 1880 to 1970*, University of Wisconsin, Dr.T.
- Qurashi, Regula Bur.**, *Qawwali: Sound, Context and Meaning in Indo-Muslim Sufi Music*, University of Alberta, 1981, 513 s., Dr.T.
- Qureshi, M. N.**, *The Khilafat Movement in India, 1919-1924*, London School of Oriental and African Studies, 1975, Dr.T.
- Rabe, Ahmad Adulla al-**, *Muslim Philosophers' Classifications of the Sciences: al-Kindi, al-Farabi, al-Ghazzali, Ibn Khaldun*, Harvard University, 1984, 220 s., Dr.T.
- Raccagni, Michelle**, *Origins of Feminism in Egypt and Tunisia*, New York University, 1983, 327 s., Dr.T.
- Rachid, Mimouni**, *Elites in the Process of Modernization: Comparison Between Africa and Latin America*, University of Bradford, 1982, Y.L.T.
- Rafati, Vahid**, *Development of Shaykhi Thought in Shi'i Islam*, University of California, Los Angeles-1979, 242 s., Dr.T.
- Rageb, Faiz J.**, *Cosmography in the Tadhkira (fi 'Ilm al-Hay'ah) of Nasir al-Din Tusli (13th Century. A.D.)*, Harvard University, 1982, 653 s., Dr.T.
- Rahbar, M. D.**, *Studies in the Ethical Doctrine of the Quran*, Cambridge University, 1953, Dr.T.
- Rahim, Rabibeh**, *Perfection Manifested: 'Ali b. Talib's Image in Classical Persian and Modern Indian Muslim Poetry*, Dan. A. Schimmel, Harvard University, 1989, 565 s., Dr.T.
- Rahimieh, Nasrin**, *Responses to Orientalism in Modern Eastern Fiction and Scholarship*, University of Alberta, 1988, Dr.T.
- Rahman, Fazlur**, *Avicenna's Psychology: A Critical Edition, English Translation and Commentary of "Kitab al-Najat"*, Oxford University, 1949, Dr.T.
- Rahman, M. M.**, *An Edition of the First Two Chapters of al-Maturidi's "Ta'wilat Ahl al-Sunna"*, London School of Oriental and African Studies, 1970, Dr.T.
- Rahman, M. M.**, *The Materials in the Works of al-Farabi and Ibn Sina on Which the Metaphysical Section of al-Ghazali's "Maqasid" is Based*, Edinburgh University, 1967, Dr.T.
- Raj, Casimir N.**, *Materialism and Satisfaction With Life in Three Religious Contexts: the Case of India*, Dan. Lyn S. Amine, Saint Louis University, 1993, 244 s., Dr.T.
- Rajae, Farhang**, *Islam and Politics: Ayat-Allah Ruhollah Musavi Khomeyni's Fundamental Political Ideas*, University of Virginia, 1983, 271 s., Dr.T.

- Rajaie, S. K.**, *Mulla Sadra's Philosophy and Its Epistemological Implications*, University of Durham, 1976, Dr.T.
- Rajkowski, W. W.**, *Early Shi'ism in Iraq*, London School of Oriental and African Studies, 1955, Dr.T.
- Ram, Chagay**, *Islamic Symbolism: The Ideology of the Islamic Revolution in Iran As Reflected in Friday Communal Sermons, 1979-1989*, New York University, 1992, 574 s., Dr.T.
- Ramage, Douglas E.**, *Ideological Discourse in the Indonesian New Order: State Ideology and the Beliefs of An Elite, 1985-1993*, Dan. Donald E. Weatherbee, University of South Carolina, 1993, Dr.T.
- Ramsaur Jr., Ernest E.**, *The Young Turk Revolution: An Inquiry into the Origins of the Turkish Revolution of 1908*, Berkeley University, 1947, 180 s., Dr.T.
- Ramyar, M.**, *Shaykh Tusi: The Life and Works of A Shi'ite Leader*, Edinburgh University, 1977, Dr.T.
- Ramzi, M. J.**, *The Development of Political Thought and Practice in Islam, 232 A.H./622-847 A.D.*, University of Glasgow, 1948, Dr.T.
- Rashid, A. M.**, *The Role of the 'Shurta' in Early Islam*, Edinburgh University, 1983, 268 s., Dr.T.
- Rastegar, Farshad**, *Education and Revolutionary Political Mobilization: Schooling Versus Uprootedness As Determinants of Islamic Political Activism Among Afghan Refugee Students in Pakistan*, University of California, Los Angeles-1991, Dr.T.
- Rautzenberg, Carl J.**, *The Influence of Arabic Aristotelianism Upon the Philosophy of Thomas Aquinas*, The University of Chicago, 1930, Dr.T.
- Reed, Howard Alexander**, *The Destruction of the Janissaries by Mahmud II in June, 1826*, Princeton University, 1951, Dr.T.
- Rehimi, Mohamad R.**, *Khomeini and the Arabs: A Regional Perspective*, Dan. Farhang Mehd, University of Boston, 1994, Dr.T.
- Reid, Donald M.**, *Farah Antun: The Life and Times of A Syrian Christian Journalist in Egypt*, Princeton University, 1969, 332 s., Dr.T.
- Reinhart, Arthur Kevin**, *Before Revelation: the Boundaries of Muslim Moral Knowledge*, Harvard University, 1986, Dr.T.
- Rentz, George S., Jr.**, *Muhammad ibn 'Abd al-Wahhab (1703/04-1792) and the Beginnings of Unitarian Empire in Arabia*, University of California, Berkeley-1948, Dr.T.
- Repp, R. C.**, *An Examination of the Origins and Development of the Office of Shaikh al-Islam in the Ottoman Empire*, Oxford University, 1967, Dr.T.
- Riese, Moshe I.**, *The Arabic Commentary of Solomon ben Yerubam, the Karaite, on Ecclesiastics*, Yeshiva University, 1973, 688 s., Dr.T.
- Rifat, Nurshif A. M.**, *Ibn Hazm on Jews and Judaism*, University of Exeter, 1988, c.1-3, 494 s., Dr.T.
- Riordan, Joseph**, *Form and Intellect in Averroes*, University of Toronto, 1961, Dr.T.
- Rizvi, Janet M.**, *Muslim Politics and Government Policy: Studies in the Development of Muslim Organizations and Its Social Background in North India and Bengal, 1885-1917*, Cambridge University, 1969, Dr.T.

- Rizvi, Syed R. A., *Nizam al-Mulk Tusi-His Contribution to Statecraft Political Theory and the Art of Government*, University of Karachi, 1978, 274 s., Dr.T.
- Roberts, Frances E., *Selected Translations of the Devotional Literature of Abu'l-Hasan al-Sahadhili*, The Hartford Seminary Foundation, Hartford University, 1943, Dr.T.
- Roberts, Joseph B., *Early Islamic Historiography: Ideology and Methodology (The Battle of the Camel)*, The Ohio State University, 1986, 317 s., Dr.T.
- Rokni, Mitra, *The Project of Modernity in Iran, 1850 to 1900: A Reinterpretation*, The American University, 1987, 271 s., Dr.T.
- Rooke, Alexander J.G., *Islam and the New World Order*, Dan. Hüseyin Bağcı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1996, 144 s., Y.L.T.
- Rosemary, Stanfield, *Mirza Makhdum Sharifi: A 16th Century Sunni Sadr at the Safavid Court*, Dan. R. D. McChesney, New York University, 1992, 168 s., Dr.T.
- Rouzbehani, Fariborz, *Internal and External Implication of Populist Islamic Revivalism: A Survey of Evolutionary Islamic Development in Iran*, University of Southern California, 1983, Dr.T.
- Rowson, Everett K., *(Abu'l-Hasan) al-Amiri (d. 992 A.D.) on the Afterlife: A Translation With Commentary of His "al-Amad 'ala al-Abad"*, Yale University, 1982, 551 s., Dr.T.
- Royce, William R., *Mir Ma'sum Ali Shah and the Ni'mat Allahi Revival 1776-1777 to 1796-1797: A Study of Sufism and Its Opponents in Late Eighteenth Century Iran*, Princeton University, 1979, 217 s., Dr.T.
- Royster, James E., *The Meaning of Muhammad (PBUH) for Muslims: A Phenomenological Study of Recurrent Images of the Prophet*, Hartford University, 1970, 414 p, Dr.T.
- Rozi, Abdul Ghafoor I., *Social Role of Scholars (Ulama) in Islamic Spain: A Study of Medieval Biographical Dictionaries (Tarajim)*, Boston University, 1983, 497 s., Dr.T.
- Rubaiy, Abdul A. al-, *Nationalism and Education: A Study of Nationalistic Tendencies in Iraq Education*, Kent State University, 1972, 205 s., Dr.T.
- Runty, Carol J., *The Political Role and Status of Women in the Muslim World*, The University of Nebraska, 1981, 134 s., Dr.T.
- Ryan, Michael S., *Empty Bodies on Ruined Thrones: Politics in the Thought of Ibn 'Arabi*, Harvard University, 1981, Dr.T.
- Saab, Hassan, *The Arab Federalists of the Ottoman Empire*, Georgetown University, 1956, Dr.T.
- Saadallah, Belkacem, *The Rise of Algerian Nationalism: 1900-1930*, University of Minnesota, 1965, 519 s., Dr.T.
- Saaman, Sadek H., *Egyptian Secondary Education: A Study in Philosophical Foundations*, Columbia University, 1953, 324 s., Dr.T.
- Sabuncuoğlu, Mine Fatma, *Language Reform and National Development in Turkey (Communication, Political Parties)*, University of California, Berkeley-1985, 518 s., Dr.T.
- Sachedina, Abdulaziz A., *The Doctrine of Mahdism in Imami Shi'ism*, University of Toronto, 1976, Dr.T.

- Sadellah, Abou El Kasem**, *The Algerian National Movement*, University of United States of America, 1965, Dr.T.
- Saeed, Javaid**, *Islam and Modernization: A Comparative Analysis of Pakistan, Egypt and Turkey*, University of South Carolina, 1989, 452 s., Dr.T.
- Saeedi, Meade G.**, *The Politics of Religious Persecution: Can Tolerance Occur Within Certain Islamic States for the Ahmadi and Baba'i Faiths*, Dan. Charles Butterworth, University of Maryland, 1993, Dr.T.
- Safran, Nadav**, *Modern Egypt in Search of An Ideology*, Harvard University, 1959, Dr.T.
- Sahas, Danial J.**, *Encounter and Refutation: John of Damascus's Attitude Towards the Muslim and His Evaluation of Islam*, The Hartford Seminary Foundation, Hartford University, 1969, 182 s., Dr.T.
- Saktanber, Ayşe**, *Islamic Revitalization in Turkey: An Urban Model of a 'Counter Society'*, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1995, Dr.T.
- Saktanber, Ayşe**, *Islamic Revitalization in Turkey: An Urban Model of a "Counter-Society", a Case Study*, Dan. Bahattin Akşit, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1995, 339 s., Dr.T.
- Saktanber, Ayşe**, *Islamic Revitalization in Turkey: An Urban Model of a "Counter-Society", a Case Study*, Dan. Bahattin Akşit, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1995, 339 s., Dr.T.
- Salem, Muhammad R. M. R.**, *The Agreement of Reason and Revelation in Ibn Tamiya*, Cambridge University, 1959, Dr.T.
- Salem, Norma**, *Habib Bourguiba: A Study of Islam and Legitimacy in the Arab World*, McGill University, 1983, Dr.T.
- Salem, Paul E.**, *Modern Arab Ideology and Ideological Movements: The Politics of Social and Cultural Strain*, Harvard University, 1987, 401 s., Dr.T.
- Salih, M. O.**, *Mahdism in Islam Upto 260 A.H./874 A.D. and Its Relation to Zoroastrian, Jewish and Christian Messianism*, Edinburgh University, 1976, Dr.T.
- Salihi, A. M. S. al-**, *The Society, Beliefs and Political Theories of the Kharijites As Revealed in Their Poetry of the Umayyad Era*, London School of Oriental and African Studies, 1975, 536 s., Dr.T.
- Salinger, Gerard G.**, *'Kitab al-Jihad' from Qadi Numan's "Aa'im al-Islam" Translation With Introduction and Notes*, Columbia University, 1953, 150 s., Dr.T.
- Sallam, A. M. A.**, *Averroes' Commentary on the Third Book of Aristotle's Rhetoric*, Oxford University, 1953, Dr.T.
- Sammarrari, Q. A. al-**, *Theme of the Ascension in Sufi Writings, With Special Reference to "Kitab al-Mi'raj of al-Qushairi"*, Cambridge University, 1965, Dr.T.
- Samra, M.**, *Christian Missions and Western Ideas in Syrian Muslim Writers, (1869-1918)*, London School of Oriental and African Studies, 1958, Dr.T.
- Sanyal, Usha**, *In the Path of the Prophet: Maulana Ahmad Riza Khan Bareilvi and the Abl-e Sunnat Wa Jama'at Movement in British India, c.1870-1921*, Columbia University, 1990, 494 s., Dr.T.
- Sarabi-Kia, Farzin**, *Political Economy of Intervention: Imperialism, Underdevelopment, and Revolution in Iran, 1953-1979, A Structural Approach*, The University of Texas, Austin-1987, 423 s., Dr.T.

- Saraç, Ceyhan, *Uc Tarz-i Siyaset of Yusuf Akcura*, University of Manchester, 1990, VI+102 s., Y.L.T.
- Saroyan, Mark A., *Reconstructing Community: Authority and the Politics of Islam in the Soviet Union*, University of California, Berkeley-1990, 343 s., Dr.T.
- Sarraj, Foad I. al-, *A Survey of the Philosophy and Methodology of the Physical Education Curriculum at the University of Baghdad*, University of Northern Colorado, 1979, 142 s., Dr.T.
- Sartain, E. M., *“At-Tabadduth Bini’mat Allah”:* *The Autobiography of Jalaladdin as-Suyuti*, Cambridge University, 1968, Dr.T.
- Sattarzade, Malihe, *Persian Institutions under the Siljuqs: As Reflected in the “Mirror for Princes” Literature*, Cambridge University, 1971, 231 s., Dr.T.
- Saud, Masha’al A. Turki al-, *Permanence and Change: An Analysis of the Islamic Political Culture and Saudi Arabia With Special Reference to the Royal Family*, Claremont Graduate School, 1982, 206 s., Dr.T.
- Savage, Elizabeth R., *Early Medieval Africa: A Reassessment of the Ibadhiyya*, Dan. Michael Brett, University of London, 1990, 405 s., Dr.T.
- Save de Beaurecueil, Eric Louis, *Religion and Nationalism: the Political Importance of Islam in the Development of Modern Algerian National Culture*, Harvard University, 1996, Y.L.T.
- Şavkay, I. Tuğrul, *The Political-ideological Dimension of Kemalist Language Reform*, Dan. Taha Parla, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1996, 237 s., Dr.T.
- Şavkay, İ.Tuğrul, *The Political-Ideological Dimension of Kemalist Language Reform*, Dan. Taha Parla, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1996, 237 s., Dr.T.
- Sawwaf, M. M. al-, *Muqatil b. Sulaiman, An Early Zaydi Theologian, With Special Reference to His Tafsiir “al-Khamsamiyat-Aya”*, Oxford University, 1970, Dr.T.
- Sawy, Mohamed W. Z. el-, *The Educational Thought of Muhammad Abdub and Taha Hussein*, The University of Connecticut, 1983, 322 s., Dr.T.
- Sayarı, Binnaz, *Religion and Political Development in Turkey*, City University of New York, 1976, 367 s., Dr.T.
- Sayed, Abdul Malik el-, *Classical Arabic-Islamic Political Theories of Administration: An Analysis and Evaluation of Their Contemporary Significance*, University of Colorado, 1974, Dr.T.
- Sayed, Mounir M. B. El-, *Islam and Political Legitimacy: The Case of Egypt, 1952-1981*, Dan. Richard Dekmejian, University of Southern California, 1992, Dr.T.
- Sayılı, Aydın M., *Institutions of Science and Learning in the Moslem World*, Harvard University, 1942, Dr.T.
- Scanlon, George T., *“Tafrii al-Kurub fi Tadbir al-Hurub” by ‘Umar Ibn Ibrahim al-Awsi al-Ansari*, Princeton University, 1959, 262 s., Dr.T.
- Scherer, George H., *al-Ghazali’s “Ayyuba’l-Walad”*, The University of Chicago, 1930, 109 s., Dr.T.
- Schleifer, Aliah, *A Modified Phenomenological Approach to the Concept and Person of Maryam in Islam*, University of Exeter, 1991, 334 s., Dr.T.
- Schlingensiepen, F., *Luther’s Doctrine of the ‘Two Kingdoms’ and His Writings Against the Turks*, Edinburgh University, 1954, Dr.T.

- Schmidtke, Sabine, *The Theology of al-'Allama al-Hilli (d.726/1325)*, Oxford University, 1990, 351 s., Dr.T.
- Schnaiberg, Allan, *Some Determinants and Consequences of Modernism in Turkey*, Dan. David Goldberg, The University of Michigan, 1968, 376 s. , Dr.T.
- Schoonover, Kermit A., "*Kitab al-Riaya li-Huquq Allah*" by al-Muhasibi: *A Translation With Introduction and Notes*, Harvard University, 1948, Dr.T.
- Schroeder, Alan W., *Religion and Secularism in the Republic of Turkey*, Dan. M. Kayhan Mutlu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1992, 250 s., Dr.T.
- Schub, Michael B., *Linguistic Topics in al-Zamakhsharis Commentary on the Quran*, University of California, Berkeley-1977, 160 s., Dr.T.
- Schwarz, M., *Theodicy in the Early Scholastic Theology of Islam Upto al-Ghazzali*, Oxford University, 1966, Dr.T.
- Scott, David K., *Toward A "Steady State" Theory of Social Movements: Louis Farrakhan and the Nation of Islam*, Dan. Anthony Edward Schiappa, Kansas State University, 1989, 164 s., Y.L.T.
- Seelye, Kate C., *Moslem Schism and Sects (al-Fark bain al-Firak): Being the History of the Various Philosophic Systems Developed in Islam, by Abu Mansur Abd al-Kabir Ibn-Zahir al-Baghdadi (d.1037), Part I, Translated from the Arabic*, Columbia University, 1915, 224 s., Dr.T.
- Selame, Mahmud M., *al-Ghazzali's Attitude Towards al-Batiniiyyah*, American University of Cairo, 1968, Y.L.T.
- Seyedebrahimi, Fatemeh, *Cultural Incorporation of Iranian Into the Western Capitalist Culture: Westernization of Iranian Education*, Dan. Donald A. Clelland, The University of Tennessee, 1992, 265 s., Dr.T.
- Seyed-Emami, Kavous, *Shi'ism and Development in Post-Revolutionary Iran*, University of Oregon, 1991, 220 s., Dr.T.
- Shaddad, K. H., *Ibn Taymiyya's Critique of Aristotelian Logic*, University of London, 1973, Dr.T.
- Shafi, Perwez, *Toward A General Theory of Islamic Revolution: The Problem of Legitimacy and the Transformation of the Contemporary Muslim Nation-State System*, Dan. Sheila Collins, Walden University, 1993, 770 s., Dr.T.
- Shafiq, Muhammad M. S., *State Islamicity in the 20 th Century: A Case Study of Pakistan (Analysis of the Constitutional History of Pakistan)*, Temple University, 1982, 302 s., Dr.T.
- Shahid, Irfan, *Early Islam and poetry*, Princeton University, 1954, Dr. T.
- Shahidian, Ali M. H., *The Women's Question in the Iranian Revolution of 1978-1979*, Brandeis University, 1990, 398 s., Dr.T.
- Shahin, Emad E. A., *The Restitution of Islam: A Comparative Study of the Islamic Movements in Contemporary Tunisia and Morocco*, The Johns Hopkins University, 314 s., 1990, Dr.T.
- Shahin, Emad Eldin, *Through Muslim eyes: M. Rashid Rida's and the West*, USA: International Institute of Islamic Thought, 1993, Dr.T.
- Shahrzad, Mojab, *The State and University: The "Islamic Cultural Revolution" in the Institutions of Higher Education of Iran, 1980-1987*, University of Illinois, Urbana-1991, Dr.T.

- Shaked, H., *Historical Study of Ismail b. Abd al-Qadir: "A- Kitab Sa'adat al-Muslah-di B- Sirat al-Imam al-Mahdi"*, London School of Oriental and African Studies, 1969, Dr.T.
- Shakir, Abdulmunim A., *Individual and Social Responsibility in Islamic Thought*, Dan. Gisbert H. Flanz, New York University, 1966, 277 s., Dr.T.
- Shamma, S. H. el-, *Ethical System Underlying the Quran*, Edinburgh University, 1959, Dr.T.
- Shammas, Yusuf E., *al-Ghazali's the "Accent to the Divine" Through the Path of Belief-Knowledge "Ma'arj al-Quds fi-Madarj Ma'rifat al-Nafs": Being A Psychological Approach to Theology; Translated and Annotated With An Introduction and Glossary-Index*, Hartford University, 1958, 517 s., Dr.T.
- Sharabi, Hisham, *Toledo under Banu Dhu'l-Nun (1032-1085): A Study of the Political and Cultural Relations Between the Muslims and the Christians in Eleventh-Century Spain*, University of Chicago, 1954, Dr.T.
- Sharaf, S. K., *Maqalat of Shams-i Tabriz: A Critical Edition With An Introduction and Summary*, Cambridge University, 1963, Dr.T.
- Sharafuddin, Mohammad A., *Islam and Romanticism: A Study of Orientalism in English Verse Narrative, 1798-1817*, University of York, 1988, 317 s., Dr.T.
- Sharif, Abdu Hamoud al-, *Islam and Modern Society: Sources and Dynamics of Contemporary Islamic Revival in Egypt*, Dan. John T. Dorsey, Vanderbilt University, 1988, 216 s., Dr.T.
- Sharkas, Ahmad H., *Badr al-Din al-Ghazzi (904/1499-984/1577) and His Manuel on Islamic Scholarship and Education al-Durr al-Nadid*, Harvard University, 1976, Dr.T.
- Sharpe, Elizabeth M., *Into the Realm of Smokeless Fire: (Qur'an 55: 14): A Critical Translation of al-Damiri's Article on the Jinn from "Hayat al-Hayawan al-Kubra"*, The University of Arizona, 1992, Y.L.T.
- Sharqawi, Effat M. el-, *Religion and Philosophy in the Thought of Fakhr al-Din al-Razi: The Problem of God's Existence*, McGill University, 1970, Dr.T.
- Shavit, Samy S., *Lebanese Druze Identity: Change or Continuity? (1840 s-1990 s)*, Dan. Leonard Binder, University of California, Los Angeles-1993, 240 s., Dr.T.
- Shawer, Chere A. W., *Abu Baker Muhammad Ibn Zakariya al-Razi on Reason and Nature*, University of Missouri, 1973, 158 s., Dr.T.
- Shayegan, Yegane, *Avicenna on Time*, Harvard University, 1986, 282 s., Dr.T.
- Shboul, A. M. H., *al-Mas'udi, With Special Reference to His Treatment of Non-Muslim History and Religion*, University of London, 1972, Dr.T.
- Shehab Eddin, Mohammed M. H., *Pan-Arabism and the Islamic Tradition*, American University of Cairo, 1966, 374 s., Dr.T.
- Shehaby, N. Y., *Propositional Logic of Avicenna*, University of London, 1969, Dr.T.
- Shehadi, Fadlou, *Ghazali's Unique Unknowable God: A Critical Analysis of Some of the Problems Raised by Ghazali's View of God As Utterly Unique and Unknowable*, Princeton University, 1959, 211 s., Dr.T.
- Sheibi, K. M. el-, *Studies in the Interaction of Sufism and Shi'ism to the Rise of Safawids*, Cambridge University, 1961, Dr.T.
- Shepard, William, *Faith of A Modern Muslim Intellectual: The Religious Aspects and Implications of the Writings of Ahmad Amin*, Harvard University, 1973, Dr.T.

- Sherani, Saifur Rahman**, *Class, Kinship and Ritual: Islam and the Politics of Change in Pakistan*, University of Kent, 1988, 340 s., Dr.T.
- Sherif, Mohamed A.**, *Ghazali's Theory of Virtue*, The University of Chicago, 1971, Dr.T.
- Sherif-Stanford, Nahla**, *Modernization by Decree: the Role of Tunisian Women in Development*, University of Missouri, 1984, Dr.T.
- Shikoh, Mirza Muzaffar**, *Constitution of the Islamic Republic of Pakistan: Its Historical Determinants, Constitutional Antecedents, Evolution and Major Problems*, New York University, 1960, 585 s., Dr.T.
- Shippee, Arthur W.**, *Mircea Eliade's Concept of Myth: A Study of Its Possible Relevancy to An Understanding of Islam*, The Hartford Seminary Foundation, Hartford University, 1974, 257 s., Dr.T.
- Shiraishi, Takashi**, *Islam and Communism: An Illumination of the People's Movement in Java, 1912-1926*, Cornell University, 1986, 690 s., Dr.T.
- Shloming, Robert**, *Thabit Ibn Qurra As A Link Between Greek and Latin Mathematics*, New York University, 1968, 268 s., Dr.T.
- Shukri, Mohammad**, *The Mystical Doctrine of Abu-Talib al-Makki As Found in His Book "Qut al-Qulub"*, Edinburgh University, 1976, Dr.T.
- Shuraydi, Hasan A.**, *Medieval Muslim Attitude Toward Youth*, Yale University, 1970, 215 s., Dr.T.
- Sid, Muhammad 'Ata al-**, *The Hermeneutical Problem of the Qur'an in Islamic History*, Temple University, 1975, 401 s., Dr.T.
- Siddiqi, A. H.**, *The Caliphate and Kingship in Medieval Persia*, University of London, 1934, Dr.T.
- Siddiqi, M. Z.**, *The Origin and Development of Arabian Medicine Till the Early Abbasid Period, With Special Reference to the "Firdausi'l-Hikmat" and Life of the Author*, Cambridge University, 1925, Dr.T.
- Siddiqi, Mohammed M.**, *An Examination of the Indo-Persian Mystical Poet Mirza 'Abdul Qadir Bedil (1644-1721) With Particular Reference to His Chief Work 'Irfan*, University of California, 1975, 275 s., Dr.T.
- Siddiqi, Muzammil Husain**, *Muslim views of Christianity in the Middle Ages: An Analytical Study of Ibn Taymiyah's Work on Christianity*, Harvard University, Dr.T.
- Siddiqi, Zafar Ahmad**, *The Philosophy of Ibn Tufayl*, Aligarh Muslim University, 1963, 359 s., Dr.T.
- Siddiqui, H. M. K.**, *Critical Edition of Imam Raghb al-Isfahani's Manuscript "Durrat al-Ta'wil Wa Ghurrat al-Tanzil fi Ayat al-Mutashabihah wa'l-Mutakarrirah"*, London School of Oriental and African Studies, 1977, Dr.T.
- Siddiqui, Manzoornisa**, *Study of the Contributions of Islamic Education With Special Reference to Pakistan*, Harvard University, 1959, Dr.T.
- Siddiqui, Muzammil H.**, *Muslim Views of Christianity in the Middle Ages: An Analytical Study of Ibn Taymiyah's Work on Christianity*, Harvard University, 1978, Dr.T.
- Sidjabat, Walter B.**, *Religious Tolerance and the Christian Faith: A Study Concerning the Concept of Divine Omnipotence in the Indonesian Constitution in the Light of Islam and Christianity*, Princeton University, 1960, 338 s., Dr.T.

- Sigel, Seale M., *Muslim Theology: A Study of Origins With Reference to the Church Fathers*, University of London, 1961, Dr.T.
- Singh, Harbup, *The Oneness of God in the Qur'an and Guru Granth: A Critical Study*, Temple University, 1986, 255 s., Dr.T.
- Singh, Herbert J., *The Contribution of Sir Muhammed Iqbal to Modern Islamic Thought*, The University of Chicago, 1954, Dr.T.
- Sitombolukbasi, Saban, *Aspects of Islamic Revival in Turkey, 1950-1960*, University of Manchester, 1990, Dr.T.
- Skaist, Solomon N., *A Critical Edition of Maimonides, Commentary to the Mishna, Kitab al-Siraj, Tractate Baba Metziah (Arabic Text With Hebrew Translation)*, Yeshiva University, 1947, Dr.T.
- Skellie, Walter J., *Religious Psychology of al-Ghazzali: A Translation of His Book of the "Ihya" on the Explanation of the Wonders of the Heart With Introduction and Notes*, Hartford University, 1938, Dr.T.
- Sklare, David Eric, *The Religious and Legal Thought of Samuel Ben Hofni Gaon: Texts and Studies in Cultural History*, Harvard University, 1992, 733 s., Dr.T.
- Smith, Charles D., *Muhammad Husayn Haikal: An Intellectual and Political Biography*, University of Michigan, 1968, 392 s., Dr.T.
- Smith, Elaine D., *Origins of the Kemalist Movement and the Government of the Grand National Assembly, (1919-1923)*, The American University, 1959, 237 s., Dr.T.
- Smith, Emilie S., *Galen on Nerves, Veins and Arteries: A Critical Edition and Translation from the Arabic With Notes, Glossary and An Introductory Essay*, University of Wisconsin, 1969, 263 s., Dr.T.
- Smith, Harold B., *Gems of Wisdom from the Heart of the Prophetic Messages, A Translation of Ibn Arabi's "Fusus al-Hikam fi Khusus al-Kilam" With Introduction and Notes*, Hartford University, 1937, Dr.T.
- Smith, Jane Ka., *An Historical and Semantic Study of the Term "Islam" As Seen in A Sequence of Quran Commentaries*, Harvard University, 1970, Dr.T.
- Smith, M., *The Life and Teachings of Rabia al-Adawiyya al-Qayriyya of Basra Together With Some Account of the Place of the Women Saints in Islam*, University of London, 1928, Dr.T.
- Smith, Reuben Wi., *"Kitab al-Amwal" of Abu Ubaid al-Qasim Ibn Sallam*, Harvard University, 1963, Dr.T.
- Smith, Russell Y., *The Making of An Egyptian Nationalist: The Political Career of Saad Zaghlul Pasha Prior to 1919*, Dan. Sydney N. Fisher, The Ohio State University, 1972, 129 s., Dr.T.
- Solaiman, Gamal M. A., *al-Awza'i's Life and Thought With Special Emphasis on His Controversial Rulings*, University of Exeter, 1991, 487 s., Dr.T.
- Sonn, Tamara, *Bandali al-Jawzi's History of Intellectual Movements in Islam, Part One: The Social Movements-A Translation and Commentary*, The University of Chicago, 1983, Dr.T.
- Soraty, Yazid Isa, *Ibn Khaldun's Views on Man, Society, and Education*, University of Pittsburgh, 1985, 156 s., Dr.T.
- Sosevsky, Chana, *Attitudes of Zionist Intellectuals to the Arab Population in Palestine*

- As Expressed in the Literature Before the Young Turk Revolution of 1908*, New York University, 1980, 175 s., Dr.T.
- Soubra, Nader M.**, *A Study of Islamic Environmental Ethics, Policies, and Laws*, Dan. James F. Palmer, University of New York, 1993, 280 s., Dr.T.
- Soykut, Mustafa**, *The Incorporation of the Foreign Elements into Ottoman Political Culture*, Dan. Nur Bilge, Mustafa Soykut, Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1997, 96 s., Y.L.T.
- Soyсал, Ayşegül**, *Abmet Ağaoglu (1869-1939) the Life and Thought of a Turkish Nationalist during 1908-1918*, Dan. Zafer Toprak, Boğaziçi Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İstanbul-1995, 233 s., Y.L.T.
- Sparkaw, Franklin J.**, *al-Haqq: The Decline of Empires: A Case Study of the Ottoman Empire (1299-1909)*, Cornell University, 1977, 402 s., Dr.T.
- Spellberg, Denise A.**, *Religious Image and Historical Reality: The Depiction of 'A'isha bint Abi Bakr in Medieval Islamic Society*, Columbia University, 1989, 307 s., Dr.T.
- Spencer, H.**, *A Study of the Dependence Upon al-Ghazali's "Ihya" of the Introduction and the First Two "Pillars" of the Persian "Kimya-i Sa'adat"*, Edinburgh University, 1963, Dr.T.
- Stade, R. C.**, *al-Ghazali's al-Maqsad al-Asna and the Concept of God in Islam*, Edinburgh University, 1968, Dr.T.
- Stanley, Margaret P.**, *A Study of the Ethics of El Libr de Calila e Digna*, Indiana University, 1969, 168 s., Dr.T.
- Starkey, Brigid A.**, *State, Culture and Foreign Policy: Exploring Linkages in the Muslim World*, University of Maryland, 1991, 363 s., Dr.T.
- Starrett, Gregory S.**, *Our Children and Our Youth: Religious Education and Political Authority in Mubarak's Egypt*, Stanford University, 1991, Dr.T.
- Staudinger, Daniel B.**, *Factors of the Iranian Islamic Revolution of 1979*, McGill University, 1990, 134 s., Y.L.T.
- Stern, Martin S.**, *al-Ghazzali on Repentance: Book Thirtyone of the Revival of the Religious Sciences (Ihya' 'Ulum al-Din)*, University of California, Los Angeles-1978, 264 s., Dr.T.
- Stewart, C. C.**, *The Role of Shaikh Sidiyya and the Qadireyya in Southern Mauritania: An Historical Interpretation*, Oxford University, 1971, Dr.T.
- Stewart, Devin J.**, *Twelver Shi'i Jurisprudence and Its Struggle With Sunni Consensus*, Dan. George Makdisi, University of Pennsylvania, 1991, 375 s., Dr.T.
- Sude, Barbara H.**, *Ibn al-Haytham's Commentary on the Promises of Euclid's "Elements (Sharh Musadarat Kitab Uqlidis fi al-Usul), Books I-VI (V.I: English Text, V.II: Arabic Text)*, Princeton University, 1974, 402 s., Dr.T.
- Sultana, Fehmida**, *Romantic Orientalism and Islam: Southey, Shelley, Moore, and Byron (Ireland)*, Tufts University, 1989, 222 s.
- Surin Pitsuwan**, *Islam and Malay Nationalism: C Case Study of the Malay-Muslims of Southern Thailand*, Harvard University, 1982, Dr.T.
- Swartz, Merlin L.**, *Ibn al-Jawzi: A Study of His Life and Work As A Preacher*, Harvard University, 1967, Dr.T.

- Sweet, Anne M., *A Religio-Historical Study of the Greek "Life of Adam and Eve"*, University of Notre Dame, 1993, Dr.T.
- Sweity, Ahmad, *al-Jurjaanii's Theory of Nazm (Discourse Arrangement): A Linguistic Perspective*, The University of Texas, Austin-1992, Dr.T.
- Swenson, Victor R., *The Young Turk Revolution: A Study of the First Phase of the Second Turkish Constitutional Regime from June 1908 to 1909*, The Johns Hopkins University, 1968, 495 s., Dr.T.
- Syamsuddin, M. Sirajuddin, *Religion and Politics in Islam: the Case of Muhammadiyah in Indonesia's New Order*, Dan. Leonard Binder, University of California, Los Angeles-1991, 311 s., Dr.T.
- Syed Hassan, Sharifah Z., from *Saints to Bureaucrats: A Study of the Development of Islam in the State of Kedah, Malaysia*, Cornell University, 1985, 295 s., Dr.T.
- Syed, M. H., *Qadhi Mahmud Babri: A Mystic Poet of the Twelfth Century A.H., His Time, Life and Work*, London School of Oriental and African Studies, 1932, Dr.T.
- Syed, Muhammad A., *A Study of Muslim Historiography in India, 1857-1914*, Columbia University, 1978, 304 s., Dr.T.
- Tachau, Frank, *The Ideas of Turkish Nationalism*, The University of Chicago, 1959, Dr.T.
- Tagavi, Jiman A., *A Comparative Analysis of Community in Western and Islamic Political Thought*, Rutgers-The State University of New Jersey, 1980, 488 s., Dr.T.
- Tahir, Ahmad, *The Social Writings of Shaykh 'Uthman b. Fudi: A Critical and Analytical Study*, McGill University, 1989, Dr.T.
- Tahir, I. A., *Scholars, Sufis, Saints and Capitalists in Kano, 1904-1974: The Pattern of Bourgeois Revolution in An Islamic Society*, Cambridge University, 1977, Dr.T.
- Taiyab, Muhammad, *The Critical Evaluation of the Works of Yusuf b. Muhammad-Yusufi*, Aligarh Muslim University, 1969, 239 s., Dr.T.
- Tak, Ahmet, *The Emergence of Turkish Nationalism: The Problem of Turkish National Identity*, Dan. Yusuf Ziya Özcan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1997, 113 s., Y.L.T.
- Takeshita, Masataka, *Ibn 'Arabi's Theory of the Perfect Man and Its Place in the History of Islamic Thought*, The University of Chicago, 1986, 180 s., Dr.T.
- Tamadonfar, Mehran, *The Islamic Polity and Political Leadership: A Conceptual and Theoretical Assessment*, University of Colorado, Boulder-1986, 428 s., Dr.T.
- Tanuk, Bengali Mal, *The Role of Khilafat Movement in Indian Politics (Detailed Study of the Indian Khilafat Movement of 1919-1924)*, University of Agra, 1963, Dr.T.
- Tanzer, Sarah Jean, *The Sages at Qumran: Wisdom in the "Hodayot"*, Harvard University, 1986, 202 s., Dr.T.
- Tashkandy, Abbas Saleh, *A Descriptive Catalogue of the Historical Collections of the Scientific Manuscripts at the Library of 'Arif Hikmat' in Medina, Saudi Arabia*, University of Pittsburgh, 1974, 293 s., Dr.T.
- Taslimi, M., *An Examination of the "Nibayat al-Talab" and the Determination of Its Place and Value in the History of Islamic Chemistry*, University of London, 1954, Dr.T.

- Tavakoli-Targhi, Mohamad**, *The Formation of Two Revolutionary Discourses in Modern Iran: The Constitutional Revolution of 1905-1909 and the Islamic Revolution of 1978-1979*, The University of Chicago, 1988, Dr.T.
- Tawil, Souhail S.**, *The Role of Ideology and Leadership in the Modernization Process of Egypt, 1952-1962*, The Catholic University of America, 1976, 434 s., Dr.T.
- Taylor, Christopher S.**, *The Cult of the Saints in Late Medieval Egypt*, Princeton University, 1989, 295 s., Dr.T.
- Taylor, John B.**, *The Concept of Social Morality in Post-Ilkhani and Pre-Safawi Iran*, McGill University, 1972, XII+252 s., Dr.T.
- Taylor, Richard C.**, *The "Liber de Causis" (Kalam fī Mahd al-Khair): A Study of Medieval Neoplatonism*, University of Toronto, 1982, Dr.T.
- Tehrani, Kazem**, *Mystical Symbolism in Four Treatises of Suhrawardi*, Columbia University, 1974, 372 s., Dr.T.
- Thaiss, Gustav E.**, *Religious Symbolism and Social Change: The Drama of Husain*, Washington University, 1973, 455 s., Dr.T.
- Thomas, D. R.**, *Anti Christian Polemic in Early Muslim Theology*, Lancaster University, 1983, 390 s., Dr.T.
- Thomas, David S.**, *The Life and Thought of Yusuf Akçura (1876-1935)*, McGill University, 1976, Dr.T.
- Thomas, R. W.**, *Resurrection and Immortality in the New Testament and the Quran*, University of Glasgow, 1964, Dr.T.
- Thompson, J. G. S. S.**, *The Doctrine of Man in the Quran*, Edinburgh University, 1953, Dr.T.
- Thomson, Herbert F., Jr.**, *Four Treatises by 'Isa ibn Zur'a, Tenth Century Jacobite Christian of Baghdad*, Columbia University, 1952, 311 s., Dr.T.
- Tirali, Emine**, *The Genesis of Populist Thought in Turkey (Until 1923)*, Dan. Mim Kemal Öke, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul-1987, 85 s., Y.L.T.
- Tirmazi, Shahid H.**, *Pakistan: The Struggle for Democracy Historical Perspective and Future Prospects, 1947-1989*, The American University, 1991, Y.L.T..
- Tokhais, Ibrahim A.**, *Social Justice in Islamic Law*, Claremont Graduate School and University Center, 1982, 265 s., Dr.T.
- Tomeh, George J.**, *Reason and Revelation in Islam With Special Reference to al-Ghazzali and Averroes*, Georgetown University, 1951, 274 s., Dr.T.
- Topping, John T.**, *Chinese Muslim Militarist: Ma Hongkui In Ningxia, 1933-1949*, The University of Michigan, 1983, 313 s., Dr.T.
- Torrey, Charles C.**, *Commercial-Theological Terms in the Koran*, University of Strassbourg, 1892, 51 s., Dr.T.
- Totah, Khalil A.**, *The Contribution of the Arabs to Education*, Columbia University, 1926, Dr.T.
- Towghi, Malek M.**, *Foundations of Muslim and Treatment of the World Beyond Islam*, Michigan State University, 1991, c.1-4, 1080 s., Dr.T.
- Trimberger, Ellen Kay**, *Revolution by Elites: A Comparative Study of Political Change in Japan and Turkey*, The University of Chicago, 1969, Dr.T.

- Tucker, William F.**, *Revolutionary Chiliasm in Umayyad Iraq: A Study of the Bayaniyyah, Mughiriyyah, Mansuriyyah, and Janahiyyah Sects of Extreme Shi'a*, Indiana University, 1971, 183 s., Dr.T.
- Tuft, Anthony Keith**, *Origins and Development of the Controversy Over Ru'ya in Medieval Islam and Its Relation to Contemporary Visual Theory*, University of California, Los Angeles-1970, 270 s., Dr.T.
- Tugrul, Yıldız**, *Youth and Modernization Process in Turkey*, Boston University, 1974, 193 s., Dr.T.
- Tuna, Osman N.**, *Studies on Nahju'l-Faradis: A Method for Turkic Historical Dealatology*, University of Washington, 1968, 453 s., Dr.T.
- Tuncer, Aziz**, *The Roots of Turkish Liberalism*, Dan. Ahmet Evin, Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1997, 90 s., Y.L.T.
- Tutungi, Gilbert V.r.**, *Tawfiq al-Hakim and the West*, Indiana University, 1966, 184 s., Dr.T.
- Uğur, Ali**, *The Ottoman Ulema in the Mid-17 th Century, An Analysis of the Vakayi'ül-Fuzala of Mehmed ?eyhi Efendi*, Edinburgh University, 1973, Dr.T.
- Umer, Z.**, *Maulana Shibli Numani: A Study of Islamic Romanticism and Modernism in Muslim India from 1822 to 1914*, Oxford University, 1970, Dr.T.
- Uraninan, H. M.**, *Edition of "Nash'at-Sulafah bi Munsha'at al-Khulufah", by Abd al-Qadir at-Tabari*, University of St. Andrews, 1974, Dr.T.
- Ustun, Ismail S.**, *Heresy and Legitimacy in the Ottoman Empire in the Sixteenth Century*, Dan. Colin Imber, University of Manchester, 1991, 331 s., Dr.T.
- Usul, Ali Resul**, *Secularity, Positivist Secularism and Turkey*, Dan. Tahire Erman, Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-1995, 111 s., Y.L.T.
- Uthaymin, A. A. S. al-**, *Muhammad Ibn-'Abd al-Wahab: The Man and His Works*, Edinburgh University, 1975, Dr.T.
- Utku, Mustafa K.**, *A Marxist Analysis of the State in Military Dictatorships: The Cases of Greece and Turkey*, New York University, 1979, 210 s., Dr.T.
- Uyar, Mazlum**, *The Analysis of the Concept of the Sovereignty and the Position of the Ulama in Both Constitutions of Iran (1906 and 1979)*, Dan. Paul Luft, University of Manchester, 1990, 90 s., Y.L.T.
- Valibeigi, Mehrdad**, *Islamization of the Economy: The Post-Revolutionary Iranian Experience*, Dan. John Milloughby, The American University, 1991, Dr.T.
- Van Ryzin, Mary S.**, *The Arabic-Latin Tradition of Euclid's Elements in the Twelfth Century*, University of Wisconsin, 1960, 476 s., Dr.T.
- Varedi, Ahmad**, *Muhammad 'Ali Furughi, Zuka al-Mulk (1877-1942): A Study in the Role of Intellectuals in Modern Iranian Politics*, The University of Utah, 1992, Dr.T.
- Vartanian, Vahan H.**, *The Concept of Reward and Punishment in the Koran in Their Relation to Old Testament and New Testament Concepts*, University of Iowa, 1938, Dr.T.
- Vassie, R.**, *Persian Interpretations of the Bhagavadgita in the Mughal Period With Special Reference to the Sufi Version of 'Abd al-Rahman Chisti*, London School of Oriental and African Studies, 1989, Dr.T.
- Vatikiotis, P. Panayiotis J.**, *The Fatimid theory of State*, Johns Hopkins University, Dr.T.

- Vaughan, Rupert D., *al-Asrar fi Nahj al-Islam: Muslims and Secret Sciences in West Circa 1100 to 1880*, Princeton University, 1992, 356 s., Dr.T.
- Vincent, Andrew, *Religion and Nationalism in A Traditional Society: Ideology, Leadership and the Role of the Umma Party As A Force for Social Change in the Northern Sudan*, Dan. Donald E. Smith, University of Pennsylvania, 1988, 330 s., Dr.T.
- Vogelaar, Harold S., *The Religious and Philosophical Thought of Dr. M. Kamel Hussein: An Egyptian Humanist*, Columbia University, 1978, 280 s., Dr.T.
- Voss, Don L., *Ibn al-Haytham's Doubts Concerning Ptolemy: A Translation and Commentary*, The University of Chicago, 1985, Dr.T.
- Waines, David F., *Caliph and Amir: A Study of the Socio-Economic Background of Medieval Power*, McGill University, 1974, Dr.T.
- Walbridge, John T., *The Philosophy of Qutb al-Din Shirazi; A Study in the Integration of Islamic Philosophy*, Harvard University, 1983, 402 s., Dr.T.
- Walbridge, Linda S., *Shi'i Islam in An American Community*, Dan. Barbara C. Aswad, Wayne State University, 1991, 363 s., Dr.T.
- Walji, Shirin R., *A History of the Ismaili Community in Tanzania*, Dan. Stevan Feierman, The University of Wisconsin, 1974, 271 s., Dr.T.
- Walker, Paul E., *Abu Yaqub al-Sijistani and the Development of Ismaili Neoplatonism*, The University of Chicago, 1974, Dr.T.
- Wallhead, C. M., *Cultural Contact in the Iberian Peninsula Between Islam and Christianity As Reflected in Specimen Texts of Early "Primera Cronica General" and "El-Conde Lucanor"*, University of London, 1974, Dr.T.
- Wan Daud, Wan M. N. Bin, *The Concept of Knowledge in Islam and Its Implications on the National System of Education in the Malaysian Context*, The University of Chicago, 1988, Dr.T.
- Ward, Seth, *Construction and Repair of Churches and Synagogues in Islamic Law: Treatise (Idah Kashf al-Dasa'is fi Man' Tarmim al-Kana'is) by Taqi al-Din 'Ali b. 'Abd al-Kafi al-Subki*, Yale University, 1984, 366 s., Dr.T.
- Wardi, Ali H., *A Sociological Analysis of Ibn Khaldun's Theory: A Study in the Sociology of Knowledge*, The University of Texas, 1950, Dr.T.
- Ware, Lewis B., *Jurji Zaydan: The Role of Popular History in the Formation of A New Arab World View*, Princeton University, 1973, 290 s., Dr.T.
- Warner, Creel F., *The Program and Ideology of Dr. Abdullah Cevdet: A Study of the Origins of Kemalism in Turkey*, The University of Chicago, 1978, Dr.T.
- Wasserstrom, Steven M., *Species of Misbelief: A History of Muslim Heresiography of the Jews*, University of Toronto, 1986, Dr.T.
- Watt, W. M., *Free Will and Predestination in Early Islam*, Edinburgh University, 1944, Dr.T.
- Webb, Gisela G., *The Human/Angelic Relation in the Philosophies of Subrawardi and Ibn Arabi*, Dan. Seyyed Hossein Nasr, Temple University, 1989, 206 s., Dr.T.
- Weiker, Walter Fritz, *The Free Party of 1930 in Turkey: Loyal Opposition in a Rapidly Modernizing Nation*, Princeton University, 1962, 460 s. Dr.T.
- Weiss, Bernard G., *Language in Orthodox Muslim Thought: A Study of "Wad al-Lughah" and its Development*, Princeton University, 1966, 161 s., Dr.T.

- Welch, A. T., *The Pneumatology of the Quran: A Study in Phenomenology*, Edinburgh University, 1970, Dr.T.
- Wen-Chin, Ouyang, *The Literary Critic in Medieval Arab Society*, Columbia University, 1992, Dr.T.
- Wendell, Charles, *Ahmad Lutfi al-Sayyid and the Concepts of An Egyptian Nation*, University of California, Los Angeles-1967, 371 s., Dr.T.
- West, Steven L., *The First Story of Joseph in Turkic-Islamic Literature: A Study of Acculturation*, University of California, Los Angeles-1975, 318 s., Dr.T.
- Wha, Min Byung, *'Baraka' As Motif and Motive, in the 'Ribla' of Ibn Battuta (1304-1369)*, The University of Utah, 1991, Dr.T.
- Whalley, Lucy Anne, *Virtuous Women, Productive Citizens: Negotiating Tradition, Islam and Modernity in Mimangkabau, Indonesia*, Dan. Clark E. Cunningham, University of Illinois, Urbana-1993, 344 s., Dr.T.
- White, Elizabeth H., *Women's Status in An Islamic Society: The Problem of 'Purdah'*, University of Denver, 1975, 269 s., Dr.T.
- Wiesner, Hillary S., *The Cosmology of al-Kindi*, Dan. Muhsin Mahdi, Harvard University, 1993, 180 s., Dr.T.
- Wilcox, Judith C., *The Transmission and Influence of Qusta ibn Luka's "On the Difference Between Spirit and the Soul"*, City University of New York, 1985, 355 s., Dr.T.
- Wiley, Joyce, *The Islamic Political Movement of Iraq*, Dan. Shahrough Akhavi, University of South Carolina, 1988, 287 s., Dr.T.
- Williams, Angela, *The Role of Islam in Middle Eastern Political Thought: Qaddafi's Libya and Khomeini's Iran*, The University of New Brunswick, 1990, 183 s., Y.L.T.
- Williams, John A., *"Rawdat al-Muridin" of Shaykh Abu Ja'far Ibn-Yazdanyar*, Princeton University, 1959, 375 s., Dr.T.
- Willis, J. R., *al-Hajj 'Umar b. Sa'id al-Futi al-Turi (c.1794-1864) and the Doctrinal Basis of His Islamic Reformist Movement in the Western Sudan*, London School of Oriental and African Studies, 1970, Dr.T.
- Wilson, Boydena R., *The Bakhtishu' (A Nestorian Christian Family): Their Political and Social Role under the 'Abbasid Caliphs (A.D. 750-1100)*, Dan. F. E. Peters, New York University, 1974, 146 s., Dr.T.
- Wilson, C. E., *The Masnavi, By Jalal-ud-Din Rumi, Book II, Translation and Commentary*, University of London, c.1-2, 1925, Dr.T.
- Wilson, J. C., *Muhammad's Prophetic Office As Potrayed in the Quran*, Edinburgh University, 1949, Dr.T.
- Wilson, Tawnia L., *The Reform of Islamic 'Shari'a' Law*, Dan. Joseph N. Kickasola, Regent University, 1991, 195 s., Y.L.T.
- Wilson, William J., *al-Jahiz and Arabic Zoology*, University of Utah, 1965, 296 s., Dr.T.
- Winkel, Eric A., *The Ontological Status of Politics in Islam and the Epistemology of Islamic Revival*, University of South Carolina, 1988, 369 s., Dr.T.
- Winter, Michael, *The Writings of 'Abd al-Wahhab ash-Sha'rani: A Sufi Source for the Social and Intellectual Life of Sixteenth-Century*, Dan. Moshe Perlmann, University of California, Los Angeles-1972, 468 s., Dr.T.

- Wismar, Adolph L., *A Study in Tolerance As Practiced by Muhammad (PBUH) and His Immediate Successors*, Columbia University, 1927, XVI+108 s., Dr.T.
- Woodberry, John D., *Hasan al-Banna's Articles of Belief*, Harvard University, 1968, Dr.T.
- Woodward, F. W. M., 1. *The Meaning of the Transfiguration*. 2. *the Gospel Histories in the Koran Dogmatically Considered*, Oxford University, 1906, Dr.T.
- Woodward, Mark Rhey, *The Shari'ah and the Secret Doctrine: Muslim Law and Mystical Doctrine in Central Java*, University of Illinois, Urbana-1985, 361 s., Dr.T.
- Wright, Louis E., Jr., *The Political Thought of Elijah Muhammad: Innovation and Continuity in Western Tradition*, Howard University, 1987, 289 s., Dr.T.
- Yacoubi, Jane B. M. el-, *A Comparative Analysis of Islamic and Western Democratic Political Thought*, University of Colorado, 1983, 522 s., Dr.T.
- Yaha, M. b. Haji, *The Origins of the Khawarij*, University of Exeter, 1978, Dr.T.
- Yasin, J. al-, *Ibn Sina, Kitab ash-Shifa, Book II, Part I, Maqala I: Critical Edition, With Notes and Partial Translation*, Oxford University, 1963, Dr.T.
- Yassini, Ayman al-, *The Relationship Between Religion and State in the Kingdom of Saudi Arabia*, McGill University, 1983, Dr.T.
- Yavari, Neguin, *Nizam al-Mulk Remembered: A Study in Historical Representation*, Columbia University, 1992, 250 s., Dr.T.
- Yavuz, H., *Ahmed Cevdet Paşa and the Codification of the Shari'at*, University of Manchester, 1974, Y.L.T.
- Yazdi, Majid, *Religion, Modernization and Politics in Iran: An Analysis of Clerical Political Behavior During the Pahlavi Monarchy, 1952-1979*, Dan. Fred Von Der Mehden, Rice University, 1989, 171 s., Dr.T.
- Young, J. C., *Medical and Surgical Art and Science Known Practiced by Arab Physicians and Surgeons*, University of Glasgow, 1921, Dr.T.
- Yousefi, Naghi, *Religion and Revolution in the Modern World: Ali Shariati's Islam and Persian Revolution*, New York University, 1981, Dr.T.
- Yousefi-Ghadim, Mohammad N., *Religion and Revolution in Iran: Ali Shari'ati's Contributions to the Revival of Shi'ism*, New York University, 1990, 281 s., Dr.T.
- Yousif, Abdel Wahid A., *Muslim Learning During the Earlier Abbasid Era, 749-861 A.D.*, University of Toronto, 1978, Dr.T.
- Youssef, Michael A., *al-Jihad: An Islamic Social Movement*, Emory University, 1984, 458 s., Dr.T.
- Youssefi, Kamal, *The Alliance of Social Forces in the Iranian Revolution*, Dan. John Entelis, Fordham University, 1988, 285 s., Dr.T.
- Yusuf, Imtiyaz S., *Islam and African Socialism: A Study of the Interactions Between Islam and 'Ujamaa' Socialism in Tanzania*, Dan. Mahmoud Ayoub, Temple University, 1990, 320 s., Dr.T.
- Yusuf, Ridwan A., *The Theory of Istisnas (Juristic Preference) in Islamic Law*, McGill University, 1992, 272 s., Dr.T.
- Zabairi, Riazuddin H., *Educational and Social Ideas of Sir Syed Ahmad Khan*, Southern Illinois University, 1971, 294 s., Dr.T.

- Zabarah, Mohammed A., *Traditionalism vs Modernity: Internal Conflicts and External Penetrations, A Case Study of Yemen*, Howard University, 1976, 257 s., Dr.T.
- Zafarian, Hossein, *An Analytical Approach to Correlation Between Marxism and Iran's Islamic Revolution*, Claremont Graduate School, 1984, 195 s., Dr.T.
- Zahnisar, Alison H. M., *Uthmaniyah of al-Jahiz: An Analysis of Content, Method and Sources*, The Johns Hopkins University, 1973, 247 s., Dr.T.
- Zahradeen, Muhammed S., *Abd Allah ibn Fudi's (d. 1245/1829) Contributions to The Fulani Jihad in Nineteenth Century Hausaland*, McGill University, 1976, 168 s., Dr.T.
- Zahrany, Saleh F., *Political Representation in Islam*, The Catholic University of America, 1983, 475 s., Dr.T.
- Zaid, Abdullah M., *A Pragmatic Critique of Contemporary Arabian Civilization*, The University of Oklahoma, 1972, 172 s., Dr.T.
- Zaki, M. E. el-K., *Modern Muslim Thought in Egypt and Its Impact on Islam in Malaya*, University of London, 1966, Dr.T.
- Zaki, Wali Mohammad, *Attitudes of Pakistani Science Teachers Toward Religion and Science*, Harvard University, 1964, Dr.T.
- Zandipour, Zayyebah, *The Role of Public Opinion in Improving the Public School System in the Islamic Republic of Iran*, University of California, Los Angeles-1979, Dr.T.
- Zarouq, A. H., *The Concept of Possibility in Some Arabic Commentaries on Aristotle's De Interpretatione*, London University College of West Indies, 1972, Dr.T.
- Zarzar, Rudolf T., *Arab and Islamic Socialism: An Ideological Study*, University of North Carolina, 1976, Dr.T.
- Zayd, Z. A. A. al-, *Literary History of the Banu al-Munajjim and Their Contribution to Arabic Science and Culture During the Abbasid Caliphate, A.H.198-329/A.D.813-940*, University of Manchester, 1979, Dr.T.
- Zebiri, K. P., *Mahmud Shaltut (d.1963): A Modern Muslim Scholar and Reformer*, London School of Oriental and African Studies, 1989, Dr.T.
- Ziadeh, Susan L., *A Radical in His Time: The Thought of Shibli Shumayyil and Arab Intellectual Discourse (1882-1917)*, The University of Michigan, 1991, Dr.T.
- Ziai, Hossein, *Subrawardi's Philosophy of Illumination*, Harvard University, 1976, Dr.T.
- Zilfi, Madeline C., *The Ottoman Ulema: 1703-1839 and the Route to Great Mollas-hip*, The University of Chicago, 1976, Dr.T.
- Zimmerman, F. W., *al-Farabi's Commentary on Aristotle's "De-Interpretatione" (Translation and Commentary)*, Oxford University, 1974, Dr.T.
- Zin, Abdullah M., *Abd al-Qadir al-Jilani: His Contributions to the Methodological Studies of Islamic Da'wah (Mission)*, University of Kent, 1990, 512 s., Dr.T.
- Zinkle, Thomas E., *Pilot Study Toward the Validation of the Sufi Personality Typology*, United States International University, 1975, 91 s., Dr.T.
- Zirnis, Peter, *"Kitab Ustuqus al-Uss" of Jabir Ibn Hayyan*, New York University, New York-1979, 140 s., Dr.T.
- Ziyadah, Ma'an, *The Theory of Motion in Ibn Bajjah's Philosophy*, McGill University, 1973, Dr.T.

- Zmijewski, David T., *Critical Edition of A Turkish Legend of Ibrahim Ibn Ad'ham*, Harvard University, 1992, 193 s., Dr.T.
- Zohreh, Ahghari, *The Origin and Evolution of Islamic Economic Thought*, Michigan University, ts., IX+230 s., Dr.T.
- Zumai, A. F. al-, *The Intellectual and Historical Development of the Islamic Movement in Kuwait, 1950-1981*, University of Exeter, 1988, Y.L.T.
- Zurayk, Costi K., *Miskawaybi's Moral Philosophy*, Princeton University, 1930, Dr.T.
- Zuroff, Abraham N., *The Responsa of Maimonides*, Yeshiva University, 1966, 427 s., Dr.T.